

GDAŃSK

1990–2010

**Oblicza
architektoniczne
miasta**

**20 LAT
SAMORZĄDNOŚCI GDAŃSKIEJ**

GDAŃSK **1990–2010**

**Oblicza
architektoniczne
miasta**

1990
2010

lat
samorządności
gdańskiej



URZĄD MIEJSKI W GDAŃSKU

Ul. Nowe Ogrody 8/12,
80-803 Gdańsk
www.gdansk.pl

WYDZIAŁ URBANISTYKI, ARCHITEKTURY I OCHRONY ZABYTKÓW
REFERAT PLANÓW I MARKETINGU

DYREKTOR WYDZIAŁU: mgr inż. arch. Andrzej Duch
KIEROWNIK REFERATU: mgr Barbara Szczerbowska

ZESPÓŁ AUTORSKI OPRACOWANIA:

KOORDYNACJA PROJEKTU: mgr Barbara Szczerbowska
REDAKCJA CAŁOŚCI: mgr inż. arch. Joanna Sidorczak-Heinsohn
PROJEKT GRAFICZNY, OBRÓBKA ZDJĘĆ I SKŁAD: mgr inż. Jarosław Zulewski
ELEMENTY GRAFICZNE, MAPY I SKŁAD: mgr Jacek Herman
ZDJĘCIA: lista autorów na str. 294

CZEŚĆ OPISOWA ALBUMU:

mgr inż. arch. Joanna Sidorczak - Heinsohn
mgr Barbara Szczerbowska
mgr inż. arch. Anna Sulima-Gillow
mgr inż. arch. Łukasz Jabłoński
Tłumaczenie: mgr Ewa Nanowska

WSPÓŁPRACA:

WYDZIAŁ URBANISTYKI I OCHRONY ZABYTKÓW UMG
mgr inż. arch. Bogusław Rutecki
mgr inż. arch. Maria Jakutowicz
mgr inż. Anna Gronowicz-Bhandari
geod. Sylwester Przelicki
Rafał Imbierowicz

mgr inż. Barbara Szczyt (WYDZIAŁ OCHRONY ŚRODOWISKA UMG)
mgr inż. Ewa Ogińska-Woźniak (ZARZĄD DRÓG I ZIELENI W GDAŃSKU)
mgr inż. Marek Szymusik (ZDIŻ W GDAŃSKU)
mgr Remigiusz Kitliński (WYDZIAŁ GOSPODARKI KOMUNALNEJ UMG)
inż. Henryk Pucuła (WYDZIAŁ PROGRAMÓW ROZWOJOWYCH UMG)
mgr inż. Jan Kosiedowski (BIURO PROJEKTÓW BUDOWNICTWA
KOMUNALNEGO W GDAŃSKU)
mgr inż. Ewa Konowska (DYREKCJA ROZBUDOWY MIASTA GDAŃSKA)

Druk:

Wydawnictwo Bernardinum Sp. z o.o., Pelplin
Wydanie I

ISBN 978-83-925328-2-8

Spis treści

Wprowadzenie

| | |
|---|----|
| Wstęp | 8 |
| Nowe krajobrazy Gdańska jako reprezentacja przemian społecznych i gospodarczych miasta na przełomie 20. i 21. wieku <i>Dr hab. Mariusz Czepczyński</i> | 11 |
| Przemiany w krajobrazie architektonicznym Gdańska dwudziestolecia 1989–2009 <i>Wojciech Chmielewski</i> | 21 |
| Kultura w dwudziestoletniej samorządnej przestrzeni miejskiej <i>Marta Wróblewska</i> | 27 |
| Opieka nad gdańskimi zabytkami w latach 1989–2010 <i>Tomasz Błyskosz</i> | 35 |
| Lokalizacja obiektów | 48 |

Mieszkanie

| | |
|--|----|
| Gdańsk Południe | 56 |
| Horyzont | 63 |
| Neptun Park | 64 |
| Willa Moniuszki | 66 |
| Zespół mieszkaniowy Młyniec | 68 |
| Zespół mieszkaniowy przy ul. Wileńskiej | 69 |
| Oliwa Park | 70 |
| Fregata | 71 |
| Wzgórze Focha | 72 |
| Brętowska Brama | 74 |
| Dom mieszkalny wolnostojący przy ul. Szczodrej | 75 |
| Morena Park | 76 |
| Kamienice nad Motławą | 77 |
| Apartamenty Symfonia | 78 |
| Nowa Lastadia | 80 |
| Szafarnia | 82 |
| Zespół usługowo-mieszkaniowy w kwartale ulic: Szeroka, Tandeta, Świętojańska | 84 |
| Nowy Spichlerz | 86 |

Praca

| | |
|--------------------------------------|----|
| Budynek biurowy Grupy Lotos S.A. | 91 |
| Sadowa Business Park | 94 |
| Kwartał zabudowy przy ul. Stągiewnej | 96 |
| Artus Park | 97 |

| | | | | | |
|---|-----|---|-----|---|-----|
| Urząd Pocztowy Gdańsk 50 | 98 | Centrum Usługowe City Forum II (Krewetka) | 164 | Hotel Królewski | 229 |
| Modernizacja i rozbudowa biurowca Centromor | 99 | Mini Targowisko Manhattan | 166 | Polska Filharmonia Bałtycka — Gdańskie Centrum Muzyczno-Kongresowe | 231 |
| HAXO | 100 | Restauracja McDonald's | 167 | Hotel Hilton z centrum konferencyjnym | 235 |
| Ka5 | 102 | Gdańskie Centrum Handlowe Manhattan | 169 | Adaptacja spichlerza Nowa Pakownia na hotel | 236 |
| Bank PKO BP | 104 | Modernizacja Hali Targowej w Gdańsku | 173 | Hotel Qubus | 238 |
| Modernizacja siedziby NSZZ Solidarność | 105 | Cukiernia Pellowski | 174 | Adaptacja „Domu pod Murzynkiem” na hotel Podewiłs | 239 |
| Gdański Park Naukowo-Technologiczny | 107 | Zespół Handlowy Wielki Młyn | 175 | Hotel Hevelius | 240 |
| Budynek biurowo-usługowo-magazynowy GWO | 109 | Galeria Handlowa Madison | 177 | Hotel Hanza | 241 |
| Budynek biurowo-usługowy przy ul. Abrahama | 110 | Galeria Bałtycka | 179 | Hotel Radisson | 242 |
| Office Island | 112 | Centrum usługowo-administracyjne Real | 182 | Hotel Oliwski | 244 |
| Arkońska Business Park | 115 | Alfa Centrum | 183 | Hotel Dwór Oliwski | 245 |
| Gdański Inkubator Przedsiębiorczości | 116 | Centrum Handlowe Oliwa | 184 | | |
| Oddział zasilania banków NBP | 117 | Centrum Handlowe Morena | 185 | | |
| Centralny Bank Gdański (Millenium) | 118 | Galeria Przymorze (E. Leclerc) | 187 | Przestrzeń publiczna | |
| Przebudowa kamienicy przy Wałach Jagiellońskich | 119 | Centrum Handlowe Osowa | 189 | Europejskie Centrum Solidarności | 248 |
| Nauka | | Park Handlowy Matarnia | 190 | Budynek Sądu Rejonowego i Prokuratury | 252 |
| Bałtycki Kampus Uniwersytetu Gdańskiego | 122 | Centrum Handlowe Auchan | 193 | Adaptacja zespołu budynków byłej szkoły wojskowej na potrzeby Sądu Rejonowego | 253 |
| Biblioteka Główna UG | 124 | Fashion House Outlet Centre w Gdańsku | 195 | Budynek Rady Miasta Gdańska (Nowy Ratusz) | 255 |
| Wydział Prawa i Administracji UG | 129 | Zespół tymczasowych pawilonów handlowych (Gildia) | 196 | Kościół pw. św. Urszuli Ledóchowskiej | 257 |
| Wydział Nauk Społecznych i Instytutu Geografii UG | 131 | Dom Handlowy Jantar | 197 | Kościół p.w. św. Maksymiliana Kolbego | 259 |
| Wydział Biologii UG | 132 | Czas Wolny | | Kościół p.w. św. Ojca Pio | 261 |
| Wydział Chemii UG (Chemia I, Chemia II) | 134 | Gdański Teatr Szekspirowski | 201 | Iluminacja gdańskich zabytków | 262 |
| Budynek Neofilologii Wydziału Filologicznego UG | 135 | Klub Studencki Żak | 202 | Fontanna Czterech Kwartałów | 267 |
| Kampus Politechniki Gdańskiej | 136 | Multikino | 204 | Rewitalizacja zabytkowych fortyfikacji nad Oplływem Motławy | 268 |
| Budynek Wydziału ETI PG | 139 | Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku | 205 | Molo w Brzeźnie i Kąpielisko Przymorze | 270 |
| Budynek Dydaktyczny WZiE PG | 141 | Muzeum Bursztynu | 206 | Park Nadmorski im. Prezydenta R. Reagana | 272 |
| Zadaszenie dziedzińców Gmachu Głównego PG | 142 | Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich Twierdza Gdańsk | 208 | Park w Królewskiej Dolinie | 274 |
| Auditorium Novum PG | 145 | Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża | 210 | Rewaloryzacja Parku Kuźniczki | 275 |
| Biblioteka Gdańska PAN | 146 | Nowa małpiarnia | 213 | Zielony Pomnik Jana Pawła II | 276 |
| Klinika Hematologii i Onkologii Dziecięcej | 147 | Nowe woliery rysy i żbików | 214 | Pomnik „Cmentarz Nieistniejących Cmentarzy” | 277 |
| Akademickie Centrum Medycyny Inwazyjnej | 148 | Kompleks pawilonu żyraf | 215 | Transport | |
| Wyższa Szkoła Zarządzania | 151 | Partia wejściowa oliwskiego ZOO | 216 | Most wantowy | 281 |
| Akademia Muzyczna | 154 | Pawilon i wybieg dla lwów | 217 | Port Lotniczy — Terminal 1 | 282 |
| Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna | 156 | Hala sportowo-widowiskowa na granicy Gdańska i Sopotu | 219 | Port Lotniczy — Terminal 2 | 284 |
| Szkoła Podstawowa nr 12 (Ujeścisko) | 158 | Stadion piłkarski | 223 | Głębokowodny Terminal Kontenerowy | 286 |
| Zakupy | | Gdańska Szkoła Floretu | 225 | Ścieżki rowerowe | 288 |
| City Forum | 162 | Narodowe Centrum Żeglarstwa | 226 | Trasa W-Z | 290 |
| Parking dla samochodów osobowych | 163 | Ośrodek Żeglarski AZS — Hotel Galion | 227 | <hr/> | |
| | | Marina Gdańsk | 228 | Autorzy zdjęć | 294 |





gminą była konsekwencją zmian społeczno-ustrojowych zapoczątkowanych przez Gdański Sierpień '80, a wdrażanych w życie społeczne, polityczne i gospodarcze kraju od czerwca roku 1989. Reforma samorządowa wynikająca z ustawy o samorządzie terytorialnym dała nowe możliwości upodmiotowionego rozwoju lokalnego, o którym mogli decydować mieszkańcy gminy. Nowe uwarunkowania prawne, wraz z nowymi podmiotami w przestrzeni publicznej, w tym inwestorami, grupami obywatelskimi, mediami wpływały i nadal wpływają na kierunki przemian architektonicznych Gdańska.

Zmiany, które nastąpiły po roku 1990 objęły całokształt aktywności architektonicznej i przestrzennej miasta. Proces przemian przestrzeni miejskiej wynika z konieczności dopasowywania jej do nowych uwarunkowań wynikających z dynamiki współczesnych procesów społecznych i gospodarczych zachodzących w Polsce i w Europie Środkowej. Zachodzące w Gdańsku przemiany społeczne, gospodarcze i kulturowe prowadzą do wielu nowych inwestycji zarówno mniej spektakularnych typu infrastruktura techniczna czy komunikacyjna, jak i tych bardziej spektakularnych w formie nowych budynków czy odnowionych zabytków. Dodatkowo, dynamiczny postęp technologiczny i głębokie procesy globalizacyjne stwarzają unikatowe warunki do przemiany oblicza miasta. Nie pozostają one bez wpływu na środowisko społeczne i gospodarcze, w którym żyją mieszkańcy. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stawia przed nami nowe wyzwania i stwarza nowe możliwości. Dostępne fundusze strukturalne są wielką szansą na rozwój miasta, pozwalając w pełni zmieniać oblicze miasta, co wyraźnie widać w architekturze i krajobrazie miasta. Rozwój Gdańska stoi przed szansami niespotykanymi w jego dotychczasowej historii, co widać wyraźnie w nowych i odnawianych budynkach i budowlach, parkach, drogach i instytucjach.

Przedstawiamy Państwu album ukazujący zmiany architektury i przestrzeni miejskiej Gdańska w ciągu ostatnich 20 lat. W roku 1990 Gdańsk, podobnie jak inne gminy w Polsce, wkroczył w nową jakościowo przestrzeń — przestrzeń samorządności. Reaktywacja samorządu terytorialnego jako podstawowej jednostki zarządzania

We are honoured to put this album in your hands. What you will get is an overview of the changes in the architecture and urban space of Gdańsk over the last twenty years. Back in 1990, Gdańsk and all other communes and municipalities in Poland entered a dimension of an entirely new quality – the area of self-government. Reactivation of the local government in its function of the key body of commune management came as a consequence of the social and political changes triggered by the Gdańsk August 1980, then implemented in the social, political, and economic life across the country since June 1989. The reform of the local government ensuing from the Local Self-Government Act opened new opportunities for independent local development determined by the commune dwellers. The new legislative reality, alongside new entities appearing in the public sphere, including investors, citizen groups, and the media, has exerted impact on the directions of architectural changes in Gdańsk, and the influence continues to date.

The post-1990 changes have affected the entire sphere of architectural and spatial activity in the city. The transformation processes in the urban space stem from the necessity of adjusting it to the new reality emerging from the dynamic social and economic processes taking place contemporarily in Poland and Central Europe. The transformations of social, economic, and cultural nature in Gdańsk have led to taking up many new investments, both those of inconspicuous or less evident nature, such as technical or transport infrastructure, and others that are both spectacular and highly visible, e.g. new buildings or renovated gems of the historic architecture. Moreover, the dynamic technological progress and deeply penetrating globalisation processes open unique opportunities of transforming the image of the city. Obviously, they do not leave out the social or economic environment the residents live in. Poland's membership in the European Union carries both new challenges we must face, and new opportunities. The available structural funds create an immense chance for achieving thorough visual transformation of the city, and the fact is evident in its architecture and cityscape. Gdańsk enjoys chances unmet in its entire history. This chance is clearly reflected in the new and renovated buildings and structures, parks, roads, and institutions.

Paweł Adamowicz

PREZYDENT MIASTA GDAŃSKA

Wstęp

Celem albumu jest próba dokumentacji zmieniającego się krajobrazu Gdańska w ostatnich 20 latach. Już w trakcie tworzenia pierwszych szkiców do tej publikacji zauważono, jak szybko dokonujące się zmiany „są oswojane przez codzienność” i odchodzą w niepamięć wypierane przez nowe obserwacje. W ostatnim dwudziestoleciu ukazało się zaledwie jedno wydanie albumowe *1947–1997, 50 lat dorobku architektów Wybrzeża Gdańskiego*, w którym przedstawiono wycinek gdańskiej architektury po przemianach ustrojowych roku 1989. Tym albumem posłużyliśmy się przy prezentacji najwcześniejszych realizacji architektonicznych. Bardzo pomocne okazały się też informacje zamieszczone w artykułach publikowanych w miesięczniku *30 dni*, który przez pewien czas stanowił forum dyskusyjne dla gdańskich architektów i urbanistów. Większość informacji dotyczących prezentowanych budynków uzyskano z archiwum Urzędu Miejskiego, wiele informacji przekazali również autorzy projektów.

Album składa się z dwóch części. Część pierwsza zawiera zbiór artykułów o charakterze teoretycznym, opisujących i wartościujących zmiany w przestrzeni i architekturze miasta, które dokonały się na różnych płaszczyznach. Zbiór ten otwiera artykuł Mariusza Czepczyńskiego z Uniwersytetu Gdańskiego i Uniwersytetu Eberharda Karola w Tybindze, poświęcony przemianom krajobrazu kulturowego. Następny artykuł autorstwa Marty Wróblewskiej, pracownika Biura Prezydenta do spraw Kultury w Urzędzie Miejskim pod tytułem *Kultura w 20-letniej samorządnej przestrzeni miejskiej* prezentuje główne transformacje na mapie kulturalnej miasta i relacje kultury z miejską przestrzenią.

Wojciech Chmielewski, młody projektant i historyk sztuki, przedstawia między innymi modernistyczne oblicze miasta, które nie doczekało się pełnej rehabilitacji z powodu negatywnych skojarzeń z socjalistycznym ustrojem lub niemiecką przeszłością. Postulowana ochrona obiektów wymienionych w artykule jest niezwykle ważna z punktu widzenia zachowania świadectw wszystkich stylów architektonicznych panujących w Gdańsku. Tekst

zamykający tę część albumu jest poświęcony miastu historycznemu i jego zabytkom, z których wiele przeszło prawdziwą metamorfozę. Artykuł arch. Tomasza Błyskosza, dyrektora Regionalnego Ośrodka Badań i Zabytków w Gdańsku, prezentuje wybrane zagadnienia opieki nad gdańskimi zabytkami.

Część druga albumu posiada charakter dokumentacyjny i prezentuje projekty architektoniczne i urbanistyczne zrealizowane, realizowane lub planowane do realizacji. Wybór obejmuje nie tylko najciekawsze, ale i najbardziej charakterystyczne przykłady architektury, dlatego też w części tej zamieszczono obiekty o charakterze tymczasowym, które ilustrują aktywność budowlaną początkujących inwestorów i kupców z przełomu lat 1980 i 1990. Przedstawiono również kilka projektów będących w trakcie realizacji, stanowiących interesującą zapowiedź kolejnych zmian w obliczu miasta. Z uwagi na dużą liczbę realizacji z ostatnich 20 lat nie było technicznych możliwości przedstawienia ich wszystkich. Dokonano więc wyboru, który nie był ani łatwy, ani jednoznaczny. Wybór ten jest z gruntu subiektywny, jednakże starano się przedstawić różnorodność zachodzących procesów urbanistycznych i architektonicznych.

Wybrane obiekty ilustrujące zmieniające się oblicze Gdańska przedstawiono w 7 zasadniczych kategoriach funkcjonalnych odpowiadających najważniejszym sferom życia miejskiego:

- Budownictwo mieszkaniowe — otwiera opis największego „placu budowy”, czyli dzielnicy Gdańsk-Południe. Poza uogólnionym opisem inwestycji w Gdańsku-Południe przedstawiono nowe projekty mieszkaniowe: Śródmieście jako II etap odbudowy Głównego Miasta, dzielnice Oliwa, Zaspas, Wrzeszcz, Brętowo, Piecki — różnorodne typy budownictwa mieszkaniowego (jednorodzinne, budynki apartamentowe, strzeżone zespoły mieszkaniowe).
- Praca — skupia nowe lub odnowione budynki biurowe o różnym przeznaczeniu, formie i lokalizacji, wybrane obiekty użyteczności publicznej, takie jak poczta, bank czy park naukowo-technologiczny.

- Nauka — najważniejsze inwestycje zamieszczone w tej kategorii to kampusy uczelniane uniwersytetów i politechniki, uzupełnione o nowy budynek szkoły podstawowej.
- Zakupy — jako jeden z bardziej popularnych sposobów spędzania wolnego czasu tworzą kolejny rozdział, zilustrowany obiektami o bardzo zróżnicowanych funkcjach mieszczących zarówno nowoczesne galerie, centra handlowe, jak i targowiska.
- Czas wolny — stanowi kategorię szczególnie intensywnie wykorzystywaną i docenianą przez mieszkańców, obejmującą zarówno obiekty kulturowe, rozrywkowe, sportowe, jak i ogród zoologiczny i hotele.
- Przestrzeń publiczna — szeroko rozumiana, tworzy następną kategorię, do której włączono Nowy Ratusz, parki, kościoły, cmentarz, molo, a także iluminację zabytków.
- Infrastruktura transportowa — drogi i ścieżki rowerowe, terminale lotnicze i kontenerowe.

Album powstał z inicjatywy Władz Miasta, prezydenta Pawła Adamowicza i zastępcy prezydenta do spraw polityki przestrzennej Wiesława Bielawskiego. Główny wkład w ostateczny kształt niniejszego albumu wnieśli: Joanna Sidorczak-Heinsohn i Jarosław Zulewski. Materiał został zebrany i opracowany przez pracowników Wydziału Urbanistyki Architektury i Ochrony Zabytków, Referatu Planów i Marketingu, dzięki pomocy i zaangażowaniu wielu instytucji, firm i życzliwych osób.

W imieniu całego zespołu redakcyjnego albumu chciałabym podziękować wszystkim osobom, które udostępniły informacje wykorzystane w publikacji, inwestorom, ale przede wszystkim architektom i pracownikom projektowym, którzy swoją pracą wnieśli największy wkład w nowe oblicze miasta na przełomie XX i XXI wieku.

Barbara Szczerbowska

KIEROWNIK REFERATU PLANÓW I MARKETINGU
WYDZIAŁ URBANISTYKI ARCHITEKTURY I OCHRONY ZABYTKÓW
URZĄD MIEJSKI W GDAŃSKU

Introduction

The intention behind this album is to attempt creating a documentary record of the changing cityscape of Gdańsk over the recent 20 years. The first rough drafts produced in preparation of the publication revealed how soon the introduced changes „turn into the day-to-day reality” and are pushed to oblivion by new observations.

The album is composed of two parts. Part one contains a selection of theoretical articles which describe and assess the changes in the city space and architecture taking place on various levels.

The second part of the album forms a documentary record and presents the architectural and city-planning projects implemented, under construction, or planned for realisation. The selection gives an overview of not only the most interesting, but also the most characteristic samples of architecture. Therefore, it includes structures interim in their designation, which illustrate the investors’ first steps into the construction industry and the merchants first steps on the stage at the threshold of the 1980s and 1990s. Several of the presented projects are in execution and herald further interesting changes in the city image.

It was technically impossible to present all projects of the recent 20 years, the sheer reason being their number, hence the selection. The task was neither easy, nor obvious, however our guiding intention was to give an insight into the diversity of the undergoing city-planning and architectural processes.

On behalf of the whole editorial team, let me here thank everyone who has provided us with the information used in the publication, the investors and developers, and most of all the architects and design studios whose effort has contributed most to the new image the city has gained at the threshold of the 20. and 21. centuries.



Nowe krajobrazy Gdańska

jako reprezentacja przemian społecznych i gospodarczych miasta na przełomie XX i XXI wieku

Mariusz Czepczyński

Krajobraz kulturowy jako reprezentacja lokalnych społeczności

Przestrzeń ma znaczenie zarówno z uwagi na swoją wartość użytkową i wymiarną, jak również dlatego, że odzwierciedla wartości o charakterze kulturowym i symbolicznym. Wymowa form przestrzennych jest uwarunkowana kapitałem kulturowym ludzi nadających im znaczenie, sposobem dekodowania tych znaczeń przez poszczególne grupy odbiorców oraz szeregiem zewnętrznych czynników, w tym przyrodniczych, gospodarczych, politycznych, religijnych i innych (Norberg-Schulz 2000). Materialna forma miasta i morfologiczne przejawy urbanizacji powstają jako efekt obiektywizacji systemów wartości i współpracy między członkami społeczeństw. Istniejącym układom przyrodniczym i urbanistycznym są nadawane znaczenia określające sposób działania wobec nich i w ich obrębie. Znaczenia te są wypracowywane nieustannie w procesie nieprzerwanej interakcji między kreatorami przestrzeni miejskiej a jej odbiorcami (Hall 2002, Cosgrove, Daniels 2004).

Kulturowa produkcja znaczeń opiera się na systemie dawania i odbierania znaczeń lub, ujmując to inaczej, na kodowaniu i odkodowaniu znaczeń przez grupy społeczne posiadające wspólny kod kulturowy. Treść zawarta w znaczeniu posiada zarówno zewnątrz, denotujące warstwy określające istotę, strukturę, cel i funkcje obiektu, jak i wewnętrzne warstwy znaczeniowe konotujące zjawiska, idee, skojarzenia, pojęcia i wydarzenia. Znaczenia te odnoszą się przy tym do trzech zasadniczych poziomów: intencji, formy i odbioru, z czym wiąże się główne podejścia teorii reprezentacji (Hall 2002). Znaczenie przypisywane poszczególnym obiektom, przedmiotom bądź osobom zawsze jest uwarunkowane kulturowo. Przyporządkowana im rola wynika z przyjętego systemu wartości i znaczeń, poglądów filozoficznych, sposobów myślenia i poczucia prawdy, czyli z szeroko definiowanej kultury. Właśnie ta szeroka i holistyczna w swym zakresie kultura jest, jak się wydaje, jednym z podstawowych, a często najważniejszym czynnikiem kształtującym przestrzeń antropogeniczną, nazywaną coraz częściej kulturą (Crang, Thrift 2002, Krenz 1997, Czepczyński 2008).

Krajobraz kulturowy nazywany często także antropogenicznym jest formą krajobrazu dialogowanego, tworzonych przez nieustanną interakcję między znaczeniami a odbiorcami. Pozostaje on nie tylko „plastycznie widoczny” w przestrzeni, ale także „narracyjnie widoczny” w czasie (Bakhtin za Folch-Serra 1990). Krajobraz kulturowy pośredniczy zarówno symbolicznie, jak i materialnie pomiędzy społeczno-przestrzennym zróżnicowaniem kapitału rządzącego się prawami wolnego rynku a społeczną homogenicznością rynku pracy (Zu-

kin 1993). Studia krajobrazu kulturowego będącego wizualnym i symbolicznym wyrazem wartości kulturowych, zachowań społecznych, oraz indywidualnych działań podejmowanych na określonym obszarze, obejmują zarówno badania ekonomiczne, społeczne, jak i architektoniczne, historyczne, polityczne, prawne i semiotyczne. Holistyczne dedukcje krajobrazu umożliwiają pełną i systemową ocenę zjawisk krajobrazowych obejmujących różnorodne aspekty krajobrazu. Krajobraz kulturowy miast jest szczególnego rodzaju symbolem, częścią kultury a zarazem i najbardziej chyba widocznym jej transmiterem wyrażającym hierarchie wartości, sposoby myślenia i doświadczenia dominującej grupy społecznej.

Znaczenie w krajobrazie jest tworzone przez trzy zasadnicze grupy aktorów na miejskiej scenie. Należą do nich przede wszystkim decydenci i inwestorzy, którzy na mocy swoich politycznych lub ekonomicznych uprawnień podejmują decyzje o kształcie i funkcjach przestrzeni miejskiej. Decyzje te są następnie wprowadzane w życie przez kolejną grupę, którą stanowią wykonawcy i architekci. Ich odpowiedzialnością jest określanie formy i widzialnych przejawów podjętych decyzji. Trzecią grupę, lecz być może najważniejszą, stanowią odbiorcy znaczeń, mieszkańcy miasta, użytkownicy, czy przyjezdni. To oni dekodują w praktyce codziennego życia zaszyfrowane wartości, kodując je tym samym i przekształcając zgodnie z własnym sposobem percepcji świata (Trzeciak 1988, Hall 2002, Winchester, Kong, Dunn 2003).

Codziennie, zwyczajne przejawy krajobrazu są wykorzystywane do (re)konstruowania kultury i tożsamości. Krajobraz kulturowy jest swoistą panoramą, kompozycją czy palimpsestem reprezentującym relacje władzy i wydarzenia historyczne, ambicje, marzenia i obawy wyrażane poprzez system znaków zapisanych na wielu poziomach, w tym w architekturze, funkcji, znaczeniu, także w aspektach estetycznych, etycznych, politycznych, finansowych, prawnych, infrastrukturalnych, kulturowych i społecznych. Badanie krajobrazu kulturowego, rozumianego jako wizualny i symboliczny wyraz

New landscape of Gdańsk as representation of social and economic transformations

City scenery always reflects powers, needs, aspirations, as well as glorious and tragic history, written into the symbols and signs. Cultural landscape, as *mélange* of form, function and meaning, can be simultaneously explained both as a multi-layered text, and as an iconographical parable. Icon and text interact in an intensely stimulating combination that relates the built-up forms to the system of thoughts and politics. Urban landscape projects and communicates the view of the dominant element of society to the remainder, through the symbols written into the setting. Landscapes represent and symbolise the relationship of power and control out of which they have emerged. Post-socialist transformation has been additionally enhanced by the global challenges, including deindustrialization and globalization. Cultural landscape of Gdańsk, 20 years after the beginning of structural transformation, shows all the signs of a post-socialist city. New functions and forms, enhanced by new meanings appeared in Gdańsk landscape, like shopping malls, office parks, new cultural institutions, advertisements, together with financial, research and leisure centres. The cultural landscape is additionally implemented by development of heritage architecture, both as reconstructions and in pseudo-historical forms.

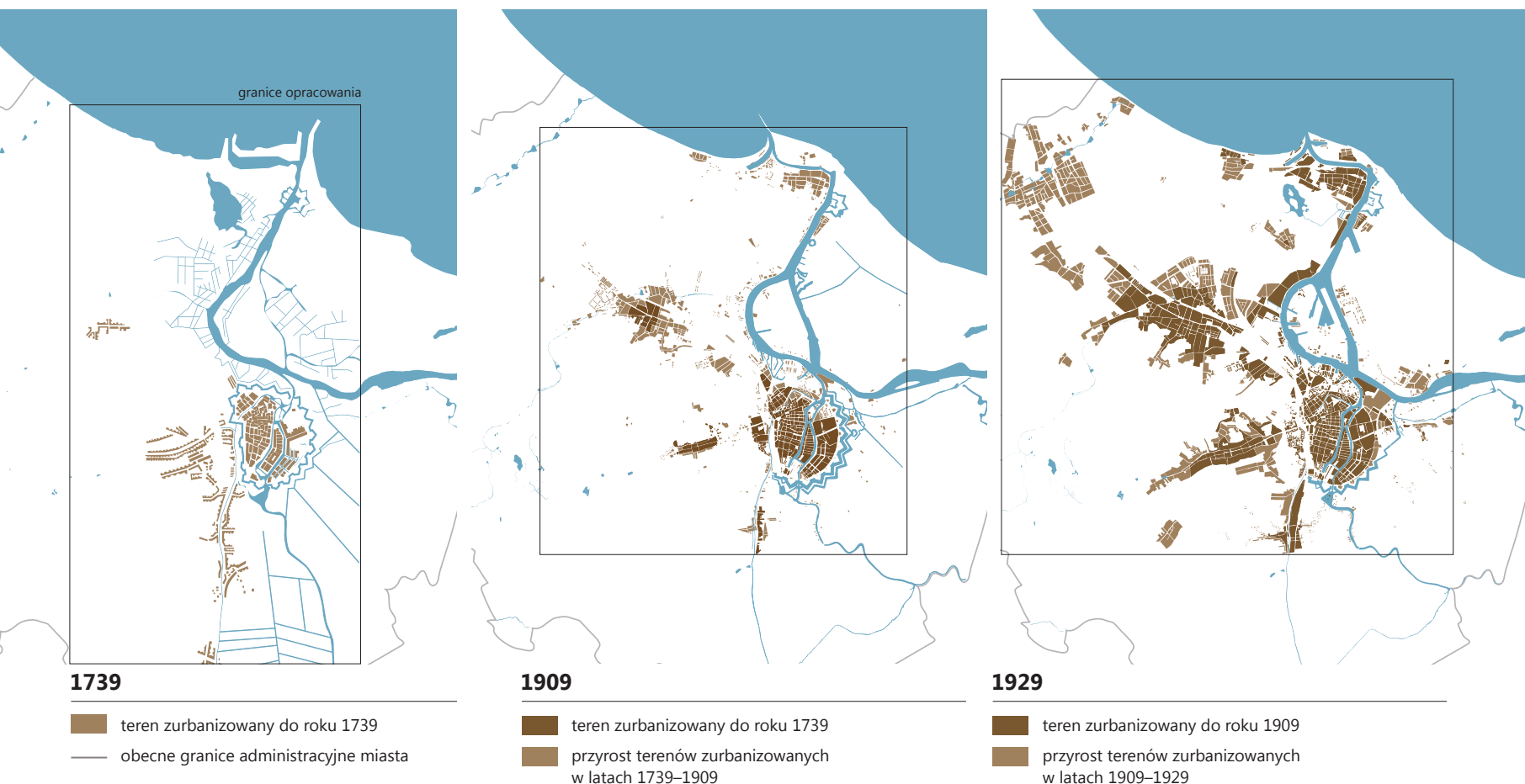


Przykład współczesnej architektury zaprojektowanej z „intencją”

wartości kulturowych, zachowań społecznych, oraz indywidualnych działań podejmowanych na określonym obszarze, opiera się na interpretacji zjawisk i procesów znajdujących swój wizualny wyraz w morfologii miasta, jego zabudowie, układzie przestrzennym, nazwach oraz znaczeniach, którymi cechują się poszczególne obiekty i miejsca. Kształt krajobrazu kulturowego, jego estetyczna forma są wyjaśniane jako sposób konceptualizacji i oznaczania świata, krajobraz pełni zaś funkcję reprezentacji systemu kulturowego jego twórców. Krajobraz kulturowy może być zatem definiowany jako system przestrzenny, wizualnie postrzegany, będący rezultatem interaktywnego oddziaływania formy, funkcji i znaczenia, który reprezentuje siły, potrzeby i wartości tworzących je społeczności (Black 2003, Dovey 1999).

Zarządzanie krajobrazem zarówno formą, funkcjami, jak i znaczeniami, jest często jednym z priorytetowych zadań decydentów, zarówno na poziomie gospodarczym, jak i politycznym. Komunikaty kodowane w krajobrazie kulturowym są zazwyczaj bardzo czytelne dla większości odbiorców, stąd siła przekazu jest szczególnie intensywna. Kształt krajobrazu kulturowego w dużej mierze reprezentuje stosunki społeczne i kulturowe w danym miejscu i czasie, przez co szczególnie istotne pozostaje wyjaśnienie krajobrazu jako ikony i reprezentacji władzy. Badanie miast, jako dyskursywnej reprezentacji kultury, koncentruje się na procesach nadawania znaczeń miejscom i obiektom, tworzenia przestrzeni znaczących oraz stosunku do kulturowego dziedzictwa przeszłości. Krajobraz miejski, jako produkt ludzkich wartości, znaczeń i symboli dominujących w określonej grupie społecznej, odzwierciedla aspiracje władzy, jak również chwalebna i tragiczną historię zapisane w systemie symboli i znaków. Krajobraz kulturowy zawsze oddaje, reprezentuje i symbolizuje układ i strukturę władzy, z której się wywodzi, a także przekazuje i komunikuje poglądy dominującej grupy społecznej pozostającym grupom (Zukin 1993, Robertson, Richards 2003, Bonnemaision 2005, Czepczyński 2008). Krajobraz ten będący swoistym laboratorium przemian form i znaczeń, odzwierciedla siły i aspiracje, które pozostają zapisane w przestrzennych znakach i symbolach. Identyfikacja oraz interpretacja śladów, które w krajobrazie miast pozostawił po sobie socjalizm stanowi o znacznie głębszych przemianach zachodzących w danej społeczności. Krajobraz kulturowy utożsamia się z odbiciem gustów, wartości, aspiracji i obaw zawartych w widzialnych formach. Każdy krajobraz człowieka posiada kulturowe znaczenie, które jest często zakodowane w znakach i formach. Poszczególne, wyraziste elementy krajobrazu kulturowego mogą być postrzegane i interpretowane jako ikony krajobrazu czy geosymbole, czyli znaki w przestrzeni, które odzwierciedlają koncepcje i idee zakodowane w formie i znaczeniu obiektów. Ikony krajobrazu w wyjątkowo dobitny sposób reprezentują idee miejsca i czasu, typowe dla danej społeczności w określonym miejscu i czasie. Inną często stosowaną metodą interpretacji jest tekstualizm opierający się na dekonstrukcji tekstów zawartych i zapisanych w krajobrazie miejskim. Miasto, jego formy, znaczenia obiektów i struktury funkcjonalne można także odczytywać jak książkę zapisaną znakami w przestrzeni, możliwymi do interpretacji przy znajomości języka użytego przez projektantów i decydentów (Gottmann, Harper 1990, Duncan 2004, Cosgrove, Daniels 2004).

Krajobraz kulturowy miast, jego formy architektoniczne i funkcje nowo powstałych lub przekształconych obiektów reprezentują nie tylko poziom rozwoju gospodarczego czy technologicznego, ale także sposoby myślenia, hierarchie wartości, bagaż historycznego dziedzictwa, a także oczekiwania, aspiracje i nadzieje lokalnych społeczności. Te aspekty kultury kształtują zarówno w bezpośredni, jak i pośredni sposób przekształcanie przestrzeni miejskiej. Kierunki przemian krajobrazu podążają





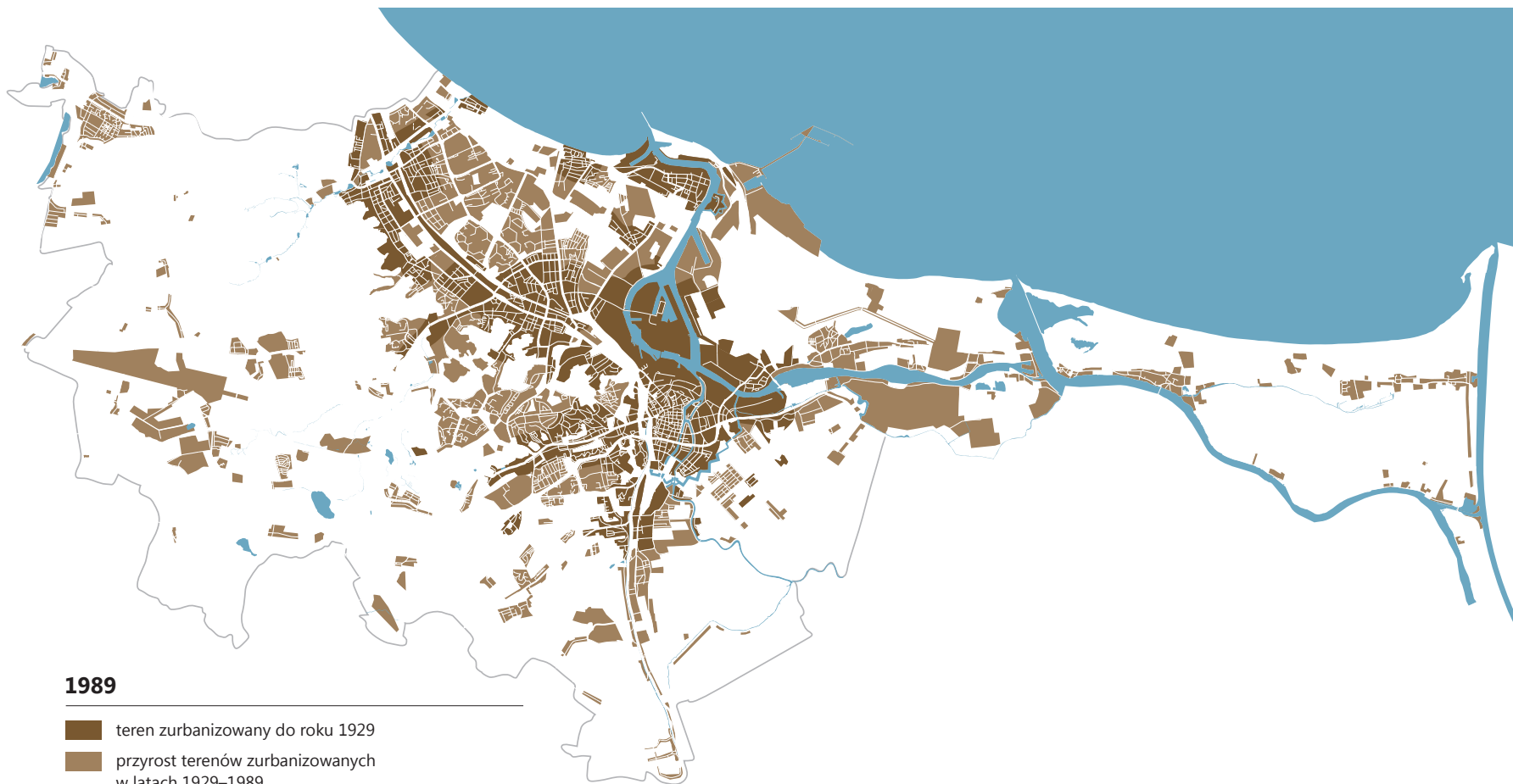
Dawna
i współczesna ikona
architektoniczna

za kierunkami zmian społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych; często formy krajobrazów mówią przy tym więcej o danych społecznościach, głębszych pokładach świadomości, czy podświadomych uwarunkowaniach, niż są w stanie stwierdzić analizy antropologiczne, ekonomiczne, czy socjologiczne. Miasta, zwłaszcza w okresie dynamicznych przemian politycznych czy gospodarczych stają się swoistymi laboratoriami wypełnianymi obiektami reprezentującymi zwroty sposobów myślenia czy gospodarowania. Krajobraz kulturowy może być rozpatrywany jako system komunikacji władzy, reprezentacja sposobu myślenia, zwizualizowana projekcja ambicji i oczekiwań społeczeństwa. Według Henri Lefebvre'a (Lefebvre, Nicholson-Smith 1991) tak definiowany krajobraz jest wynikiem nałożenia konceptualizowanych reprezentacji przestrzeni będących ideologicznym produktem profesjonalistów osadzających władzę i wiedzę oraz przestrzeni reprezentacyjnej codziennych doświadczeń, gdzie następuje symboliczne wykorzystanie obiektów. Poprzez praktyki prze-

strzenne znaczenia reprezentacji są odszyfrowywane przez grupy użytkowników oraz powiązane ze szlakami i sieciami ich interakcji przestrzennych.

Rozwój urbanistyczny miasta jako reprezentacja koniunktury gospodarczej

Każde miasto, od początku istnienia cywilizacji, rozwijało się w fazach czy cyklach odzwierciedlających okresy prosperity, czas zastoju czy kryzysu objawiał się zaś w kurczeniu się miast lub stagnacji rozwoju urbanistycznego. Rozwój historyczny Gdańska jest w znacznej mierze zapisem okresów wzrostu gospodarczego przejawiającego się w dynamicznym rozwoju architektury przerywanymi dłuższymi lub krótszymi okresami stagnacji cechującymi się praktycznym zastojem budowlanym. Struktura przestrzenna form krajobrazu kulturowego Gdańska wynika bezpośrednio z uwarunkowań przyrodniczych, a zwłaszcza morfologicznych i hydrograficznych barier w postaci krawędzi wy-



soczyny moreny dennej, podmokłych terenów Żuław Wiślanych oraz rzek, w tym Motławy oraz odnóg Wisły i wybrzeża Zatoki Gdańskiej. Okresy rozwoju miasta przejawiały się zarówno w powstawaniu nowych obiektów o reprezentatywnych dla danych społeczności formach i funkcjach, jak również w tworzeniu nowych struktur przestrzennych, zagospodarowywaniu i urbanizacji otaczających miasto terenów.

Rozwój przestrzenny Gdańska zapoczątkowany między brzegiem Motławy a krawędzią wysoczyzny we wczesnym średniowieczu, promieniał pulsacyjnie, początkowo przede wszystkim wzdłuż krawędzi wysoczyzny morenowej, od XIX w. zaś także wzdłuż połodowcowych dolin i szlaków komunikacyjnych. Główne okresy prosperity miasta — XV i XVI w., przełom XIX/XX w., okres międzywojenny, lata 60. i 70. XX w. — są wyraźnie widoczne w jego strukturze. Powstałe wówczas dzielnice zarówno mieszkaniowe, jak i produkcyjne cechowały się specyficznym i typowym dla swojego czasu układem ulic i placów, formami zabudowy o cechach gotyku, renesansu, eklektyzmu, czy modernizmu. Zarówno układy urbanistyczne, jak i architektoniczne formy, za każdym razem reprezentowały ówczesne społeczności, ich możliwości, gusta estetyczne, oraz panujące style czy mody.

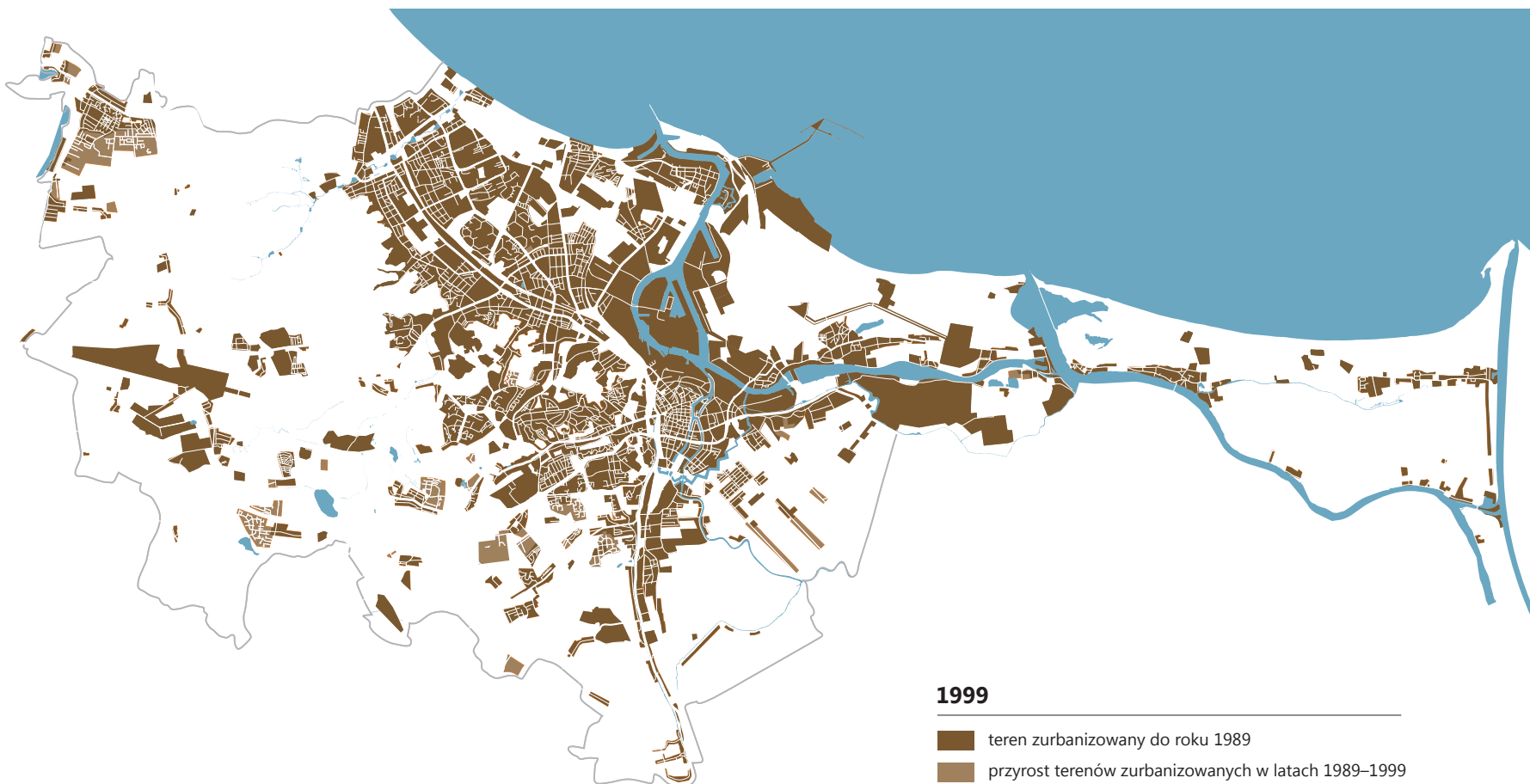
Okres ostatnich 20 lat jest jednym z najbardziej dynamicznych w rozwoju Gdańska. Powstały nowe osiedla i dzielnice, wybudowano także wiele nowych obiektów wewnątrz istniejących struktur zabudowy. Rozwój przestrzenny miasta na przełomie XX/XXI w., zarówno ilościowy, przestrzenny, jak i jakościowy, był rezultatem zmian gospodarczych i znacznego, skumulowanego popytu na budownictwo mieszkaniowe. Obszary nowej zabudowy, w szczególności w południowej i zachodniej części miasta, w znacznej mierze reprezentują nowe cechy i oczekiwania społeczności i inwestorów. Układ przestrzenny nowych osiedli tworzony przez specyficzny *patchwork* realizacji poszczególnych

developerów, reprezentuje typową, wczesnokapitalistyczną strukturę miejską, tradycyjalistyczne w znacznej mierze formy architektoniczne są zaś wyrazem post- i antymodernistycznych tendencji projektowych odpowiadających gustom nabywców.

Krajobraz jako widzialny efekt transformacji społecznych i gospodarczych

Każda zasadnicza przemiana polityczna zmienia założenia i system reprezentacji przestrzeni, co w zasadniczy sposób zmienia percepcję przestrzeni zurbanizowanej. Przeobrażenia lat 90. przyniosły nowe, wolnorynkowe zasady gospodarowania krajobrazem, a także nowe podejście do odziedziczonego postsocjalistycznego krajobrazu, nowe wyzwania i szanse dla władz lokalnych oraz nowe funkcje i światowe trendy zmieniające europejskie miasta na przełomie XX/XXI w. Po 45 latach kontroli, niemal wszystkie mechanizmy regulacji przestrzeni zniknęły wraz z komunistycznymi urzędami. Mieszkańcy, uwolnieni od komunistycznych regulacji, zakazów i ograniczeń, powszechnie oczekiwali pełnego korzystania z prawa prywatnej własności, często do granic rzadko spotykanych w wielu krajach Europy Zachodniej (Czepczyński 2008). Demokracja i wolny rynek zmieniły w zasadniczy sposób formy i znaczenie istniejących układów urbanistycznych. Przemiany te zostały dodatkowo wzmocnione przez intensywne przepływy kapitałowe, rentę gruntową i prywatyzację oraz globalizację i deindustrializację. Inwestycje zagraniczne, transfer *know-how* i technologii, transfery kulturowe przyczyniały się do rewolucyjnych wręcz zmian w krajobrazie.

Postsocjalistyczne przemiany wczesnych lat 90. cechowały się znacznym poziomem spontaniczności oraz szerokim rozumieniem pojęcia wolności. Neoliberalne modele zarządzania przestrzenią wy-

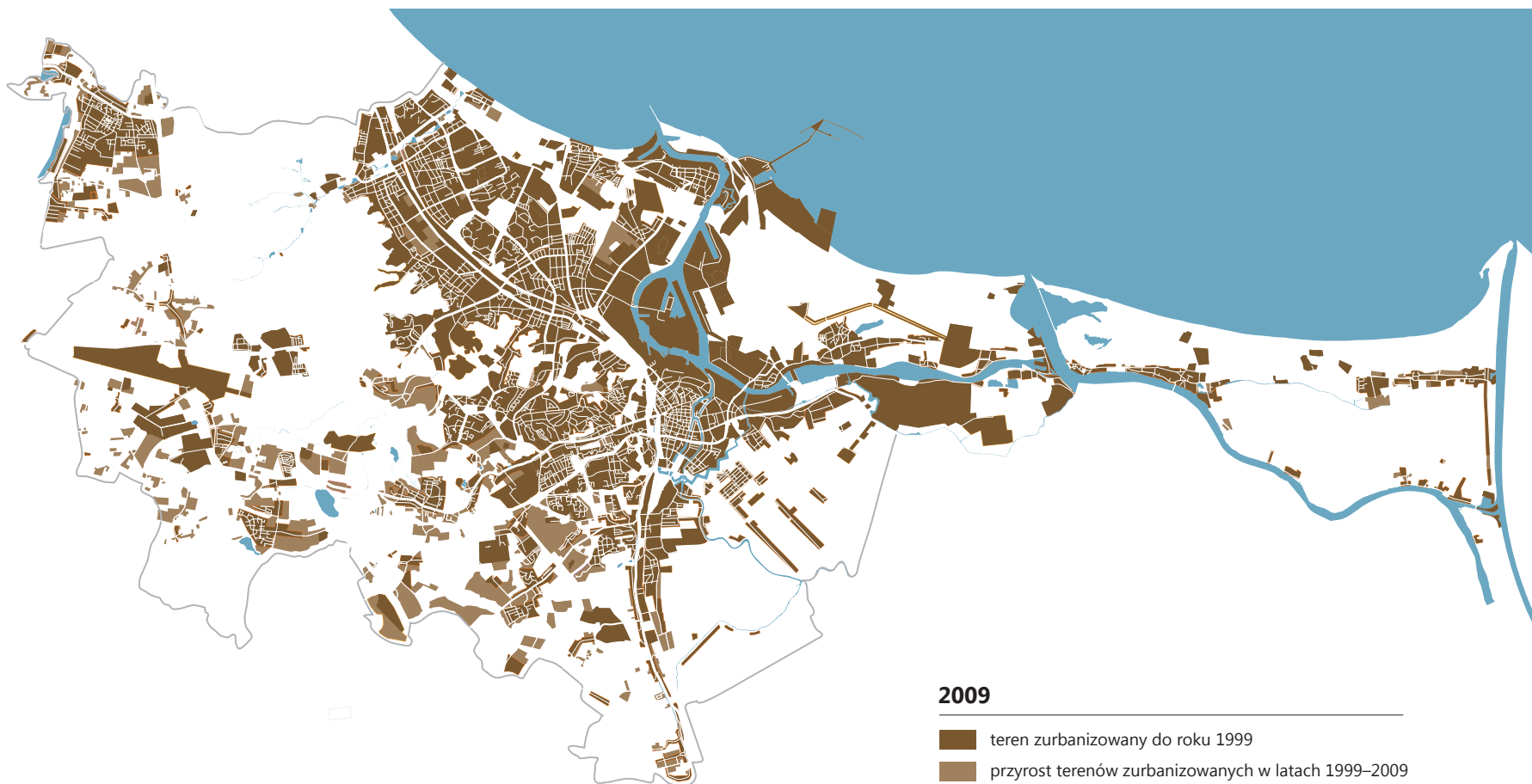




Demontaż czołgu pomnika przy Targu Rakowym

dawały się powszechnie optymalnymi rozwiązaniami dla post- i często antysocjalistycznych nowych administratorów krajobrazu. W miastach pojawiły się nowe funkcje związane z liberalizacją i zachodnimi modelami konsumpcji, w tym szczególnie popularne centra handlowe, biurowe i finansowe, wielkopowierzchniowe sklepy oraz wszechobecne reklamy. Nowoczesne biurowce, budynki usługowe i mieszkaniowe podkreślały miejsce w hierarchii ich mieszkańców i użytkowników oraz reprezentowały nowe siły i władze oparte na nowych zasobach, możliwościach i gustach. Generalnie lata 90. w Gdańsku, podobnie jak w wielu innych miastach regionu, cechowały się często zmieniającymi się uwarunkowaniami prawnymi i gospodarczymi, które w połączeniu z zachłyśnięciem się wolnością skutkowały pewien chaos przestrzenny i architektoniczny, który wraz z rosnącą stabilizacją regulacji został wyraźnie ograniczony po roku 2000. Miasta postsocjalistyczne ulegały wielopoziomym przemianom, które wyrażały się w formach, funkcjach i znaczeniach krajobrazów. Zmiany te były zawsze lokalnie modyfikowane w zależności od wewnętrznych uwarunkowań, w tym struktury i stanu gospodarki i przestrzeni miejskiej, możli-

wości i oczekiwań mieszkańców oraz ich gustów. Postsocjalistyczne przemiany dotyczyły nie tylko gospodarki, lecz także społeczności. Nowi aktorzy na miejskiej scenie, w tym samorządy, wolne media, prywatni właściciele, organizacje społeczne i religijne oraz pozarządowe zaczęły mniej lub bardziej aktywnie wpływać na kształt przestrzeni miejskiej. Wyzwolone społeczności poszukiwały swoich tożsamości lokalnych, często nieakceptowanych w czasach komunistycznych. Nastąpił także dynamiczny rozwój obiektów religijnych oraz zaczęto na nowo definiować wykorzystanie miejsc w publicznym dyskursie politycznym. Popyt na dziedzictwo wydaje się być relatywnie nowym zjawiskiem kulturowym, choć można odnaleźć jego przejawy w wielowiekowej historii Gdańska. Problem wyboru swojego dziedzictwa wiąże się ze zmianami kulturowymi oraz rosnącym popytem na interesujące, oryginalne dziedzictwo, które może być przyczyną dumy lokalnych dziedziców (Kieniewicz 2002). Kody przejmowane od poprzednich pokoleń wymagają rozpoznania okoliczności i wyzwań czasu, co z kolei implikuje potrzebę określenia swojej przynależności do konkretnej grupy. Przynależność jest pragnieniem



Zrewitalizowana przestrzeń
dawnych fortyfikacji przy
Opłynie Motławy



Fortyfikacje przy Opłynie
Motławy podczas
rekonstrukcji historycznej
Oblężenie Gdańska, 2007



i umiejętnością wyboru, ale także akceptacji miejsca i roli, co wynika z przywiązania do dziedzictwa lokalnego, w tym przedwojennego Gdańska, przejawia się zaś renowacją i odbudową zabytkowych obiektów, nie tylko przez samorząd czy instytucje, ale także przez coraz to liczniejsze wspólnoty mieszkaniowe. Specyficznym kierunkiem przemian krajobrazów dla wielu miast postsocjalistycznych Europy, w tym w szczególności sposób Gdańska, był zauważalny powrót do tradycji. Rekonstruowano różnorodne obiekty i miejsca, pojawiły się liczne projekty historycznej rekonstrukcji całych kwartałów zabudowy i poszczególnych budynków, w tym także XIX- i XX-wiecznych. Odżywały na wpółzapomniane pejzaże, odnawiano symbole, przywracano pamięć i znaczenie zapomnianych miejsc. Krajobrazy dziedzictwa lokalnego, jeszcze niedawno skazanego na niepamięć, wskazują na akceptację przeszłości oraz rosnący popyt na dawne tożsamości. Ten historyczny zwrot ku pamięci miejsc wyraża się zarówno w oddolnej, jak i inspirowanej przez władze lokalne rewitalizacji historycznych układów urbanistycznych Śródmieścia, Wrzeszcza, Oliwy, Brzeźna czy Nowego Portu. Ta charakterystyczna archaizacja krajobrazów jest widoczna nie tylko w historycznym śródmieściu, ale także w innych dzielnicach miasta. Historyczne lub historyzujące przemiany kulturowe i towarzyszące im znaczenia, w tym przypadku bardzo wyraźnie przekładają się na formy zabudowy.

Typowym przejawem postsocjalistycznego „odreagowania” jest „festiwalizacja przestrzeni” (Lefebvre, Nicholson-Smith 1991) wyrażająca się przez liczne imprezy i obiekty o charakterze rozrywkowym i rekreacyjnym. Większa część wolnego czasu oraz zmiana stylu życia, typowa dla wielu spo-

łeczności przemysłowych Europy, przejawiające się w rosnącym popycie na wydarzenia masowe oraz mniej lub bardziej aktywne korzystanie z przestrzeni publicznych, tworzy jakościowo nowe elementy krajobrazu o znaczeniu kulturowym, rozrywkowym lub/i rekreacyjnym. Powstały lub zostały zmodernizowane liczne parki, place zabaw, boiska, ścieżki rowerowe i spacerowe, kąpieliska morskie i inne obiekty, które stwarzają ramy publicznej przestrzeni rekreacyjnej i społecznej. Place, ulice, skwery i plaże zyskują nowe znaczenie dla całych grup użytkowników poprzez organizację imprez kulturalnych czy sportowych. Przestrzeń i krajobraz miasta nabierają także dodatkowych wartości kulturowych przez rozwój infrastruktury kultury. Teatry, muzea i wydarzenia tworzą nowe znaczenie miejsc i obiektów. Przestrzeń publiczna, jak się wydaje, jest znacznie bardziej wykorzystywana niż kilkanaście czy kilkadziesiąt lat temu, a tworzące ją elementy krajobrazu kulturowego zmieniają trwale lub czasowo swoje przeznaczenie.

Przemiany krajobrazów zostały dodatkowo wzmożone przez różnorodne przejawy procesów urbanizacji, do których należy przede wszystkim dynamiczny rozwój przedmieść zarówno w granicach administracyjnych miasta, jak i poza jego granicami. Gdańsk od początku XXI w. doświadcza bardzo gwałtownego rozwoju budownictwa mieszkaniowego, głównie w formie niewielkich budynków wielorodzinnych zlokalizowanych przede wszystkim w dzielnicy Gdańsk-Południe. Nowym, lecz bardzo typowym dla wielu miast postsocjalistycznych zjawiskiem jest rozwój osiedli strzeżonych (*gated communities*). Całe



Historyzująca forma współczesnego budynku
na osiedlu Cygańska Góra, lata 90.

kompleksy zabudowy, składające się z kilku lub kilkunastu ogrodzonych i strzeżonych budynków są kalkami amerykańskich rozwiązań urbanistycznych, mających zapewnić mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa. Te kompleksy zabudowy reprezentują zarówno zmniejszające się poczucie bezpieczeństwa, jak również rodzącą się klasę średnią oraz, poprzez izolację od innych, mniej zamożnych mieszkańców, tendencję to elitaryzmu przestrzennego. Dynamiczne zmiany przestrzeni mieszkaniowej dotyczą także zainwestowanych terenów wewnątrzmijskich, gdzie poza mniej lub bardziej stylizowanymi na historyczną zabudowę plombami rozwija się zabudowa wysokościowa, przede wszystkim o funkcji mieszkaniowej. Nowe, kilkunastopiętrowe apartamentowce powstają głównie na terenach osiedli blokowych (Przymorze, Zaspą, Niedźwiednik), nowe projekty przewidują zaś rozwój wysokościowej zabudowy mieszkaniowej także we Wrzeszczu i na pograniczu Śródmieścia. Ekskluzywne i drogie apartamentowce są rzadko spotykanym zjawiskiem w miastach zachodnioeuropejskich, są natomiast, podobnie jak osiedla strzeżone, kopią amerykańskich modeli urbanistycznych.

Od czasu przemian gospodarczych w roku 1989 następują znaczne zmiany zarówno w przestrzennym rozmieszczeniu działalności gospodarczej, jak i w jej strukturze ilościowej i jakościowej. Zmiany te zostały dodatkowo pogłębione przez postępującą globalizację, deindustrializację oraz rozwój sektora usług. Dokonuje się powolne rozproszenie produkcji i spadek koncentracji w dzielnicach portowoprzemysłowych, wraz z rozwojem małych i średnich zakładów w innych częściach miasta, w tym na jego obrzeżach. Przylegające bezpośrednio do śródmieścia stanowią rozległe dzielnice portowoprzemysłowe, gdzie znaczne tereny do niedawna jeszcze zajmowały stocznie, ekstensywnie wykorzystywane tereny składowe oraz bocznicie kolejowe. Zmiany jakościowe i funkcjonalne ostatnich lat dotknęły większość krajobrazów przemysłowych Gdańska. Wynikająca z deindustrializacji sukcesja funkcji obiektów przemysłowych przybiera w Gdańsku różnorakie formy wpływające bezpośrednio na znaczenie i kształt krajobrazu. Zmiany te obejmują adaptację obiektów na cele związane z produkcją przemysłową (w dawnej fabryce papierosów na Dolnym Mieście w Gdańsku obecnie ma siedzibę producent odzieży), w innych przypadkach nieczynne zakłady są wykorzystywane jako tereny składowe i magazynowe, jak teren dawnej fabryki farb w Oliwie lub biurowe (dawna fabryka papieru w Gdańsku), tereny po dawnej fabryce cukierków w Gdańsku-Wrzeszczu zostały wykorzystane pod budowę centrum handlowego. Innym ważnym przejawem zmian społecznych i kulturowych miasta jest rozwój nauki wyrażający się głównie przez rozbudowę kampusów akademickich, ale także rozwój centrów badawczych i firm bazujących na wiedzy.

Między globalizacją a lokalnością

Proces zarządzania i administrowania wizualnymi aspektami działalności społecznych i gospodarczych często powoduje napięcia i konflikty. W eseju *Narodziny Tragedii* Fryderyk Nietzsche podkreśla różnice między Apollem a Dionizosem, jako bóstwami



Osiedle strzeżone
Nova Oliva



Osiedle
Nowiec

stwami reprezentującymi odmienne ścieżki rozwoju kultury (za Sennett 1990). Ten sam kontrast między racjonalnymi i emocjonalnymi metodologiami a filozofami rysuje się od czasów Platona i Arystotelesa. Platoński model rozwoju bazujący na zawartych w *Państwie* podstawach teoretycznych, zakłada pełną kontrolę przestrzeni miejskiej, w tym także, a może przede wszystkim, krajobrazu kulturowego. Skrupulatnie dobrana mozaika, wyraźnie zhierarchizowany system wartości, oraz regulacje tworzą iście apolliński „piękny krajobraz”, choć zazwyczaj mało dynamiczny i szybko kosztujący. Arystotelesowski koncept opiera się na spontanicznym rozwoju, ekspansji, dynamicznych przemianach, twórczym mieszaniu się koncepcji i stylów, dionizyjskim chaosie i wolności sprzeciwiającym się hierarchiom i centralizacji. Krajobraz Arystotelesa nie jest klasycznie piękny, jest za to różnorodny i żywy (Sennett 1990, Bonnemaision 2005). Dyskurs między krajobrazem platońskim a arystotelesowskim tworzy swoisty palimpsest form, funkcji i znaczeń. W niektórych okresach historycznych, w tym w modernizmie, zdawał się dominować model wysoce kontrolowanego, planowanego w detalach i stabilnego krajobrazu apollińskiego, w innych zaś, jak można sądzić także obecnie w Polsce, rozwój krajobrazu przybiera dionizyjskie cechy chaotycznych i dynamicznych przeobrażeń. Model dionizyjski, jak uważał Nietzsche, opierał się na działaniach obcych sobie ludzi, co stało się typowym zachowaniem we wczesnym stadium odchodzenia od gospodarki planowej. Michael Foucault pisał, że współczesna władza jest rozproszona na wiele „mikro-praktyk”, które funkcjonują w ramach ustalonych przez dominu-

jący system społeczno-polityczny (za Dovey 1999). Działania pojedynczej osoby lub niewielkiej grupy mogą często zmieniać kształty i znaczenia krajobrazu kulturowego, choćby w bardzo ograniczonym zakresie, dopasowując go do własnych potrzeb, wyobrażeń i wierzeń. Setki lokalnych zarówno instytucjonalnych, jak i prywatnych menadżerów przestrzeni przez tysiące lokalnych działań tworzy współczesną mozaikę krajobrazu kulturowego. Krajobraz miejski Gdańska jest swoistą mieszanką pozostałości dawnego systemu, jego symboli, struktur i obiektów, na którą nałożyły się zachodzące od 20 lat procesy desocjalizacji, wolnego rynku i swobód obywatelskich. Krajobraz ten może być utożsamiany ze swoistym *mise-en-scène*, czyli miejscem wypełnionym przez obiekty, do których odnoszą się poszczególne znaczenia i role (Mitchell 2005). Na podobieństwo teatralnej dekoracji krajobraz nadaje sens i znaczenie rozgrywającym się na nim wydarzeniom przez specyficzny system komunikacji między obiektami a odbiorcami, rozumiały jedynie w odpowiednim kontekście kulturowym. Krajobraz kulturowy jako funkcja formy i znaczenia miejsca jest ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój lokalny. Dobrze wykształcony,

akceptowany i dobrze zarządzany krajobraz kulturowy podnosi zarówno jakość życia mieszkańców, jak również atrakcyjność rezydencjalną, turystyczną i inwestycyjną miasta, czy miejsca. Miejskie pejzaże tworzą ramy i postaci lokalnego *milieu*. Oskar Wilde, cytowany w materiałach reklamowych jednego z nowoczesnych biurowców powiedział, że: „tylko płytki ludzie nie osądzają po wyglądzie” (za Dovey 1999, 107). To obserwator czy odbiorca krajobrazu, w sposób, który chce, potrafi i może, dekoduje i interpretuje znaczenie struktur, oceniając krajobraz kulturowy miast.

Dr hab. Mariusz Czepczyński

EBERHARD KARLS UNIVERSITÄT TÜBINGEN
UNIWERSYTET GDAŃSKI

Literatura:

- Black I.S., 2003, *(Re)reading architectural landscapes*, [w:] Robertson I., Richards P. (red.), *Studying Cultural Landscapes*, Arnold, London, s. 19–46.
- Bonnemaison J., 2005, *Culture and space. Conceiving a new cultural geography*, I.B. Tauris, Londyn & Nowy Jork
- Cosgrove D., Daniels S. (red.), 2004, *The iconography of landscape. Essays on the symbolic representation*,



- design and use of past environments*, Cambridge University Press, Cambridge
- Crang M., Thrift N. (red.), 2002. *Thinking Space*, Routledge, Londyn–Nowy Jork
 - Czepczyński M., 2008, *Cultural Landscape of Post-Socialist Cities. Representation of Powers and Needs*, Ashgate, Adlershot
 - Czepczyński M., 2006, *Krajobraz kulturowy miast po socjalizmie. Tendencje przemian form i znaczeń*, [w:] M. Czepczyński (red.), *Przestrzenie miast postsocjalistycznych. Studia społecznych przemian przestrzeni zurbanizowanej*, Katedra Geografii Ekonomicznej Uniwersytetu Gdańskiego — Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk–Poznań, s. 45–62
 - Dovey K., 1999, *Framing places. Mediating power in built form*, Routledge, Londyn & Nowy Jork
 - Duncan J.M., 2004, *City As Text, The Politics of Landscape Interpretation in the Kandyan Kingdom*, Cambridge University Press, Cambridge
 - Folch-Serra M., 1990, *Place, voice, space: Mikhail Bakhtin's dialogical landscape*, *Environment and Planning D: Society and Space*, s. 255–274
 - Gottmann, J., Harper R.A., 1990, *Since Megalopolis: the Urban Writings of Jean Gottmann*, John Hopkins University Press, Baltimore
 - Hall S. (red.), *Representation. Cultural Representation and Signifying Practices*, Sage Publications, Londyn
 - Kieniewicz J., 2002, *Stojąc w drzwiach: odczytywanie dziedzictwa i wybór przynależności*, [w:] J. Purchala (red.), *Europa Środkowa. Nowy wymiar dziedzictwa*, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków, s. 81–92
 - Krenz J., 1997, *Architektura znaczeń*, Politechnika Gdańska, Gdańsk
 - Lefebvre H., Nicholson-Smith D., 1991, *The Production of Space*, Blackwells, Oxford
 - Mitchell W., 2005, *Placing words. Symbols, Space and the City*, MIT Press, Cambridge, Ma
 - Norberg-Schulz Ch., 2000, *Bycie, przestrzeń i architektura*, Wyd. Murator, Warszawa
 - Sennett R., 1990, *The Conscience of the Eye. The Design and Social Life of Cities*, W.W.Norton & Company, Nowy Jork & Londyn
 - Trzeciak P., 1988, *Historia, psychika, architektura*, PIW, Warszawa
 - Winchester H.P.M., Kong L., Dunn K., 2003, *Landscapes. Ways of Imagining the World*, Prentice Hall, Harlow
 - Zukin S., 1993, *Landscapes of Power. From Detroit to Disney World*, University of California Press, Berkeley–Los Angeles–Londyn





Praca nagrodzona w konkursie *Kamienica gdańska XXI w.*
Pracownia Architektoniczna 3A STUDIO SC, Gdańsk 2005



Apartamenty Symfonia, 2009
projekt: APA Kuryłowicz & Associates



Gdańsk-Wrzeszcz, targowisko, przed 1990



Manhattan lata 90.



Centrum Handlowe Manhattan, rok 2003

Targowisko przy ul. Heweliusza
przeniesione na Targ Sienny

Tymczasowe pawilony handlowe Gildia, rejon Targu Siennego.
Stan po roku 1992

Galeria Handlowa Madison wybudowana w miejscu dawnego
targowiska przy ul. Heweliusza. Stan po roku 2003



Przemiany w krajobrazie architektonicznym Gdańska w dwudziestoleciu 1989–2009

Wojciech Chmielewski

Punktem wyjścia do rozważań na powyższy temat jest tak różna od dzisiejszej rzeczywistość sprzed dwudziestu lat i ówczesne, pierwsze w moim życiu świadome obserwacje architektoniczne. Pamiętam kończone nie bez wysiłku, odziedziczone jeszcze po poprzedniej epoce, projekty gigantycznych osiedli mieszkaniowych, nagie zbrojenia wznoszonych wysiłkiem parafian świątyń-pomników i nieliczne jeszcze wówczas pawilony handlowe, którym zaczęły ustępować stragany na dotychczasowych placach targowych. Podczas gdy dziś choćby z okien mieszkania mam okazję obserwować kilka placów budowy, wówczas w przestrzeni całej dzielnicy nie budowano zupełnie niczego, poza domem parafialnym, wspomnianymi pawilonami — znakami nowej rzeczywistości — nie licząc nabierającego tempa procedury adaptacji strychów przedwojennych kamienic na mieszkania.



Dwadzieścia lat później budowa świątyń stała się marginesem aktywności budowlanej, nie zmniejszyło się natomiast oddziaływanie tych wielkogabarytowych i najczęściej eksponowanych obiektów na otoczenie. Ekspozycję wielobocznych płaszczyzn zwieńczeń neokonstruktywistycznych kościołów przełomu lat 80. i 90. potęguje otoczenie jednorodnymi budynkami zbudowanymi w technologii wielkiej płyty. Z początkiem XXI w. rozmiary i forma architektoniczna nowych kościołów zbliżyły się do rzeczywistych potrzeb. Nie znaczy to oczywiście, że zrezygnowano z dalszych prób kompozycyjnego pogodzenia założeń centralnych z podłużnymi, czy przekryć o karkołomnej geometrii i charakterystycznych „ciężkich” proporcji. Reakcja na niezrozumiałą nowoczesność objawiła się raczej w imporcie sprawdzonych rozwiązań z historii: jedno- i dwuwieżowych osiowych fasad, tradycyjnych układów przestrzennych, czy nowych interpretacji historycznego detalu.

W drugiej dekadzie III Rzeczypospolitej, największe społeczne zainteresowanie zaczęły budzić nowo po-

wstające obiekty handlowe stanowiące odpowiedź na rosnące potrzeby klientów co do powierzchni i wyposażenia sklepów. W miejscu dotychczasowych targowisk, które niekiedy, jak w przypadku „Manhattanu” (s. 169), zdołały już ulec przekształceniu w zespoły pawilonów, zaczęły powstawać pierwsze galerie handlowe. W społeczeństwie to ostatnie określenie znakomicie obrazuje zmianę percepcji wielkopowierzchniowego sklepu, nobilitację obiektów noszących tę nazwę czy to oficjalnie, czy tylko w popularnej onomastyce. Co ciekawe, owo nazewnictwo w znakomity sposób podkreśliło różnice między starszymi obiektami powstałymi jeszcze w kryzysowej rzeczywistości pierwszej dekady wolności gospodarczej a nowymi wzniesionymi z większym rozmachem realizacjami z drugiego dziesięciolecia. Doszło tu zresztą do pewnych marketingowych manipulacji, czego efektem jest skuteczne pomieszanie pojęć. Pasaż stanowiący obok taniego sklepu samoobsługowego obowiązkowy element typowo przedmiejskiego kompleksu handlowego może więc nosić tę samą nazwę co luksusowy, śródmiejski, wielokondygnacyjny dom towarowy. Oba typy łączy jednak zbliżony raczej do spaceru ulicą niż do wizyty w galerii sztuki sposób „zwiedzania”.

Wymyślne nieraz w swym układzie „ulice” galerii mają nad swymi pierwowzorami w rzeczywistości miejskiej istotną przewagę. Gastronomia, rozrywka i liczne sklepy mieszczą się pod jednym dachem. Oświetlenie, ogrzewanie i klimatyzacja pozwalają przewyciężyć przygnębiającą aurę jesienno-zimowego szczytu handlowego. Nietrudno zatem zrozumieć, w jaki sposób „nowe” ulice wysały kupujących z zablokowanych czy zaśniewionych „tradycyjnych” ulic. Ponadto, te ostatnie odczuwają jeszcze jedną dolegliwość związaną z dążeniem społeczeństwa do korzystania — choćby wbrew zdrowemu rozsądkowi — z transportu indywidualnego. Zainteresowanie ofertą sklepu, w którego sąsiedztwie brakuje miejsc postojowych prowadzi zatem albo do dewastacji okolicznych chodników i zieleni albo zawęża się do garstki klientów.

Ciekawym aspektem specyficznej kultury plastycznej centrów handlowych są próby indywidualizacji wnętrza sięgające niekiedy po scenariusze typowe dla parków tematycznych. Wydaje się, że jednym z pierwszych tego typu zabiegów była „starogdańska”, „kamieniczkowa” stylizacja wnętrza galerii w kompleksie Auchan w Kiełpinku (s. 193). Można by rzec, że to opowiedziana na nowo historia dekoracji witryn SPOŁEM-owskich delikatesów przeniesiona w większej skali w marketingową rzeczywistość współczesności. Scenografia tematyczna

Transformations of the architectural landscape of Gdańsk in the twenty-year period 1989-2009

The starting point for our divagations is the reality twenty years ago (so different from today) and the first conscious architectural observations in my personal life. We have witnessed an unprecedented, though natural and rational, boom in construction investment projects and a growing percent of valuable architectural designs. Irrespective of the stylistic strategy, the materials have unquestionably improved in quality, and the sense of responsibility when employing them has deepened. The latter aspect has undergone substantial evolution from the initial, „critical” years of transformation to the relative balance of the recent years.

Looking from the perspective of seeking compromise between the need of individual expression among the contemporary designers and respect for history which has shaped the identifiable archetype of the Gdańsk townhouse, the most interesting moment came with the competition for the Gdańsk Townhouse of the 21 Century, announced in 2005. The competition organised by the Gdańsk City Hall preceded the anticipated subsequent public procurement proceedings focused on developing free plots in the Old and Main City areas.

The development of the city requires replacement of the outdated structural





„Starogdańska”, „kamieniczka” stylizacja wnętrza galerii w Centrum Handlowym Auchan

→

tissue. Unfortunately, the process is – so far successfully – accompanied with attempts of erasing authentic Modernist buildings of the communist era from the historic landscape of the Gdańsk centre. The determination resembles the no less effective post-war battle fought against the nationally and ideologically alien architecture of the 19. century. Nevertheless, gradual nobilitation of the industrial architecture and the rediscovered aesthetics of Modernism substantiate the hope that the lesson learnt over the recent twenty years may bear positive fruit in the subsequent twenty years, in the form of not only the recently observed improvement in the quality of the designs produced, but also in the form of increased respect for the architectural heritage of both the highest-celebrated epochs in the history of Gdańsk, and the valuable achievements of the contemporary times. Wojciech Chmielewski – art historian, critic of architecture, designer. Graduate of the University of Gdańsk and the Academy of Fine Arts in Gdańsk. Runs own design studio, studies and documents the gems of the contemporary architecture

jest zresztą w stanie podporządkować narracyjnej mistyfikacji nie tylko wnętrza, ale i cały układ przestrzenny sporego zespołu budynków, jak w gdańskich Szadółkach.

Postępujący rozwój centrów handlowych kosztem tradycyjnego handlu doprowadził do stopniowej marginalizacji miejskiej ulicy. Główne ulice zamienione w przepelnione miejskie autostrady obrosły parkingami sklepów wielkopowierzchniowych. Kolejne poszerzenia jezdní i skrzyżowań zabierają miastu cudem ocalone resztki tradycyjnej tkanki miejskiej. Struktura miasta poddana temu procesowi ulega „wywróceniu na lewą stronę”. Dzielnice mieszkaniowe, w tym pokrywające całe hektary osiedla wielorodzinnych bloków, powstają wprost na polach i łąkach, tworząc coraz ciaśniejszy pierścień wokół aglomeracji.

Dzielnice dolnego tarasu wciąż posiadają niezagospodarowane tereny, w tym rozcięte kanionami ulic przelotowych szczyrby przypominające o niedokończonym dziele odbudowy. Próby dogęszczania zabudowy mieszkaniowej dzielnic centralnych, pozwalające na zmniejszenie uciążliwości dojazdów spotykają się na ogół z reakcją obronną dotychczasowych mieszkańców, którzy, sądząc po charakterze protestów najchętniej widzieliby w miejscach planowanych inwestycji choćby nieuporządkowaną zieleń, a jako miejsce nadające się bardziej do wypełnienia zabudową o charakterze śródmiejskim (w tym wysokościowcami!) wskazują przedmieścia. Znamienny na tym tle jest przykład sporu mieszkańców Wrzeszcza z inwestorem kompleksu *Quattro Towers* w okolicy zbiegu al. Grunwaldzkiej i ul. Partyzantów. Idea budowy pierwszych, od czasów wieżowca Olimp z lat 70., wysokich bloków mieszkalnych na obrzeżu dzielnicy willowej z przełomu XIX i XX w. została odebrana jednoznacznie jako zamach na jej charakter. Krytyka niedopracowanej kompozycji elewacji i planu, która pojawiła się wśród argumentów podnoszonych przez przeciwników inwestycji nie doprowadziła, co prawda, do rezygnacji inwestora ze skali kubatury i wysokości, wpłynęła jednak na pewne zmiany w projekcie, stwarzając precedens, na który powołują się od tej pory organizatorzy podobnych protestów w Trójmieście.

Do grupy rozpoznawalnych znaków kojarzonych z Gdańskiem i dzielnicą Przymorze, co potwierdza wykorzystanie jego wizerunku w filmach i instalacjach artystycznych, zdecydowanie można zaliczyć

zespół trzech wieżowców Horyzont (s. 63). Niecodzienna architektura, w tym budząca kontrowersje jeszcze na etapie projektu kolorystyka elewacji, nie tylko zostały zaakceptowane jako konkurujący z fałowcami symbol dzielnicy, ale i doczekała się nawiązań w postaci barw sąsiadujących budynków. Warto zwrócić uwagę, że wszystkie zrealizowane dotąd obiekty wysokościowe (podobnie jak większość proponowanych) to budynki o przeważającej funkcji mieszkalnej. W ten sposób Gdańsk i Trójmiasto różni się choćby od stolicy, której najwyższe i najbardziej wyeksponowane wieżowce mieszczą przede wszystkim biura. Klaster wysokościowców pokrywa się przy tym z funkcjonalnym centrum miasta, podczas gdy największy zespół wysokich budynków w Gdańsku powstaje na jego peryferiach.

Kwestia wysokiej zabudowy podsycana przez zainteresowanie inwestorów coraz odważniej realizujących podobne obiekty znalazła swoje miejsce w oficjalnej polityce władz miejskich. Za tego typu sygnał można uznać zrealizowane w roku 2008 Studium Lokalizacji Obiektów Wysokościowych, stanowiące wskazówkę do sporządzania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ujęto w nim również ambicje miasta dotyczące powstania nowoczesnej wielofunkcyjnej dzielnicy śródmiejskiej na postoczniovych terenach Młodego Miasta. Raz jeszcze przypomniano w nim ambicje miasta do utworzenia nowoczesnej wielofunkcyjnej dzielnicy śródmiejskiej na terenach postoczniovych. Jej nowoczesny i wysokościowy charakter wydawał się nie budzić wątpliwości. Symboliczny i historyczny charakter tego miejsca sprawił jednak, że i tutaj pojawiły się wątpliwości ze strony przeciwników nowoczesnej architektury. Zapal prywatnych inwestorów dodatkowo ostudził światowy kryzys gospodarczy, a peryferyjne położenie względem środka aglomeracji i niewydolność układu komunikacyjnego odpowiadają w równej mierze za proces koncentrującej inwestycje biurowe z dala od terenów Stoczni Gdańskiej.

Pod znakiem zapytania wydaje się pozostawać realizacja głównego obiektu użyteczności publicznej nowej dzielnicy — projektu Europejskiego Centrum Solidarności (s. 248) wyłonionego w drodze międzynarodowego konkursu. Jest to pierwsza, nie licząc „gdańsko-sopockiej” hali widowiskowej (s. 219) i stadionu w Letnicy (s. 223), budowla muzealna realizowana „od zera” w ostatnim dwudziestolecu. Trzy wymienione wyżej obiekty, a wraz z nimi zrealizowane w ramach kampusu UG gmach biblioteki (s. 124), z racji skali i atrakcyjnej formy mają szansę stać się potencjalnymi ikonami Gdańska początku XXI w.



Budynek mieszkalny „Horyzont”



W kontekście lokalizacji kampusu warto nawiązać raz jeszcze do sporów wokół budowy czterech wieżowców w centrum Wrzeszcza. Spora część uczestników sporządzanych wówczas badań opinii wskazywała na dzielnice Przymorze lub Zaspę jako „lepsze miejsce na tego typu zabudowę”. Wybór ten można interpretować jako jednoznaczny klasyfikację operujących nowoczesnymi środkami wyrazu wysokich budynków mieszkalnych będących kontynuacją myśli architektonicznej lat 60. i 70. i stanowiących wolę zawężenia jej oddziaływania do dzielnic, w których zabudowie już dominują obiekty o podobnej skali i pokrewnej estetyce.

Wart odnotowania jest również fakt tworzenia się między węzłowymi punktami dzielnic Oliwa i Wrzeszcz nieformalnej dzielnicy biurowej wzdłuż centralnej osi komunikacyjnej. Ta forma zagospodarowania wydaje się zresztą bardziej fortunną dla alei łączącej centra Gdyni i Gdańska niż rozwijająca się dotąd zabudowa w formie parterowych hal otoczonych hektarami parkingów. W tej grupie znajduje się park biurowy Arkońska (s. 115) jako obiekt o największym dotąd rozmachu, realizowany w sąsiedztwie centrum targowego MTG. Finalizowana właśnie

inwestycja obejmuje pięć budynków o stylistyce opartej na kontraście szklanych ścian ostonowych z rytmem otworów przebitych w klinkierowym licu. Podobne inspiracje mogły leżeć u podstaw projektu biurowca Office Island (s. 112) położonego w sąsiedztwie wrzeszczańskiej „Wysepki”. Główny ciężar ekspresji przeniesiono tu jednak na neocorbuserowski ryzalit podparty na *pilotis*. Nawiązanie do tej estetyki wydaje się zaskakujące, zważywszy na fakt, iż używająca tego samego języka architektura lat 60. i 70. wydaje się być w Gdańsku najczęściej krytykowana, a jej nieraz znakomite przykłady ulegają dramatycznym przebudowom, lub po latach zaniedbania zostają skazane na rozbiórkę. Wśród niezaprzeczalnych strat należałoby wymienić: pawilon restauracji Cristal we Wrzeszczu doprowadzony przez kolejne przekształcenia do karykaturalnej formy, wieżowiec Biur Projektów Budownictwa Komunalnego przy ul. Uphagena, gmach Biura Projektów Budownictwa Komunikacyjnego przy al. Grunwaldzkiej, który ustąpił miejsca Galerii Bałtyckiej (s.179), czy doprowadzoną do skrajnego zaniedbania tonącą w morzu reklam halą Olivia. Zabytki nie tylko tej epoki doświadczyły w ostatnim dwudziestolecu zaniedbań i bezpowrotnych strat. Z krajobrazu Gdańska zniknęły niemal zarówno ostatnie kamienice Starego Miasta i Starego Przedmieścia, które wyszły cało z pożogi wojennej, jak też niezwykle w kontekście rozwiązań funkcjonalnych kompleks rzeźni miejskiej. Wskutek dziesięcioleci zaniedbań dekapitalizacji uległy całe dzielnice, w tym Dolne Miasto — najmniej uszkodzona działaniami wojennymi część historycznego śródmieścia. Zdziwiający na tym tle wydają się liczne głosy domagające się rekonstrukcji nieistniejących zabytków (zwłaszcza XIX w.) bądź też budowy nowych obiektów w nawiązaniu do estetyki dawnych epok, formułowane przez osoby, które zdają się nie dostrzegać tragedii destrukcji autentycznych zabytków sprzed stuleci.

Ledwie rozpoznane przez polską historię architektury i pomijane w opracowaniach niemieckich budownictwo gdańskie dwudziestolecia międzywojennego doznało chyba najdotkliwszych strat. Ambiwalencja między powszechnie rozpoznawalną „zabytkowością” architektury sprzed pierwszej woj-

PO LEWEJ: Hala sportowa Olivia
— chaos w przestrzeni publicznej
PO PRAWIEJ: Odwołanie do Hali Olivii
w architekturze współczesnego biurowca



Budynek Gdańskiego Biura Projektów Budownictwa Komunikacyjnego przy al. Grunwaldzkiej 139/145, projekt arch. Zbigniew Czekanowski, realizacja 1957–1959. Projekt budynku zrywa z socrealistyczną estetyką. Uwolnienie ścian zewnętrznych budynku od funkcji nośnych pozwoliło na swobodne ukształtowanie elewacji. Wykorzystano w tym celu ok. 400 jednakowych, lekkich, prefabrykowanych elementów żelbetowych tzw. żyletek. W latach 60. projekt był prezentowany na Wystawie Polskiej w Berlinie. Budynek został wyburzony w związku z budową Galerii Bałtyckiej [od red.]



Historyzująca forma nowej kamienicy przy ul. Podwale Staromiejskie

Przykłady
„ulepszeń”
modernistycznej
architektury



ny światowej a „nowoczesnością” stawiającą gdański modernizm, ekspresjonizm i *art déco* w jednym szeregu z architekturą PRL sprawia, że zabytki międzywojnia, w jednych przypadkach, są traktowane jak zabytki niepełnowartościowe i jako takie bywają „ulepszane” historyzującymi detalami, w innych zaś, jako obiekty nowoczesne w formie, lecz opóźnione technologicznie tracą pod warstwami izolacji oryginalne lico i detal. Wraz z nimi gubią cały wyraz architektoniczny w sposób czyniący z jednorodnych założeń kolorowy śmietnik niezliczonych form stolarki okiennej oraz pełnego katalogu barw i faktur wypraw tynkarskich.

Zabudowane bramy i podcienie, zastawione garażami dziedzińce, oraz dowolne formy adaptacji poddaszy czynią powstały chaos niemożliwym do opanowania dostępnymi dziś środkami. Trudno mieć zresztą pretensje do prywatnych użytkowników, jeśli nawet instytucje państwowe gospodarują spuścizną architektury Wolnego Miasta w sposób barbarzyński. Tak trzeba nazwać dewastacje dokonane przy okazji remontów zachowanego niemal w najdrobniejszych detalach gmachu Waldsanatorium w Oliwie, jedyne gdańskiego dzieła hamburskiego ekspresjonisty Fritza Högera i znakomitego kompleksu szkoły Heleny Lange we Wrzeszczu, autorstwa gdańskiego pioniera funkcjonalizmu Martina Kieslinga.

W kontekście poszukiwania kompromisu między potrzebą indywidualnej ekspresji współczesnych projektantów a szacunkiem dla historii, która ukształtowała rozpoznawalny archetyp gdańskiej kamienicy najbardziej interesujący był ogłoszony w roku 2005 konkurs na Kamienicę Gdańską XXI w. Konkurs zorganizowany przez Urząd Miasta Gdańska poprzedził mające nastąpić w kolejnych latach przetargi na zabudowę wolnych parceli na terenie Starego i Głównego Miasta.

Wśród zgłoszonych prac znalazły się projekty operujące jeszcze specyficznym językiem przełomu lat 80. i 90. XX w., który ukształtował choćby obraz elbląskiego Starego Miasta, a który kontynuowała na terenie Gdańska pracownia prof. Szczepana Bauma (Hotel Hanza, proj. 1994). Drugi biegun poszukiwań uczestników konkursu tworzyły z kolei prace próbujące pogodzić moduł gdańskiej kamienicy z najbardziej awangardowymi prądami architektury współczesnej. Należy jednak zauważyć, że autorzy sporej części tych drugich nie potrafili uwolnić się od dosłowności w naśladowaniu elewacji z konkretnych epok stylistycznych.

Powstałe po roku 2005 realizacje operujących modelem hanzeatyckiej kamienicy nie sposób badać w oderwaniu od wspomnianego konkursu. Przykładem sprawiającym wrażenie odczytania kodu gdańskiej kamienicy bardziej dosłownie, choć niekoniecznie z odpowiednim respektem i zrozumieniem może być zrealizowana w roku 2009 pierzeja kamienic ul. Powroźniczej

wchodząca w skład kompleksu hotelu Radisson (s. 242). W tej samej grupie lokuje się również eklektyczna pseudorekonstrukcja nowej pierzei ul. Grząskiej. Wspólne pierwiastki można odnaleźć w ukończonej właśnie pierzei Targu Rybnego (Symfonia, s. 78) i pracy konkursowej pracowni Ardea, obu operujących motywem osi elewacji przesuniętych względem siebie w kolejnych kondygnacjach. Echa projektu zdobywcy nagrody (Rafał Grzywaczyk) można za to odnaleźć w projekcie proponowanym dla działki po dawnej drukarni przy ul. Szerokiej (PPW Fort, s. 84), czy





gmachu hotelu Hilton (s. 235, proj. pracowni prof. Stefana Kuryłowicza) przy Baszcie Łąbędź.

W kontekście nowej interpretacji motywu gdańskiej kamienicy konieczne wydaje się przypomnienie znakomitej realizacji z przełomu lat 50. i 60., która dzięki eksponowanej lokalizacji, lecz przede wszystkim ikonicznej architekturze była przez lata rozpoznawalnym znakiem w zabudowie Głównego Miasta. Mowa tu o Składzie Kolonialnym, czyli zaadaptowanym na cele muzealne budynku dawnej kotłowni zaprojektowanego przez Lecha Kadłubowskiego. Wśród wszystkich projektów nowych gdańskich kamienic trudno szukać tak odważnej, opowiedzianej nowoczesnym językiem syntezy modułu domu hanzeatyckiego o proporcjach powierzchni okien w stosunku do muru zbliżonym do gdańskich kamienic nowożytnych.

Nowy, wybrany w konkursie, budynek Ośrodka Kultury Morskiej (s. 205) ma niewielkie szanse zrekomensować tę stratę pobrzeżu Motławy. Powtarza on tylko opatrzone formy wypracowane w ostatnim dwudziestolecu: motywy szklano-aluminiowych fasad i rozsuniętych osi okien. W przeciwieństwie do historyzujących projektów większości uczestników Konkursu, elewacje Kadłubowskiego nie nawiązywały do żadnej konkretnej epoki, budząc co najwyżej skojarzenia z konstrukcjami szkieletowymi gdańskich spichlerzy. Nie były to jednak skojarzenia



Dawny Skład kolonialny zastąpi wkrótce budynek Ośrodka Kultury Morskiej

dostłowne, jak w przypadku nadmotławskiego biurowca ZUS, czy odbudowanego w formach historyzujących spichrza Miedź na Ołowiance.

Wydaje się, że głównym problemem w postrzeganiu spuścizny architektury nowoczesnej, skrzywionym przez skojarzenie z epoką PRL-u jest syndrom wyparcia samych jej twórców, którego najlepszym przykładem jest sylwetka architekta Stanisława Michela, współautora przywołanego w tekście wieżowca Olimp, obecnie zwolennika nawiązań do stylów historycznych. Próby, jak dotąd udane, wyrugowania zabytków modernizmu z historycznego centrum przypominają toczoną z nie mniejszą skutecznością przez jego pokolenie walkę z obcą narodowo i ideologicznie architekturą XIX-wieczną. Obok wspomnianej rozbiórki Składu Kolonialnego w opisywany trend wpisują się pozostałe, na ogół brutalne, ingerencje z ostatnich lat:

- niefortunna modernizacja hotelu Monopol (s. 162) oraz biurowca mieszczącego dziś siedzibę Solidarności (s. 105), obiektów, które jako zabytki pierwszej fazy odbudowy Gdańska oprócz wartości architektonicznej posiadały już wartość historyczną,
- karykaturalna przebudowa biurowca Centrum (s. 99), którego oryginalna bryła została obudowana zadziwiającą strukturą przeskalowanej kamieniczki,
- „historycznej” stylizacji adaptowanej na hotel części kompleksu Teatru Wybrzeże zrealizowanej poprzez aplikację szczytów i styropianowych dekoracji, a nawet kuriozalnej „odkrywki” muru gotyckiego.

Pozostaje mieć nadzieję, że nieodwracalne straty, które poniosła architektura gdańska w ostatnich dwudziestu latach, nie były daremną ofiarą złożoną na ołtarzu rozwoju miasta. Kwestią bezdyskusyjną są zmiany przestrzenne wymuszone przez potrzeby współczesności, które od wieków nakazują starym strukturom ustępować miejsca nowym. Trudno jednak przy tym negocjować niewątpliwie osiągnięcie cywilizacyjne, którym jest idea ochrony zabytków.

Bezsprzeczny jest niespotykany dotąd, choć naturalnie uzasadniony politycznie i ekonomicznie, przyrost inwestycji budowlanych i rosnący odsetek najbardziej wartościowych projektów. Rzeczą pewną i niezależną od strategii stylistycznej jest poprawa jakości materiałów oraz bardziej odpowiedzialne ich stosowanie. Ten aspekt przeszedł sporą ewolucję od czasu pierwszych, „kryzysowych” lat transformacji, poprzez sterowaną przez mechanizmy premiowe producentów architekturę „katalogową”, aż po względną równowagę ostatnich lat.

Nobilitacja architektury przemysłowej oraz odkrywana na nowo estetyka modernizmu pozwalają jednak żywić nadzieję, że lekcja ostatniego dwudziestolecia ma szansę zawoalować w kolejnych dwudziestu latach nie tylko obserwowanym w ostatnim okresie wzrostem jakości projektów, ale i większym szacunkiem do architektonicznej spuścizny nie tylko najbardziej celebrowanych epok w historii Gdańska, lecz również wartościowych osiągnięć współczesności.



Prace nagrodzone w konkursie *Kamienica gdańska XXI w.*

OD LEWEJ U GÓRY:

Rafał Grzywaczyk, Kraków

Maske+Suhren, Architekten und Designer, Berlin

OVO, Grąbczewscy Architekci, Katowice

Wojciech Chmielewski

historyk sztuki, krytyk architektury, designer.

Absolwent Uniwersytetu Gdańskiego i gdańskiej

ASP. Prowadzi własne studio projektowe, bada

i dokumentuje zabytki architektury nowoczesnej.



GDĄŃSK 2016
MIEJSTWO KULTURY
EUROPEJSKI
MIĘDZYNARODOWY
WYSTAWIENIOWY
CENTRUM

Pilotów 12



Kultura w dwudziestoletniej samorządnej przestrzeni miejskiej

Marta Wróblewska

W roku 2010 w Gdańsku, podobnie jak w innych polskich miastach, będziemy świętować dwudziestolecie samorządności. Oznacza to, że już od dwudziestu lat Gmina Miasta Gdańska samodzielnie wykonuje zadania z zakresu administracji publicznej, starając się efektywnie realizować postawiony przed nią nadrzędny cel, którym jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb swoich mieszkańców.

Wśród trzech priorytetów strategii rozwoju Gdańska stanowiących wyznacznik kierunków przemian i konkurencyjności miasta jest kultura. To wyjątkowa dziedzina życia. Dla jednych mieści w swoim zakresie pojęciowym wszystko to, co stanowi o tempie i jakości rozwoju cywilizacji; dla wielu innych — w zestawieniu z zadaniami dotyczącymi inwestycji i infrastruktury — jawi się jedynie jako ekstrawagancki dodatek urozmaicający czas wolny. Często wciąż niedoceniana, jest jednak sferą, która już od starożytności była nieodłącznym elementem życia miasta. Antyczni obywatele, w imię zasad demokracji, cieszyli się gwarancjami szerokiego dostępu do dóbr kulturalnych, z których chętnie korzystali. Żadne *polis* nie mogło obyć się bez teatru; dbano o estetykę i wspaniałość budowli, a ulice zdobiono niezliczonymi posągami, które dziś stanowią obiekt podziwu w najbardziej prestiżowych muzeach świata. Czy te szczytne idee kultywowane przez starożytne cywilizacje miejskie znajdują odbicie we współczesnych dobrych praktykach samorządów? W jaki sposób inicjatywy kulturalne wpisują się w obecną przestrzeń miasta stanowiącą arenę działań samorządowych?

Na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat mapa kulturalna Gdańska uległa znacznym transformacjom. Powstały nowe instytucje kultury, kolejne obiekty historyczne ulegają systematycznej rewitalizacji, zo-

stało zainicjowanych szereg inwestycji w infrastrukturę kulturalną, a działania artystyczne coraz częściej trwale bądź tymczasowo anektują przestrzeń publiczną.

Gdańsk jest największym w Polsce Północnej centrum kultury, z licznymi, znanymi w kraju i poza jego granicami, instytucjami kultury. Kulturalną mapę Gdańska zapełnia sześć teatrów, trzydzieści sal kinowych, dwanaście centrów kultury, czterdzieści galerii sztuki, czternaście muzeów, opera, filharmonia oraz liczne chóry i orkiestry. Potencjał miasta uzupełniają muzycy zarówno rockowi, jazzowi, jak i klasyczni, malarze, rzeźbiarze, pisarze, filmowcy, tancerze, performerzy. Gdańsk stanowi doskonałe miejsce rozwoju przemysłu kultury. Dzięki wykorzystaniu zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego, jak również potencjału intelektualnego twórców kultury i artystów przemysł ten będzie skutecznie umacniał swoje miejsce na ekonomicznej mapie Gdańska, jednocześnie przysparzając miastu prestiżu. Tym samym znaczenie Gdańska jako kulturalnej stolicy Bałtyku południowego będzie wzrastać dzięki coraz liczniejszym instytucjom i wydarzeniom kulturalnym o randze ponadregionalnej i międzynarodowej.

Dziesięć spośród działających w Gdańsku instytucji kultury jest prowadzonych bądź współprowadzonych przez Miasto. Większość została powołana do życia po roku 1989. Działalność wielu z nich znacząco ingeruje w przestrzeń publiczną miasta. Często zdarza się, iż działanie instytucji jest ściśle powiązane z rewitalizacją oraz aktywnością z pogranicza kultury i socjologii na terenie wybranej dzielnicy Gdańska. Pionierem tego rodzaju przedsięwzięć jest Centrum Sztuki Współczesnej „Łażnia” utworzone w roku 1998, mieszczące się w odre-

Culture in the 20-year-old self-governing city space

Amongst three main priorities included in the strategy of Gdańsk development, a crucial place belongs to culture, being one of the factors determining the directions of the city transformation and the level of its competitiveness. This exceptional domain of life entails everything that constitutes the pace and quality of the development of world civilizations.

During the last 20 years Gdańsk's cultural offer has been considerably enriched. New cultural institutions have been established, historical buildings are systematically revitalized, a series of investments in cultural infrastructure has been initiated, whereas artistic actions more and more often permanently or temporarily annex the public space. Currently Gdańsk may pride itself on a long list of attractive cultural events, its openness to new perspectives and trends in art, but most of all, its participation in the bid to become the European Capital of Culture in 2016. The main motto supporting Gdańsk's candidature is: "Freedom of Culture – Culture of Freedom", perfectly illustrating the ideals and identity of the city.

Freedom, dialogue and solidarity have always been the point of departure for many initiatives undertaken in Gdańsk, including artistic creation. That is why Gdańsk, which has experienced in its history both the lack of political and artistic freedom, as well as the sweet taste of recovering it, will consequently aim at marking and establishing its strong position on the cultural map of Europe.



Galeria Zewnętrzna Miasta Gdańska,
Staging Anonymous/Dominik Lejman

NA SAŚIEDNIEJ STRONIE:
Festival Monumental Art/m-city

Galeria Zewnętrzna
Miasta Gdańska,
LKW Gallery/Lex Rijkers,
Daniel Milohnic i Invisible
Gate/Front Studio



stauowanym zabytkowym budynku dawnej łaźni publicznej. Centrum jest zaangażowane we współpracę ze społecznością lokalną w ramach realizacji różnorodnych projektów krajowych i międzynarodowych z dziedziny sztuk wizualnych, filmu, muzyki i edukacji skierowanej do różnych grup wiekowych. „Łażnia” realizuje także szereg projektów wpisujących się trwale w tkankę miejską Gdańska. Główną inicjatywą mającą na celu rewitalizację Dolnego Miasta — dzielnicy przez lata zaniedbanej i w pewnym sensie wykluczonej — jest Galeria Zewnętrzna Miasta Gdańska. Stanowi ona długofalowy projekt artystyczny polegający na systematycznym budowaniu kolekcji dzieł sztuki w przestrzeni publicznej. W wyniku kolejnych konkursów międzynarodowe jury wyłania projekty, które wzbogacają następnie wybrane punkty na mapie miasta. W zakleszczonej pod wiaduktem przy ul. Szopy ciężarówce „LKW Gallery” — zwycięskim projekcie autorstwa nie-

różnych, ale potencjalnie atrakcyjnych dzielnicach. Projekty wyróżnione w roku 2007 już niedługo zagospodarują artystycznie kolejne punkty na mapie Dolnego Miasta, tj. przystanek tramwajowo-autobusowy i przejście podziemne przy skrzyżowaniu ulic Podwale Przedmiejskie i Łąkowa, które stanowią istotny węzeł komunikacyjny łączący Dolne Miasto z popularnym Głównym Miastem. Próbę obalenia tej symbolicznej granicy separującej obydwie dzielnice podejmą Esther Stocker oraz Dominik Lejman, realizując swe projekty *Untitled* i *Staging anonymous*. Wkrótce do przemiany zaniedbanego skweru przy ul. Dolnej w tętniącą kolorem enklawę zabaw przyczyni się zaś zwycięski projekt *Scent of colour*, autorstwa amerykańskiej artystki Carmen Einfinger, wyłoniony w III edycji konkursu z roku 2009. CSW „Łażnia” we współpracy z wieloma artystami, realizuje także szereg projektów edukacyjnych w przestrzeni publicznej. Na terenie Dolnego Mia-



Mural przy Stoczni Gdańskiej/Rafał Roskowiński

mieckich artystów Daniela Milohnica i Lexa Rijkersa, nagrodzonym w ramach pierwszej edycji konkursu w roku 2005 — odbywają się warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Ten sam wiadukt z obydwu stron zdobi praca pt.: *The invisible gate* pracowni Front Studio z USA, wyróżniona w tymże konkursie. Stalowa okładzina przypominająca lustro pokrywa lico wiaduktu będącego symboliczną granicą między Głównym a Dolnym Miastem, niwelując sztucznie narzucony podział na reprezentacyjną i niereprezentacyjną część Gdańska, i znosząc tym samym barierę psychologiczną towarzyszącą wieloletniemu stereotypowemu myśleniu o tych dwóch, jakże

sta odnajdziemy niejednokrotnie ślady działań artystycznych autorstwa młodych ludzi, którzy pod okiem specjalistów tworzą sztukę, wykorzystując zaniedbane obiekty architektoniczne. Zdarza się, że artystyczne graffiti powstaje w tunelach za przyzwoleniem organów stojących na straży prawa, które w konkursie *Wiem, nie niszczę — tworzę* stały się partnerem projektu uświadamiającego, że graffiti niejednokrotnie jest sztuką, która może mieć istotne znaczenie w procesie rewitalizacyjnym, jeśli tylko jest dziełem tworzonym świadomie. Rezultaty podobnych akcji mających na celu, z jednej strony, ożywienie często szarych i nieciekawych



zabudowań, z drugiej zaś, oswojenie „przypadkowego” odbiorcy ze sztuką, która ingeruje w przestrzeń życia codziennego, poruszając zarówno tematy uniwersalne, jak i indywidualne, możemy oglądać w wielu miejscach Gdańska. Tego rodzaju interwencje swój początek wzięły od artystycznego malarstwa ściennego, tzw. muralesów Rafała Roskowińskiego, które w latach 90. zaczęły pokrywać mury Stoczni Gdańskiej, Browaru w Gdańsku-Wrzeszczu, czy szare tafle bloków z wielkiej płyty na gdańskiej Zaspie. Kolejno powstała (prowadzona przez Piotra Szwabe) galeria malarstwa ściennego

W ostatnich latach „pod pędzel” trafiły również nieestetyczne perony Szybkiej Kolei Miejskiej — projekt *Świeżo malowane* zaproponował nowe oblicze ławek na peronie przystanku Gdańsk Zaspia, na dworcu we Wrzeszczu powstała *Galeria Wrzeszcz* — mural na ścianach przejścia podziemnego. Tymi dwiema akcjami w przestrzeni publicznej Klub Plasma Gdańskiego Archipelagu Kultury zapoczątkował szeroki projekt *Miejskie znaki kultury* nagrodzony w tym roku prestiżową *Nagrodą Kulturalną Związku Miast Bałtyckich*, proponujący alternatywne trasy wędrówek po Gdańsku, zwracając uwagę np. na

PO LEWEJ:
Akcja *Wiem, nie niszczyć — tworzę*

POWYŻEJ:
Galeria Wrzeszcz



Sgraffito *Mapa północnego nieba*

Festival Monumental Art/Gionata Ozmo Gesi

przy ul. Klinicznej, będąca dziełem wielu artystów z Polski i z zagranicy, która do dziś zdecydowanie ożywia i nadaje jedynej w swoim rodzaju koloryt ponuremu węzłowi tramwajowemu. Na trwałe zakorzeniła się w przestrzeni węzła Okopowa seria „solidarnościowych” obrazów pokrywających filary dźwigające estakadę. Międzynarodowe uznanie znalazła praca-manifest Iwony Zając, widniejąca na murach Stoczni Gdańskiej, stanowiąca swoisty kolaż odmalowanych od szablonu dźwigów, sylwetek i wypowiedzi stoczniowców, w które została wpisana postać artystki uskrzydłej ramionami dźwigów niczym robotnicza Nike.

dedykowane Janowi Heweliuszowi sgraffito *Mapa północnego nieba*, zrealizowane przez Akademię Sztuk Pięknych na budynku przy ul. Bednarskiej, czy symboliczną aleję pośrodku pudełkowatego osiedla Zaspia, utworzoną z pni drzew zaaranżowanych w geometryczne formy. Kontynuacją inicjatywy zaspiańskiej, w której ramach z okazji obchodów milenijnych w Gdańsku w roku 1997 fasady bloków mieszkalnych ozdobił kolorowymi malowidłami, jest Międzynarodowy Festiwal Malarstwa Monumentalnego, stanowiący unikatową inicjatywę w skali światowej, skierowaną nie tylko do stałych odbiorców sztuki, ale oddziału-



Teatr w Oknie,
występ grupy
Good Girl Killer

jąca również w znacznym stopniu na społeczność lokalną, angażując ją w czynny udział w projekcie, a także zwiększając jej zainteresowanie sztuką i zachęcając do utożsamiania się z własną dzielnicą, postrzeganą na co dzień poprzez niechlubny pryzmat szarego i nieciekawego blokowiska. Podobne cele ma spełniać nowo powołana przy Klubie Plama gdańska szkoła muralu organizująca warsztaty dla twórców, którzy w przyszłości będą kontynuowali dzieło zapoczątkowane przez Roskowińskiego, przekształcając mało atrakcyjne osiedle z wielkiej płyty, w miejsce przyjazne, oryginalne i wyróżniające się na tle innych dzielnic Gdańska.

Działania rewitalizacyjne za pośrednictwem kultury są prowadzone zarówno w dzielnicach znajdujących się na peryferiach turystycznych miasta, jak i samym jego centrum. W ciągu kilku kolejnych lat zostanie uruchomiona filia CSW „Łażnia” w Nowym Porcie, dzielnicy socjologicznie bardzo zbliżonej do Dolnego Miasta. Niewykorzystane dotąd tereny wokół Głównego Miasta zostaną już niedługo zabudowane nowoczesnymi siedzibami Europejskiego Centrum Solidarności (s. 248) oraz Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego (s. 201). Ten ostatni będzie efektem pracy projektowej włoskiego architekta Renato Rizzi, a swą aranżacją, idealnie wpisującą się w otaczającą go zabytkową średniowieczno-renesansową zabudowę, nawiąże do dawnej Szkoły Fechtunku — Teatru Elżbietańskiego, niegdyś usytuowanej w tym samym miejscu pierwszej publicznej sceny Rzeczypospolitej, gdzie od XVII do XIX w. odbywały się inscenizacje sztuk mistrza znanego z Avonu. Rewolucyjne myślenie architektoniczne o teatrze jako wielofunkcyjnym ośrodku kultury, zaopatrzone w dwa rodzaje ruchomych scen, otworzy szereg rozmaitych możliwości zarówno z perspektywy reżyserów, scenografów i aktorów, jak i przede wszystkim samych widzów, spełniając wszelkie potrzeby teatru zarówno w jego tradycyjnym, jak i nowoczesnym wydaniu, a co za tym idzie zapewni godne i profesjonalne warunki do prezentacji i rozwoju polskiej sceny teatralnej w Gdańsku.

Zwiastunem działalności, którą w przyszłości na wielką skalę podejmie Gdański Teatr Szekspirowski, są wydarzenia odbywające się w trzech witrzynach wychodzących na ul. Długą *Teatru w Oknie*. To kolejna unikatowa inicjatywa w Gdańsku, której ideą jest przybliżenie odbiorcy (często przypadkowemu przechodniowi przechadzającemu się po Głównym Mieście) różnorodnych form działań kulturalnych. Niewielka scena umieszczona w oknach miniaturowego teatru świetnie nadaje się na organizację zarówno koncertów rockowych, przedstawień, performansów, jak i uroczystych obchodów kolejnych urodzin Williama Szekspira, przyciągając każdorazowo tłumy zainteresowanych widzów.

Inwestycje w kulturę oznaczają nie tylko wielokierunkową konserwację największych zabytków gdańskich stanowiących wizytówki miasta, do których należą m.in. kościół św. Katarzyny, którego dach spłonął w roku 2006, Bazylika Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, zabytkowe zabudowania Traktu Królewskiego, czy tereny po nowożytnych fortyfikacjach miejskich, obecnie zaadaptowanych na centrum edukacji i nauki *Hewelianum*. To także przebudowa oraz zagospodarowanie wielu już istniejących, lecz zrujnowanych obiektów na nowoczesne siedziby instytucji kulturalnych przystosowane do aktualnych wymogów i misji podobnych obiektów na świecie, mające na celu sprostanie coraz bardziej rozległym potrzebom swych odbiorców. Nową siedzibę Polskiej Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku (s. 231), mieszczącą się w zespole budynków po dawnej elektrociepłowni datowanej na koniec XIX w., oddano do użytku w roku 2006. Sala koncertowa filharmonii umieszczona w pierwotnym obiekcie przemysłowym, profesjonalnie i nowatorsko zaadaptowanym na potrzeby kulturalne, kompleksowo zaspokaja oczekiwania swych często niezwykle wymagających gości, a jednocześnie stanowi mocny punkt w drodze do rewitalizacji Wyspy Ołowianki położonej w bezpośrednim sąsiedztwie Głównego Miasta.

Obecnie rusza także budowa nowoczesnej placówki muzealno-oświatowej, którą jest Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku (s. 205), przyszły oddział Centralnego Muzeum Morskiego, który zostanie wzniesiony na miejscu starego, niespełniającego nowoczesnych wymagań i potrzeb obiektu stojącego w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowego Żurawia.

Ogromne znaczenie kulturotwórcze spełniają także filie najmłodszej instytucji kultury — Gdańskiej Galerii Miejskiej powołanej w roku 2008. Docelowo złożona z trzech oddziałów mieszczących się w samym sercu Głównego Miasta, już dziś stanowi miejsce kreatywnych spotkań, prezentacji i happeningów owocujących nowymi inspiracjami i oferujących bogate doznania artystyczne.

Jedną z największych inwestycji kulturalnych w Gdańsku jest budowa Europejskiego Centrum Solidarności, stanowiąca centralną część projektu zmierzającego do rewitalizacji terenów postoczniowych znajdujących się w obrębie historycznego Młodego Miasta. Symbolicznie zlokalizowany kompleks znajdujący się przy Placu Solidarności, w pobliżu Bramy Nr 2 i Pomnika Poległych Stoczniovców, na który przeznaczono teren o powierzchni 0,99 ha, będzie międzynarodowym centrum współpracy i integracji kultuwującym pamięć o wydarzeniach historycznych, które po roku 1989 zmieniły oblicze współczesnej Europy i szeroko otwartym na międzynarodową współpracę w zakresie walki o wolność i prawa człowieka. W całościowej wizji urbanistycznej nie zabraknie miejsca na oryginalnie zachowaną Bramę Nr 2 Stoczni Gdańskiej wpisana na Listę Dziedzictwa Europejskiego, świadka ogłoszenia przez Lecha Wałęsę podpisania przełomowych Porozumień Sierpniowych w roku 1980, oraz na Salę BHP, miejsce zawarcia tych Porozumień, późniejszą czasową siedzibę wystawy *Drogi do wolności*, retrospektywnie prezentującej historię wyzwolenia spod reżimu komunistycznego. Znamienne jest, że obiekty z pogranicza sztuki, historii i kultury, w kontekście budowy zupełnie nowej dzielnicy Gdańska, mają tak istotne znaczenie, zajmując centralne miejsce w aranżacji przestrzennej całości projektu. Architektura przyszłego gmachu mieszczącego Europejskie Centrum Solidarności symbolicznie wpisuje się w bogatą historię związaną z byłymi terenami Stoczni Gdańskiej. Elewacje budowli, pokryte stalowymi płytami, będą przywo-

ływać skojarzenia z industrialnym pejzażem stoczni, którego nieodłączną częścią były rdzawe kadłuby remontowanych statków i surowe konstrukcje stalowych dźwigów. Nieregularne płaszczyzny ścian poprzecinane szczelinami, interesujący zabieg formalny, dodatkowo będą dynamizowały bryłę, a ledwie



Festiwal Szekspirowski, Teatr Globe, *Sen nocy letniej*

dostrzegalne zarysy sylwetek i elementów wnętrza same w sobie zaintrygują przechodniów na tyle, aby odwiedzili Centrum.

W oczekiwaniu na swą imponującą siedzibę, Europejskie Centrum Solidarności już teraz tworzy szereg wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, które z roku na rok cieszą się coraz większą popularnością, zyskując licznych odbiorców. Wiele z nich odbywa się w przestrzeni publicznej miasta, a wykorzystując różnorodne media podejmuje wielostronnie rozumianą tematykę solidarności. Organizowany od roku 2007 festiwal *All About Freedom* proponuje swym uczestnikom rozmowę na temat szeroko pojętej wolności poprzez działania angażujące muzykę, kino, teatr oraz sztuki wizualne. Podobny charakter ma cykliczny Festiwal Solidarności, który w sposób intermedialny celebryje pamięć pokojowej rewolucji antykomunistycznej w Polsce. W ramach Festiwalu są prezentowane projekcje filmów fabularnych, spektakle teatralne, panele dyskusyjne, zabawy edukacyjne oraz warsztaty dla dzieci i młodzieży, konkursy plastyczne i sportowe, a także happeningi z pogranicza sztuk plastycznych i historii (jak np. sklep objazdowy z czasów PRL-u czy gry miejskie), zaś koncert finałowy promujący ideę wolności i solidarności, odbywa się w znamiennej historycznie przestrzeni Stoczni Gdańskiej.

Gdańsk jako miejsce, w którym został zapoczątkowany tzw. efekt domina polegający na wyzwolaniu kolejnych państw spod jarzma systemu komunistycznego jest prześląknięty duchem wolności. Bliskość idei z nią związanych odzwierciedla szeroko zakrojona działalność licznych również w dziedzinie kultury organizacji pozarządowych. Najbardziej charakterystycznym, urbanistycznym symbolem przemian jest teren stoczni gdańskiej. W roku 2009 odbyła się na nim pierwsza odsłona Międzynarodowego Festi-



Domino

Bramy do wolności
Grzegorza Klamana oraz
Instytut Sztuki Wyspa



walu Sztuki Graffiti *Graffest*, projektu będącego wynikiem współpracy znajdującego się w budynkach postocznioowych Instytutu Sztuki *Wyspa* — pierwszego w Polsce niepublicznego podmiotu dedykowanego sztuce krytycznej — oraz grupy młodych artystów, kuratorów sztuki i animatorów kultury z Trójmiasta. Jednym z jego elementów był *graffiti-jam* — plenerowa akcja artystyczna na murach byłej stoczni gdańskiej, zakładająca wykreowanie spójnej koncepcji malarskiej.

Wystawa *Drogi do Wolności*, *Bramy do Wolności* autorstwa Grzegorza Klamana, prężnie działający Instytut Sztuki *Wyspa* wraz z Modelarnią będącą polem niekonwencjonalnych aktywności artystycznych, masowe koncerty gwiazd polskich i zagranicznych organizowane na terenach postocznioowych, kilka lat działalności awangardowych artystów zrzeszonych w nieformalnej grupie Kolonia Artystów oraz tak chętnie zachowywane przez artystów pracownie twórcze w starych postocznioowych zabudowaniach, to dowody na niepowtarzalne i niesłychanie inspirujące przeznaczenie tego miejsca.

Publiczność gdańska od lat jest świadkiem działań kulturalnych w przestrzeni miejskiej i z roku na rok coraz chętniej aktywnie bierze w nich udział. Największą popularnością cieszy się organizowany od roku 1997 międzynarodowy festiwal teatrów ulicznych FETA. Barwne korowody aktorów przemierzających ulice na szczudłach i ognistych platformach są witane z niezmiennym entuzjazmem. Ostatnia edycja festiwalu, która wbrew utartej tradycji, wyszła poza granice Głównego Miasta, rozprzestrzeniając się na terenie Dolnego Miasta i dawnych bastionów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Motławy, udowodniła, że festiwal jest w stanie przyciągnąć licznych widzów nawet do, wydawałoby się, mniej popularnych na co dzień miejsc.

Natomiast zabytkowe ogrody Parku Oliwskiego na czas wybranego weekendu wakacyjnego, poza pięknem przestrzeni, dodatkowo kuszą bogatą ofertą kulturalną — od kina plenerowego, performansu, działań teatralnych po grę w *boules*, zajęcia jogi i tai chi, czy śniadania na trawie organizowane w ramach akcji PARKOWANIE. Skierowana do niezwykle szerokiego spektrum odbiorców impreza co roku koncentruje się wokół odmiennych zagadnień, wśród których znalazły się dotychczas literatura, sztuka współczesna, nauka i nowe technologie. Gry miejskie, warsztaty, pokazy i prezentacje są wspaniałą okazją do aktywnego rodzinnego uczestnictwa podczas weekendu z kulturą.

Zapoczątkowana także przez Fundację Wspólnota Gdańska w roku 2005 akcja promocyjno-obywatelska *Czas Gdańskich Lwów*, w której wyniku przestrzeń miasta została wypełniona kolorowo pomalowanymi lwami — historycznymi symbolami cnót i potęgi Gdańska, dumnie strzegącymi miejskiego herbu — spotkała się z wielkim zainteresowaniem gdańszczan. Podobnie stało się w przypadku *Festiwalu Rzeźby z Piasku*, który od trzech lat pozwala mieszkańcom oraz turystom zetknąć się z monumentalnymi obiektami przedstawiającymi lwy, znanych gdańszczan, bądź rozpoznawalne zabytki architektury gdańskiej, wyrzeźbione przez artystów z wielu ton piasku na plaży publicznej w Jelitkowie. Z kolei festiwal instalacji przestrzennych *Rozdroża Wolności* to projekt, którego produkty artystyczne stanowią mocny akcent w zabytkowej przestrzeni miasta. Mieszkańcy są konfrontowani z pracami wybranych artystów umieszczanymi często bravurowo pośrodku ulic, skwerów, placów, mostów, a nawet na drzewach i murach. Nowoczesne instalacje na terenie Głównego Miasta to, z jednej strony, niespodziewany i zaskakujący widok, z drugiej



Festiwal Rozdroża Wolności/Maciej Kurak, Paweł Wocial

zaś ciekawe zestawienie historii i tradycji z wytworami sztuki współczesnej osławianej przez wpisanie w znajomy i bezpieczny kontekst.

Twórcom i animatorom kultury przez cały rok zależy na zdobywaniu zainteresowania publiczności. Akcja *Włącz się! Kulturalnie* ma na celu aktywizację kulturalną mieszkańców Gdańska nie tylko w okresie letnim, gdy sprzyjające warunki pogodowe pozwalają długo przebywać poza domem. Stowarzyszenia, fundacje, instytucje kultury oraz władze samorządowe łączą siły, aby informacje o wydarzeniach artystyczno-kulturalnych docierały do jak największego grona potencjalnych odbiorców, a dostępność do nich pod względem komunikacyjnym oraz finansowym była ułatwiona. I choć to praca wymagająca niebywałej cierpliwości i konsekwencji, jej rezultaty są widoczne w postaci coraz liczniejszych uczestników wydarzeń kulturalnych odbywających się nie tylko w siedzibach instytucji kultury, ale także w przestrzeni miejskiej.

Jednym z pomysłów na aktywizację kulturalną obywateli jest realizowanie projektów kulturalnych w niespodziewanych, lecz intrygujących zakątkach miasta. Akcja *Streetwaves*, odbywająca się w ramach wieloletniego międzynarodowego projektu *Cities on the Edge*, zapoczątkowana we współpracy z Liverpooliem — Europejską Stolicą Kultury w roku 2008, w ramach Święta Miasta pozwala artystom i ich publiczności opanować miasto na kilkanaście godzin. Koncerty rozbrzmiewają w parkach, w podwórkach zabytkowych kamienic mieszkalnych, w zaułkach, przy pomnikach, na tarasach. Artyści zapraszają na wystawy do swoich prywatnych pracowni, taneczne performanse odbywają się przy fontannach miejskich, a na muzyczną imprezę dj'ską można udać się na peron Szybkiej Kolei Miejskiej.



Festiwal *Streetwaves* 2009



Festiwal *Rozdroża Wolności*,
Małgorzata Wiśniewska, Adriana
Sitkiewicz, Jan Szczyпка

Publiczność zaopatrzona w program i mapki z ciekawieniami porusza się po mieście, uczestnicząc w kolejnych atrakcjach kulturalnych i odkrywając na nowo znane dzielnice Gdańska.

Podobna idea przyświecała innym dwóm festiwalom: *Grassomanii* i *Narracjom*. Ten pierwszy, organizowany ku czci rodowitego gdańszczyzanina, Noblisty Güntera Grassa, prezentował sztukę współczesną w przestrzeni miejskiej; młodzi artyści przedstawiali swoje projekty, dla których inspiracją stały się dzieła pisarza. Natomiast zimowy festiwal *Narracje* to opowieść o mieście snuta za pomocą sztuki multimedialnej i światła, to czytanie miasta, odnajdowanie jego ukrytych znaczeń. Zabytkowe budynki Głównego Miasta zostały wyłonione z zimowego mroku za pomocą specjalnych systemów oświetleniowych, a na niektórych z nich widniały nowoczesne instalacje, wykorzystujące również na szeroką skalę światło, którego tak bardzo brakuje w Gdańsku w listopadzie i grudniu. Kolejne budynki porzucały swe opatrzone, utarte oblicze, wcielając się w nowe role narzucone w wyniku wizji artystycznej.

Przed Gdańskiem coraz bogatszym w wydarzenia kulturalne oraz sztukę otwierają się nowe perspektywy i kierunki rozwoju. Jednym z nich jest udział w konkursie o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w roku 2016. Hasło przyświecające tym staraniom *Wolność Kultury — Kultura Wolności*, idealnie skupia się wokół idei konstytuującej tożsamość naszego miasta i wpisuje się w dotychczasowe dokonania miejskie na polu kultury i sztuki. Kultura w kontekście powyższego hasła to nie tylko działania instytucjonalne czy realizacja projektów, ale także kultura spędzania czasu wolnego dotycząca każdego obywatela. Wolność, dialog i solidarność są punktem wyjścia dla wielu inicjatyw podejmowanych w Gdańsku, w tym m.in. kreacji artystycznej. Jedność wspólnych przedsięwzięć na rzecz tworzenia nowych wartości kulturowych i wypowiedzi artystycznych, z których bez ograniczeń będą korzystać przyszłe pokolenia obywateli, w najbliższym czasie będzie głównym punktem zainteresowania Gdańska w kontekście starań o zdobycie tego prestiżowego tytułu. Niezależnie jednak od decyzji Komisji Europejskiej, Gdańsk, który doświadczył w swej historii zarówno braku wolności zarówno politycznej, jak i twórczej, a także słodkiego smaku jej odzyskania, będzie dążył konsekwentnie do wyraźnego zaznaczenia i ugruntowania swojego miejsca na mapie kulturalnej Europy.

Marta Wróblewska

historyk sztuki, pracownik Biura
Prezydenta Miasta Gdańska ds. Kultury



Opieka nad gdańskimi zabytkami w latach 1989–2010

(WYBRANE ZAGADNIENIA)

Tomasz Błyskosz

W dniu 5 czerwca 1990 r. w Wielkiej Sali Wety Ratusza Głównego Miasta odbyło się pierwsze posiedzenie nowo wybranej, w pełni demokratycznej Rady Miasta Gdańska. Dwadzieścia lat demokratycznego samorządu miejskiego w Gdańsku jest dobrym pretekstem, aby choć w zarysie przypomnieć dorobek miasta, służb konserwatorskich, specjalistów konserwatorów i historyków sztuki, jak również starań samych właścicieli i administratorów związanych z opieką nad najcenniejszymi gdańskimi zabytkami.

Wydarzenia polityczne roku 1989 oraz zmiany, które w ich wyniku następowały, mimo że nie miały bezpośredniego wpływu na proces renowacji pojedynczych obiektów, otworzyły jednak nowy, dynamiczny okres związany z konserwacją gdańskich zabytków. Swobodny dostęp do zasobów archiwalnych poza granicami kraju sprzyjał odkrywaniu historii miasta i jego dziedzictwa na nowo. Realizacja części z opisanych przedsięwzięć była możliwa dzięki udostępnieniu pracy dr Ericha Vollmara, konserwatora Gdańska i Prus Zachodnich oraz prof. Willego Drosta dyrektora Muzeum Miejskiego, którzy w latach 1943–1944 zorganizowali ewakuację zabytkowego wyposażenia wewnątrz najcenniejszych gdańskich budowli. Pod kierunkiem arch. Jakuba Deurera sporządzono wtedy szczegółową dokumentację fotograficzną i rysunkową zabytków ruchomych, a następnie wywieziono i ukryto je poza miastem.

Z nową energią rozpoczęto poszukiwania oryginalnych elementów wyposażenia wewnątrz gdańskich zabytków zaginionych w ostatnich latach drugiej wojny światowej. Już w latach 1992–1993 na wystawie zorganizowanej w Ratuszu Głównego Miasta po raz pierwszy całościowo zostały zaprezentowane oraz omówione w katalogu *Europejskie Dziedzictwo Rozproszone* straty w zakresie gdańskich zabytków sztuki. W kolejnych latach wiele obiektów i małych fragmentów snycerki ulokowanych dotychczas w składnicy konserwatorskiej oraz rozproszonych w różnych instytucjach, po wcześniejszej identyfikacji, scalano i poddano pracom konserwatorskim, po czym powoli zaczęły wracać do wnętrza, z których pochodziły. W ten sposób, nierzadko po długim, żmudnym i złożonym procesie rewaloryzacji, kolejno przywracano świetność najcenniejszym zabytkowym budowlom gdańskiej architektury mieszczącej i sakralnej. Jednym z pierwszych wydarzeń związanych z rewaloryzacją dziedzictwa kulturowego miasta, które nastąpiły u progu rodzącej się demokracji, była uroczystość w dniu 31 sierpnia 1989 r. w kościele św. Katarzyny. Podczas ekumenicznego nabożeństwa ówczesny biskup gdański Tadeusz Goćkowski poświęcił 37 dzwonów do carillonu świą-

tyni odlanych przez holenderską firmę Koninklijke Eijsbouts, które ufundowało bremeńskie towarzystwo założone przez urodzonego w Gdańsku Hansa Eggebrechta. Ta i wiele kolejnych inicjatyw dobrze służyła budowie wzajemnego zaufania w trudnym procesie polsko-niemieckiego pojednania. Warto dodać, że 10 lat później instrument ten zainaugurował I Gdański Festiwal Carillonowy, coroczne wydarzenie muzyczne nawiązujące do kilkusetletniej tradycji Gdańska gry na tym instrumencie.

Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, zgodnie z przyjętą jeszcze w latach 70. koncepcją rozwoju, przejmowało kolejne obiekty najbardziej reprezentatywne dla historii grodu nad Motławą, a następnie z pomocą służb konserwatorskich sukcesywnie prowadziło ich rewaloryzację. Temu procesowi związanemu z adaptacją tych obiektów dla celów muzealnych towarzyszyły wyprzedzające interdyscyplinarne badania, które były podstawą do podejmowania decyzji związanych ze specjalistycznymi zabiegami konserwatorskimi.

Ratusz Głównego Miasta

Odbudowany po wojnie budynek Ratusza oddano do użytku w dniu 2 kwietnia 1970 r. W roku 1993 stał się siedzibą obecnego Muzeum Historycznego. W dniu 28 stycznia 1997 r. u progu obchodzonego przez Gdańsk tysiąclecia istnienia na kartach historii zakończono pięcioletnie prace badawcze i konser-



Care over the historic substance of Gdańsk in 1989-2010

The political events of 1989 and the changes they initiated have not translated directly to renovation of any particular individual site. However, they opened a new, dynamic period in preservation of the authentic urban development of historic value in Gdańsk. Free access to the archives abroad has contributed to re-discovering the history of the city and its heritage. Some of the projects described here were possible thanks to gaining access to the studies by dr Erich Vollmar, historic site conservator for Gdańsk and Western Prussia, and Prof. Willi Drost, director of the City Museum. In the years 1943-44 the two organised evacuation of the authentic indoor fittings and fixtures of the most precious buildings in Gdańsk. In those days, under the direction of arch. Jakub Deurer, a detailed photographic and drawing documentation was produced of the authentic chattels then evacuated to refuges out of the city.

New energy was injected into the search for elements of the authentic indoor fittings of the Gdańsk historic buildings, which were lost in the final years of the Second World War. In effect, the exhibition held at the Main City Townhall as early as in 1992 and 1993 presented the first ever, and comprehensive list of the losses suffered, compiled into the catalogue of authentic Gdańsk art, entitled 'The Dispersed European Heritage'. In subsequent years, many objects and →

→

small fragments of carved woodwork, previously shelved in the conservator's stores and dispersed among different institutions, were put together and given conservation upon their identification. Slowly and gradually, the artwork began to return to its original interiors. In this way, not infrequently after a lengthy, tedious, and complex process of revaluation, the most precious historic buildings of the Gdańsk lay and sacral architecture have been restored to their grandeur. The costly conservation works have been financed from numerous sources. A substantial portion of the funds has come from the budget of the Voivodship Historic Site Conservator, supplemented with financial aid from the Polish-German Cooperation Foundation and the Municipality of Gdańsk. Over the recent years we have benefited from a growing contribution designated to the conservationist works from the budget of the Ministry of Culture and, most recently, from the budget of the voivodship local authorities. Moreover, one cannot neglect the increasing role of patronage from private businesses. Nevertheless, the bulk of the effect attained is the result of engaged participation of many institutions and individuals closely connected with the conservation process.



watorskie przy elewacjach. Kolejnym etapem prac przy obiekcie było zamontowanie w roku 2000 nowego carillonu na wieży. Pierwotnie zainstalowany zespół 14 dzwonów odlanych w roku 1560 przez J. Moora z Brabancji, uległ zniszczeniu w marcu 1945 r. Po wojnie na wieży ratusza zawieszono 17 dzwonów carillonowych przeniesionych z Biskupiej Górki, ale na początku lat 90. okazało się, że mechanizmy carillonu są mocno wyeksploatowane i nie nadają się do dalszej pracy.

Obecny Instrument liczy 37 dzwonów nazwanych imionami osób i instytucji szczególnie zasłużonych dla Gdańska. Posiada dwa systemy gry, automatyczny do wygrywania melodii co godzina oraz ręczny do koncertowania z trakturą mechaniczną. W roku 2004 wymieniono stolarkę okienną, umożliwiając wieczorną ekspozycję stropu Wielkiej Sali Rady Izaaka van den Blocka z cyklem 25 obrazów powstałych w latach 1606–1608. Ten zabieg znacząco przyczynił się do większego zainteresowania turystów wnętrzami ratusza.

W roku 2007 z powodu złego stanu technicznego zdemontowano figurę króla Zygmunta II Augusta Jagiellończyka wieńczącą wieżę. W roku 2009 dr A. Tomaszewska-Szewczyk i B. Ziółkowska z Pracowni Konserwacji Metalu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu poddały ją zabiegom konserwatorskim. Obecnie trwają przygotowania do remontu systemu obrotowego umożliwiającego obracanie się figury podczas podmuchów wiatru. W roku 2010 jest planowany również powrót króla na swoje miejsce.

Restauracja wnętrza Dworu Artusa

Po zniszczeniach w roku 1945 wydawało się, że dawna świetność wnętrza Wielkiej Hali bezpowrotnie minęła. W roku 1952 ukończono najważniejsze prace budowlane związane z odbudową bryły budynku. W związku z przeznaczeniem Dworu Artusa na cele muzealne, oraz koniecznością posiadania stosownego zaplecza uznano za celowe połączenie go z sąsiednimi kamienicami Starym Domem Ławy (zwanym obecnie Domem Ekonomistów), oraz z Nowym Domem Ławy (zwanym Sienią Gdańską) i utworzenie zespołu wnętrz historycznych. Przyjęta koncepcja konserwatorska zakładała pełną konserwację zachowanych obiektów ruchomych wyposażenia oraz ich powrót na swoje miejsce do Wielkiej Hali dworu. W Nowym Domu Ławy planowano adaptację zabytkowego wyposażenia pochodzącego z wnętrza jednej z gdańskich kamienic, które w końcu XIX w. przeniesiono do pałacu w Kłaninie.

W latach 1991–1995 przeprowadzono szereg prac badawczych oraz budowlano-konserwatorskich. Natomiast od stycznia roku 1993 do wnętrza dworu zaczęło powracać część zachowanego w 70% oryginalnego wyposażenia: ławy z zapleckami, chór muzyczny z zegarem oraz cynowa lada piwna z roku 1592. Prace montażowe wykonała Pracownia T. Kasperkiewicz. Jednocześnie z Muzeum Narodowego w Gdańsku powróciła rzeźba z roku 1485 — Święty Jerzy autorstwa Hansa Brandta. Spektakularnym wydarzeniem było uroczyste odsłonięcie w dniu 21 kwietnia 1995 r. zrekonstruowanego renesansowego Wielkiego Pieca mistrza Georga Stelzenera



z roku 1546. Na stalowej kratownicowej konstrukcji zostało osadzonych 520 kafli, w tym 437 jest uznawanych za oryginalne. Prace montażowe wykonała pracownia konserwatorska B. i L. Brzusiewicz na podstawie projektu A. Chrzanowicz.

W dniu 18 kwietnia 1997 r. Dwór Artusa otwarto dla zwiedzających. Kolejnym etapem prac przy tym zabytku były działania restauratorskie. Największym ubytkiem z punktu widzenia kompozycji plastycznej wnętrza była utrata pięciu monumentalnych obrazów malowanych na płótnie, które wisiały we wnękach ścian wzdłużnych. Prace nad ich odtworzeniem powierzono Krzysztofowi Izdebskiemu, który opracował nowatorską metodę cyfrowej rekonstrukcji barwnej, nazwaną przez prof. Teresę Grzybkowską *simulacrum*. W pierwszej kolejności została odtworzona kolorystyka dzieła z roku 1603 — Sąd Ostateczny autorstwa Antoniego Möllera. Wydruk wykonano na zagruntowanym Inianym płótnie malarskim wykonanym w Holandii. W dniu 11 grudnia 2000 r. nowe dzieło zamontowano w miejscu, w którym znajdował się oryginalny obraz, na ścianie wschodniej dworu. Po upływie roku, w grudniu 2001 uroczyście odsłonięto drugie *simulacrum* — Orfeusza wśród zwierząt, obrazu wykonanego w roku 1594 przez Hansa Vredemana de Vries. W następnych latach we wnętrzu umieszczono kolejne rekonstrukcje barwne niezachowanych dzieł m.in.: Okręt Kościoła, Oblężenie Malborka, Diana w kąpeli, Walka Kuracjuszy z Horacjuszami, Polowanie Diany, Chrystus Salvator Mundi.

W dniu 18 maja 2002 r. za *simulacrum* utraconych obrazów: Sąd Ostateczny A. Möllera i Orfeusz wśród zwierząt H. Vredemana de Vries z wystroju Wielkiej Hali Dworu Artusa w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska otrzymało III nagrodę w konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku, Sybilla 2001, przyznawaną przez Ministra Kultury. Mimo że od czasu wykonania pierwszej barwnej repliki Sądu Ostatecznego minęło już 10 lat opinie wśród historyków sztuki i konserwatorów zabytków dotyczące oceny tego typu zabiegów są podzielone.

Dwór Artusa będący niegdyś forum życia publicznego i towarzyskiego gdańskich elit w ostatnich latach ponownie stał się najbardziej reprezentacyjną

budowlą miasta. Jest salonem miejskim z największym i najbogatszym pod względem wyposażenia wnętrzem, w którego wnętrzach odbywają się oficjalne wizyty głów państw i wybitnych osobistości ze świata nauki i sztuki.

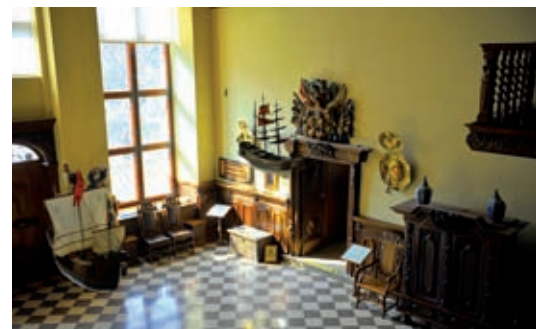
Nowy Dom Ławy

W czerwcu roku 1996 po wieloletnich pracach konserwatorskich w kamienicy stojącej przy ul. Długi Targ 43 udostępniono do zwiedzania wnętrze Sieni Gdańskiej.

Tradycja związana z tą nazwą sięga do początku XX w., kiedy to gdański kolekcjoner Lesser Giełdziński wydzierżawił od miasta sień frontową i dokonał jej rewaloryzacji, przywracając stan z czasów jej świetności. Wnętrze to było zwane Sienią Gdańską.

W roku 1945 w większości zabytkowe wyposażenie uległo zniszczeniu. Kamienicę odbudowano. W latach 70. powstała koncepcja ponownej rewaloryzacji Sieni Gdańskiej, a w roku 1975 dzięki funduszom WKZ pozyskano oryginalną klatkę schodową z palacu w Kłaninie, pierwotnie pochodzącą z wystroju kamienicy przy ul. Ławniczej 10 w Gdańsku. W roku 1989 budynek wraz z Dworem Artusa i sienią Starego Domu Ławy przekazano obecnemu Muzeum Historycznemu Miasta Gdańska.

Wiosną roku 1994 na podstawie projektu A. Chrzanowicz rozpoczęto prace, których wykonawcą była pracownia T. i M. Kasperkiewiczów. Dopasowanie do istniejącego wnętrza historycznego wystroju było nie lada wyzwaniem. Dla właściwego wyeksponowania ozdobnej balustrady i spiralnej klatki schodowej częściowo obrócono ją wokół własnej osi, jej podesty dowiązano zaś do dwóch wykonanych wcześniej żelbetowych antresoli. Autorem projektu zamiennego tej adaptacji był arch. G. Sulikowski. Ponadto we wnętrzu umieszczono dwa oryginalne drewniane portale pochodzące z początku XVIII w. i kominek, który odtworzono na podstawie fotografii z roku 1905, z wykorzystaniem elementów z przełomu XVII/XVIII w. W tle, na ścianie, zamontowano białe flizy malowane barwnikiem kobaltowym, które pochodzą z holenderskiego i gdańskiego



POWYŻEJ: Wnętrze Domu Ławy



Wnętrze Dworu Artusa

warsztatu z końca XVIII i początku XIX w. Ich konserwację i montaż wykonali konserwatorzy M. Sobczyk i K. Rutkowski. Ponadto, w nawiązaniu do charakteru obiektu, wykonano podwieszany strop o podziałach kasetonowych, w którego centralnej części umieszczono pochodzący z zespołu klanińskiego obraz plafonowy przedstawiający scenę antyczną z postaciami bogów: Wenus, Merkurego i Apolla. Poniżej zawieszono modele kilku okrętów, w tym dawniej zdobięcą tę sień pochodzący z roku 1775 statek handlowy. Do tego samego okresu nawiązuje wyposażenie ruchome sieni z przełomu XVII/XVIII w. w postaci wolnostojących drewnianych figur: Marsa, Minerwy i wojownika rzymskiego, które pochodzą z nieznanych gdańskich kamienic. Obecnie zespół ten tworzy harmonijną całość przedstawiającą wygląd patrycjuszowskiej sieni z przełomu XVII/VIII w.

W czerwcu roku 1997 rewaloryzacja Sieni Gdańskiej została uznana za wydarzenie muzealne roku 1996. Całość prac konserwatorskich przy budynku dopełniły działania podjęte w roku 2003, w których trakcie dokonano rewaloryzacji fasady frontowej. Obecnie zarówno wewnątrz Sieni Gdańskiej, jak i wygląd zewnętrzny kamienicy stanowią przykład udanej aranżacji konserwatorskiej.

Dom Uphagena

Kamienica Johanna Uphagena przy ul. Długiej 12 pochodzi z roku 1775. Od roku 1911 pełniła funkcję Muzeum Wnętrz Mieszczańskich, które prezentowało życie codzienne patrycjatu gdańskiego drugiej połowy XVIII w. Dzięki przeprowadzonej w roku 1944 ewakuacji zachowała się część oryginalnego wyposażenia.

W roku 1945 kamienica wraz z oficyną, z wyjątkiem fasady, uległa całkowitemu zniszczeniu. Budynek główny odbudowano w latach 1950–1953. Od roku 1981 Dom Uphagena jest oddziałem obecnego Muzeum Historycznego Miasta Gdańska. W roku 1992 przyznanie znacznych środków finansowych przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej pozwoliło na rozpoczęcie już w roku 1993 rewaloryzacji wnętrza całego zespołu. Wykonawcą była sopocka spółka Probud, a kierownikiem prac rewaloryzacyjnych został arch. T. Chrzanowski. W tym samym czasie Muzeum Narodowe w Gdańsku przekazało zdeponowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków elementy oryginalnego wyposażenia: boazerie, supraporty, szpalety, futryny i skrzydła drzwiowe. Jednocześnie ukończono prace przy odtwarzaniu oficyny i skrzydła bocznego. Prace sztukatorskie wykonały początkowo PKZ Sp. z o.o.





Zespół Przedbramia:
PO LEWEJ: Renesansowe szczyty katowni
OBOK: Fragmenty Wieży Więziennej
przed i po renowacji (na fotografiach
różne narożniki wieży)

z Gdańska oraz Pracownia Renowacji Dzieł Sztuki art. plast. S. Wyrostka. W tym czasie w większości zakończono najważniejsze prace budowlane i kontynuowano prace przy wnętrzach. W roku 1994 wykonano projekty szczegółowe rekonstrukcji stolarki drzwiowej, rekonstrukcji boazerii, wykonano prace konserwatorskie przy zabytkowych piecach, zakupiono kilka elementów historycznego wyposażenia. W dniu 6 czerwca 1998 r. odrestaurowane pomieszczenia Domu Uphagena otwarto dla zwiedzających.

Omawiając najważniejsze realizacje konserwatorskie prowadzone przez Muzeum Historyczne Mia-

sta Gdańska należy wspomnieć również o pracach na terenie pozostałych oddziałów tej instytucji. W latach 2000–2006 **Zespół Przedbramia** został poddany interdyscyplinarnym badaniom oraz kompleksowym pracom budowlano-konserwatorskim. W wyniku tych działań przystosowano zabytek do nowej funkcji Muzeum Bursztynu. Działania te zyskały uznanie zarówno w środowisku konserwatorskim, jak i muzealnym. Szczegóły związane z tymi pracami przedstawiono w części albumowej (s. 206). W roku 1992 po raz pierwszy po drugiej wojnie światowej udostępniono dla zwiedzających **Twierdzę Wisłoujście**. Tym samym zapoczątkowa-



Twierdza Wisłoujście



Brama Wyżynna.
Stan przed i po
renowacji



no jej działalność jako placówki muzealnej. Fakt ten spotkał się z uznaniem Ministerstwa Kultury i Sztuki, które przyznało Muzeum *Nagrodę III stopnia za najciekawsze wydarzenia muzealne roku 1992*. Natomiast poważne prace budowlano-konserwatorskie przeprowadzono w latach 2003–2006. Objęły one najbardziej zniszczony Bastion Artyleryjski. Jednocześnie z nasypów fortu *carré* usunięto ahisteryczną szatę roślinną, co pozwoliło przywrócić ich geometrię. Ponadto wyremontowano wnętrza Domu Komendanta. W kolejnych latach wykonano prace konserwatorskie przy murach kurtynowych. Na rok 2010 zaplanowano zaś prace remontowo-konserwatorskie przy kolejnym bastionie o nazwie Furta Wodna. W najbliższych latach zostanie przeprowadzona gruntowna rewaloryzacja **Bramy Wyżynnej** połączona z jej adaptacją na centrum informacji turystycznej. Oczyszczone wstępnie w roku 1998 elewacje zabytku będą poddane specjalistycznym zabiegom konserwatorskim. Piwnice zostaną zaś połączone z podziemnymi pomieszczeniami Zespołu Przedbramia, w których jest planowana ekspozycja dawnych średniowiecznych i nowożytnych wodociągów. Prace rozpoczną się w roku 2010.

Wielka Zbrojownia

Powstała w latach 1600–1605 i jest najwybitniejszym osiągnięciem gdańskiego „złotego wieku”, a jednocześnie w skali europejskiej wybitnym dziełem architektury manieryzmu niderlandzkiego. Działania wojenne z roku 1945 spowodowały całkowite zniszczenie wnętrza budowli, jednakże szczęśliwie ocala-

ły dekoracyjne elewacje oraz piwnice. W roku 1951 na podstawie projektu J. Chrzanowicza ukończono odbudowę bryły obiektu. W kolejnych latach przywrócono brakujące elementy: kamieniarkę zwieńczeń szczytów oraz hełmy nad kłatkami schodowymi. Od roku 1954 właścicielem zabytku jest obecna Akademia Sztuk Pięknych. W roku 1997 rozpoczęto kompleksowe prace konserwatorskie przy zabytku. Szeroki program badawczy poprzedzający ich realizację objął m.in. analizę konstrukcyjną i technologiczną w tym pobranie około 700 próbek zachowanych fragmentów polichromii. Ponadto w roku 1998 arch. B. Zimnowoda-Krajewska wykonała badania architektoniczne. Na skutek złego stanu zachowania kamiennej figury wojownika znajdującej się na cokole przy elewacji zachodniej podjęto decyzję o jej rekonstrukcji, którą wykonał rzeźbiarz S. Wyrostek. W roku 2001 przeprowadzono prace konserwatorskie przy elewacji zachodniej. Wykonano tzw. konserwację zachowawczą polegającą jedynie na odczyszczeniu oraz zabezpieczeniu lica muru i kamiennych elementów rzeźbiarskich. Ponadto na podstawie projektu K. Palucha uruchomiono nową iluminację zabytku.

W roku 2003 w tym samym charakterze wykonano prace przy elewacji południowej. Jednocześnie w ramach prowadzonej rewaloryzacji elewacji zabytku uznano za niezbędne przywrócenie im brakujących elementów. Wzorując się na rycinie J.C. Schultza z roku 1857 arch. J. Labenz wykonała projekt rekonstrukcji grzebienia attyki wieńczącej pierwotnie ścianę południową. Następnie w roku 2005 na elewacji wschodniej odtworzono ozdobne zakończe-

Wielka
Zbrojownia



nia rynien dachowych w postaci rzygaczy w kształcie uskrzydlnych głów smoków. Montaż tych elementów był ukoronowaniem przeprowadzonych wówczas prac restauratorskich elewacji wschodniej, gdzie przywrócono w całości wystrój barwny wraz ze złoceniami. Całość prac przy wszystkich elewacjach Zbrojowni wykonała Gdańska Pracownia Konserwatorska L i B. Brzuskiwicz. W roku 2006 na podstawie koncepcji H. Klementowskiej opartej na archiwalnych rycinach i fotografiach odtworzono dawne ogrodzenie od ul. Piwnej. Pracę wykonał mistrz kowalski B. Küster.

Złota Brama (Długouliczna)

Brama jest w Gdańsku jedną z niewielu budowli kamiennych. Jej projekt wykonał Abraham van den Block, który kompozycją bryły nawiązał do formy trójprzęsłowego łuku tryumfalnego. W roku 1945 zniszczenia nie ominęły również bramy, jednakże większość struktury architektonicznej fasad zachowała się. W roku 1957 zabytek wraz z Dworem Bractwa św. Jerzego odbudowano z przeznaczeniem na siedzibę Stowarzyszenia Architektów Polskich oddział Wybrzeże. Na podstawie medali z roku 1694 wykonano nowe, kamienne figury. Do czasów współczesnych brama kilkakrotnie była poddawana zabiegom konserwatorskim, jednakże kompleksowe prace konserwatorskie połączone z rewaloryzacją elewacji przeprowadzono w latach 1995–1998. W pierwszej kolejności wykonano wzmocnienie powierzchni przeobrażonego chemicznie zasolonego i zanieczyszczonego piaskowca. W latach 1996–1997 przeprowadzono szereg specjalistycznych zabiegów mających na celu odsolenie kamiennej powierzchni bramy. Gruntownie odczyszczono i przebadano zachowane na elewacjach fragmenty polichromii. Na podstawie analizy ponad 700 pobranych próbek wyodrębniono kilkanaście warstw malarskich, którymi przez stulecia malowano bramę. Wyniki badań pozwoliły na opracowanie projektu rekonstrukcji pierwotnego wyglądu jej elementów architektonicznych i rzeźbiarskich. W roku 1998 zakończono kilkuletni



Złota Brama

okres prac konserwatorskich przy elewacjach Złotej Bramy. Efektem tego było przywrócenie zabytkowi pierwotnego barwnego wystroju oraz odtworzenie złocień, na które wykorzystano 1 kg złota płatkowego. Całość prac wykonała Gdańska Pracownia Konserwatorska L i B. Brzuskiwicz. W ostatnich latach pomieszczenie nad przejazdami zaadaptowano na siedzibę Pomorskiej Izby Architektów.

Zielona Brama

Odbudowę zniszczonego obiektu prowadzono w latach 1952–1958. W wyniku przyjętych założeń funkcjonalnych dokonano zmian w pierwotnym rozplanowaniu obiektu, w szczególności dzieląc salę na piętrze na wiele mniejszych pomieszczeń. W latach 1953–1992 brama była użytkowana przez PP PKZ, urządzono sale projektowe i biura, a od roku 2003 mieści się w niej oddział Muzeum





Zielona Brama

Narodowego w Gdańsku. Zainicjowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, przeprowadzona w latach 2001–2002 gruntowna rewaloryzacja bramy dała niepowtarzalną okazję do wykonania interdyscyplinarnych badań konserwatorskich: archeologicznych, architektonicznych i historycznych pozwalających na pełne rozpoznanie obiektu, oraz jego wymowy ideowej, oraz określenie bieżących potrzeb konserwatorskich. Badania architektoniczne przeprowadzone przez A. Piwka wykazały, że brama powstała w trzech etapach budowlanych. W latach 1564-1568 rozpoczęto budowę budynku głównego, następnie przystąpiono do budowy klatki północnej, a dopiero po roku 1570 powstało skrzydło południowe. Natomiast z przeprowadzonej przez J. Pałubickiego analizy porównawczej wynika, że w XVI w. Zielona Brama była najbardziej udekorowaną rzeźbą świecką budowlą miejską północnej Europy, posiadającą 187 rzeźb oraz ponad 300 dekoracyjnych detali kamiennych.

Z uwagi na zmianę funkcji zabytku zaplanowano przywrócenie jednorodnego charakteru wnętrza oraz pierwotnych gabarytów sali na I piętrze. W tym celu usunięto wtórne ścianki działowe. Następnie wykonano spójną koncepcję plastyczną nawiązującą do stylu epoki z wykorzystaniem późnorene-

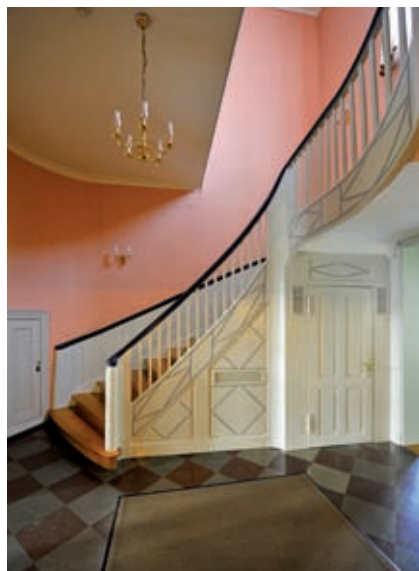
sansowych form. Niezbędne instalacje umieszczone pod współczesnym sufitem zasłonięto imitacją drewnianego belkowego stropu, a na ścianach zamontowano ozdobną boazerię.

Z uwagi na zbyt małą ilość zebranego materiału badawczego nie zdecydowano się na rekonstrukcję kolorystyki elewacji. Prace ograniczono jedynie do wykonania tzw. konserwacji zachowawczej. Projekt rewitalizacji obiektu wykonał arch. M. Kozikowski.

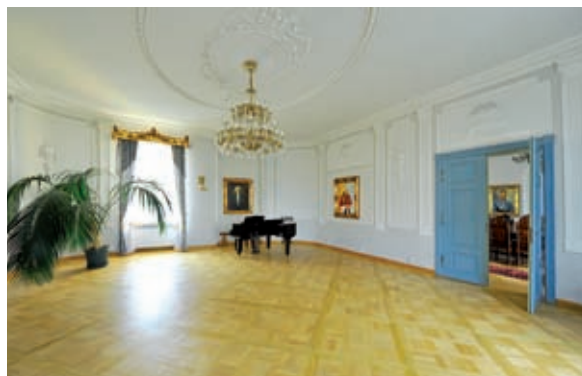
Dwór Młyniska

Obecna forma dworu ukształtowała się w roku 1779. Szczęśliwie przetrwał zawieruchę wojenną. Jednak wkrótce w latach 50. na skutek remontu usunięto z jego wnętrza wiele cennych oryginalnych elementów: piec, sztukaterie z sufitów, malowidła z klatki schodowej, glazury ze ścian kuchni i łazienek oraz wewnętrzne drewniane okiennice parteru.

W połowie lat 90. Zespół Elektrociepłowni Wybrzeże S.A. zakupił mocno zaniedbany zabytek z przeznaczeniem na reprezentacyjną siedzibę władz spółki. Gruntowne prace rewaloryzacyjne rozpoczęły się w roku 1996. W pierwszej kolejności zadbano o statykę obiektu — wzmocniono jego posadowienie, wymieniono spróchniałe belki konstrukcji szkieletowej ścian oraz wykonano izolację przeciwwilgociową. Następnie na podstawie badań warstw malarskich przywrócono pierwotną kolorystykę elewacji oraz stolarki okiennej i drzwiowej. W sieni wykonano kamienną posadzkę z wapienia olandzkiego ułożoną w dwukolorową szachownicę, a w pomieszczeniach położono dębowe parkiety. We wnętrzach zgromadzono meble gdańskie, których część pochodzi z podpuckiej rezydencji Stefana Starzyńskiego. Zadbano również o bezpieczeństwo i komfort użytkowania. We wnętrzach dyskretnie ukryto klimatyzację, a także sygnalizację przeciwpożarową i antywłamaniową. Ponadto przy elewa-



Wnętrza Dworu Młyniska



Polanki Dwór II

cji ogrodowej dodano przeszklony ogród zimowy o formach współczesnych. Natomiast w wyremontowanych piwnicach urządzono wykwinną restaurację. W roku 2000 zakończono kilkuletni, żmudny proces rewaloryzacji zabytku, w którego wyniku przywrócono jego dawny charakter. Dwór Młyniska stał się nie tylko wizytówką Zespołu Elektrociepłowni Wybrzeże S.A., ale został również przywrócony miastu i jego mieszkańcom.

kompleksowej rewaloryzacji. Efektem działań konserwatorów wewnątrz pałacowym przywrócono zabytkowy charakter oraz reprezentacyjną funkcję. W dniu 7 października 1998 r. odbyła się uroczysta inauguracja nowej instytucji. Rok później, podczas wizyty w Gdańsku papież Jan Paweł II będąc gościem odrestaurowanego zespołu dokonał jego poświęcenia.

Polanki Dwór II (Quellbrunn)

Przy ul. Polanki 124 mieści się Dwór II — dawna podmiejska rezydencja gdańskich patrycjuszy. W czasach świetności miasta, od pierwszej połowy XVII w. okolice te słynęły z kilku majątków, które począwszy od Oliwy numerowano od I do VIII. Dwór II wraz z parkiem i ogrodem był z nich najbardziej okazały. Zespół ominęła pożoga wojenna. Jednak w roku 1945 teren ten przejęło wojsko, które znacznie przyczyniło się do przekształcenia dawnej rezydencji. Przypieczętował to ostatecznie wybudowany czterokondygnacyjny budynek koszar deprecjonujący ekspozycję zespołu od strony wjazdu. W roku 1992 wojewoda gdański M. Płażyński przekazał ten teren kurii na działalność charytatywną i oświatowo-wychowawczą. Arcybiskup T. Gocłowski przekonał Przełożoną Generalną Zakonu Najświętszego Zbawiciela św. Brygidy do założenia w Gdańsku klasztoru oraz Międzynarodowego Centrum Ekumenicznego. Dzięki zaangażowaniu służb konserwatorskich oraz ks. prałata H. Jankowskiego, który został głównym budowniczym, w ciągu kilku lat cały zespół dworsko-parkowy został poddany

Kościół św. Jana

Budowa obecnej świątyni rozpoczęła się w drugiej połowie XIV w., jej obecna forma została zaś ukształtowana pod koniec XV w. W wyniku zniszczeń wojennych na tle innych gotyckich świątyń zabytkowego centrum miasta kościół św. Jana ucierpiał w niewielkim stopniu. Spłonęła cała więźba dachowa wraz z sygnaturką wieży, zawaliły się jedynie 2 pola sklepienne, a w kilku innych powstały niewielkie wyrwy. Zachowało się także około 70% zabytkowego wyposażenia. Jednak na skutek złego posadowienia oraz wynikających z tego problemów konstrukcyjnych, a także z powodu braku potrzeb duszpasterskich na Głównym Mieście kościół jedynie zabezpieczono i przeznaczono na lapidarium ocalałych elementów kamiennych. W ciągu półwiecza powstało kilka koncepcji adaptacji wnętrza zabytku na cele kultury, jednakże żadna z nich nie doczekała się realizacji.

Nowy rozdział historii obiektu rozpoczął się w dniu 20 kwietnia 1992 r., kiedy to ówczesny metropolita gdański, arcybiskup Tadeusz Gocłowski podpisał akt erekcyjny kościoła, przywracając po 47 latach jego pierwotne przeznaczenie. W roku 1995 na



Kościół św. Jana



mocy porozumienia zabytek został przejęty w wieloletnie użytkowanie przez Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku, które podjęło się odbudowy i adaptacji tej świątyni na Centrum św. Jana.

W pierwszej kolejności ustabilizowano konstrukcję ścian i filarów. Prace przy wzmocnieniu posadowienia umożliwiły rozpoczęcie działań konserwatorskich we wnętrzu. W latach 1995–2000 poddano gruntownym badaniom, a następnie zabiegom renowacyjnym najcenniejsze dzieła sztuki w kościele — manierystyczny kamienny ołtarz główny Abrahama van den Blocka oraz monumentalny kamienny nagrobek Nataniela Schrödera z roku 1668. Konserwację obu obiektów wykonała pracownia Prolithos L.M. Zakrzewski z Gdańska.

W roku 1996 spod warstwy gruzu w prezbiterium i transepcie wydobyto ponad 90 płyt nagrobnych. Następnie według koncepcji inż. J. Cichosza scalono je, a w roku 2000 firma Tompol M. i M. Mathesów zamontowała je w nowej posadzce. W roku 1998 firma konserwatorska P. Biało z Krakowa wykonała prace zabezpieczające i badawcze przy polichromiach na ścianach sklepień przyziemia wieży. Ponadto firma Plintus Bis wykonała rekonstrukcje fragmentów maswerków oraz szklenie w kilku oknach południowej nawy prezbiterium i południowego transeptu. W roku 2005 oczyszczono i zakonserwowano polichromie i fragmenty tynków na ośmiu filarach znaj-

dujących się w prezbiterium i w transepcie. Ponadto kontynuowano prace konserwatorskie przy zespole płyt nagrobnych z nawy środkowej i południowej korpusu. Dzięki tym zabiegom w latach 2005–2008 uratowano kolejnych 35 płyt powstałych w okresie od XVII do XIX w. Jednocześnie po konserwacji do wnętrza powróciły gotyckie drzwi prowadzące do zakrystii.

W roku 2005 opracowano program funkcjonalno-przestrzenny, na podstawie którego w roku 2007 wykonano szczegółowe dokumentacje projektowe i konserwatorskie. Od roku 2009 na podstawie tych opracowań trwają kompleksowe prace konserwatorskie w ramach projektu *Rewaloryzacja i adaptacja kościoła św. Jana w Gdańsku na Centrum św. Jana* — I etap finansowanego ze środków unijnych. Efektem tych działań będzie wykreowanie we wnętrzu korpusu wielofunkcyjnej, nowoczesnej sali umożliwiającej realizację imprez kulturalnych. Prezbiterium będzie zaś przestrzenią muzealną, w której zostaną zgromadzone oryginalne elementy wyposażenia kościoła oraz będzie sprawowana liturgia.

Kościół św. Piotra i Pawła

Kościół św. Piotra i Pawła jest jedną z największych budowli gotyckich w Gdańsku. Obecny kształt świątyni pochodzi z początku XVI w. W roku 1945 został



Kościół św. Piotra i Pawła

poważnie zniszczony. Większość sklepień uległa zawaleniu, w tym także trzy filary międzynawowe. W kolejnych latach dzięki zaangażowaniu ks. Prąta K. Filipiaka skupiającego wokół siebie wspólnotę ormiańską — repatriantów ze Stanisławowa oraz dzięki pomocy służb konserwatorskich odbudowano zewnętrzną formę kościoła. W roku 1995 proboszczem parafii został ks. Cezary Annusewicz, który rozpoczął nowy etap odbudowy kościoła. W latach 1998–2000 wykonano spektakularne zadanie — rekonstrukcję sklepień nawy głównej, a w roku 2005 południowej. W latach 2000–2001 scalono 48 zniszczonych płyt nagrobnych z nawy głównej i południowej powstałych od XVII do XIX w. Ponadto wykonano restaurację kaplicy grobowej rodziny Uphagenów z roku 1774. W roku 2003 podjęto prace konserwatorskie przy prezbiterium, w których trakcie przywrócono sklepienia oraz pierwotną kolorystykę żeber. W roku 2006 po otynkowaniu filarów, gruntownym malowaniu, oraz odtworzeniu posadzki prezbiterium zakończono najważniejsze prace budowlane we wnętrzu świątyni. Przypięcętowaniem dzieła odbudowy w roku jubileuszu 550-lecia parafii była jej uroczysta rekonszekcja. We wnętrzu znalazło swoje nowe miejsce również zabytkowe wyposażenie przywiezione z kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Stanisławowie. Elementy snycerskie, wota, tron wystawienia i figury z oryginalnego ołtarza głównego z drugiej połowy XVIII w. na podstawie projektu S. Wyrostka zostały zaadaptowane do nowego, umieszczonego w prezbiterium. W roku 2007 zakończono przy nim prace konserwatorskie, które przeprowadzili: I. Król i J. Wiśniewski, a prace rzeźbiarskie wykonał S. Wyrostek. Obecnie kościół poza funkcją sakralną stanowi lapidarium elementów zabytkowego wyposażenia z innych gdańskich kościołów. Z chwilą gdy w roku 1999 kościół św. Bartłomieja w Gdańsku stał się świątynią obrządku grecko-katolickiego, zabytkowe elementy zostały przeniesione do dawnej fary Sta-

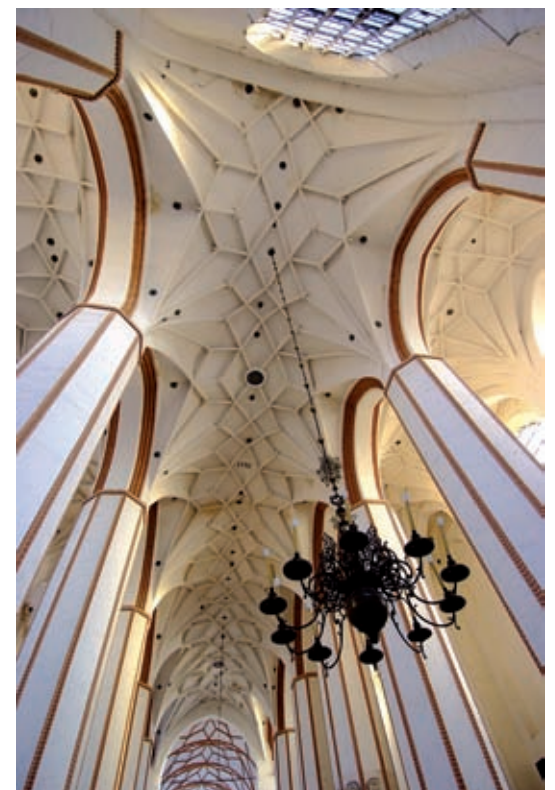
rego Przedmieścia. Pozostałości jednego z drewnianych polichromowanych portali z roku 1644 na podstawie projektu arch. J. Labenz w roku 2006 zostały zaadaptowane na ołtarz boczny św. Klemensa. Konserwację drugiego przeprowadzono w roku 2008. Świątynia posiada ponadto kamienny ołtarz Ecce Homo z XVII w. oraz barokową ambonę z roku 1696 pochodzącą z kościoła św. Brygidy.

Kościół św. Trójcy

Świątynia została wzniesiona w latach 1420–1514. W czasie wojny zostało zniszczone jedynie prezbiterium. Od lat 60. były prowadzone prace konserwatorskie przy poszczególnych elementach wyposażenia. Jednak to w ostatnich latach, dzięki zaangażowaniu franciszkanina, ojca Tomasza Janka, podjęto trud objęcia całego kościoła kompleksowymi pracami konserwatorskimi.

W latach 2004–2007 w pierwszej kolejności przeprowadzono remont dachu, wymianę pokrycia oraz rekonstrukcję hełmu wieży kościoła. W tym czasie wykonano również trudne zadanie polegające na rozbiórce ceglanej ściany oddzielającej prezbiterium od korpusu. Dzięki temu na nowo scalono przestrzeń świątyni. W roku 2007 na podstawie projektu zrekonstruowano gotycką sygnaturkę oraz przeprowadzono remont dachu na kaplicy św. Anny. Jednocześnie prowadzono prace przy wyposażeniu prezbiterium. Zakład Konserwacji Obiektów Zabytkowych w Poznaniu przeprowadził renowację dwóch zespołów dębowych gotyckich stall z bogatą dekoracją rzeźbiarską. Następnie po ponad 60 latach wróciły na swoje miejsce. Jednocześnie Pracownia Prolithos L. Zakrzewski z Gdańska wykonała restaurację kamiennych epitafiów. Dopełnieniem prac rewaloryzacyjnych prezbiterium kościoła było ustawienie w roku 2009 przy ścianie wschodniej gotyckiego ołtarza św. Franciszka. Prace restaura-

Kościół św. Trójcy.
Zrekonstruowane hełmy sygnaturek
oraz oryginalne sklepienia



Spichlerz
Błękitny Baranek

torskie przy tryptyku przeprowadziła J. Pabiś-Gagis oraz firma Dart J. Dyżewskiego.

Wcześniej w roku 2008 wykonywano prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne przy emporze organowej i lektorium. W tym czasie na podstawie projektu arch. J. Tuska odtworzono drewniane schody lektorium, a także przeprowadzono konserwację lica ceglanego ścian. Ponadto J. Pabiś-Gagis przeprowadziła renowację polichromowanej barokowej balustrady lektorium. Jednocześnie odtworzono konstrukcję empory i szafy organowej. W latach 2006–2008 wykonano konserwację pięciu późnogotyckich zworników sklepiennych z początku XVI w., drewnianych, rzeźbionych, polichromowanych, przedstawiających kartusze z herbami: Polski, Gdańska, Litwy, Prus Królewskich, Polski i Litwy. Znalaziono również środki na prace konserwatorskie i nowe szklenie środkowego okna elewacji zachodniej. W roku 2009 wykonano prace przy 4 kolejnych oknach w elewacji zachodniej i północnej. Prace te wykonała firma Ekoinbud z Gdańska. Następnie konserwatorzy z firmy Renovatio z Torunia poddali zabiegom renowacyjnym późnogotyckie sterczyny szczytu zachodniego oraz elewację zachodnią kaplicy św. Anny. W tym samym roku, wykorzystując elementy oryginalne firma Dart J. Dyżewskiego zrekonstruowała barokowy prospekt dolnego pozytywu tzw. organów mniejszych. Obecnie trwają starania o odtworzenie instrumentu, którego uroczyste

uruchomienie zaplanowano na rok 2014 w rocznicę 500-lecia konsekracji świątyni.

Spichlerz Błękitny Baranek (Wisłoujście)

Nie sposób w tak zwięzłym artykule o konserwacji gdańskich zabytków wymienić i opisać prac archeologicznych, które objęły w tym minionym dwudziestolecu ponad 100 tys. metrów kwadratowych gruntów. W ich trakcie pozyskano setki tysięcy znalezisk, które złożyły się na jedną z najciekawszych kolekcji średniowiecznych zabytków archeologicznych w Europie. Najbardziej wartościowe (monety, ozdoby, kolekcja plakietek pielgrzymich, zabawki, dla dzieci z XIV i XV w., kupieckie pieczęcie, ozdobne zapinki) są prezentowane na wystawie w udostępnionym w ostatnich latach spichlerzu Błękitny Baranek.

Jest jednym z trzech zachowanych po zniszczeniach w roku 1945 spichlerzy, wśród których jako jedyny posiada zachowaną XVII-wieczną drewnianą konstrukcję stropów. Pierwotnie na górnych kondygnacjach magazynowano zboże. Belki stropowe o imponującym przekroju 33x32 cm były wsparte na tzw. ścianie stolcowej umieszczonej w osi obiektu składającej się z rzędu słupów. Posiada 7 pięter, sięgając 23 m wysokości, oraz 2 936 m² powierzchni użytkowej. W roku 1995 wojewoda gdański przekazał spichlerz Muzeum Archeologicznemu. W kolejnych latach na podstawie dokumentacji dr G. Bukala i inż. A. Kapuścińskiego została wyremontowana drewniana kon-

Kościół
Św. Trójcy

Stan sprzed roku 2004



Stan po roku 2007





strukcja stropów. W roku 2003 opracowano projekt zmiany sposobu użytkowania (arch. A. Tymiński), a następnie rozpoczęto prace adaptacyjne. W przyziemiu zlokalizowano tawernę, a na wyższych kondygnacjach urządzono ekspozycje muzealne, sale wykładowe oraz magazyny i pracownie archeologiczne. Konserwatorska aranżacja wnętrza polegała na wyeksponowaniu zabytkowego charakteru architektury spichlerza. W dniu 25 czerwca 2008 r. w obiekcie uroczystie otwarto Centrum Edukacji Archeologicznej *Błękitny Lew*. Najciekawszym i najbardziej widowiskowym elementem ekspozycji jest urządzona tzw. *Uliczka Hanzeatycka* ukazująca 14 warsztatów XIV i XV w. Jest w nich prezentowanych 18 postaci średniowiecznych gdańszczan (odtworzonych na podstawie szkieletów odkrytych pod Halą Targową) z autentycznymi rekwizytami, bądź ich kopiami, którym towarzyszą dźwięki i zapachy, które mogły towarzyszyć eksponowanym miejscom.

Podsumowanie

Przedstawione prace konserwatorskie przy gdańskich zabytkach są wyborem subiektywnym. Z konieczności, z uwagi na objętość oraz formę publikacji, nie mogły zostać omówione w sposób wyczerpujący. Niektóre inwestycje związane z procesem adaptacji zabytków do nowych funkcji zostały skrótowo omówione w części albumowej niniejszej publikacji. Z pewnością zabrakło wzmianki o największych gotyckich kościołach miasta: Bazylice Mariackiej oraz Katedrze Oliwskiej. Jednakże zakres prac budowlanych i konserwatorskich, które wykonano przy ich architekturze, a w szczególności przy renowacji zabytkowego wyposażenia wnętrza zasługuje na odrębną, obszerną monografię. Na podobne opracowanie oraz uznanie zasługują wieloletnie, skomplikowane działania prowadzone przy fasadzie oraz wnętrzu Kaplicy Królewskiej, Złotej Kamienicy oraz innych gdańskich kościołach: Bożego Ciała, św. Jakuba, św. Ignacego Loyoli oraz św. Mikołaja. Niemniej jednak intencją autora było rzucenie światła na tę problematykę oraz przypomnienie procesu rewaloryzacji wybranych, codziennie mijanych, a nierzadko odwiedzanych przez mieszkańców naszego miasta obiektów zabytkowych.

Proces rewaloryzacji zabytków nie zawsze przebiegał gładko. Niekiedy zawierano trudne kompromisy, jak chociażby podczas wykonywanej w latach 1993–1995 przebudowy Dworca Głównego PKP. Gdańskich zabytków nie ominęły również trudne chwile. Szczególnie, gdy w dniu 26 maja 2006 r. byliśmy świadkami pożaru dawnej fary Starego Miasta kościoła św. Katarzyny. Szczęśliwie spalił się jedynie dach, a zabytkowe wyposażenie niemal w całości udało się ewakuować. Obecnie sukcesywnie jest poddawane zabiegom konserwatorskim. Tymczasem w ostatnich latach na kościele odbudowano dach, a w roku 2010 zaplanowano gruntowny remont hełmu wieży świątyni.

Jednakże podsumowując dorobek minionych dwudziestu lat opieki nad najcenniejszymi gdańskimi zabytkami, można uznać, że jest on imponujący. Na ten wynik miało wpływ kilka czynników. Kosztowne prace konserwatorskie były finansowane z wielu źródeł. Znaczna część środków była wydatkowana z budżetu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Jednocześnie znaczne wsparcie finansowe pochodziło z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Gminy Miasta Gdańska. W ostatnich latach sukcesywnie wzrasta dofinansowanie z budżetu ministerstwa kultury, a w ostatnich latach są przyznawane środki z budżetu samorządu województwa. Nie można zapominać również o znaczącym mecenacie firm prywatnych. Przede wszystkim jednak na tę ocenę złożyło się zaangażowanie wielu instytucji oraz osób bezpośrednio związanych z procesem ich konserwacji. W roku 1991 dotychczasowego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków arch. T. Chrzanowskiego zastąpił dr inż. arch. M. Gawlicki, który pełnił tę funkcję 12 lat. Jego następcą został G. Budnik, a od kilku lat stanowisko to piastuje dr Marian Kwapiński. Należy również przywołać duże zaangażowanie Miejskich Konserwatorów Zabytków: E. Stieler oraz pełniącego tę funkcję do dziś J. Tarnackiego. Warto wspomnieć, że urzęduje on w gruntownie wyremontowanym zabytkowym wnętrzu mieszkania w kamienicy przy ul. Łąkowej 34, które dzięki miejskim funduszom udało się uratować. Te ostatnie były znacznym wsparciem dla przebiegu prac konserwatorskich dzięki zaangażowaniu władz miasta.

arch. Tomasz Błyskosz
dyrektor Regionalnego Ośrodka
Badań i Zabytków w Gdańsku



Lokalizacja obiektów

Opisywane w albumie obiekty można zlokalizować na jednej z trzech map. Pierwsza ortofotomapa (powyżej) przedstawia rzeczywisty widok z lotu ptaka całego obszaru Gdańska w roku 2008. Obszary poza granicami administracyjnymi miasta ukazują stan sprzed roku 2000. Kolejne dwie mapy zamieszczone na stronach 50–51 oraz 52–53 to fragmenty Gdańska, których granice przedstawiono na pierwszej mapie. Poniżej każdej mapy zamieszczono listę obiektów, które można na niej zlokalizować.

Numer na mapie (w czerwonym kółku) odpowiada numerowi obiektu na liście pod mapą. Ponadto na liście za nazwą obiektu dodano jego współrzędne oraz odnośnik do strony z opisem w albumie.

W dalszej części albumu przy omawianych obiektach zamieszczono małe mapki sytuacyjne — w prawym dolnym rogu każdej mapki umieszczono numer obiektu pod jakim występuje na jednej z trzech dużych map (numeracja obiektów jest ciągła więc łatwo znaleźć odpowiednią mapę).



1 Dom mieszkalny na Szczodrej, C3, ⇨ s. 75

↑
numer
na mapie

1

↑
współrzędne
położenia
na bieżącej
mapie

↑
nr strony
w albumie
z opisem
obiektu

1 Dom mieszkalny na Szczodrej, C3, ⇨ s. 75

2 Centrum Handlowe Osowa, B6, ⇨ s. 189

3 Park Handlowy Matarnia, B4, ⇨ s. 190

4 Centrum Handlowe Auchan, C3, ⇨ s. 193

5 Fashion House Outlet Centre, C2, ⇨ s. 195

6 Hala sportowo-widowiskowa na granicy Gdańska i Sopotu, D6, ⇨ s. 219

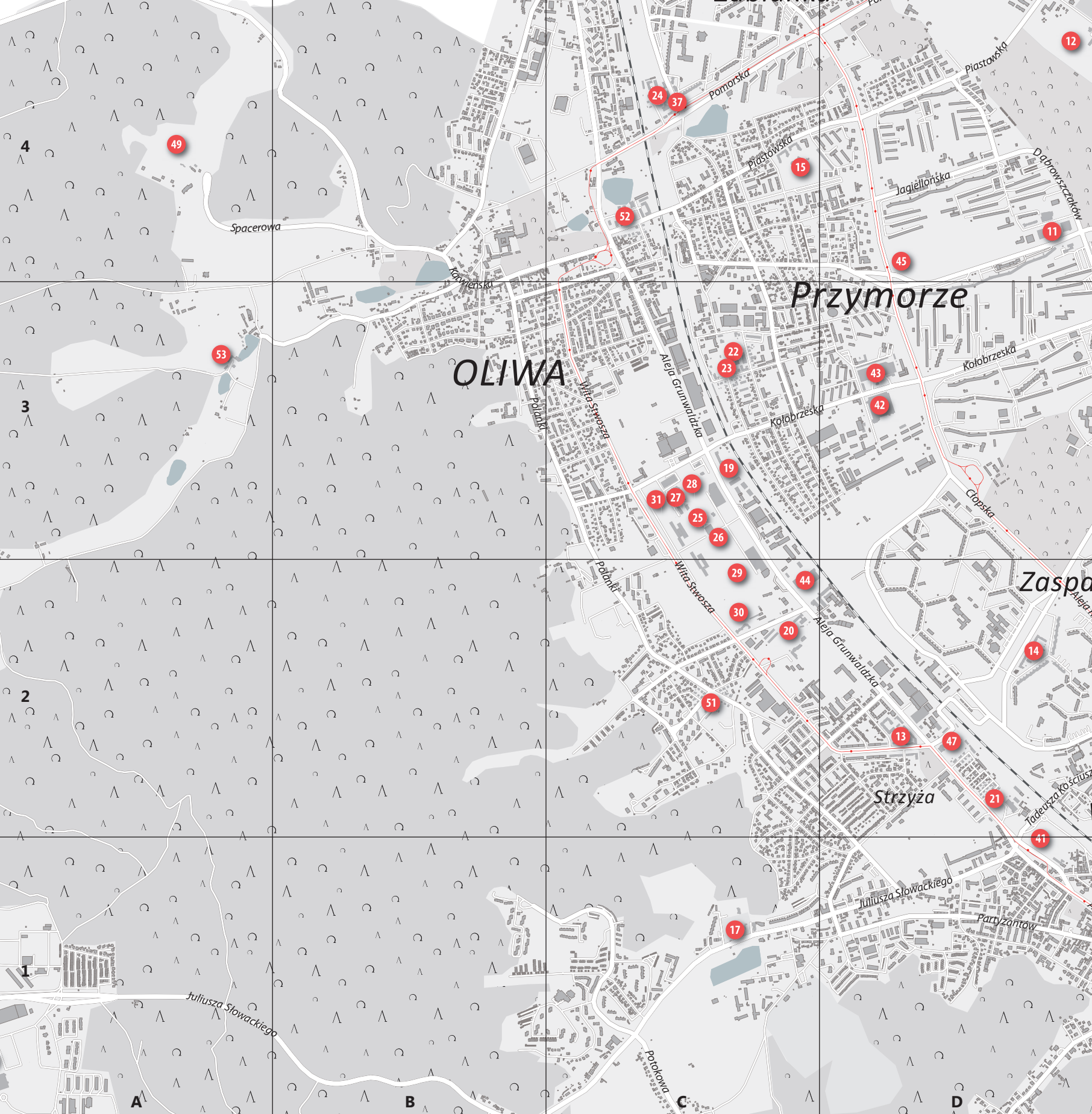
7 Narodowe Centrum Żeglarstwa, H4, ⇨ s. 226

8 Ośrodek Żeglarski AZS — Hotel Galion, H4, ⇨ s. 227

9a Port Lotniczy — Terminal 1, A4, ⇨ s. 282

9b Port Lotniczy — Terminal 2, A4, ⇨ s. 284

10 Głębokowodny Terminal Kontenerowy, G4, ⇨ s. 286



- 11** Horyzont, D4, ⇨ s. 63
- 12** Neptun Park, D4, ⇨ s. 64
- 13** Willa Moniuszki, D2, ⇨ s. 66
- 14** Młyniec, D2, ⇨ s. 68
- 15** Oliwa Park, C4, ⇨ s. 70
- 16** Fregata, E2, ⇨ s. 71
- 17** Brętowska Brama, C1, ⇨ s. 74
- 18** Bank PKO BP, E1, ⇨ s. 104
- 19** Budynek biurowo-usługowo-magazynowy GWO, C3, ⇨ s. 109
- 20** Budynek biurowo-usługowy przy ul. Abrahama, C2, ⇨ s. 110

- 21** Office Island, D2, ⇨ s. 112
- 22** Arkońska Business Park, C3, ⇨ s. 115
- 23** Gdański Inkubator Przedsiębiorczości, C3, ⇨ s. 116
- 24** Oddział zasilania banków NBP, C4, ⇨ s. 117
- 25** Bałtycki Kampus Uniwersytetu Gdańskiego, C3, ⇨ s. 122
- 26** Biblioteka Główna UG, C3, ⇨ s. 124
- 27** Wydział Prawa i Administracji UG, C3, ⇨ s. 129

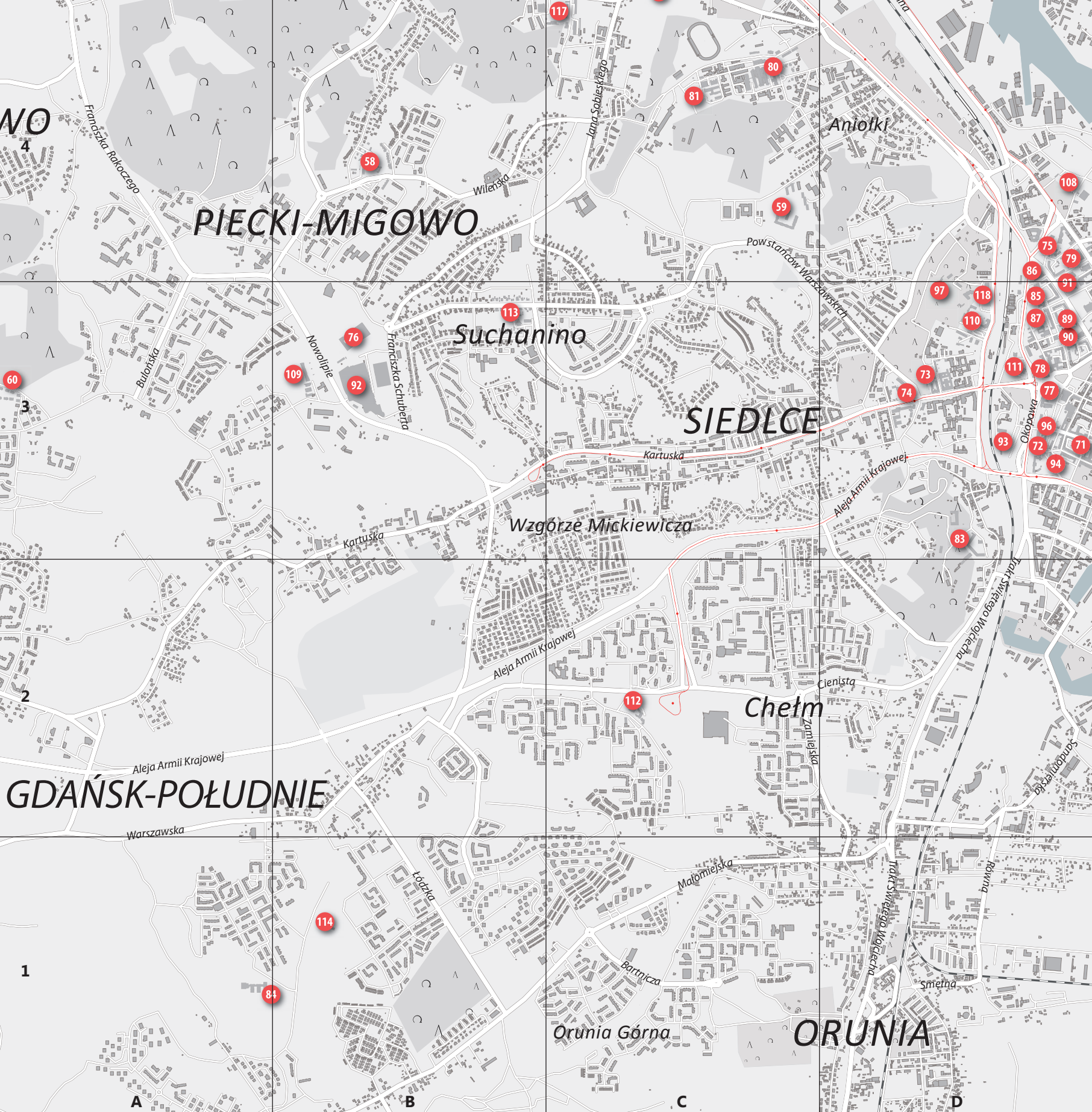
- 28** Wydział Nauk Społecznych i Instytutu Geografii UG, C3, ⇨ s. 131
- 29** Wydział Biologii UG, C2, ⇨ s. 132
- 30** Wydział Chemii UG (Chemia I, Chemia II), C2, ⇨ s. 134
- 31** Budynek Neofilologii Wydziału Filologicznego UG, C3, ⇨ s. 135
- 32** Kampus Politechniki Gdańskiej, E1, ⇨ s. 136
- 33** Budynek Wydziału ETI PG, E1, ⇨ s. 139
- 34** Budynek Dydaktyczny WZiE PG, E1, ⇨ s. 141



- 35** Gmach Główny PG, E1, ⇨ s. 142
- 36** Auditorium Novum PG, E1, ⇨ s. 145
- 37** Wyższa Szkoła Zarządzania, C4, ⇨ s. 151
- 38** Mini Targowisko Manhattan, E1, ⇨ s. 166
- 39** Restauracja McDonald's, E1, ⇨ s. 167
- 40** Gdańskie Centrum Handlowe Manhattan, E1, ⇨ s. 169
- 41** Galeria Bałtycka, D1/D2, ⇨ s. 179
- 42** Centrum usługowo-administracyjne Real, D3, ⇨ s. 182

- 43** Alfa Centrum, D3, ⇨ s. 183
- 44** Centrum Handlowe Oliwa, C2, ⇨ s. 184
- 45** Galeria Przymorze (E. Leclerc), D4, ⇨ s. 187
- 46** Dom Handlowy Jantar, E1, ⇨ s. 197
- 47** Klub Studentów Żak, D2, ⇨ s. 202
- 48** Multikino, F1, ⇨ s. 204
- 49** Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża, A4, ⇨ s. 210
- 50** Stadion piłkarski, F2, ⇨ s. 223
- 51** Gdańska Szkoła Floretu, C2, ⇨ s. 225

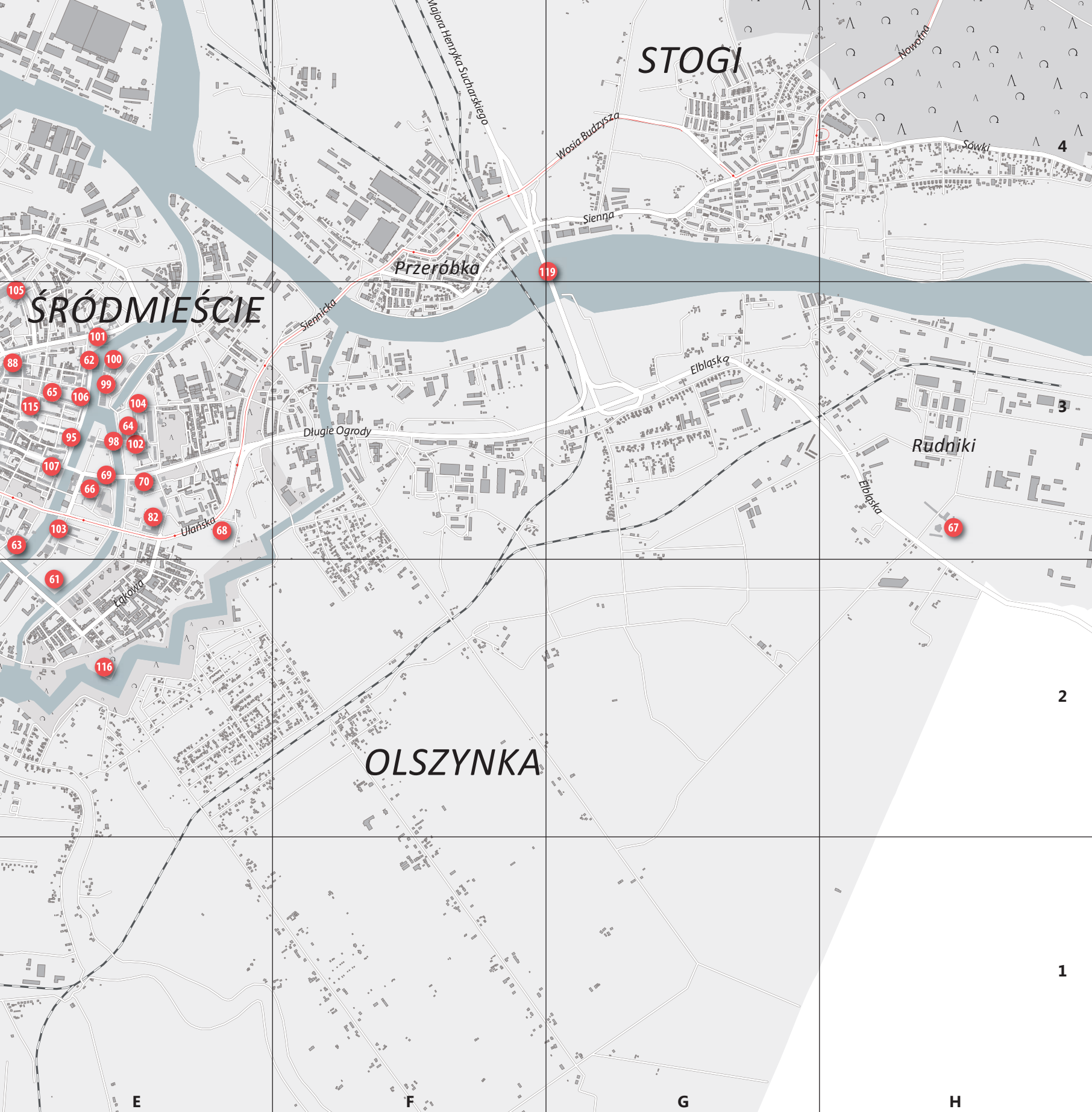
- 52** Hotel Oliwski, C4, ⇨ s. 244
- 53** Hotel Dwór Oliwski, A3, ⇨ s. 245
- 54** Molo w Brzeźnie i Kąpielisko Przymorze, E4, ⇨ s. 270
- 55** Park Nadmorski im. Prezydenta R. Reagana, E4, ⇨ s. 272
- 56** Rewaloryzacja Parku Kuźniczek, E1/E2, ⇨ s. 275
- 57** Zielony Pomnik Jana Pawła II, E3, ⇨ s. 276



- 58** Zespół mieszkaniowy przy ul. Wileńskiej, B4, ⇨ s. 69
- 59** Wzgórze Focha, C4, ⇨ s. 72
- 60** Morena Park, A3, ⇨ s. 76
- 61** Kamienice nad Motławą, E2, ⇨ s. 77
- 62** Apartamenty Symfonia, E3, ⇨ s. 78
- 63** Nowa Lastadia, E3, ⇨ s. 80
- 64** Szafarnia, E3, ⇨ s. 82
- 65** Zespół usługowo-mieszkaniowy w kwartale ulic: Szeroka, Tandeta, Świętojańska, E3, ⇨ s. 84
- 66** Nowy Spichlerz, E3, ⇨ s. 86
- 67** Budynek biurowy Grupy Lotos ⇨ s.A., H3, ⇨ s. 91
- 68** Sadowa Business Park, E3, ⇨ s. 94

- 69** Kwartal zabudowy przy ul. Stągiewnej, E3, ⇨ s. 96
- 70** Artus Park, E3, ⇨ s. 97
- 71** Urząd Pocztowy Gdańsk 50, D3, ⇨ s. 98
- 72** Biurowiec Centromor, D3, ⇨ s. 99
- 73** Budynek Biurowy HAXO, D3, ⇨ s. 100
- 74** Ka5, D3, ⇨ s. 102
- 75** Siedziba NSZZ Solidarność, D4, ⇨ s. 105
- 76** Gdański Park Naukowo-Technologiczny, B3, ⇨ s. 107
- 77** Centralny Bank Gdański (Millenium), D3, ⇨ s. 118
- 78** Kamienica przy Wałach Jagiellońskich, D3, ⇨ s. 119
- 79** Biblioteka Gdańska PAN, D4, ⇨ s. 146

- 80** Klinika Hematologii i Onkologii Dziecięcej, C4, ⇨ s. 147
- 81** Akademickie Centrum Medycyny Inwazyjnej, C4, ⇨ s. 148
- 82** Akademia Muzyczna, E3, ⇨ s. 154
- 83** Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna, D3, ⇨ s. 156
- 84** Szkoła Podstawowa nr 12 (Ujeścisko), A1/B1, ⇨ s. 158
- 85** City Forum, D3, ⇨ s. 162
- 86** Parking dla samochodów osobowych, D4, ⇨ s. 163
- 87** Centrum Usługowe City Forum II (Krewetka), D3, ⇨ s. 164
- 88** Hala Targowa, E3, ⇨ s. 173



- 89** Cukiernia Pellowski, D3, ⇨ s. 174
- 90** Zespół Handlowy Wielki Młyn, D3, ⇨ s. 175
- 91** Galeria Handlowa Madison, D3/D4, ⇨ s. 177
- 92** Centrum Handlowe Morena, B3, ⇨ s. 185
- 93** Zespół tymczasowych pawilonów handlowych (Gildia), D3, ⇨ s. 196
- 94** Gdański Teatr Szekspirowski, D3, ⇨ s. 201
- 95** Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku, E3, ⇨ s. 205
- 96** Muzeum Bursztynu, D3, ⇨ s. 206
- 97** Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich Twierdza Gdańsk, D3, ⇨ s. 208
- 98** Marina Gdańsk, E3, ⇨ s. 228
- 99** Hotel Królewski, E3, ⇨ s. 229

- 100** Polska Filharmonia Bałtycka, E3, ⇨ s. 231
- 101** Hotel Hilton, E3, ⇨ s. 235
- 102** Hotel Gdańsk, E3, ⇨ s. 236
- 103** Hotel Qubus, E3, ⇨ s. 238
- 104** Hotel Podewils („Dom pod Murzynkiem”), E3, ⇨ s. 239
- 105** Hotel Hevelius, E3, ⇨ s. 240
- 106** Hotel Hanza, E3, ⇨ s. 241
- 107** Hotel Radisson, E3, ⇨ s. 242
- 108** Europejskie Centrum Solidarności, D4, ⇨ s. 248
- 109** Budynek Sądu Rejonowego i Prokuratury, B3, ⇨ s. 252
- 110** Sąd Rejonowy (zespół budynków byłej szkoły wojskowej), D3, ⇨ s. 253

- 111** Budynek Rady Miasta Gdańska (Nowy Ratusz), D3, ⇨ s. 255
- 112** Kościół pw. św. Urszuli Ledóchowskiej, C2, ⇨ s. 257
- 113** Kościół p.w. św. Maksymiliana Kolbego, B3, ⇨ s. 259
- 114** Kościół p.w. św. Ojca Pio, B1, ⇨ s. 261
- 115** Fontanna Czterech Kwartałów, E3, ⇨ s. 267
- 116** Rewitalizacja zabytkowych fortyfikacji nad Oplływem Motławy, E2, ⇨ s. 268
- 117** Park w Królewskiej Dolinie, C4, ⇨ s. 274
- 118** Pomnik „Cmentarz Nieistniejących Cmentarzy”, D3, ⇨ s. 277
- 119** Most wantowy, F4/G4, ⇨ s. 281



Mieszkanie

Domy | Osiedla | Kamienice | Apartamentowce | Lofty
Houses | Estates | Townhouses | Apartment Blocks | Lofts

Living

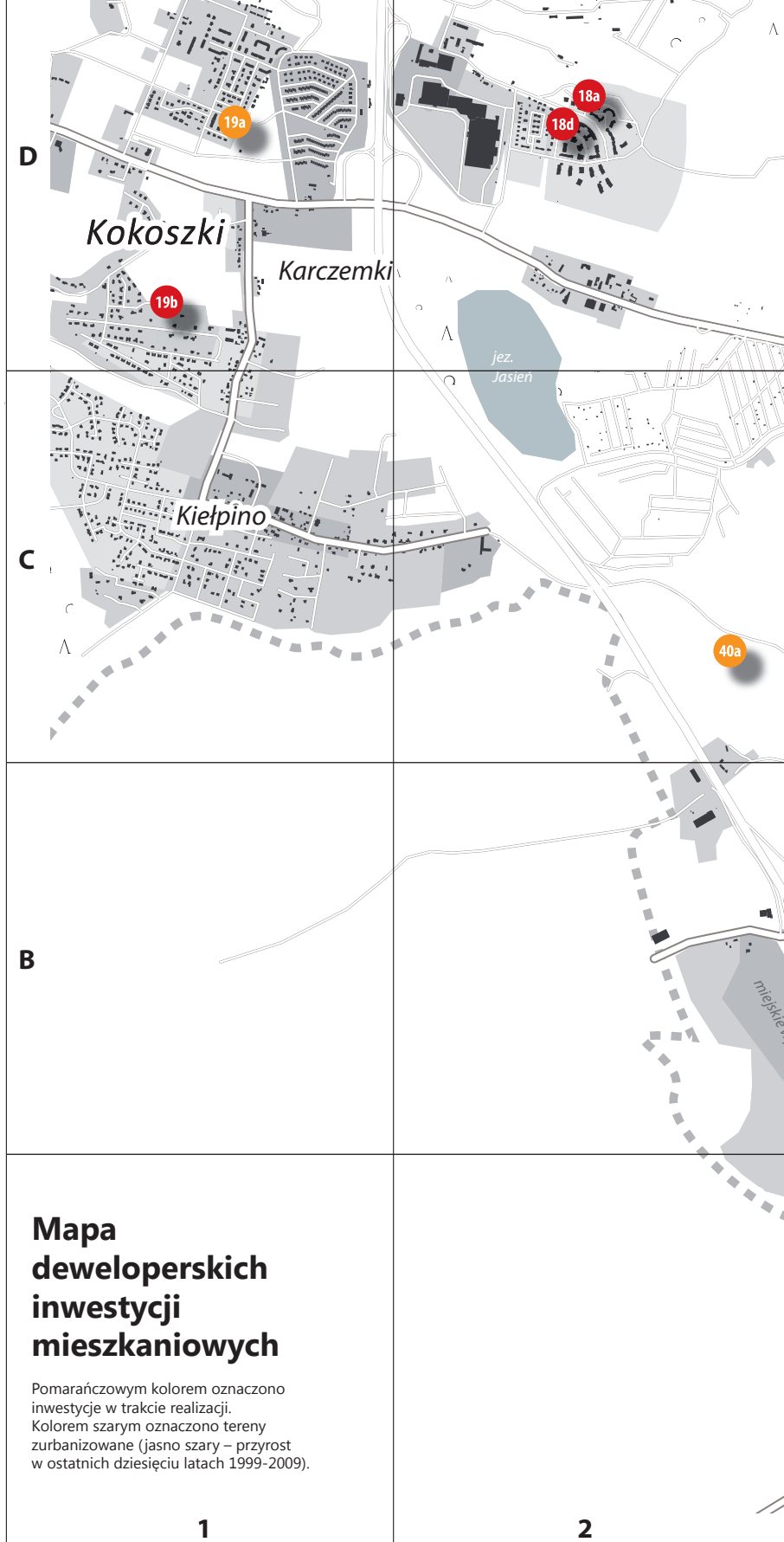
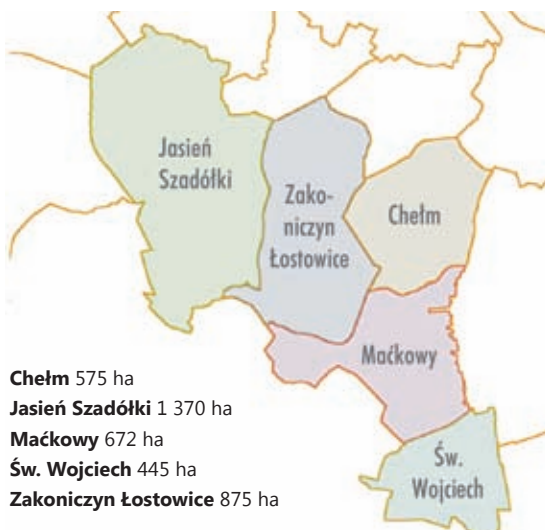
Gdańsk-Południe

Dzielnica Gdańsk-Południe zajmuje powierzchnię 39 km², co stanowi 14,7% obszaru miasta. W jej skład wchodzi następujące jednostki urbanistyczne: Chełm, Zakoniczyn Łostowice, Maćkowy, Św. Wojciech i Jasień Szadółki.

Decyzja o powstaniu tej dzielnicy Gdańska, podobnie jak w przypadku Trasy W-Z zapadła na przełomie lat 60. i 70. Opierała się na prognozach demograficznych dotyczących przyszłej populacji miasta, która zakładała wzrost liczby jego mieszkańców do 600 tys. w latach 70. (a nawet do około 1 miliona mieszkańców w latach 90.). Wymagało to podjęcia strategicznych decyzji dotyczących pozyskania terenów pod nowe budownictwo mieszkaniowe i nakreślenia kształtu i kierunków rozwoju miasta. Prognoza demograficzna nie została skorygowana w latach 80., czego skutkiem pozostała rezerwa terenu pod budowę osiedli dla prawie 180 tys. nowych mieszkańców.

The district of Gdańsk South occupies the area of 39 sq. km, which accounts for 14.7% of the entire city. The district is made up of the following urban units: Chełm, Zakoniczyn, Łostowice, Maćkowy, św. Wojciech, and Jasień Szadółki.

The decision to establish the district was, just like in case of the E-W route, first made at the turn of the 60s and 70s, and stemmed from the demographic projections of the times. The figures indicated that the population would grow up to 600 thousand in the 1970s (and would reach as much as even 1 million in the 1990s). The projections called for making strategic decisions to acquire land for new housing and determine the future shape and borderlines of the city's development. The demographic projections, however, were not corrected in the 80s. This left the city with land reserve for housing development capable of accommodating nearly 180 thousand new residents.



1. Allcon Osiedla Sp. z o.o.

- a. Bocianie Wzgórze, B4
- b. Habenda, A4
- c. Królewskie Wzgórze, D4
- d. Żurawie Wzgórze, B4

2. Arskom Sp. z o.o.

- a. Osiedle Nad Wodą, D3

3. Budner + Xavier Riebel

- a. Za Słoneczną Bramą, C5

4. Budner S.A.

- a. Słoneczne Wzgórze, C4

5. Centrum Zana Sp. z o.o.

- a. Jodłowy Park, B5

6. Coliseum 2101 Sp. z o.o.

- a. Osiedle Lazurowe, A5

7. CT Budowlana S.A.

- a. Osiedle Kryształowe, C3

8. Dars Sp. z o.o.

- a. Osiedle Świerkowe, A5

9. Dominium

- a. Moje Marzenie, B5

10. Ekolan S.A.

- a. Miłe Mieszkania, B4
- b. Osiedle Gardenia, C3
- c. Osiedle Miłe, B3
- d. Osiedle Miłe Wzgórze, B4
- e. Osiedle Pięciu Wzgórz, B4
- f. Osiedle Pogodne, B5/C5
- g. Osiedle Południowe, A5

11. Elwoz Sp. z o.o.

- a. Osiedle Kazimierz, A5

12. Eurostyl Sp. z o.o.

- a. Nowy Horyzont, A4

13. Foran Sp. z o.o.

- a. Wiśniowy Stok, D5

14. Gdańskie TBS Sp. z o.o.

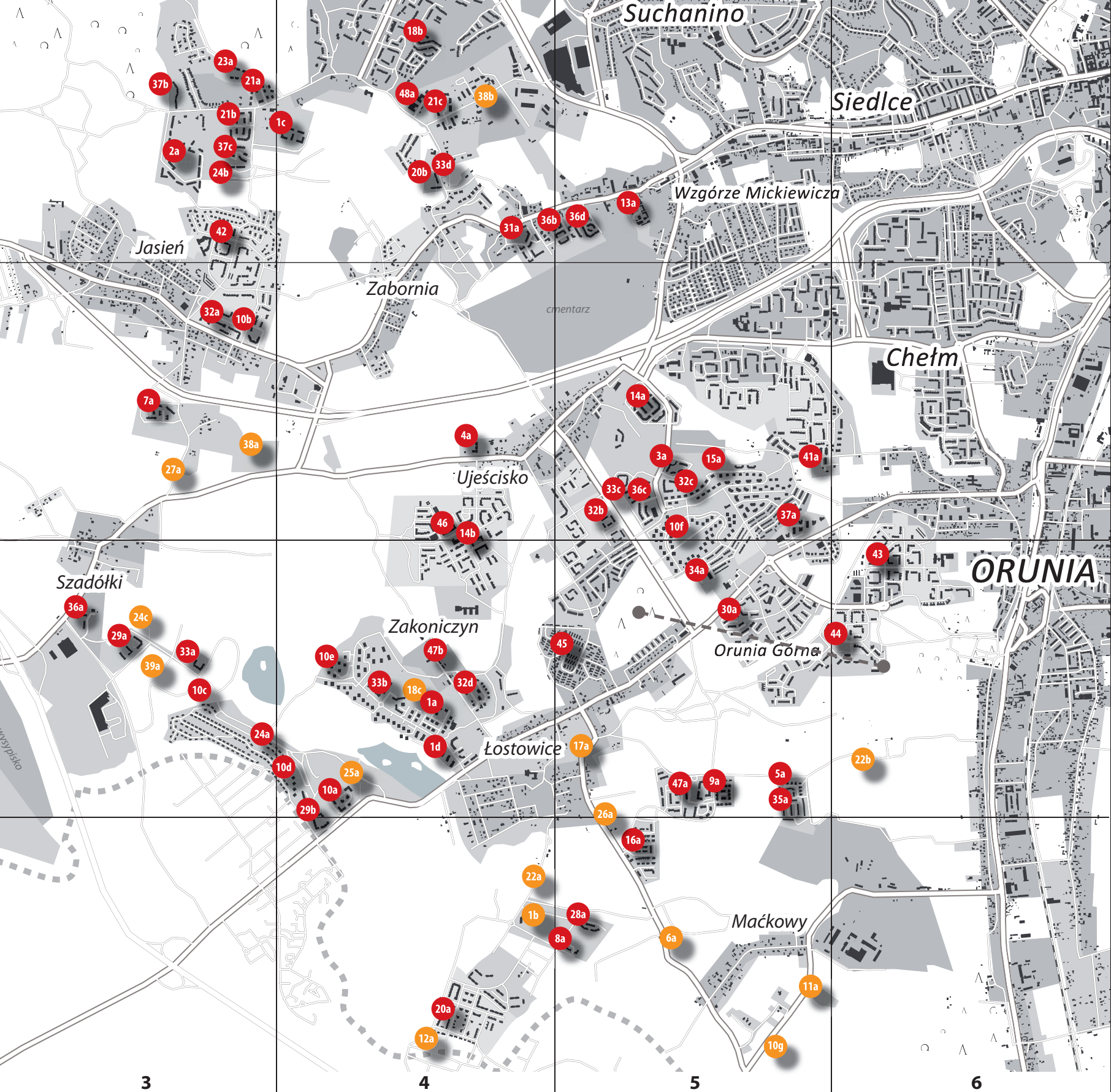
- a. Osiedle Jary, C5
- b. Osiedle Jeleniogórska, B4

15. Gedbud

- a. Barbakan, C5

16. Gipsblok Sp. z o.o.

- a. Osiedle Kolorowe, A5



17. Griffin Developments Sp. z o.o.

a. Wzgórze Elizy, B5

18. Grupa Inwestycyjna Hossa S.A.

- a. Domy Przy Tanecznej, D2
- b. Osiedle Słoneczniki, D4
- c. Pięć Wzgórz, B4
- d. Wiszące Ogrody, D2

19. Grupa Stołem Sp. j.

- a. Mieszkania na Irysowej, D1
- b. Osiedle Słoneczne Wzgórze, D1

20. Hanza Grupa Inwestycyjna Sp. z o.o.

- a. Cztery Pory Roku, A4
- b. Myśliwska 17, D4

21. Inpro

- a. Osiedle Myśliwskie, D3
- b. Osiedle Myśliwskie III, D3
- c. Osiedle Trzy Dęby, D4

22. Invesa Sp. z o.o.

- a. Avalon, A4
- b. Nowiny, B6

23. Invest Komfort S.A.

a. Morena Park, D3

24. Inwesting Sp. z o.o.

- a. Nad Jarem, B3
- b. Osiedle Klimaty, D3
- c. Rębowo Park, B3

25. Kropidłowski Invest Sp. z o.o.

a. Trio, B4

26. LC Corp S.A.

a. Szmaragdowe Wzgórze, A5

27. Murapol S.A.

a. Orle Gniazdo, C3

28. Nordcoop Sp. z o.o.

a. Osiedle Krokusowe, A5

29. Ogólnopolskie TBS Sp. z o.o.

- a. Dolina Dwóch Jezior, B3
- b. Osiedle Świętokrzyskie, A4/B4

30. P.B. Domesta Sp. z o.o.

a. Południowy Stok, B5

31. P.B. Eko Sp. z o.o.

a. Słoneczna Dolina, D4

32. P.B. Górski Sp. z o.o.

- a. Osiedle Jasień, C3
- b. Osiedle Łódzka, C5
- c. Osiedle Piastów, C5
- d. Osiedle Wieżycka-Folwark, B4

33. P.B. Kokoszki S.A.

- a. Osiedle Jabłoniowa, B3
- b. Osiedle Pięciu Wzgórz, B4
- c. Osiedle Wilanowska, C5
- d. Osiedle Zapiecek, D4

34. P.B. Projekt Sp. z o.o.

a. Zielone Tarasy, B5

35. Platinum Investment Sp. z o.o.

a. Platinum Park, B5

36. Polnord S.A.

- a. Jabłoniowa, B3
- b. Osiedle Pomarańczowe, C5/D5
- c. Wilanowska, C5
- d. Zielony Stok, D5

37. Polservice Sp. z o.o.

- a. Błękitna Kaskada, C5
- b. Casa Patrizia, D3

c. Myśliwski Stok, D3

38. Robyg S.A.

- a. Lawendowe Wzgórze, C3
- b. Słoneczna Morena, D4

39. Semper Sp. z o.o.

a. Osiedle Hiszpańskie, B3

40. Solidin Polska Sp. z o.o.

a. Osiedle Pięciu Mostów, C2

41. Spółdzielnia Budownictwa Jednorodzinnego

a. Na Stoku, C5

42. SM Jasień, D3

43. SM Orunia, B6

44. SM Południe, B6

45. SM Ujeścisko, B5

46. SM Zakoniczyn, C4/B4

47. TBS „Motława” Sp. z o.o.

a. Moje Marzenie, B5

b. Pięć Wzgórz, B4

48. Top Consulting Sp. z o.o.

a. Migowskie Tarasy, D4



Po zastoju inwestycyjnym w budownictwie lat 90., lata 2000–2010 przyniosły miastu *boom* budowlany. Brak korekty prognozy demograficznej spowodował wkrótce olbrzymią nadpodaż gruntów pod zabudowę mieszkaniową, co skutkowało rozproszenie inwestycji budowlanych bez względu na możliwości równoległej realizacji niezbędnej infrastruktury komunalnej i społecznej. Mimo że liczba mieszkańców nigdy nie osiągnęła zakładanego wzrostu, a w rekordowym roku 2002 zaledwie przekroczyła 462 tys., podobnie jak i w całym kraju, w Gdańsku nadal istnieje olbrzymi popyt na nowe mieszkania. Wynika to nie tylko z zaniedbań poprzedniej epoki, dekapitalizacji starych budynków, niewystarczającej liczby budowanych mieszkań. Nowym czynnikiem wpływającym na popyt przy spadku ogólnej liczby mieszkańców stała się

After the investment stalemate of the 90s, the city went through a period of construction boom in years 2000-2010. Since the demographic projections remained unadjusted, the supply of land available for housing soon grew to huge proportions, and this resulted in dispersion of the investment projects undertaken without consideration of the ability to lay the indispensable municipal and community infrastructure simultaneously. Even though the population never reached the assumed growth rate and barely exceeded 462 thousand in the year 2002, the demand for new housing continues to be high, just like anywhere else in Poland. The cause should be seen not only in the neglect of the previous epoch, decapitalisation of the old development, or insufficient number of the new flats built. There is a new factor which has come

1996

1998





2003

2008

zmiana stylu życia: zwiększenie liczby pojedynczych gospodarstw, oraz zwiększenie powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca. Nie można też pominąć znaczenia łatwego dostępu do kredytów mieszkaniowych zarówno dla kupujących, jak i dla budujących. W dekadzie lat 90. w statystyce liczb budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania główne znaczenie odgrywało budownictwo indywidualne, po roku 2000, wraz ze wzrostem nakładów miasta na budowę infrastruktury technicznej — stworzono możliwości realizacji budownictwa wielorodzinnego przez liczne firmy deweloperskie. Obecnie w dzielnicy mieszka 68,38 tys. mieszkańców (dane z roku 2007, dla porównania w roku 2004 dzielnica liczyła około 51,8 tys. mieszkańców), co stanowi około 15% ogólnej liczby miesz-

into play triggering the demand contrary to the overall drop in the population. The factor consists in a change in the life style. There is an increasing number of one-person households, and the floor area per inhabitant is on the rise. Moreover, one must not overlook the significance of easier access to housing loans available to both the buyers, and the builders. The statistics of the 90. reveal the dominant position of single-family housing in the overall residential space handed over for use. After the year 2000, in line with the city's increased expenditure on new technical infrastructure, the opportunities have been created to pursue multi-family estate projects undertaken by the developers.

The district is now inhabited by 68 380 people (the figures from 2007; for comparison: the population



kańców miasta. Liczba mieszkańców wzrasta we wszystkich jednostkach urbanistycznych, z wyjątkiem jednostki Chełm — najstarszej i najlepiej wyposażonej w miejską infrastrukturę, ale budowanej jeszcze w oparciu o niskie standardy dotyczące powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca. Widoczny spadek wiąże się więc głównie z naturalnym rozgęszczeniem użytkowników. Kończona obecnie trasa W-Z jest główną osią transportową dzielnicy. W najbliższej przyszłości bardzo ważną rolę w obsłudze komunikacyjnej południa Gdańska będzie pełnić również obwodnica południowa, która połączy południe z pozostałymi dzielnicami bez konieczności przejazdu przez zatłoczone śródmieście. Dzielnica nie posiada czytelnej kompozycji urbanistycznej z powodu dużego rozproszenia zabudowy. Pierwotna sieć osadnicza, na którą składało się kilka kaszubskich wsi włączonych w granice miasta nie przekształciła się w sieć lokalnych ośrodków. Z powodu ciągłego powiększania przepustowości ulic istniejącego układu komunikacyjnego uległa zatarciu, pozostawiając jedynie ślad w nazewnictwie. Dzielnica Gdańsk-Południe pełni dziś funkcję miejskiej sypialni, ale istniejące rezerwy terenu nie przekreślają szansy utworzenia lokalnego centrum z prawdziwie śródmiejskim charakterem.

of the district in 2004 was 51 877). This accounts for about 15% of the total population of the city. The number of inhabitants is reported growing in all urban-planning units, except for Chełm. The latter is the oldest and best-supported with the municipal infrastructure, but originally built to low construction standards in terms of the living space per inhabitant. The noticed decrease is thus the primary effect of the natural process of reducing the habitation density. The E-W Route currently in its final development stage constitutes the main transport thoroughfare of the district. The southern ring road, which will soon link the southern outskirts with other districts omitting the congested city centre will play a vital role in securing transport to and from the district. Gdańsk-South has no clear city-planning composition because of high dispersion of the development. The historic settlement network made up of several Kashubian villages included in the city borders has not developed into a network of local city centres. The continually increased capacity of the existing street grid has caused their spatial identity to blur leaving but a trace in the names. As things are today, the district of Gdańsk-South plays the role of „night accommodation“. Nevertheless, the existing land reserves still leave a chance of creating local centres of truly downtown character.

NA ZDJĘCIACH OD GÓRY:

Zabudowa w rejonie ul. Jeleniogórskiej (Ujeścisko)

Osiedle Pomarańczowe w rejonie ul. Kartuskiej

Osiedle Pogodne, rejon ul. Anny Jagiellonki

Osiedle Jodłowy Park, rejon ul. Aliny Pieńkowskiej,
w tle Orunia Góra





Na pierwszym planie osiedle Nad Jarem, w głębi zabudowa przy ul. Kazimierza Porębskiego



Widok z lotu ptaka rejonu ul. Świętokrzyskiej, ul. Przywidzkiej i obwodnicy trójmiejskiej, maj 2000



Ten sam rejon w maju 2008. Na zdjęciu są widoczne nowe zbiorniki retencyjne wykonane po powodzi w roku 2001, które wzbogaciły osiedlowy krajobraz



EXOLAN



Horyzont



Lokalizacja: ul Obrońców Wybrzeża 23

Inwestor: Ekolan SA.

Projekt:

ASA Architektoniczne Studio Autorskie
ARCHITEKT: Marian Synakiewicz

Realizacja: 2004–2006

Powierzchnia terenu: 5457 m²

Powierzchnia zabudowy: 2627 m²

Powierzchnia użytkowa brutto: 26 210m²

Kubatura: 76 876 m³

Liczba mieszkań: 378

Nagrody:

- Nagroda II stopnia w konkursie Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa *Budowa Roku 2007*
- Pierwsze miejsce w konkursie *Baumit Fasada Roku 2007* w kategorii *Nowy budynek*

Zespół wieżowców mieszkalno-usługowych powstał u zbiegu ulic Obrońców Wybrzeża i Dąbrowszczaków. Ze względu na szczególny charakter ekspozycji jego lokalizacji w skali dzielnicy, zastosowano w projekcie rozwiązania o odmiennym wyrazie architektonicznym w odniesieniu do układu przestrzenno-bryłowego, kolorystyki i detali architektonicznych. Podstawę stanowi czterokondygnacyjna część garażowo-usługowa w formie płaskiej bryły. Trzy budynki mieszkalne o proporcjach wysokich wież mają identyczną wysokość i zostały posadowione na kondygnacjach garażowych, zachowując ortogonalny układ ścian, równoległy do istniejących dróg oraz zgodny z kierunkami otaczającej zabudowy.

Projektowane bryły wkomponowano w istniejący układ urbanistyczny na zasadzie harmonii zachowania kierunków i dominanty w stosunku do otaczającej zabudowy. Wyróżnienie budynku z otoczenia i jego identyfikacja odpowiednia do ekspozycji lokalizacji i rangi inwestycji w skali dzielnicy następuje poprzez użyte formy architektoniczne, wielobryłowość i zróżnicowanie wysokości kondygnacji w ramach poszczególnych jego części, a także wielokierunkowego rozróżnienia elewacji.

Trzy wysokie sekcje mieszkaniowe tworzą na dachu garaży i usług wnętrza urbanistyczne, które zostało przewidziane do wypełnienia zielenią biologicznie czynną i formami małej architektury. Powstały w ten sposób zielony dach ma stanowić przestrzeń służącą rekreacji mieszkańców.

This group of mixed residential and service high-rise blocks was built at the convergence of Obrońców Wybrzeża and Dąbrowszczaków Streets. To match special positioning of the location in the district, the design employed solutions which stand out in their architectural appeal in terms of spatial and geometric arrangement, colour scheme, and architectural details. The concept develops around a four-storey, flat body of a cuboid containing garages and service outlets. Three residential buildings of tower-like proportions and identical height rise above the top of the garage storey, the orthogonal arrangement of their walls running parallel to the existing roads and following the building alignment of the neighbouring development.

The designed blocks blend into the existing urban plan harmoniously through echoing the development lines of the surrounding housing, and simultaneously form the dominant feature of the area. What makes the building distinct and identifiable adequately to the status of the site and investment within the district, is the use of the architectural form, the multiple-cube composition, the varied height within each section, and the dispersed sculpted effect achieved on the facades. The three tall residential sections form an urban interior developed on top of the garages and service outlets. The design designates the space to biologically active green and garden architecture. The thus created "green" roof is intended to serve as recreation space for the residents.



Neptun Park

Osiedle Neptun Park to kompleks 21 budynków położonych w Pasie Nadmorskim na terenie byłej bazy wojskowej. Zabudowa składa się z trzykondygnacyjnych budynków mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych zwieńczonych półstromymi dachami dwuspadowymi. Wolno stojące budynki występują w rozproszonej formie i stanowią strefę buforową między granicami działki a drogą wewnętrzną osiedla. Place wewnątrz osiedla są przestrzenną kontynuacją ciągu pieszego prowadzącego w kierunku plaży. W obrębie zabudowy tworzą główną ogólnodostępną dla mieszkańców przestrzeń. Budynki są realizowane etapami. Część z nich ma podwyższony standard zarówno pod względem materiałów wykończeniowych klatki oraz elewacji, jak i pod względem możliwości aranżacji wnętrza. Najwyższy standard mają budynki o charakterze willowym z kilkoma mieszkaniami. Budynki o nieco niższym standardzie to budynki wielorodzinne. W końcowym etapie powstaną także lokale handlowo-usługowe dostępne od ul. Wypoczynkowej. Osiedle jest ogrodzone i w pełni monitorowane.

The Neptune Park housing estate comprises 21 buildings located in the Seashore Belt, on the land once reserved for a military base. The conceptual design of the estate is developed based on three-storey mixed residential and service buildings, topped with mixed pitched and mansard roofs. The free-standing buildings, dispersed in their arrangement and form, create a buffer zone between the estate borders and the inside road. The inner yards are spatial continuation of the pedestrian track leading off towards the beach and form the main public space open to the residents. The construction project is staged. Some buildings are given a higher standard in both the finishing materials used in the staircases and on the external walls, and the offered optional interior arrangement. The highest standard is represented by the villa-like structures with but a few flats. The multi-family blocks are slightly lower in standard. In the final stage of the investment trade and service outlets will be put in place to be accessible from Wypoczynkowa Street. The estate is fenced and fully monitored.



Lokalizacja: ul. Wypoczynkowa 6–16

Inwestor: Pomeranka Sp. z o.o.

Projekt: Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Mat Sp. z o.o.
ARCHITEKT: Zbigniew Pomaz

Realizacja: 2005–2010

Powierzchnia terenu: 73 347 m²

Powierzchnia zabudowy: 25 670 m²

Powierzchnia użytkowa mieszkań: 29 405 m²

Powierzchnia użytkowa lokali usługowych: 15 719 m²

Liczba lokali mieszkaniowych: 658

Liczba miejsc parkingowych: 701





Willa Moniuszki — zespół budynków mieszkalnych

Willa Moniuszki to kameralny zespół dwóch budynków mieszkalnych. Układ budynków zaprojektowano w taki sposób, aby zagwarantować właściwe nasłonecznienie (w tym budynków sąsiednich), utrzymanie istniejącego starodrzewu, optymalne powierzchniowo mieszkania i wydzielenie terenu rekreacyjnego. Ze względów akustycznych zdecydowano się na ceramiczne fasady wentylowane oraz elewację z rombówych listew z cedru kanadyjskiego, które wraz ze znajdującymi się pod nimi warstwami wentylacyjną i wełny mineralnej miały gwarantować pochłanianie i tłumienie hałasu. Nawiązanie do prostych form wokół zabudowy zaprowadziło architektów wprost do purytańskiej fasady od al. Wojska Polskiego, która swój efekt zawdzięcza wprowadzeniu elewacji na dach. Taki zabieg wymagał zaprojektowania przemyślanej podkonstrukcji stalowej, która miała gwarantować właściwe odprowadzenie wody deszczowej i wymagane warunki eksploatacyjne. Pod budynkiem znajduje się hala garażowa.

The Moniuszko Villa [Willa Moniuszko] is the name of a tiny complex of two residential buildings. Their arrangement is designed so as to ensure proper exposure to sunlight (including the neighbouring buildings), retain the existing old tree-stands, obtain flats of optimal sizes, and reserve some land for a recreational ground. For acoustic reasons it was decided to finish the facades with ventilated ceramic lining, and the front walls with rhomboid strips of the Canadian cedar wood, which, together with the ventilation and rock-wool layers beneath were intended to dampen the noise. Guided by the idea of referring to the simple forms of the surrounding development, the architects arrived at a virtually puritan façade on the side of al. Wojska Polskiego Street. As such, it is still appealing with its external wall finish creeping up onto the roof itself. To achieve the effect, it was necessary to develop a meticulously predetermined steel substructure to guarantee proper discharge of rain water and the required operating conditions. A basement garage occupies the underground storey of the buildings.

Lokalizacja: ul. Moniuszki 11

Inwestor:

Grupa Zarządzająca Pomerania SA

Projekt:

Schleifer, Milczanowski Architekci s.c.

ARCHITEKCI: Stefan Schleifer, Tomasz Milczanowski (główni projektanci), Agnieszka Schleifer, Agnieszka Majkowska, Anna Niedzielska, Hanna Zamorska, Roksana Czartopolska-Bętlejewska, Agata Burian

Realizacja: 2006–2007

Powierzchnia terenu: 3 661 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 039 m²

Powierzchnia użytkowa budynku:

budynek niski: 494 m²

budynek wysoki: 1 705 m²

Kubatura:

budynek niski: 4 649 m³

budynek wysoki: 6 962 m³

Liczba miejsc parkingowych: 49





Młyniec

Centrum usługowe z zabudową mieszkaniową Młyniec zostało zbudowane w południowo-zachodniej części byłego pasa startowego dawnego lotniska. Realizacja obiektów jest kontynuacją zaktualizowanego projektu Centrum Handlowo--Usługowego Zaspą, wyłonionego w roku 1988 w ramach konkursu zorganizowanego przez SARP. Zgodnie z przyjętym wówczas założeniem zrealizowany kompleks zabudowy to element integrujący jednostki osiedla Zaspą poprzez połączenie przystanków SKM, autobusowych i tramwajowych z głównymi ciągami ruchu pieszego. Centrum obejmuje zespół obiektów handlu, usług, gastronomii, administracji i mieszkalnictwa. Główną oś kompozycyjną stanowi ciąg pieszy łączący przystanek SKM z kładką nad ul. Rzeczpospolitej. Wzdłuż terenu centrum zaprojektowano pasaż handlowy, którego wschodnią pierzeję tworzy zabudowa mieszkaniowa z usługami na parterze. Prostopadle do głównego ciągu zaprojektowano ciąg pieszy łączący jednostki mieszkaniowe. W miejscu ich przecięcia urządzono plac. Po stronie zachodniej ciągu znajduje się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z nieuciążliwymi usługami na parterze. Powierzchnia mieszkań kształtuje się w przedziale od 30 m² do 150 m². Projekt umożliwia łączenie mieszkań oraz łączenie pomieszczeń w ich wnętrzach, np. kuchni z pokojem dziennym. Wszystkie mieszkania posiadają balkony lub tarasy. Pomiędzy zabudową znajduje się przestrzeń rekreacyjna dla mieszkańców, z zielenią urządzoną i urządzeniami rekreacji przydomowej. Poniżej poziomu podwórek umieszczono garaże z miejscami postojowymi dla mieszkańców.

The Młyniec service centre and the integrated housing are located in the south-western part of the ex-runway of the airfield previously occupying the site. The development continues the revised design of the Zaspą Shopping and Service Centre selected in the competition organised by SARP [Architects Association] in 1988. Pursuant to the then adopted assumption, the erected complex integrates separate housing estates of the Zaspą district and links the city train, bus, and tram stops with the main pedestrian routes. The centre is made up of a complex of shopping, services, catering, and administration facilities, plus housing. A pedestrian track stretching from the railway stop to the footbridge over Rzeczpospolitej Street forms the main axis of the composition. A shopping mall follows the estate borderline, its eastern frontage aligned with the residential blocks offering service outlets on the ground floors. Another pedestrian route designed perpendicularly to the main track links individual residential estates. The crossing of the two routes is highlighted with a square. The western flank of the tract is built up with multi-family blocks, their ground floors reserved for non-arduous services. The flats here range from 30 sqm to 150 sqm in size. The structural design enables combining whole flats, and individual rooms inside the flat, e.g. the kitchen and the living room. All units have balconies or terraces. Interspersed in between the buildings is recreation space for the residents, complete with the arranged green and home recreation facilities. Underground garages are vaulted with open-air yards.



Lokalizacja: ul. Dywizjonu 303

Inwestor: PB Inpro Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Piotr Mazur, Wojciech Targowski, Antoni Taraszkiewicz z zespołem:
 Katarzyna Czajko, Dariusz Klepaczek, Renata Łowin, Małgorzata Kowalczyk, Agnieszka Walulik

Realizacja: 2003

Powierzchnia terenu: 2,41 ha

Powierzchnia zabudowy: 3 657 m²

Powierzchnia netto: 6 498 m²

Kubatura: 41 759 m³

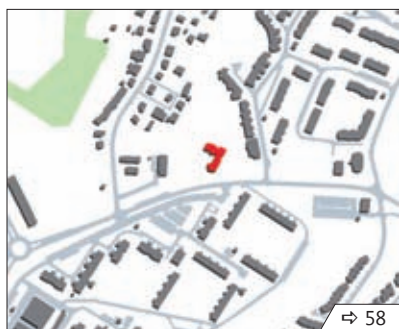
Liczba lokali mieszkalnych: 109

Liczba miejsc parkingowych: 46

Liczba kondygnacji: 4–6



Zespół mieszkaniowy przy ul. Wileńskiej



Lokalizacja: ul. Wileńska 56

Inwestor: ASM Biuro Inwestorskie Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Piotr Mazur, Wojciech Targowski, Antoni Taraszkiewicz z zespołem: Katarzyna Czajko, Dariusz Klepaczko, Renata Łowin, Małgorzata Kowalczyk, Bartosz Kubryński, Małgorzata Mazur, Agnieszka Walulik

Realizacja: 2003

Powierzchnia terenu: 2 070 m²

Powierzchnia zabudowy: 545 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 385 m²

Kubatura: 5 659 m³

Liczba miejsc parkingowych: 29

Liczba lokali mieszkaniowych: 27

Liczba kondygnacji: 3

Zespół zabudowy mieszkaniowej składa się z trzech trzykondygnacyjnych, podpiwniczonych budynków wyposażonych w parking podziemny dla mieszkańców. Pomiedzy budynkami, na płycie garażu, zaprojektowano teren zielony. Ponadto mieszkania położone na parterze mają dostęp do ogródków przydomowych. W północno-wschodniej części terenu znajduje się plac zabaw dla dzieci z piaskownicą i miejscem rekreacji przydomowej. Wzdłuż granicy północno-zachodniej posadzono szpaler drzew. Pozostała część terenu to zieleń urządzona kwiatonami, drzewami donicowymi i niską zielenią.

Na parterach budynków znajdują się mieszkania, które mają zróżnicowaną wielkość — od 32 m² do 76 m², wszystkie posiadają balkony lub tarasy. Każde z nich ma możliwość łatwej aranżacji przestrzeni wewnętrznej, np. przez możliwość łączenia kuchni z pokojem dziennym, co daje dużą swobodę w jej kształtowaniu i podkreśla indywidualność mieszkań. W jednym z budynków na parterze znajduje się lokal przeznaczony na usługi.

Architektura zespołu to próba nawiązania do stylu budynków mieszkaniowych realizowanych w okresie międzywojennym na terenie Gdyni. Przejawia się to w zastosowanych materiałach i detalach architektonicznych.

The housing complex is made up of three buildings, each three storey high, resting on basements with garages for the residents. The garage roof in between the buildings is arranged into a green space, and the flats on the ground floors open onto private front gardens. The north-eastern corner of the estate is reserved for a children's playground with a sand pit and a recreation ground. A row of trees marks the north-western flank. The remaining land is developed into public greens with flower stands, pot-grown trees, and low shrubs.

The flats on the ground floors differ in sizes – from 32 sqm to 76 sqm. All units have their own balconies or terraces. Each can be easily rearranged inside (e.g. to combine the kitchen and the living room), which leaves much freedom of moulding the space to one's own taste and highlighting its individual character. One of the buildings has service premises located on the ground floor.

The architecture of the complex reflects an attempt at referring to the style of the mid-war period selected for housing development in Gdynia. The reference is reflected in the materials used and the architectural details.



Oliwa Park

Oliwa Park to zespół mieszkaniowy złożony z ośmiu budynków powstałych na działce w kwartale ulic Piastowskiej, Poznańskiej i Krzywoustego w Gdańsku-Oliwie. Na teren inwestycji prowadzą dwa wjazdy: jeden od ul. Bolesława Krzywoustego, drugi od ul. Poznańskiej — oba przez przesuwne bramy zdalnie sterowane. Każdy z budynków jest utrzymany w nowoczesnym stylu, z dopasowanymi detalami, z wykorzystaniem wysokiej jakości materiałów. Dla właścicieli apartamentów położonych na ostatnich kondygnacjach przewidziano bezpośredni kontrolowany wjazd windą do lokalu. Pod obiektami znajduje się hala garażowa, do której z każdej kondygnacji można dostać się cichobieżną windą osobową. W podziemnej części jednego z budynków znajdują się pomieszczenia o przeznaczeniu sportowo-rekreacyjnym dla mieszkańców osiedla, m.in. siłownia i sauny. Dla najmłodszych mieszkańców zaprojektowano dwa osiedlowe place zabaw. Apartamenty na najwyższych kondygnacjach posiadają obszerne trasy. Z parterowych mieszkań wyjść bezpośrednio do przydomowych ogródków.

The Oliwa Park is the name of a housing compound formed by eight buildings located in the quarter delimited by Piastowska, Poznańska, and Krzywoustego Streets in Gdańsk Oliwa. There are two driveways leading to the estate: one from Bolesława Krzywoustego Street, the other from Poznańska Street, both fitted with remotely controlled sliding gates. Each building is contemporary in style, with matching details of high quality materials. The owners of the suites located on the top floors have direct access to their living quarters from controlled lifts. The buildings are fitted with garage basements accessible from low-noise lifts. The underground storey of one of the buildings accommodates space designated for sport and recreation facilities, available to all estate residents, e.g. a fitness gym, and a sauna. Two inner playgrounds are arranged for the youngest. The suites on the top storeys open onto spacious terraces. The ground floor flats have private front gardens.

Lokalizacja: ul. Bolesława Krzywoustego

Inwestor: Euro Styl Sp. z o.o. SKA

Projekt: Rayss Szymański Architekci s.c.

Realizacja: 2010–2012

Powierzchnia terenu: 27 104 m²

Powierzchnia zabudowy: 5 889 m²

Powierzchnia użytkowa: 34 441 m²

Powierzchnia mieszkań: 35–204 m²

Kubatura: 119 933 m³

Wysokość: 15 m

Liczba kondygnacji: 4–5

Liczba miejsc postojowych:

w halach garażowych: 295

na zewnątrz: 93

Liczba lokali mieszkalnych: 322



⇒ 15





Fregata

Lokalizacja: ul. Hallera 165

Inwestor: Doraco Developing Sp. z o.o.

Projekt: ...piw...paw architekci Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Marcin Piwoński,
Robert Brodziński

KONSTRUKTOR: Grzegorz Ratowt

Realizacja: zakończenie 2010

Powierzchnia terenu: 2 508 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 138 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 458 m²

Powierzchnia usługowa: 1 257 m²

Pow. użytkowa mieszkań: 3 201 m²

Kubatura: 31 581 m³

Liczba kondygnacji: 10

Liczba miejsc postojowych: 73

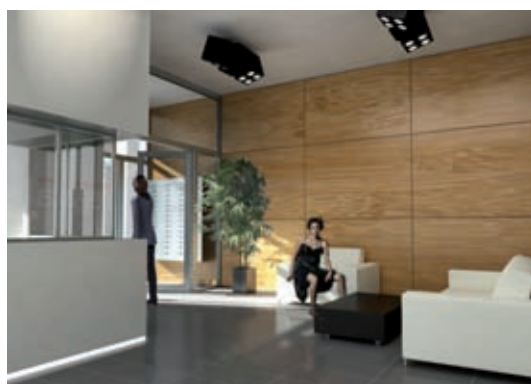
w podziemnej hali: 55
na parterze budynku: 18

Liczba lokali mieszkalnych: 57

Koszt inwestycji: 30 mln zł

Fregata to dziesięcypiętrowy budynek, który znajduje się na placu niedaleko skrzyżowania ul. Hallera z ul. Kościuszki. Obiekt przestrzennie składa się z części bazowej — dwukondygnacyjnej płaskiej formy obejmującej parking i biura oraz z wieży mieszkalnej znajdującej się we wschodniej części podstawy. Wieża jest zakończona ażurową pergolą dominującą w przestrzeni. Dach budynku biurowo-usługowego zaprojektowano jako tzw. dach zielony, porośnięty ekstensywną roślinnością. Obiekt wysokością dorównuje sąsiednim budynkom mieszkalnym. Na dwóch dolnych kondygnacjach znajdują się powierzchnie usługowe. Pozostałe 8 pięter zajmuje 57 mieszkań o powierzchniach od 34 do 95 m² z których największy procent stanowią lokale dwu- i trzypokojowe. W budynku zainstalowano dwie windy łączące podziemną i parterową halę garażową z odpowiednim piętrem. Zamiarem autorów koncepcji architektonicznej budynku była próba współczesnej redefinicji stylu architektury modernistycznej.

The Frigate [Fregata] is a ten-floor high-rise at the crossing of Hallera and Kościuszki Streets. In terms of spatial arrangement, the building is composed of the base section – a two-storey high, flat form housing the car park and offices, and a residential tower rising over the eastern part of the base. The tower is finished with a lattice pergola dominating in space. The roof of the office and service section of the “green” type is to be overgrown with lush planting. The block matches the neighbouring residential buildings in height. Its two lower storeys are designed for services. The remaining eight floors contain 57 flats ranging from 34 to 95 sqm in size. Units with two or three rooms prevail. The building is fitted with two lifts linking the basement and the ground floor garage level with the upper storeys. The intention behind the author’s architectural concept was to create a contemporary redefinition of the Modernist architecture.





Wzgórze Focha

Osiedle mieszkaniowe Wzgórze Focha znajduje się w południowej części dzielnicy Aniołki w Gdańsku. Od północy sąsiaduje z grupą domów jednorodzinnych, od południa z ogródkami działkowymi. Zespół tworzy siedem nowoczesnych budynków (A–E) z podziemnymi garażami. Realizację założenia podzielono na etapy. Obecnie zrealizowano I etap, w skład którego wchodzi trzy budynki — A, B, C. Układ osiedla wykorzystuje naturalne ukształtowanie terenu, nasłonecznienie działki oraz istniejącą zielen. Oprócz nowej urządzonej zieleni w skład infrastruktury terenu wchodzi ponadto boiska rekreacyjne, miejsce zabaw dla dzieci oraz mała architektura. Dodatkowo w budynkach przewidziano salę fitness oraz saunę. Każdy budynek skomunikowano poziomo i pionowo. Windy łączą wszystkie piętra z podziemnymi halami garażowymi. Wielkość mieszkań kształtuje się w granicach od 42 do 118 m². Wszystkie mieszkania posiadają balkony lub tarasy. Na parterze w części południowo-zachodniej budynku E oraz na parterze budynku D przewidziano lokale usługowe dostępne bezpośrednio od strony ul. Focha. Kompleks budynków Wzgórze Focha jest osiedlem otwartym i prezentuje współczesną architekturę mieszkaniową.

The residential estate called the Foch Hill [Wzgórze Focha] is located in the at the southern outskirts of the Aniołki [Angels] district of Gdańsk. A cluster of detached houses neighbours on it in the north. Garden allotments flank it in the south. The compound is made up of seven modern buildings (A–E), each with a basement garage. The investment implementation is staged. So far, stage I made up of three buildings – A, B, and C, has been completed. The estate arrangement takes advantage of the natural terrain, the plot exposition to the sun, and the existing green. Apart from new plantings, the landscape infrastructure includes recreational playing fields, a children's playground, and garden architecture. The compound is planned to be fitted with a fitness gym and a sauna. Each building is crisscrossed with horizontal and vertical traffic routes. Lifts link the floors to the basement garages. The flats here range from 42 to 118 sqm in size. All have balconies or terraces. The ground floors of the south-western section of building E, and building D will be fitted with service premises accessible from Foch Street. The Foch Hill compound is an open estate representing contemporary residential architecture.



Lokalizacja: ul. Focha 4, 6, 7

Inwestor: Invest Komfort SA

Projekt: Studio Architektoniczne Kwadrat

ARCHITEKT: Jacek Droszcz

KONSTRUKTOR: Jerzy Gabiec

Realizacja: zakończenie I Etapu — 2009

Powierzchnia terenu: 35 617 m²

Powierzchnia zabudowy: 5 236 m²

Powierzchnia użytkowa: 10 785 m²

Powierzchnia lokali usługowych: 1 600 m²

Kubatura: 61 111 m³

Liczba miejsc parkingowych: 156

Liczba lokali mieszkaniowych: 161

Liczba kondygnacji: 3–4





Lokalizacja: ul. Słowackiego 71/73/75

Inwestor: Inpro SA

Projekt: Stalprojekt s.c.,
ARCHITEKT: Grzegorz Formella

Realizacja: 2006–2009

Powierzchnia terenu: 5 816 m²

Powierzchnia zabudowy: 13 881 m²

Powierzchnia użytkowa: 17 858 m²

Kubatura: 62 498 m³

Wysokość: 55 m

Liczba lokali mieszkalnych: 180

Liczba miejsc parkingowych: 180

Brętowska Brama

Brętowska Brama to zespół trzech budynków mieszkalnych różniących się kształtem i wysokością. Budynek dziewięciokondygnacyjny, rozrzeźbiony w układzie pionowym i poziomym, z płaskim dachem zamyka wewnątrz kompozycji od zachodniej strony. Budynek siedemnaścikondygnacyjny stanowiący dominantę wysokościową jest posadowiony od strony północno-zachodniej zespołu. Budynek pięciokondygnacyjny nawiązujący do linii zabudowy istniejących budynków tworzy pierzeję ul. Słowackiego. Na parterze zostały przewidziane powierzchnie usługowe mogące obsługiwać zarówno mieszkańców Brętowskiej Bramy, jak i mieszkańców budynków sąsiednich. Hala garażowa ze 180 miejscami postojowymi zajmuje kondygnację podziemną. Nazwa zespołu pochodzi od nieistniejącej już, wchłoniętej przez miasto kaszubskiej wsi Brętowo.

The Brętowo Gateway [Brama Brętowska] is the estate made up of three residential buildings, each different in shape and height. A nine-storey high, vertically and horizontally sculpted building with a flat roof closes the compound in the west. A seventeen-floor high-rise constituting the vertical focal point flanks the compound in the north west. A five-storey building continuing the line of the existing development forms the frontage along Słowackiego Street. The ground floor reserves space for services available to both the residents of the Brętowo Gateway estate, and their neighbours. A garage taking in 180 cars occupies the underground storey. The name of the estate comes from the now non-existent Kashubian village of Brętowo, engulfed by the city.





Dom mieszkalny na Szczodrej



Budynek stoi na morenowym wzniesieniu wśród zabudowy jednorodzinnej o bardzo zróżnicowanym charakterze. Duże nachylenie terenu, uniemożliwiające prawie zabudowę w głębi działki, umiejętnie wykorzystane przez projektantów stało się atutem lokalizacji. Działka jest zamknięta od strony wschodniej lokalną ulicą dojazdową, z której prowadzi wjazd i główne wejście. Parterowy od strony ulicy dom o surowej elewacji, dzięki wykorzystaniu spadku terenu kryje od strony zachodniej dwie kondygnacje, których duże połączenie okienne i przeszklenia otwierają mieszkańcom domu widok na ogród i las. Elewację wykonano z luźno ułożonego rudego piaskowca z elementami wykonanymi z szarej blachy cynkowo-tytanowej.

This particular building is located on a moraine hill among other detached houses of highly varied character. The steeply sloping terrain, which virtually prevents any development in the far end of the plot, has actually become the strong point of the site, skillfully used by the designers. In the east, the plot borders on the local access road onto which the drive-in and the entrance open. Seen from the street, it is a one-storey house with an austere front wall finish. From the west, however, it develops into a two-storey structure which takes advantage of the slope. Here, large windows and glazed surfaces open onto the garden and wood pleasing the eyes of the residents. The walls are faced with loosely arranged red sandstone with inserted elements of grey zinc and titanium sheets.

Lokalizacja: ul. Szczodra

Inwestor: prywatny

Projekt: Baum, Kwieciński architekci
Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Andrzej Kwieciński

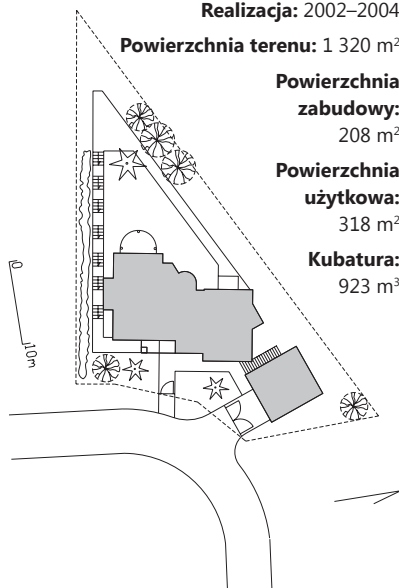
Realizacja: 2002–2004

Powierzchnia terenu: 1 320 m²

Powierzchnia zabudowy:
208 m²

Powierzchnia użytkowa:
318 m²

Kubatura:
923 m³





Morena Park

Zespół mieszkaniowy Morena Park tworzy 8 trzykondygnacyjnych, wolno stojących budynków mieszkalnych, ustawionych w dwóch szeregach. Pomiędzy szeregami znajduje się wewnętrzny dziedziniec przeznaczony częściowo na komunikację i tereny rekreacyjne dla mieszkańców osiedla, m.in. kort tenisowy i plac zabaw dla dzieci. Bezpośrednio przy mieszkaniach położonych na parterze znajdują się ogródki przydomowe. Teren osiedla jest ogrodzony. Architekturę podkreślają na elewacjach budynków okładziny w naturalnych barwach drewna, pastelowa kolorystyka oraz duże okna narożne z widokiem na las.

The Morena Park residential complex is made up of eight three-storey high, free standing residential buildings arranged in two rows. The land in between them forms an inner yard partly designated for the traffic function and in part for recreation, to name e.g. a tennis court and children's playground. The flats on the ground floors open onto their own front gardens. The estate is fenced. The architecture is highlighted with the finishing linings of the facades, in the colour of natural wood, the pastel colour scheme of the plastering, and high corner windows opening onto the wood.



Lokalizacja: ul. Wołkowska

Investor: Invest Komfort SA

Projekt: KD Kozikowski Design Pracownia Architektoniczna
ARCHITEKCI: Marcin Kozikowski, Jerzy Gabiec, Jadwiga Zdroik

Realizacja: wrzesień 2007

Powierzchnia terenu: 9 795 m²

Powierzchnia zabudowy: 2 242 m²

Powierzchnia użytkowa: 5 250 m²

Kubatura: 31 033 m³

Wysokość: 15 m

Liczba kondygnacji: 3

Liczba miejsc parkingowych: 132

Liczba lokali mieszkalnych: 90

76

Mieszkanie
Living





Kamienice nad Motławą



Lokalizacja: ul. Toruńska

Inwestor: PB Górski Sp. z o.o.

Projekt: Biuro Inwestycyjne RG,
ART. — Biuro Projektowe,
ARCHITEKCI: Ryszard Gruda, Wojciech Wyka,
Dariusz Klepaczek, Katarzyna Czajko,
Jolanta Wojowska

Realizacja: zakończenie 2010

Powierzchnia terenu: 13 178 m²

Powierzchnia zabudowy: 3 445 m²

Powierzchnia użytkowa: 22 210 m²

Powierzchnia całkowita: 18 401 m²

Kubatura: 53 362 m³

Wysokość: 20 m

Liczba kondygnacji: 6

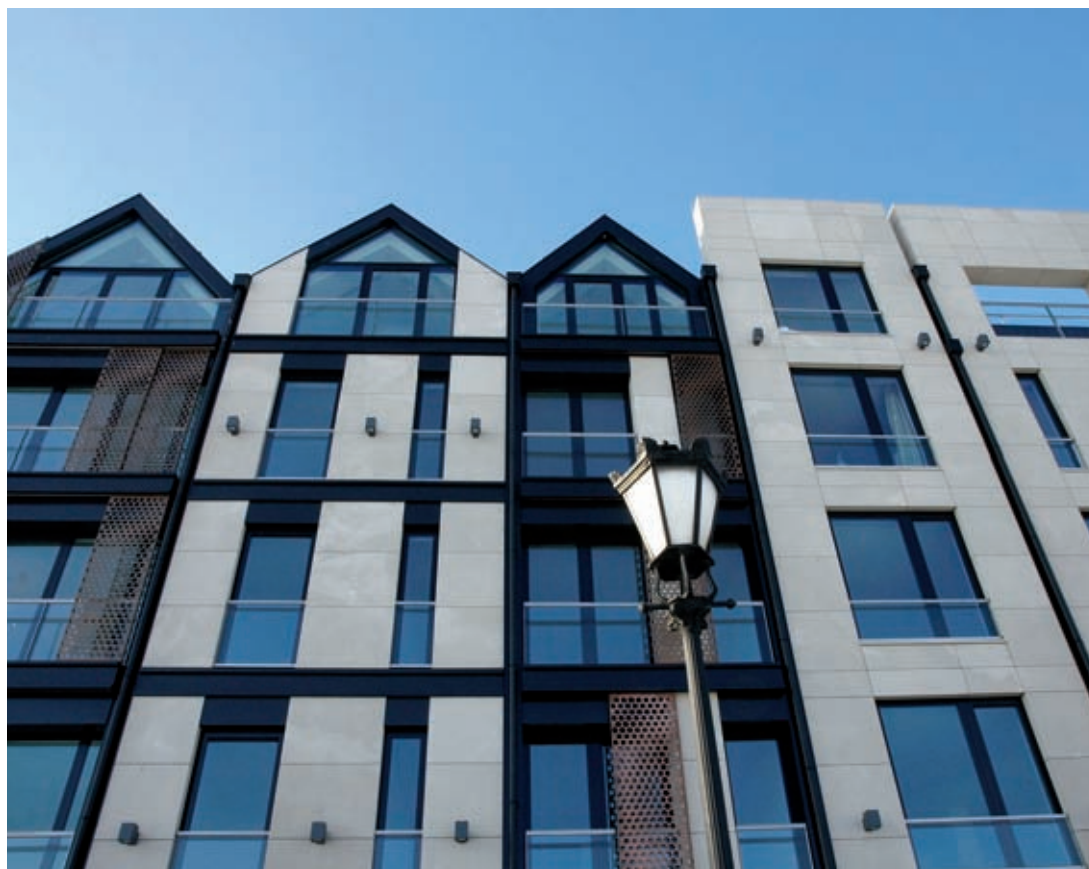
Liczba miejsc postojowych: 210

Liczba lokali mieszkalnych: 184

Osiedle przy ul. Toruńskiej powstało na działce położonej wzdłuż Nowej Motławy. Kompleks składa się z trzech budynków wielorodzinnych z usługami na parterze oraz garażami podziemnymi. Układ urbanistyczny zespołu nawiązuje do zabudowy znajdującej się na przeciwnym brzegu Motławy. Architektura, a w szczególności szczyty stromych dachów o kalenicach prostopadłych do nabrzeża, z założenia ma nawiązywać do historycznej zabudowy. Budynom nadano współczesną formę architektoniczną. Dla optycznego zmniejszenia wysokości zabudowy najwyższe kondygnacje cofnięto w stosunku do elewacji niższych kondygnacji budynku oraz zróżnicowano faktury i kolory elewacji.

The estate at Toruńska Street has been built on a plot overlooking the New Motława bank. The compound is made up of three multi-flat blocks with service outlets on the ground floors and garage halls in the basements. The urban layout of the complex refers to the development on the opposite bank of the Motława River. The architecture, particularly the gable walls finished with pitched roofs, their ridges perpendicular to the embankment, is meant to relate to the historic shape of the local building tradition. The buildings, though, are given a contemporary architectural form. To reduce the building height to the eye, the top floors are retracted compared to the frontages of the lower storeys. The textures and colours of the front walls are diversified.





Apartamenty Symfonia

Forma budynku jest wynikiem odtworzenia dawnego układu historycznej zabudowy Długiego Pobrzeża. Kompozycja elewacji kamienic została ukształtowana przy użyciu współczesnych technologii i rozwiązań projektowych, nawiązując do brył i podziałów parcelacyjnych nieistniejących już kamienic. Całość realizacji charakteryzuje minimalistyczna forma, wykorzystując w swojej kompozycji duże przeszklenia oraz kamienne elementy. Budynek posiada pięć kondygnacji naziemnych i jedną podziemną, składa się z 14 apartamentów o powierzchni od 60 do 130 m² i lokali usługowych znajdujących się na parterze. Nie tylko nowoczesne rozwiązania architektoniczne, ale przede wszystkim lokalizacja w samym sercu historycznego Gdańska oraz widok na Motławę i jej nabrzeże stanowią o wysokim poziomie atrakcyjności realizacji.

The form of the building is the effect of restoration of the early house arrangement in the historic development of the Long Riverfront. The façade composition has been shaped with the use of the contemporary technologies and design solutions, yet reminisces on the block and plot divisions of the long non-existent original townhouses. Minimalist form, large glazed surfaces, and compositional elements of stone characterise the whole project. The building rising five floors high on a basement storey is divided into 14 apartments ranging from 60 to 130 sqm in area, plus service outlets on the ground floor. The project owes its high attractiveness to the modern architectural solutions on the one hand, and its location in the heart of the historic city with a view of the Motława River and its embankment on the other hand.



Lokalizacja: ul. Targ Rybny 11

Investor: Immo-Lux Sp. z o.o.

Projekt: APA Kuryłowicz & Associates
ARCHITEKCI: Stefan Kuryłowicz, Katarzyna Fłosińska-Rubik, Maria Saloni-Sadowska, Agata Bieńkowska, Joanna Musiałowicz

Realizacja: luty 2008–wrzesień 2009

Powierzchnia terenu: 396 m²

Powierzchnia zabudowy: 396 m²

Powierzchnia netto: 1 777 m²

Powierzchnia użytkowa mieszkań: 1 092 m²

Powierzchnia użytkowa lokali usługowych: 223 m²

Kubatura: 7 622 m³

Wysokość: 18,5 m

Liczba miejsc parkingowych: 18







Nowa Lastadia

Nowa Lastadia to dwa różnej wielkości wieloapartamentowe budynki mieszkalne o pięciu kondygnacjach z częścią usługową i z kompleksem podziemnych garaży. Zgodnie z programem inwestycji zrealizowano 190 mieszkań różnej wielkości i 7 lokali usługowych na parterze. Obiekt powstał jako pierwsza od lat inwestycja mieszkaniowa na Starym Przedmieściu. Elewacje budynków stanowią połączenie cegły, metalu i szkła. Wewnątrz kompleksu zaprojektowano przestronny dziedziniec umożliwiający wypoczynek na świeżym powietrzu. Osiedle jest ogrodzone i całodobowo monitorowane. Jego atutem jest położenie nad brzegiem Motławy oraz bliskość ścisłego centrum miasta wraz z jego infrastrukturą.

New Lastadia [Nowa Lastadia] is the name given to the project of two apartment blocks differing in size, though each five storeys high. The project further incorporates service premises and a complex of underground garages. Pursuant to the investment programme, there are 190 flats varying in area, plus 7 service outlets on the ground floor. The compound was the first housing investment in the Old Suburb district for years. The external walls are finished in mixed brick, steel, and glass. The compound encloses a spacious, inner yard which offers rest in the open air. The estate is fenced and monitored round the clock. Its strong points are: the location on the Motława bank, and proximity of the downtown area with its infrastructure.



Lokalizacja: ul. Lastadia 35

Investor: Invest Komfort SA

Projekt: KD Kozikowski Design Pracownia
ARCHITEKCI: Marcin Kozikowski, Maria Augustynowicz

Realizacja: 2005–2006

Powierzchnia terenu: 7 100 m²

Powierzchnia zabudowy: 3 237 m²

Powierzchnia netto: 18 663 m²

Powierzchnia użytkowa mieszkań: 10 690 m²

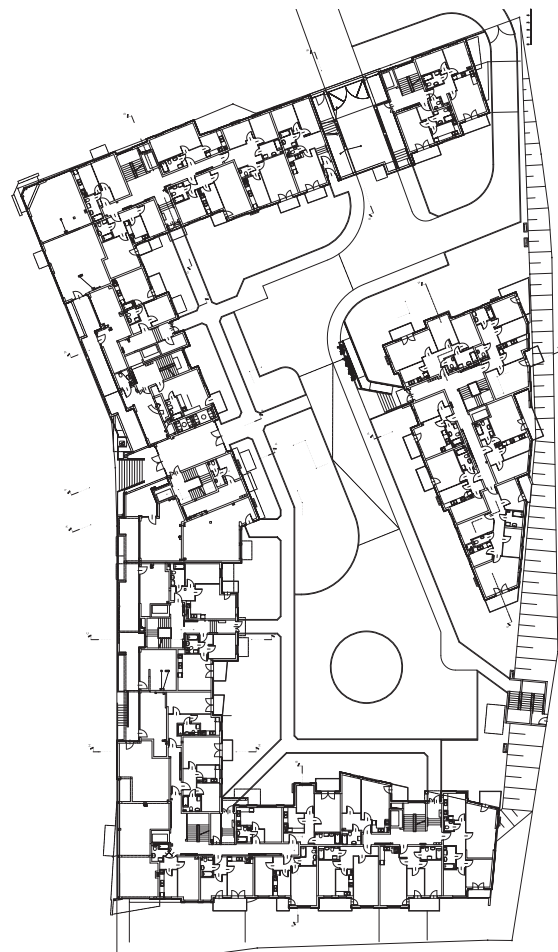
Powierzchnia użytkowa lokali usługowych: 405 m²

Kubatura: 70 000 m³

Wysokość: 17,80 m

Liczba miejsc parkingowych: 202





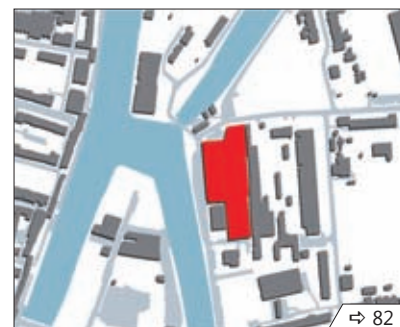
Rzut parteru



Apartamentowy Zespół Mieszkaniowy — Szafarnia

Kompleks mieszkaniowy Szafarnia został wybudowany u zbiegu ul. Szafarnia i ul. Angielska Grobla, stanowi „waterfrontową” zabudowę nad brzegiem Nowej Motławy. Do połowy lat 90. znajdowały się na tym terenie Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Dagoma”. W ramach inwestycji przewidziano realizację trzech budynków (łącznie około 202 apartamentów) oraz 10 lokali handlowo-usługowych. Pomiędzy budynkami zaprojektowano wewnętrzny dziedziniec z zielenią oraz małą architekturą. Budynek składa się z sześciu- i częściowo trzykondygnacyjnych części naziemnych uzupełniających pierzeję ul. Szafarnia. Na kondygnacji podziemnej znajduje się jednopoziomowy garaż z 242 miejscami postojowymi oraz pomieszczenia techniczne. Materiały wykończeniowe, takie jak cegła (dominuje od strony ul. Szafarnia) oraz szlachetny tynk mają nawiązywać do okolicznej zabudowy. Koncepcja zakłada dostosowanie gabarytowo i materiałowo do walorów układu urbanistycznego, który stanowi fragment obszaru wpisanego do rejestru zabytków jako historyczny układ urbanistyczny miasta Gdańska oraz stanowi fragment obszaru uznanego za pomnik historii.

The ‘Larder’ [Szafarnia] housing complex is tucked at the convergence of Szafarnia and Angielska Grobla Streets, making a section of the New Motława waterfront. Until mid-nineties, the site was occupied by ‘Dagoma’ Fruit and Vegetable Processors. The investment on site comprised the erection of three buildings (ca 202 suites in total), including 10 shopping and service outlets. The buildings form an inner yard with the green and garden architecture. The height of the development is six, and partially three storeys (the latter complementing the Szafarnia Street frontage). The basement holds a single floor garage taking 242 cars, and technical facilities. The selected finishing materials, i.e. brick (dominant on the Szafarnia Street side) and stucco were intended to refer to the neighbouring development. The concept behind the design is to achieve alignment with the valuable features of the city plan in the area in terms of the building bulk and materials, since the estate lies in the listed area of the surviving historic city plan of Gdańsk and a the strict area distinguished as a monument of the past.



Lokalizacja: ul. Szafarnia

Inwestor: Nowe Ogrody Investment (Pirelli Pekao Real Estate + Cypress Grove International)

Projekt: Rhode Kellermann Wawrowsky Architekt + Staedtebau
ARCHITEKCI: Wojciech Grabianowski, Jakub Puńko, Małgorzata Florczak-Puńko

Realizacja: 2007–2009

Powierzchnia zabudowy: 4 303 m²

Pow. użytkowa mieszkań: 17 312 m²

Pow. użytkowa lokali usługowych: 1 192 m²

Kubatura: 95 814 m³

Liczba miejsc parkingowych:

242 miejsca podziemne
 16 miejsc naziemnych





Zespół usługowo-mieszkaniowy w kwartale ulic: Szeroka, Tandeta, Świętojańska

Zespół budynków mieści się na Głównym Mieście w ścisłym centrum historycznym, w miejscu po wyburzonych Zakładach Graficznych. Pierzeje ulic Szerokiej, Tandety i Świętojańskiej poprowadzono na podstawie przewidzianych planem miejscowym obligatoryjnych linii zabudowy. W trakcie prac archeologicznych odkryto fragmenty zabytkowych ścian. Dwie najbardziej wartościowe postanowiono podnieść o pół kondygnacji do góry do poziomu parteru, gdzie wyeksponowane staną się ciekawym elementem wystroju nowo projektowanych lokali. Wzdłuż ulic Szerokiej i Świętojańskiej zaprojektowano przedproża w formie kamiennych elementów. Na parterze projektowanego zespołu znajdują się lokale usługowe oraz zespół odnowy biologicznej dla mieszkańców. Kondygnacje powyżej parteru zajmują mieszkania od jedno- do cztero-pokojowych. W części podziemnej zespołu przewidziano dwukondygnacyjny parking podziemny dla 105 samochodów. Wejścia do lokali usługowych zaprojektowano od ulic Szerokiej, Tandety i Świętojańskiej. Od ul. Tandeta reprezentacyjne schody i brama prowadzą na dziedziniec części mieszkaniowej zespołu. Wjazd do parkingu podziemnego będzie znajdował się od strony ul. Świętojańskiej. Szerokość frontów dostosowano do historycznych podziałów własnościowych, wysokość najwyższej istniejącej kamieniczki w kwartale zabudowy nie przekracza 18,0 m. Dachy zaprojektowano o na-

This building complex is located in the Main City area, within the strict perimeters of the historic centre, on the site reclaimed after the demolition of an ex-Printing House facility. The frontages of Szeroka, Tandeta, and Świętojańska Streets follow the obligatory building lines of the local spatial plan. During the archaeological excavations on site fragments of authentic house walls were discovered. Two of them, of highest value, were selected to be raised by half a storey, i.e. up to the ground floor level where, visibly displayed, they will become an interesting element of the décor for the newly planned premises. Outdoor terraces in the form of elements of stonework have been designed along Szeroka and Świętojańska Streets. The ground floor of the designed complex will house services and a biological renovation centre for the residents. The upper floors will be arranged into flats ranging in size from bed-sitters to four bedroom suites. The basement holds a two level garage capable of taking in 105 cars. Entrances to the service outlets are envisaged from Szeroka, Tandeta, and Świętojańska Streets. An impressive stairway and gate opening up onto Tandeta Street lead into the yard of the residential section of the compound. The drive into the basement garage is planned from Świętojańska Street. The width of the front walls follows the historic plot division. The height of the tallest existing townhouse



Lokalizacja: ul. Szeroka

Inwestor: Inpro SA

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Antoni Taraszkiewicz, Wojciech Targowski, Piotr Mazur
z zespołem: Agnieszka Malinowska, Dorota Kowalska, Małgorzata Zboińska, Karolina Taraszkiewicz, Roksana Czartopolska-Bętlejewska, Małgorzata Skrzypek-Łachińska, Agnieszka Walulik, Ewa Staniszevska, Maja Markiewicz, Ewa Baranowska-Barendt, Natalia Landowska, Agnieszka Gruda

Realizacja: rozpoczęcie 2010

Powierzchnia terenu: 3 396 m²

Powierzchnia zabudowy: 3 325 m²

Powierzchnia użytkowa: 5 215 m²

Liczba lokali mieszkalnych: 80



chyleniu przekraczającym 40° oraz prostopadły do ulic kierunku kalenic. Architektura zespołu poprzez formę, charakter, rozczłonkowanie bryły, skalę oraz wystrój elewacji ma nawiązywać do historycznej zabudowy Gdańska. Wśród zaproponowanych materiałów wykończeniowych znalazły się między innymi: dachówka ceramiczna (typu holenderskiego), stolarka drewniana, tradycyjna cegła licowa, jasny piaskowiec, szkło oraz blacha cynkowo-tytanowa.

in the quarter does not exceed 18.0 m. The gable roofs slant at more than 40 degrees and run perpendicularly to the street fronts. The architecture of the compound is meant to refer to the historic Gdańsk housing in form, character, the optical division of the building body, the scale, and the décor of the front walls. The proposed finishing materials include e.g.: ceramic roof tiles (of the Dutch type), wooden door and window frames, traditional face brick, light-colour sandstone, glass, and zinc-titanium sheet.





Nowy Spichlerz

Nowy Spichlerz to zespół mieszkalno-usługowy z hotelem i garażami podziemnymi znajdujący się w kwartale ulic: Spichrzowej, Chmielnej i Żytniej. Na parterze zespołu zaprojektowano lokale handlowe oraz ogólnodostępną część hotelu. Wyższe kondygnacje — od 2 do 5 — zostały przeznaczone na pokoje hotelowe i apartamenty mieszkalne skupione wokół wewnętrznego dziedzińca mieszczącego się na stropie pierwszego piętra. Całość zespołu podpiwniczono dwukondygnacyjnymi parkingami podziemnymi, pomieszczeniami magazynowymi, technicznymi oraz komórkami lokatorskimi. Do zespołu zaprojektowano dostęp od wszystkich ulic kwartału, natomiast główne wejście do hotelu znajduje się przy ul. Spichrzowej. Architektura zespołu została dostosowana do historycznych podziałów parcelacyjnych. Elewacje nawiązują do historycznej parcelacji poprzez zastosowanie wertykalnych podziałów elewacyjnych oraz usytuowanie ścian szczytowych na przeciwległych krańcach kalenicy. Istotnym elementem zespołu jest zachowanie relikwów trzech spichlerzy: Czarnego Koguta, Arki Noego i Kuźni objętych ścisłą ochroną konserwatorską. Zabytkowa tkanka została wyeksponowana i uzupełniona strukturą współczesną. W elewacjach zastosowano: cegłę klinkierową, blachę cynkowo-tytanową oraz dachówkę ceramiczną. W licach poszczególnych ścian szczytowych zaproponowano dodatkowo umieszczenie tablic informujących o nazwie spichlerza istniejącego historycznie w danym miejscu.

'New Granary' [Nowy Spichlerz] is a complex of mixed residential, service, and hotel functions, with garage in the basement, located in the quarter flanked by: Spichrzowa, Chmielna, and Żytnia Streets. The ground floors house shopping space and a publicly accessible hotel foyer. The upper storeys (2-5) are reserved for hotel rooms and apartments arranged around an inner yard stretching at the first floor level. The entire compound is founded on two-storey underground garages appended with storage space, technical premises, and the residents' cubicles. The compound is accessible from all streets bordering on the quarter. The main entrance to the hotel opens onto Spichrzowa Street. The architecture of the complex follows the historic plot divisions, highlighted in the frontages with vertical division lines and the gable walls finishing the roof ridges. The outstanding feature of the complex is that it retains the surviving remains of three granaries: the Black Rooster, Noah's Arch, and Forge, all subject to strict conservationist protection. The authentic fragments are visibly exposed and complemented with contemporary architecture. The walls are finished in e.g.: clinker brick, zinc-titanium sheets, and ceramic roof tiles. It is further proposed to have plaques fitted onto the gable walls of the buildings to recall the names of the granaries once standing on the site.



Lokalizacja: kwartał ulic: Spichrzowej, Chmielnej i Żytniej

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Piotr Mazur, Wojciech Targowski, Antoni Taraszkiewicz z zespołem: Dorota Kowalska, Ewa Staniszevska, Agnieszka Walulik, Małgorzata Zboińska

Realizacja: rozpoczęcie 2009

Powierzchnia terenu: 4 852 m²

Powierzchnia zabudowy: 4 398 m²

Powierzchnia całkowita kondygnacji naziemnych: 22 215 m²

Powierzchnia użytkowa mieszkań: 4 975 m²

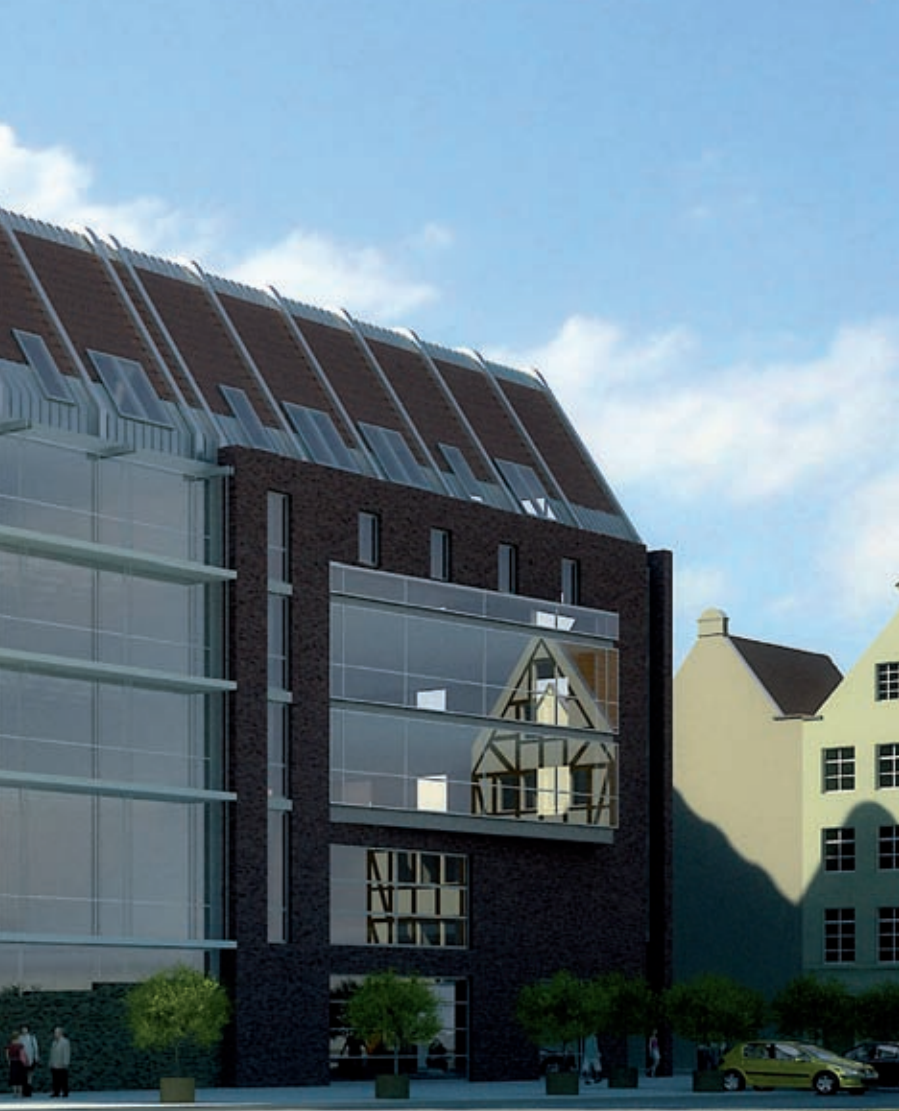
Kubatura: 108 280 m³

Liczba lokali mieszkaniowych: 73

Liczba miejsc parkingowych: 137

Liczba kondygnacji: 6

Wysokość: 25 m



Nazwy spichlerzy:

od ul. Spichrzowej:

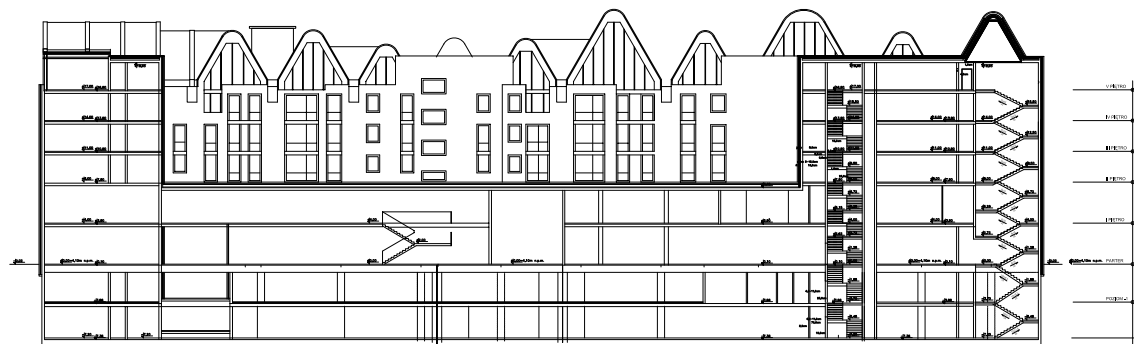
- 110a — *Jesiotr*
- 1 — *Ślepiec*
- 2 — *Lutnia*
- 3 — *Niedźwiedzi Taniec*
- 4 — *Królik/Maty Samson*
- 5 — *Czarny Krzyż/Czarna Tarcza*
- 6 — *Kamienny Anioł*
- 7 — *Murzyn*

od ul. Chmielnej:

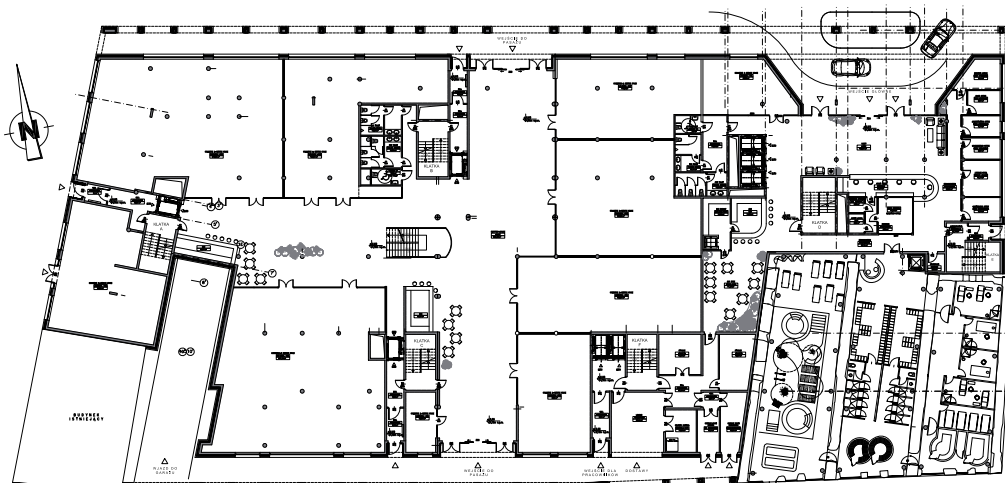
- 96 — *Czerwony Krzyż*
- 97/98 — *Kozioł*
- 99/100b — *Dwa Murzynki/Szary Koń*
- 100a — *Jesiotr*

od ul. Żytniej:

- 20 — *Kuźnia*
- 21 — *Arka Noego*
- 22 — *Czarny Kogut*
- 23 — *Bischof/ Biskup*
- 24 — *Kaplica*
- 25 — *Czarny Kozioł*
- 26 — *Mala Rota 1/Mala Rota 2*
- 27 — *Rogi Jelenia*
- 28/30 — *Obraz Marii/Dziato*



Przekrój podłużny



Rzut parteru



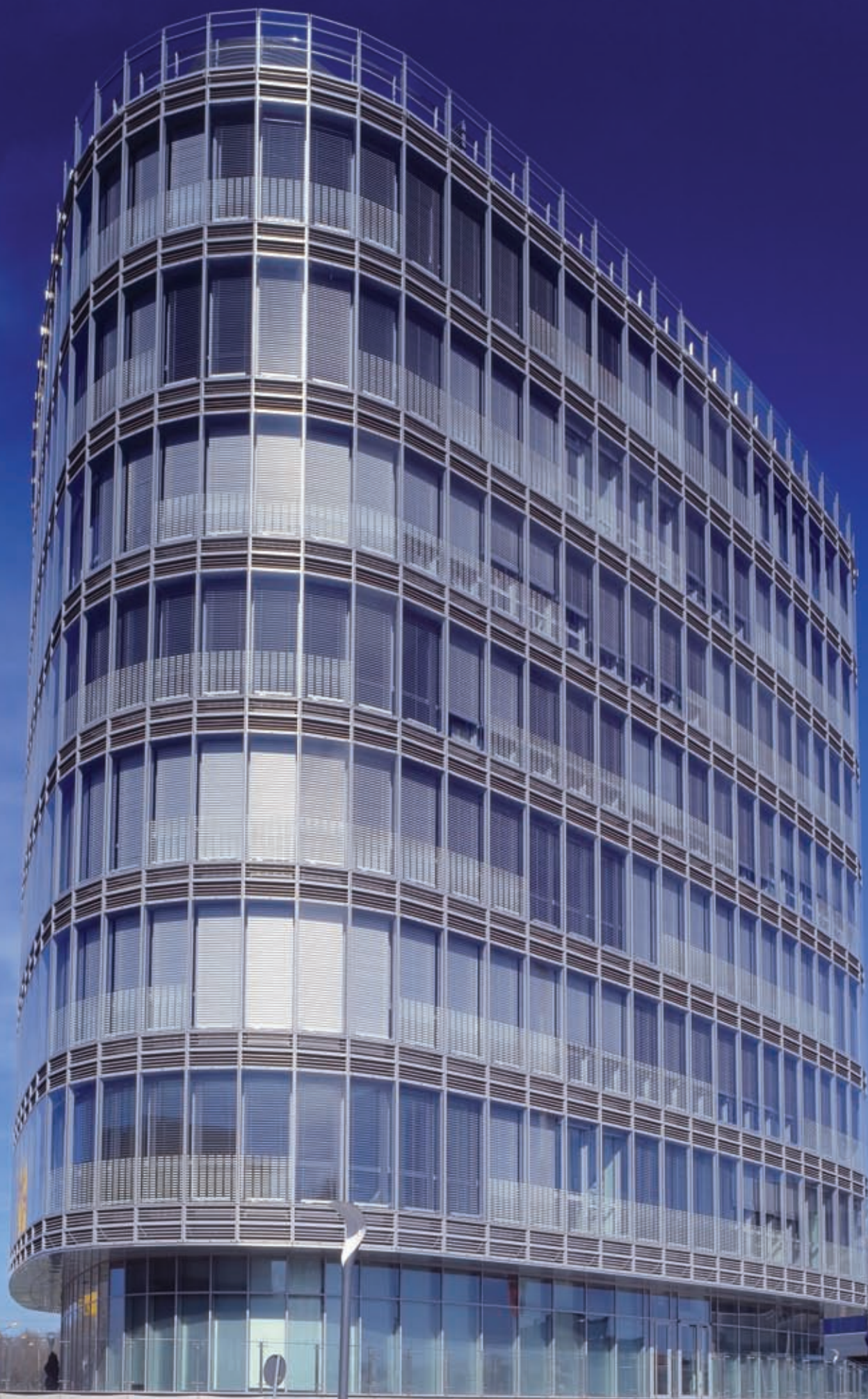
Praca

Biurowce | Banki | Centra biznesowe | Parki Naukowo-Technologiczne
Office buildings | Banks | Business centres | Parks of Science and Technology

Work

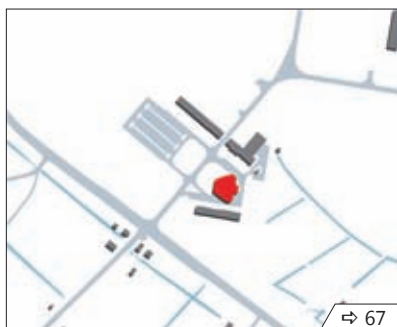
90

Praca
Work





Budynek biurowy Grupy Lotos S.A.



Lokalizacja: ul. Elbląska 135

Inwestor: Grupa Lotos SA

Projekt: Arch-deco sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Zbigniew Reszka, Michał Baryżewski, Barbara Jawień z zespołem: Tomasz Dąbrowski, Michał Dolistowski, Joanna Woźniak, Damian Bruessau, Maria Moczorot, Bogusława Charzyńska

PROJEKT WNĘTRZ: Zbigniew Reszka, Michał Baryżewski, Małgorzata Szymkowiak, Paweł Kwiecień, Katarzyna Manikowska, Anna Trzcinińska

Realizacja: 2005–2006

Powierzchnia terenu: 10 576 m²

Powierzchnia zabudowy: 972 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 643 m²

Kubatura: 28 743 m³

Zadaniem projektowym było stworzenie reprezentacyjnego obiektu, siedziby głównej Grupy Lotos S.A. — lidera rynku paliwowego w Polsce. W założeniu budynek miał być biurowcem korporacyjnym, bardzo nowoczesnym, prestiżowym, integrującym w sobie najważniejsze funkcje rozwijającego się dynamicznie Inwestora. Zaprojektowany centralnie pomiędzy istniejącymi obiektami główny biurowiec siedziby Zarządu firmy, stanowi dominantę wysokościową i kubaturową całego zespołu, scalając urbanistycznie poszczególne części założenia. Budynek jest zwrócony frontem w kierunku Gdańska, od tej strony zlokalizowano główne wejście, drugie usytuowano od strony zewnętrznej parkingu samochodowego. Zewnętrzna komunikacja pieszą zaprojektowano w sposób promienisty, podkreślając centralność założenia. Obiekt powiązany ze starą częścią administracyjną za pomocą przeszklonego łącznika o eliptycznym przekroju nawiązującym kształtem do biurowca. Elewację stanowi segmentowa fasada dwupowłokowa pełniąca rolę filtra przepuszczającego do wnętrza czynniki wpływające pozytywnie na jakość klimatu wewnętrznego i zatrzymująca te niepożądane. Ze względu na uwarunkowania, takie jak: względy przeciwpożarowe, sąsiedztwo rafinerii, sąsiedztwo drogi krajowej nr 7, bezpieczeństwo obiektu — zrealizowano wariant fasady, w którym przestrzeń wentylowana każdorazowo ogranicza się do wysokości jednej kondygnacji.

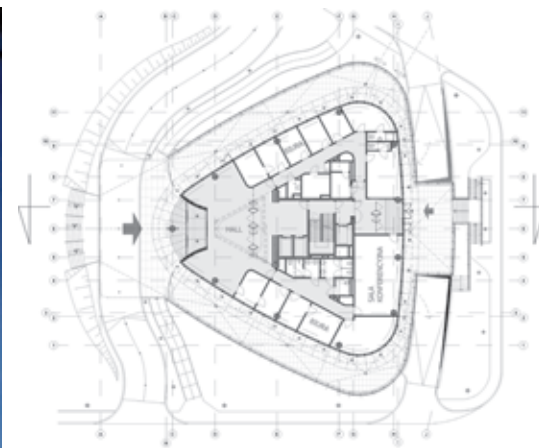
The task set for the design project was to create an impressive structure to become the main office of the LOTOS Group S.A. – leader of the fuel market in Poland. In the assumptions, the corporate office block was to be ultra modern, prestigious, and integrate the major functions of the dynamically developing Investor. Located centrally amidst the existing development, the main office block of the Corporate Management dominates the whole complex in height and bulk, and at the same time binds together the individual components of the plannist group. The front wall of the building with the main entrance to it faces Gdańsk. The other entrance opens onto the outdoor car park. The footpaths around the building converge radially at it, thus emphasizing its central position. The block is linked to the old administration premises with a glazed connecting bridge elliptical in cross-section just like the block itself. The façade is given a segmented, double layer facing, which plays the role of a filter letting in the factors, which improve the indoor climate whilst stopping the undesirable ones. Because of the local conditions, to name e.g. the fire safety requirements, the neighbourhood of the refinery and national road No. 7, and the site security issue, the façade is executed in the variant where the space ventilated at any given point in time is limited to one storey.



Przekrój



Rzut 6 piętra



Rzut parteru

Awards:

- The 2. degree prize of the Minister of the Building Industry for the office building housing the main offices of the LOTOS Group S.A. in Gdańsk, 2007
- A distinction in the Prize of the Year Competition of the Architects' Association [SARP] for the office building housing the main offices of the LOTOS Group S.A., 2006
- The 1. prize plus implementation contract awarded in the Competition for the office building to house the Main Offices of the LOTOS Group S.A. (Competition held by the Lotos Group S.A.), 2004

Nagrody:

- Nagroda II Stopnia *Ministerstwa Budownictwa* za budynek biurowy siedziby głównej Grupy Lotos S.A. w Gdańsku, rok 2007
- Wyróżnienie w Konkursie *Nagroda Roku SARP* za budynek biurowy siedziby głównej Grupy Lotos S.A. w Gdańsku, rok 2006
- I nagroda i realizacja w *Konkursie na budynek biurowy siedziby głównej Grupy Lotos S.A.* (Konkurs Grupy Lotos S.A.), rok 2004



Biurowiec
Grupy
Lotos S.A.



Budynek biurowca Lotosu jest budynkiem w pełni tzw. „inteligentnym”, a nowatorska iluminacja fasady stanowi symbol prężnie rozwijającej się Grupy Lotos. Zmieniająca się trójkolorowo szklana elewacja jest na tle wysokościowych instalacji technicznych charakterystycznym punktem przy wjeździe do Gdańska od strony Warszawy.

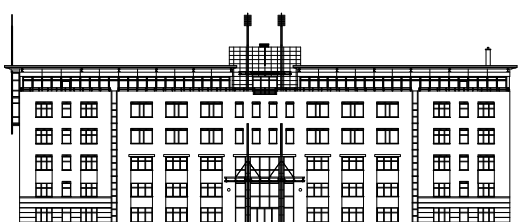
The Lotos office building is of the 'fully intelligent' type, and the innovative illumination of the façade symbolises the dynamically developing Lotos Group. The glazed elevation changing colours in the triple colour scheme, seen against the high-rise technical installations, forms a characteristic landmark when approaching Gdańsk from the direction of Warsaw.



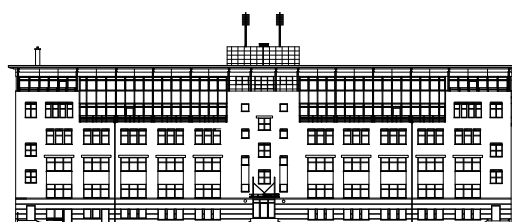
Sadowa Business Park

Biurowiec powstał w wyniku przebudowy i adaptacji budynku koszarowego pochodzącego z początku XX wieku. W przeszłości znajdowały się w nim również: pralni szpitalna, hotel robotniczy, biura i hurtownie. Budynek mieści się w historycznym obrysie nieistniejącego bastionu „Roggen”, przy dawnej drodze wałowej biegnącej wzdłuż wewnętrznej strony fortyfikacji. Budowa w latach 80. trasy przelotowej W-Z zakłóciła historyczny układ dróg odsłaniając widok na zaniedbany budynek. W wyniku modernizacji zwiększono powierzchnię użytkową budynku o dodatkową piątą kondygnację. Drewnianą i zniszczoną więźbę dachową zastąpiono lekką, mocno przeszkloną nadbudową przykrytą płaskim pogrążonym dachem opartym na stalowej konstrukcji. Główne wejście do budynku zaprojektowano centralnie, od strony zachodniej, obecnie najbardziej wyeksponowanej. Na parterze znajdują się: reprezentacyjny hol, pomieszczenie bufetu, administracji i ochrony obiektu. Wyższe

The office block is the outcome of redevelopment and adaptation of a barrack building originating from the early 20. century. Over the years, the building was also used as: a hospital laundry, labour hostel, offices, and a warehouse. The building stands within the historic borders of the now non-existent 'Roggen' bastion, at the road which originally ran along the rampart on the inner side of the fortifications. The construction of the East-West transit Route in the nineteen eighties disturbed the authentic road system and exposed the decrepit structure. The modernisation project increased the usable floor area of the building by an additional fifth storey. The rotten timber rafters were replaced with a light and largely glazed superstructure covered with a flat roof of the concave type, resting on a steel structure. The main entrance is located centrally in the western wall, now most exposed to view. The ground floor opens onto a prestige-setting hall, a buffet, admin-



Elewacja zachodnia



Elewacja wschodnia



Lokalizacja: ul. Sadowa 8

Inwestor: Sadowa Business Park Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Piotr Mazur, Wojciech Targowski, Antoni Taraszkiewicz z zespołem: Roksana Czartopolska-Bętlejewska, Katarzyna Czajko, Bartosz Kubryński, Agnieszka Walulik, Ewa Staniszevska, Małgorzata Skrzypek-Łachińska, Małgorzata Mazur, Agnieszka Wielgosz

Realizacja: 2001

Powierzchnia zabudowy: 1 530 m²

Powierzchnia użytkowa: 7 478 m²

Kubatura: 33 825 m³

kondygnacje zajmują przestrzeń biurowe zaprojektowane jako przestrzeń otwarte. Dążono do uzyskania maksymalnie elastycznego układu przestrzennego, który umożliwi swobodną aranżację przestrzeni. Elementami stałymi pozostały jedynie piony komunikacyjne i węzły sanitarne. Wyburzono istniejące dobudówki, a od strony zachodniej dobudowano nową część o wysokości czterech kondygnacji. W nowej elewacji budynku dominuje symetria, starano się też odróżnić dobudowane części budynku poprzez użycie innych materiałów wykończeniowych. Dla pracowników i klientów budynku wykonano 87 terenowych miejsc parkingowych mieszczących się na działce biurowca. Nowy budynek wyróżnia się nowoczesnym wyglądem wśród otoczonej zabudowy Dolnego Miasta i Długich Ogrodów oczekujących wciąż na lepsze czasy.

istration and security premises. The upper storeys are designed as open space office floor. The idea was to achieve the possibly most flexible layout to enable free arrangement of the space. The vertical traffic routes and the sanitary installations remain the sole fixed elements inside. The previous annexes on the western side were pulled down, and a new section four-storey high has been added. The new façade is governed by symmetry. The annexed sections of the building are meticulously marked with different finishing materials. An open-air car park for 87 cars, arranged on the estate, completes the service offer. The contemporary air in the appearance of the building makes it stand out amidst the neighbouring development of the Lower City and Długie Ogrody Street, the area still awaiting better times.





Kwartał zabudowy przy ul. Stągiewnej

Pod koniec XIX wieku wielkie magazyny zbożowe na Wyspie Spichrzów zaczęła wypierać zabudowa śródmiejska o charakterze mieszkalno-usługowym. Niestety zabudowa ta została kompletnie zniszczona w roku 1945. Przez długi czas teren przy ul. Stągiewnej służył jako parking, a w roku 1987 powstał pomysł jego zabudowy. Na podstawie zachowanych XIX-wiecznych materiałów odtworzono wygląd kamienic. Na zespół mieszkaniowo-usługowy „Stągiewna” składają się 42 kamienice. Każdą z nich wyróżnia nie tylko odrębna elewacja, ale też nazwa przejęta po stojącym na jej miejscu spichlerzu, np. „Czarny Niedźwiedź”, „Francuska Lilia”, „Kardynał”, „Mleczarka”, „Wole Rogi” czy „Żniwiarz”. Za odtworzonymi fasadami powstały na parterach i pierwszych piętrach współczesne wnętrza usługowe. Na poziomie drugiego piętra utworzono patio, które ma charakter wewnętrznego deptaka o powierzchni 1 200 m². Stąd prowadzą wejścia do dwu- i trzypoziomowych mieszkań. W piwnicach znajduje się hala garażowa.

Towards the end of the 19. century, the Granary Island witnessed the process of gradual replacement of the huge granaries with typical urban development of residential and service nature. Unfortunately, nothing remained of it after 1945. For a long time the Stągiewna Street quarter was used as a parking site. The idea of recreating the street was borne in 1987. The appearance of the houses was reconstructed based on the surviving 19. century materials. The 'Stągiewna' housing and service quarter is composed of 42 townhouses. Each is distinct not only due to a different front wall, but also the name inherited from the granary which once stood in its place, e.g. „Black Bear”, „French Lily”, „Cardinal”, „Dairy Girl”, „Ox Horns”, or „Harvester”. The reconstructed facades conceal contemporary service space on the ground and first floors. The second floor is taken by a patio playing the role of an in-house footpath and totalling 1200 sq.m. in aggregate. Here are the entrances to two or three-level flats above. The garage occupies the basement.



Lokalizacja: ul. Stągiewna, ul. Spichrzowa

Inwestor: Spółdzielnia „Stągiewna”

Projekt: Zespół Autorskich Pracowni Architektonicznych ZAPA
ARCHITEKCI: Kazimierz Jarosz, Stanisław Michel, Stefan Philipp, Andrzej Sotkowski

Realizacja: 1997

Powierzchnia zabudowy: 5 144 m²

Kubatura: 75 700 m³

Wysokość: 15 m

Długość budynku: 150 m

Szerokość budynku: 35 m

Liczba miejsc parkingowych: 127





Artus Park



Artus Park to zespół budynków zaprojektowany w dawnej linii zabudowy przy ul. Długie Ogrody i ul. Szopy. Cały kompleks wiernie odtwarza historyczny podział i skalę pierzei. Składa się z czterech budynków, z których budynek po zachodniej stronie jest wysunięty w kierunku północnym, nawiązując do istniejącego w tym miejscu przewężenia ulicy. Całość zabudowy została podpiwniczona oraz wyposażona w podziemny parking. Każdy obiekt zamyka się w siatce historycznych podziałów.

Artus Park is the complex designed along the line of the restored frontages of Długie Ogrody and Szopy Streets. The complex faithfully recreates the historic divisions and scale of the frontage. It is composed of four buildings, out of which the westernmost one protrudes northwards marking the narrowing street neck at this point. The entire complex is fitted with a basement-located car park. Each building is enclosed within the grid of the historic plot divisions.

Lokalizacja: ul. Długie Ogrody i ul. Szopy

Inwestor: Towarzystwo Obrotu Nieruchomościami Długie Ogrody Sp. z o.o.

Projekt: Biuro Projektów Budownictwa Przemysłowego ProjPrzem s.c.

ARCHITEKCI: R. Jachimczak, S. Michel, J. Moroz, B. Sawic

Realizacja: 1996–2000

Powierzchnia terenu: 5 727 m²

Powierzchnia zabudowy: 2 351 m²

Powierzchnia użytkowa: 19 720 m²

Kubatura: 32 527 m³

Liczba miejsc parkingowych: 73





Urząd Pocztowy Gdańsk 50

Budynek Poczty Głównej przy ul. Długiej był wielokrotnie przebudowywany i rozbudowywany. W marcu roku 1945 został doszczętnie zniszczony i spalony. Ocalały jedynie mury parteru oraz XVII-wieczny portal wejściowy w narożniku ul. Pocztowej i dziedzińca. Odbudowano go w latach 50. według projektu Lecha Kadłubowskiego. W latach 90. XX w. zdecydowano się na remont sali operacyjnej i zmianę jej wystroju. Atmosfera wnętrza odnowionej poczty wpisuje się w ogólne wyobrażenie o dawnej bogatej tradycji wnętrz gdańskich. Nad holem operacyjnym odtworzono kopułę opartą na cokole stworzonym przez witraże z motywem gołębi pocztowych. Pod kopułą znajduje się również kompozycja przestrzenna z motywem gołębi. Realizacja wnętrza zbiegła się ze 100-leciem Poczty Polskiej i 1000-leciem Miasta Gdańska.

W wyniku plebiscytu przeprowadzonego pod patronatem *Architektury Murator* i *Gazety Wyborczej*, przebudowa została uhonorowana nagrodą *Ulubieniec Gdańska 1989–1999*.

The Post Office building at Długa Street has undergone much redevelopment and extension in its history. In March 1945 it was destroyed and burnt down to the ground. All that remained were the ground floor walls and the 17. century portal at the convergence of Pocztowa Street and the inner yard. The building was reconstructed in the 1950s to the design of Lech Kadłubowski. The decision to revamp and change the décor of its operating room was made in the 1990s. The atmosphere of the renovated interior blends well into the overall image of the rich historic tradition of the Gdańsk interiors. The operating hall has regained its plinth-supported dome of stained glass featuring the motif of the postal pigeons. A free standing composition repeating the dove motif stands below the dome. The interior project was completed at the time marking 100 years of the Polish Post and 1000 years of the City of Gdańsk. A public poll held under the patronage of *Architektura Murator* and *Gazeta Wyborcza* distinguished the redevelopment project with the Gdańsk Favourite 1989-1999 award.



Lokalizacja: ul. Długa 23–28

Inwestor: PPUP Poczta Polska, Rejonowy Urząd Pocztowy

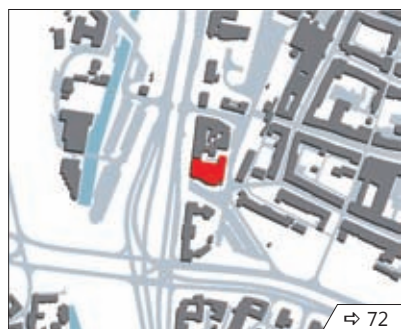
Projektant: APA Sotkowski
ARCHITEKT: Andrzej Sotkowski
KOMPOZYCJA GOŁĘBI: R. Hinc
KRATA WEJŚCIA GŁÓWNEGO: A. Bazydło
WITRAŻE COKOŁU KOPUŁY: St. Stryjewski, K. Charytoniuk, S. Dybizbański, K. Perzyński

Realizacja: 1997





Modernizacja i rozbudowa biurowca Centromor



Lokalizacja: ul. Okopowa 7

Inwestor: Doraco

Projekt: Pomorskie Biuro Projektowe Gel Sp. z o. o.

ARCHITEKT: Lilianna Jekhabson-Pełczyńska

Realizacja: lipiec 1998–grudzień 2000

Powierzchnia terenu: 2 535 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 885 m²

Powierzchnia użytkowa: 8 365 m²

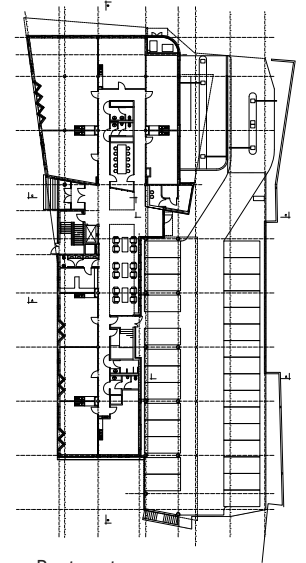
Pow. użytkowa biur i banków: 6 226 m²

Kubatura: 33 412 m³

Liczba miejsc parkingowych: 79 (w garażu podziemnym)

Centrum Biznesu Centromor to zespół dwóch budynków biurowych powstały w wyniku przebudowy modernistycznego biurowca z przełomu lat 60. i 70. oraz dobudowy nowego obiektu od strony ul. Bogusławskiego. Pierwotną bryłę dawnego Centromoru zmieniono poprzez zastąpienie ostatniego pełnego piętra kondygnacją w dachu dwuspadowym. Zmieniono układ okien z ciągów poziomych na pionowe. Na każdym piętrze wejściowa i hole przy klatce schodowej podkreślono na elewacji szklaną płaszczyznę ujętą w ceglane ramy. Dobudowany budynek biurowy jest o jedno piętro niższy nawiązując wysokością do sąsiedniego budynku z roku 1907. Oba budynki przykryto dwuspadowymi przenikającymi się dachami pokrytymi dachówką. Elewacje budynku wykonano z cegły klinkierowej, szkła i aluminium. Budynek Centromoru został wybudowany w miejscu wyburzonego na przełomie XIX i XX wieku zachodniego pasa fortyfikacji Gdańska. Przeprowadzona modernizacja i rozbudowa Centromoru stanowią dość kontrowersyjną próbę wpasowania budynku w zabytkowe otoczenie. Zdania mieszkańców i architektów dotyczące trafności doboru środków architektonicznych oraz uzyskanego efektu są wciąż podzielone.

The Centromor Business Centre combines two office buildings obtained through redevelopment of a modernist office block from the turn of 1960s and 1970s and its expansion with a new wing added facing Bogusławskiego Street. The bulk of the old Centromor block was altered by replacing its last storey with a gable roof attic. The window alignment was changed from a horizontal continuum into a vertical arrangement. The entrances to and stairway halls of each floor are reflected outside with brick-framed glazing. The annex is one floor lower to correspond with the adjacent structure dating back to 1907. Both buildings are finished with converging gable roofs covered with ceramic tiles. Clinker brick, glass, and aluminium combine to give the finish to the external walls. The Centromor building stands on the land reclaimed at the threshold of the 19. and 20. centuries after the western belt of the city's fortifications had been pulled down. The effect of modernisation and extension of the Centromor building represents a fairly controversial attempt at fitting the new structure in the surrounding of authentic architecture. The appropriateness of the architectural means employed and the effect achieved continue to raise mixed opinions among both the residents and architects.

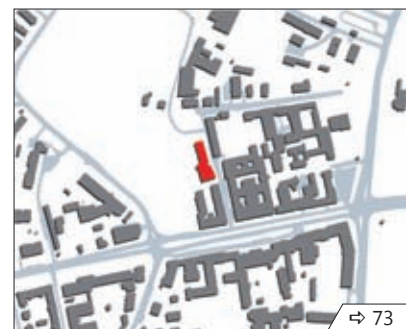


Rzut parteru

HAXO – budynek biurowy

Budynek biurowy znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie budynków sądów pochodzących z początku XX wieku, wpisanych do rejestru zabytków oraz terenów zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Fortu Grodzisko. Główną ideą determinującą charakter przestrzenny budynku było stworzenie kontynuacji pierzei ul. Strzeleckiej w kierunku północnym. Inspiracją dla projektowanych rozwiązań materiałowo-kompozycyjnych jest występująca szeroko w Gdańsku ceglana zabudowa wznoszona w stylach historycznych na przełomie XIX i XX wieku. Istniejący, sąsiadujący z terenem lokalizacji obiekt jest interesującym przykładem takiej architektury. Konsekwencją przyjętych założeń jest zaprojektowanie fasad budynku w szlachetnej naturalnej okładzinie z płytek ceramicznych o gabarytach cegły. Kolorystyka i faktura materiału zostały dostosowane do przykładów historycznych. Aby nawiązać do tradycji zabudowy Śródmieścia Gdańska przyjęto dominację kierunków pionowych stanowiącą wytyczną kompozycyjną w kształtowaniu fasad. Zaprojektowano wąskie, wysokie okna, a elewację budynku podzielono rytmicznie na mniejsze fragmenty wertykalnymi szczelinami. Podobnie jak w sąsiednich historycznych budynkach zastosowano przekrycie budynku dwuspadowym dachem z pokryciem bitumicznym o podwyższonym, standardzie estetycznym. Budynek posiada dwie kondygnacje nadziemne i jedną podziemną z 58 miejscami parkingowymi.

This office building neighbours directly on the listed court compound dating back to the early 20. century and the protected nature and landscape complex of the Grodzisko Fort. The main idea, which determined the spatial character of the building, consisted in creating northward continuation of the Strzelecka Street frontage. The selected solutions in terms of the materials and composition were inspired by structures built in brick, commonly met and characteristic for Gdańsk, dating back to the turn of the 19. and 20. centuries and copying various historic styles. The existing house adjacent on the site provides an interesting example of that architecture. Consequently to the adopted assumptions, the design envisaged facing the facades with high quality natural ceramic tiles of the brick size. The colour and texture of the material was selected so as to match the typical authentic architecture. In order to create a reference to the traditional development in the City Centre, the facades are compositionally arranged with the predominant vertical lines which determine the façade form. The designed windows are narrow but tall, and the building walls are rhythmically split with vertical crevices into narrower fragments. Continuing after the neighbouring authentic houses, the building is topped with a steep roof given the bitumen finish of enhanced aesthetic standard. The building rises two storeys up and goes down to a single underground level with a car park for 58 vehicles.



Lokalizacja: ul. Strzelecka

Inwestor:
Mart — Grupa Inwestycyjna Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Wojciech Targowski, Piotr Mazur, Antoni Taraszkiewicz z zespołem: Małgorzata Skrzypek-Łachińska, Bartosz Kubryński

Realizacja: 2006

Powierzchnia terenu: 3 046 m²

Powierzchnia zabudowy: 2 241 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 380 m²

Kubatura: 17 200 m³

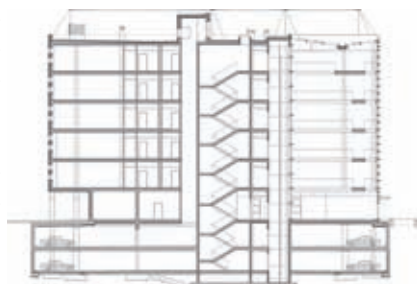




Ka5

Budynek zaprojektowano na sześć kondygnacji nadziemnych z dwoma poziomami garażu podziemnego. Parter budynku, oprócz holu wejściowego z recepcją i kafełnią, mieści lokale handlowo-usługowe i pomieszczenia techniczno-gospodarcze. Piętra są w całości przeznaczone na zespoły biurowe. Głównym założeniem autorskim determinującym ostateczny kształt budynku była chęć stworzenia skrajnie utylitarnej, prostej architektury, pozbawionej nieuzasadnionych racjonalnie ozdób. Prostopadłościenna forma

The building is designed to rise six storeys above ground and go two storeys under the ground, where the car park is located. The ground floor with the entrance hall, the reception desk, and a cafeteria, reserves some space to trade and services, as well as the technical and maintenance functions. The upper storeys are fully designated for the office function. The author's prime assumption, which determined the final shape of the building, was the intention to create ultra utilitarian and simple architecture devoid any irrational ornamentation.



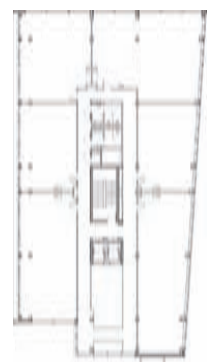
Przekrój budynku

102

Praca
Work



Rzut parteru



Rzut 1 piętra



Lokalizacja: ul. Kartuska 5
Śródmieście Historyczne

Inwestor: Mart Grupa Inwestycyjna
Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Wojciech Targowski,
Piotr Mazur, Antoni Taraszkiewicz
z zespołem:

Danuta Dębowska, Ewa Baranowska-
Barendt, Natalia Landowska

Realizacja: 2007–2008

Powierzchnia terenu: 1 520 m²

Powierzchnia zabudowy: 845 m²

Powierzchnia użytkowa: 5 891 m²

Kubatura: 23 640 m³

Liczba miejsc postojowych: 63

budowli jest wynikiem pełnego wykorzystania określonych prawem lokalnym możliwości zainwestowania atrakcyjnej, śródmiejskiej działki. Wysokość i poziomy obrys dokładnie odpowiadają zapisanym nieprzekraczalnym gabarytom zabudowy. Kompromisem podyktowanym względami kompozycyjnymi było wycięcie z bryły schodkowego podcienia, stopniowo, im bliżej powierzchni ziemi, otwierającego się na przestrzeń publiczną ulicy. Na wyższych kondygnacjach wymagających stworzenia warunków do skupienia przy pracy bryła budynku jest zamknięta. Główną, południową, najbardziej narażoną na oddziaływanie ulicznego ruchu elewację domykają mechaniczne żaluzje w materiale i w kolorze identyczne z pełną płaszczyzną fasady. Jedynym znaczącym otwarciem budynku jest wielkie przeszklenie wielokondygnacyjnego holu skierowane w stronę odsłaniającego się, wraz z wznoszeniem się na wyższe kondygnacje, widoku na Główne Miasto.

Odstępstwem od surowego charakteru fasady jest jej wschodni fragment zapisany na całej wysokości szeregiem słów. W poszukiwaniu właściwego kroju liter zwrócono się do wzorca z plakatu okresu międzywojennego. Programowa ascetyczna estetyka wczesnego modernizmu zdaje się podkreślać ideową prostotę architektury budynku. Zastosowany wbrew założeniom wstępnym ornament stanowi praktyczny spis wszystkich użytkowników budynku. Przyjęty zabieg ma zapobiec zamianie fasady budynku w nośnik krzykliwej reklamy.

The cuboid building form is the effect of making full use of the law-prescribed possibilities available for that particular, attractive plot in the city centre. The building height and its outermost perimeter match exactly the maximum unsurpassable development borders. A compromise dictated by the compositional factors consisted in cutting out a stair-fitted arcade in the building block. Leading down towards the street, they gradually open the building to the public space. On the upper storeys, where the need to create conditions conducive to work prevails, the building body is enclosed. The main southern wall, most acutely exposed to the street traffic, is mechanically sealed off with blinds identical in the material and colour with the facade wall. The only point where the building opens up to any broader scale is the huge glazed hall rising across all storeys and revealing the gradually widening view of the Main City as one travels up the floors.

A section of the eastern wall introduces an exception from the austerity of the facade. Here, the wall is all covered in inscriptions across the entire building height. The pre-war poster was reached for as the inspiration for the lettering shape. The programme-assumed austere aesthetics of the early Modernism appears to highlight the intentional simplicity of the building architecture. The ornament introduced against all initial assumptions is actually the list of all building users. The rationale behind the solution was to prevent transforming the façade into an aggressive advertisement board.



Bank PKO BP (adaptacja)

Nowa siedziba Banku PKO BP powstała dzięki adaptacji istniejącego budynku przy ul. Grunwaldzkiej 103 w Gdańsku-Wrzeszczu na obiekt bankowo-biurowy. Budynek powstał w latach 50. z przeznaczeniem na hotel robotniczy. Pod koniec lat 70. mieścił się w nim Hotel Morski Stoczni Gdańskiej. Po roku 1980 znajdujące się w budynku pomieszczenia Klubu Ster oddano z przeznaczeniem na siedzibę Komisji Krajowej NSZZ Solidarność. W wyniku ostatniej przebudowy wewnątrz budynku zostało zmodernizowane z przystosowaniem do potrzeb bankowych. Dobudowano część parterową od strony północno-zachodniej, przebudowano część wykusa frontowego, a także dobudowano hol dźwigowy od strony południowo-wschodniej. Na terenie działki powstał również podziemny garaż z dojazdem od strony ul. Dmowskiego. Dzięki modernizacji zmieniono nie tylko funkcję budynku, ale przede wszystkim jego wyraz utrzymany w zupełnie odmiennej estetyce, umieszczając nowy akcent pierzei al. Grunwaldzkiej.

The new head office of Bank PKO was created through adaptation of the existing building at 103 Grunwaldzka St. in Gdańsk-Wrzeszcz to the banking and office functions. The structure was first put up in the nineteen fifties to house a labour hostel. Towards the end of the seventies it was turned to the 'Morski Hotel' run by the Gdańsk Shipyard. After the events of 1980 the premises of the 'Ster Club' on site were dedicated to serve as the first seat of the National Commission of the Solidarity Trade Union. The most recent transformation modernised the interior and adjusted it for the banking needs. A ground-floor annex was added on the north-western side, the frontal bay was partially altered, and a lift shaft added on the south-eastern side. The plot was further fitted with an underground car park opening onto Dmowskiego Street. The modernisation changed not only the function of the building, but also and most of all its expression due to the totally different aesthetic principle ruling it. In this way, the site has added a new accent to the frontage of Al. Grunwaldzka Street.



Lokalizacja: Al. Grunwaldzka 103

Inwestor: Bank PKO BP

Projekt:
Firma Projektowo-Wykonawcza Forum
ARCHITEKT: Jolanta Makander

Realizacja: 1999–2002

Powierzchnia zabudowy: 876 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 914 m²



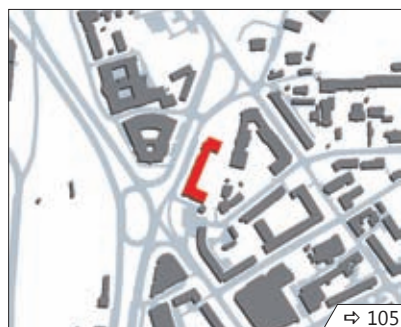
Modernizacja elewacji siedziby NSZZ Solidarność

Lokalizacja: ul. Wały Piastowskie 24

Inwestor: NSZZ Solidarność

Projekt: Arch-Deco Sp. z o.o.

Realizacja: 2003



⇒ 105

Historia ostatniego trzydziestolecia Gdańska jest związana z protestami robotniczymi i wydarzeniami grudnia '70 i sierpnia '80, które dały impuls do działania antykomunistycznej opozycji. Historyczną konsekwencją tych wydarzeń jest wybór siedziby niekomunistycznych związków zawodowych Solidarność w budynku położonym tuż obok Stoczni Gdańskiej.

Budynek według projektu Witolda Minkiewicza wybudowano w końcu lat 40. dla centrali Węglokoks. Był on siedzibą Biura Projektów Budownictwa Morskiego *Projmors* powstałego z Biura Odbudowy Portu, oraz siedzibą klubu Gdańskiej Stoczni Remontowej „Akwen”. Sześciokondygnacyjna bryła budynku charakteryzuje się prostotą i monumentalnością podkreśloną przez moduły wnek i pilastrów. Efekt ten wzmaga trójpodział elewacji na część cokołową, rozwinięcie wyższych kondygnacji oraz zwieńczenie w części frontowej. Główne wejście z reprezentacyjnymi schodami znajduje się od strony ul. Rajskiej, natomiast wejścia boczne od strony ul. Wały Piastowskie. Budynek posadowiono na schronie przeciwlotniczym, w którym tymczasowo jest prezentowana wystawa *Drogi do Wolności*. Elewację budynku poddano modernizacji, w której wyniku budynek zyskał współczesny charakter.

The recent thirty years in the history of Gdańsk have been associated with labour protests, the events of December 1970, and those of August 1980, which triggered anti-communist opposition. The historic consequence of those events was that the main offices of the non-communist trade union, Solidarity, have been located in a building nearby the Gdańsk Shipyard.

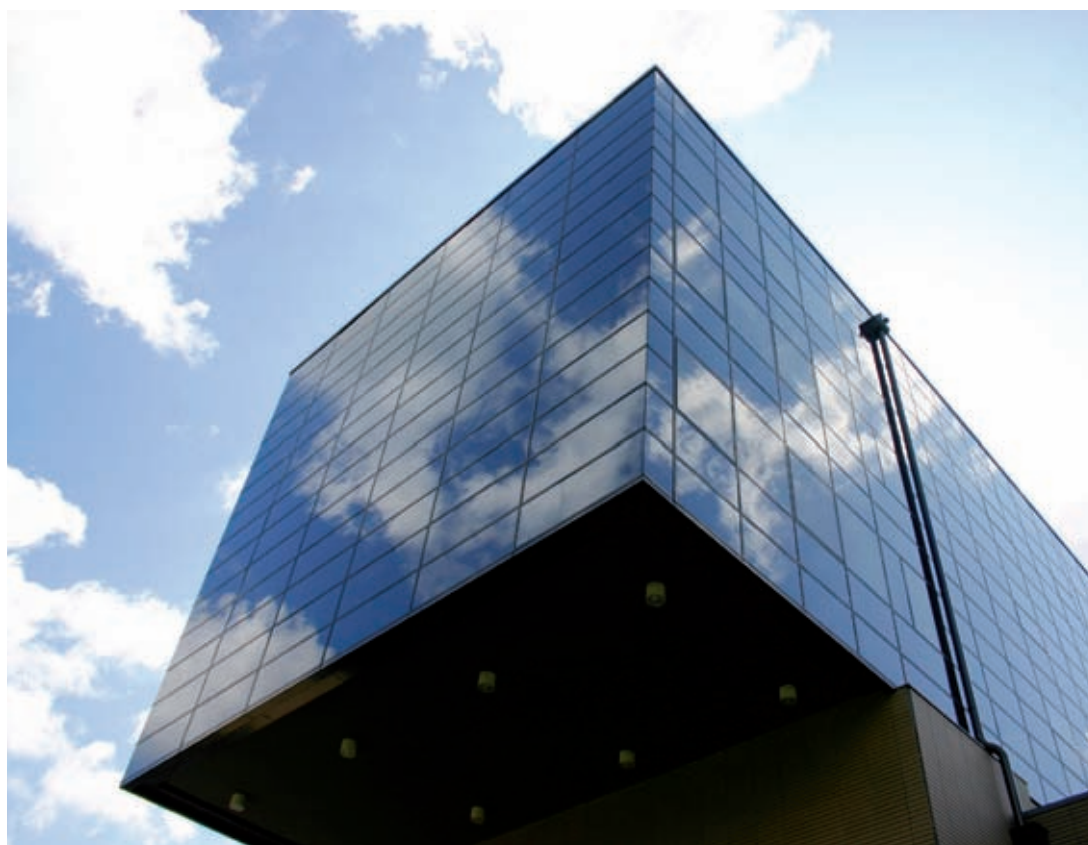
The edifice was first erected in the late forties to the design by Witold Minkiewicz, and was intended for the main offices of the Węglokoks coal trading company. Later, it housed the head office of the *Projmors* Marine Engineering Design Office spun off the Port Reconstruction Office, and the 'Akwen' club of the Gdańsk Ship Repair Yard. The characteristic feature of this six-storey high building body is its simplicity and monumental air emphasised with recess and pilaster modules. The effect is further highlighted by the triple-tier division of the façade, i.e. the plinth section, its development into upper floors, and the crown of the frontal section. The main entrance with an impressive stairway opens onto Rajska Street, while the side entrances onto Wały Piastowskie Street. The building is founded on an air-raid shelter where the Roads to Freedom exhibition is temporarily arranged. The external walls of the edifice have undergone modernisation which has given it a contemporary appearance.



106

Praca
Work





Gdański Park Naukowo-Technologiczny

Lokalizacja: ul. Trzy Lipy 3

Inwestor: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o.

Projekt:

ETAP I: Pomorskie Biuro Projektów Gel sp. z o.o.

ARCHITEKT: Liliana Jehkabson-Pełczyńska

ETAP II: Tebodín SAP-Projekt Sp. z o.o.

ARCHITEKT: Adam Szepecht

ETAP III: Pomorskie Biuro Projektów Gel Sp. z o.o.

v Archplus Marek Gawdzik, ARCHITEKT: Marek Gawdzik

Realizacja: 2006–2011

Powierzchnia terenu:

budynek A: 8 006 m²

budynek B: 7 025 m²

Powierzchnia zabudowy:

budynek A: 2 465 m²

budynek B: 2 308 m²

Powierzchnia użytkowa:

budynek A: 12 903 m²

budynek B: 12 830 m²

Kubatura:

budynek A: 60 430 m³

budynek B: 63 715 m³

Wysokość: 21 m

Liczba kondygnacji (A i B): 5

Liczba miejsc parkingowych:

w garażu podziemnym: 198

na rampie: 178

Utworzenie GPN-T jest związane z koniecznością ułatwienia i upowszechniania dostępu do wiedzy, najnowocześniejszych badań i innowacyjnej gospodarki w połączeniu z szeroko rozumianą przedsiębiorczością będącą podstawą rozwoju nowoczesnej gospodarki. Status pomorskiej specjalnej strefy ekonomicznej (PSSE) pozwala przedsiębiorcom na otrzymanie pomocy publicznej w formie częściowego zwolnienia z podatku dochodowego. W roku 2006 przekazano na potrzeby Parku nieczynne budynki Zakładów Graficznych. Inwestycja jest realizowana w III etapach w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013.

I Etap, pierwsze półrocze 2006: modernizacja i adaptacja około 3,3 tys. m² powierzchni w budynkach istniejących.

II Etap 2006–2008: dzięki uzyskaniu kwoty 19,7 mln zł dofinansowania na adaptację obiektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw w czerwcu roku 2008 zostały udostępnione nowe, przygotowane na podstawie najwyższych standardów, nowoczesne powierzchnie techno-

The establishment of the Park [GPN-T] is connected with the need to facilitate and popularise access to know-how, state-of-the-art research, and innovative economy combined with broadly understood enterprise, which form the basis for the development of modern economy. The status of a special economic zone (PSSE) gives entrepreneurs access to public aid in the form of partial exemption from income tax. In the year 2006 the Park took over the allocated buildings of the vacated Printing Works. The investment is being pursued in 3 stages under the Operational Program Innovative Economy, 2007–2013.

Stage I 2006: the first six months of 2006 – modernisation and adaptation of ca 3.3 thousand sqm of the floor of the existing buildings.

Stage II 2006–2008: Thanks to co-financing of PLN 19.7 million obtained for the adaptation of the estate from the European Regional Development Fund under the Sectoral Operational Program Increase of Economic Competitiveness, new technological, office, laboratory, mixed technological and production, and conference plus training space was made available in June 2008. The building



Elewacja północno-zachodnia, etap I i II



Wizualizacje III etapu inwestycji

logiczno-biurowo, laboratoryjne i technologiczno-produkcyjne, oraz konferencyjno-szkoleniowe. Obiekt został wyposażony w systemy najnowszej generacji: teleinformatyczne, monitoring i kontroli dostępu.

III Etap 2008–2011: rozbudowa Parku umożliwi wsparcie rozwoju inwestorów PSSE w zakresie działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej we współpracy z krajowymi i zagranicznymi instytucjami naukowymi. Koncepcja nowej części parku została wyłoniona w konkursie architektonicznym. Projekt zakłada budowę dwóch budynków o charakterze biurowo-laboratoryjno-technologicznym połączonych łącznikiem: budynku A o funkcji laboratoryjno-biurowej i budynku B o funkcji biurowo-technologicznej.

Zaplanowano również zintegrowanie budynków łącznikiem komunikacyjnym z istniejącym już obiektem GPN-T. Elewacje są kształtowane w postaci pełnych ścian z przeszkleniem fasadowym. Płaskie dachy obu budynków pokryto otoczkami. Budynek zaprojektowano w klasie A. Budynek A jest położony w południowej części działki. Zaprojektowano go na rzucie prostokąta. Jego północna ściana przylega do istniejącego budynku GPN-T poprzez tzw. korytarz techniczny. Budynek B jest położony w południowej części działki. Zaprojektowano go na rzucie prostokąta o osi podłużnej prostopadłej do osi budynku A. Część dachu została przeznaczona na pomieszczenia odpoczynku — saunę i tarasy. Od strony zachodniej zaprojektowano łącznik z budynkiem A.

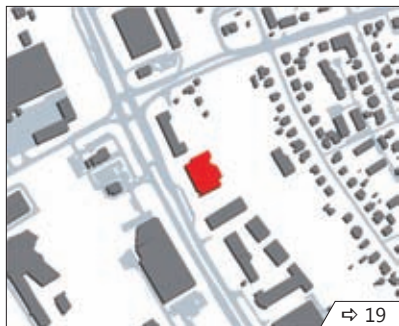
was equipped with the state-of-the-art systems of: tele-information, monitoring, and access control.

Stage III 2008-2011: The Park expansion project will enable supporting the PSSE investors' development in the sphere of research and development conducted in cooperation with domestic and foreign scientific institutions. The conceptual design of the new sections of the Park was selected through an architectural competition. The design envisages the erection of two buildings combining office, laboratory, and technological functions, linked with a passage, i.e. building A (laboratories and offices) and building B (offices and technological facilities).

The buildings are further planned to be linked with a passage to the already existing GPN-T buildings. The facades are formed as solid walls with façade glazing. The flat roofs of both buildings are layered with pebbles. The buildings are designed as class A facilities. Building A, located in the southern corner of the plot, is designed on the plan of a rectangle. Its northern wall is adjacent on the existing GPN-T building and the two are linked via the so-called technical corridor. Building B in the southern corner of the estate is designed on the plan of a rectangle whose longitudinal axis runs parallel to the axis of building A. A part of its roof is designated for rest and contains a sauna and terraces. The linking passage to building A is designed on the western side.



Budynek biurowo-usługowo-magazynowy GWO



⇒ 19

Lokalizacja: al. Grunwaldzka 415

Inwestor: Torus Sp. z o.o.

Projekt: „Arco” Pracownia Projektowa
ARCHITEKCI: Małgorzata Ulańska, Edward Zakrzewski

Realizacja: 2003–2004

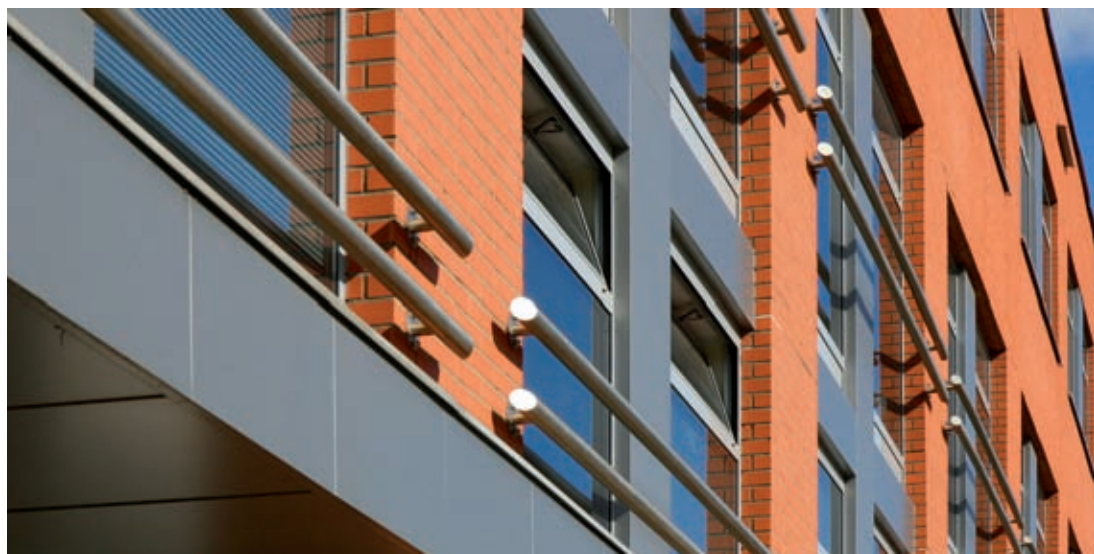
Powierzchnia zabudowy: 2 039 m²

Powierzchnia użytkowa: 7 207 m²

Kubatura: 23 366 m³

Zgodnie z życzeniem inwestora — Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego, zaprojektowano budynek o funkcji biurowej, magazynowej i usługowej. Połączenie tych funkcji wpłynęło na kształtowanie bryły. Na szeroką podstawę wysokiego parteru nasadzono budynek biurowy z patiem na dachu magazynu. Rozcięto go po przekątnej przeszklonym pasem komunikacyjnym (klatki schodowe, windy), a powstałe w ten sposób części zróżnicowano wysokościowo o jedną kondygnację. W trakcie realizacji inwestor zrezygnował z funkcji magazynowej i zamienił ją na usługową z antresolą, podobnie jak wcześniej zaprojektowane pomieszczenie przy al. Grunwaldzkiej. W projekcie zaproponowano rozmieszczenie biur wokół centralnego patio, węzły komunikacyjne i instalacyjne ulokowano na przeciwległych końcach przekątnej, co pozwala na elastyczny podział wewnątrz w przypadku wynajmu.

In line with the desire formulated by the investor, the Gdańsk Education Publishers, the building was designed to combine offices, storage space, and service premises. The combination of the functions determined the shape of the building body. The broad foundation of the elevated ground floor is topped with the office block finishing with a patio over the storage section roof. The body is diagonally cut in half with a glazed traffic route (stairways, lifts), and the thus separated halves are individualised thanks to a one-storey difference in height. In the course of the project implementation the investor resigned from the storage function and replaced it with a service section appended with a mezzanine floor. The authors proposed arranging the office space around the centrally positioned patio, and the traffic and installation shafts were moved to the opposite ends of the diagonal line, which enables flexible sub-division of the inner space for rental purposes.





Budynek biurowo-usługowy przy ul. Abrahama

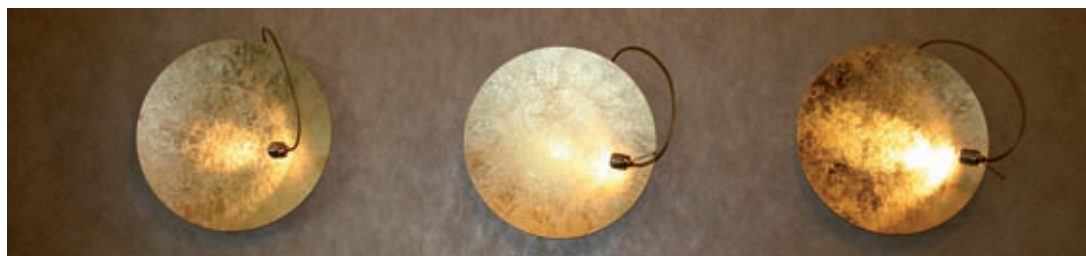
Budynek użyteczności publicznej o funkcji biurowo-usługowej usytuowany równolegle do ul. Abrahama. Elewacja frontowa tworzy pierzeję ulicy. Budynek jest jednoklatkowy, podpiwniczny, o płaskim dachu. Dostęp do lokali użytkowych położonych na poszczególnych kondygnacjach jest możliwy z poziomych dróg komunikacyjnych i pionowych dźwigów, które spina w całości główna klatka schodowa.

Bryła obiektu składa się z dwóch przenikających się prostopadłościanów. Każda z brył składowych posiada ściany zaprojektowane na podstawie zasad symetrii. Szczególnie jest to widoczne w eksponowanych elewacjach – frontowej oraz bocznej od ul. Grunwaldzkiej. Umieszczenie pionowych akcentów kompozycyjnych dodatkowo podkreśla monumentalny charakter budynku. Główny portal wejściowy znajduje się w osi symetrii elewacji frontowej. Zastosowane materiały i detal architektoniczny są inspirowane formami historycznymi. Biurowiec należy do budynków biurowych klasy A.

This public facility building designated to serve the office function and services stands parallel to Abraham Street. Its front wall forms the street frontage. The building has a single stairway, is founded on a basement, and finished with a flat roof. Access to the commercial premises spread over the storeys is secured by horizontal corridors and lifts providing vertical transport, all spanned by the main stairway. The building body is made up of two mutually penetrating rectangular prisms. The walls of each are designed to the principle of symmetry. The rule is visible particularly clearly in the walls most exposed to the eye, i.e. the front façade, and the side wall overlooking Grunwaldzka Street. The integrated vertical compositional accents contribute to highlighting the monumental air of the structure. The portal of the main entrance is positioned on the symmetry line of the front wall. The materials and architectural details employed find their inspiration in the historic forms. The building ranks among office facilities class A.



Lokalizacja: Abrahama 1a
Inwestor: GDI Konsultant Sp. z o.o.
Projekt: ARCHITEKT Bogumiła Gašior
Realizacja: 2008
Powierzchnia terenu: 6 158 m²
Powierzchnia zabudowy: 1 322 m²
Powierzchnia użytkowa: 1 322 m²
Kubatura: 32 958 m³
Wysokość: 25 m
Długość budynku: 66 m
Szerokość budynku: 26 m
Liczba kondygnacji: 6
Liczba miejsc parkingowych: 95







Budynek biurowo-usługowy Office Island

Działka, na której stoi budynek biurowo-usługowy znajduje się między osiedlem domów wielorodzinnych objętych ochroną konserwatorską a wielkopowierzchniowym sklepem spożywczym. Budynek wyróżnia się wśród istniejącego kontekstu architektonicznego. Intencją autorów było wykreowanie agresywnej formy architektonicznej, która redefiniowałaby przestrzeń w sposób charakterystyczny, ułatwiając przez to identyfikację budynku. Najbardziej wyróżniającym elementem jest jego ukośna elewacja nachylająca się nad al. Grunwaldzką, nawiązująca kształtem do Hali Olivii. Budynek pokrywa płaski dach z przeszklonym na ostatnim poziomie atrium co pozwoliło pozyskać doświetlenie powierzchni biurowych w głębszych partiach budynku. Bryła budynku składa się z dwóch elementów: regularnie przepierzonego przeszkleniem prostopadłościanu oraz wspornika o długości 39 m. Układ funkcjonalny zaprojektowano w taki sposób, aby uzyskać jak największą przestrzeń biurową i jak najmniejszą powierzchnię przeznaczoną na korytarze. Część poziomów komunikacyjnych przeniesiono do wnętrza atrium. Na poziomie parteru zaplanowano przestrzeń usługową z osobnym wejściem. Wyższe kondygnacje są powtarzalne i łatwe w adaptacji. Budynek należy do biurowców klasy A. Zarówno teren wokół jak i wewnątrz budynku są w całości przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

The plot on which the mixed office and service building is raised is tucked in between a multi-family housing estate subject to protection of the historic site conservator, and a large-floor grocery store. The building makes a statement amongst the existing architectural context. The intention of the authors was to create an aggressive architectural form that would redefine the space in a characteristic manner and thus facilitate site identification. The most striking element of the structure is a slanting wall which overhangs al. Grunwaldzka Street. The building is finished with a flat roof and a glazed atrium on the uppermost floor which enables daylight penetrate the innermost office space. The building body is made up of two sections: a regularly glazed cubicoid, and a supported, 39 m long wing. The functional arrangement is refined so as to attain the largest possible office space at minimum corridor area. Some of the horizontal traffic routes have been moved inside the atrium. The ground floor, fitted with a separate entrance, is designed for services. The upper office storeys are modular in plan, hence easily adaptable. The building offers office space class A. Both inside and outside, it is fully fitted to serve the disabled.



Lokalizacja: al. Grunwaldzka 163
Inwestor: Centrum Zana Sp. z o.o.
Projekt: Wolski & Partners architekci Sp. z o.o.
 ARCHITEKCI: Jerzy Wolski, Alicja Kaczykowska, Paulina Czurak
Realizacja: 2010
Powierzchnia terenu: 4 178 m²
Powierzchnia zabudowy: 2 456 m²
Powierzchnia użytkowa: 5 566 m²
Kubatura: 34 384 m³
Wysokość: 15 m
Liczba kondygnacji: 4
Liczba miejsc parkingowych: 88
 (z tego 81 w garażu podziemnym)





Lokalizacja: ul. Arkońska 6

Inwestor: Torus Sp. z o.o.

Projekt: APA Wojciechowski Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Szymon Wojciechowski,
Michał Sadowski, Magda Rachuta, Kuba
Stankiewicz, Maciej Nowosielski, Agnieszka
Matys, Monika Wiercioch, Beata Książek

Realizacja: 2007–2010

Powierzchnia terenu: 12 969 m²

Powierzchnia zabudowy budynków:
6 093 m²

Powierzchnia użytkowa budynków:
29 900 m²

Liczba miejsc parkingowych: 481 w garażu
podziemnym i 76 miejsc nadziemnych



Arkońska Business Park



Arkońska Business Park stanowi zespół pięciu budynków o funkcji biurowo-usługowej. Budynki zaprojektowano jako kombinację ścian pełnych, wykończonych cegłą oraz fasad szklonych. Partery w strefie wejściowej są ozdobione szklanym, kolorowym dachem. Linia kolorowego szkła jest kontynuowana również w elewacji. Wszystkie budynki są zaprojektowane według podobnego schematu, nadając kompleksowi spójność wizualną.

Jednakże budynki zaprojektowano w sposób umożliwiający ich niezależne funkcjonowanie. Standardowa kondygnacja biurowa zawiera przestrzenie biurowe otwarte oraz przestrzenie wspólne, tj. węzły sanitarne, windy, hole, szachty techniczne czy schody. Szczegółowa aranżacja jest dostosowana indywidualnie do wymagań najemców. Każda kondygnacja może zostać wynajęta wielu najemcom lub też cały budynek może być siedzibą jednej firmy. Poszczególne kondygnacje mogą uzyskać docelowo układ korytarzowy, układ przestrzeni otwartych lub układ mieszany.

Arkońska Business Park is a compound of five buildings combining office and service functions. The buildings are designed in combination of solid walls filled with brick and glazed facades. The entrance zones on the ground floor levels are decorated with colour glass roofs. The stained glass colour lines continue across the facades. All buildings are planned to a similar scheme, which injects the sense of visual cohesion to the complex.

Nevertheless, each building is designed so as to function independently. The standard office storey is made up of office space and shared space, i.e. sanitary facilities, lifts, halls, technical ducts, and stairways. The details of the arrangement are tailored to the individual needs of each tenant. The same storey can be let to many tenants, or the entire building can house a single firm. Each storey can be ultimately arranged so as to have a clear corridor-based layout, or form an open space, or mix the two arrangement types.





Gdański Inkubator Przedsiębiorczości

Projektowana inwestycja polega na realizacji budynku biurowego z częścią szkoleniowo-konferencyjną. Budynek został zaprojektowany jako pięcio- i trzykondygnacyjny z jednokondygnacyjnym wspólnym garażem podziemnym. Obsługę komunikacyjną budynku przewidziano od strony ul. Lęborskiej. Elewację budynku w części wyższej zaprojektowano jako kombinację ścian pełnych wykończonych cegłą oraz fasad szklonych, natomiast elewacja części niższej budynku jest zaprojektowana w całości jako szklona. Podcięte partery w wyższej części budynku są ozdobione szklanym kolorowym dachem. Linia kolorowego szkła przebiega także dalej w części holu wejściowego i wyższej części elewacji budynku trzykondygnacyjnego. Wnętrza są zaprojektowane w sposób umożliwiający łatwe wydzielenie powierzchni biur do wynajęcia. Duża elastyczność przestrzenna i wyposażenie techniczne zapewniają możliwość stworzenia w nich nowoczesnego biura klasy A — w dowolnym układzie zarówno otwartego, jak i z podziałem na pokoje.

The planned investment consists in erecting an office building with a separate training and conference section. The building is designed in two heights: 5 and 3 storeys, with a shared, single-floor, basement garage. The entrance to the building is envisaged from Lęborska Street. The external walls in the upper sections of the building are designed as combination of brick-lined solid walls and glazed facades, whereas the lower section of the building is to be fully glazed. The retracted ground floor of the taller section is finished with a colour glass roof. The stained glass line continues into the entrance hall part, and further on to the upper wall of the 3-storey building section. The interior is designed so as to enable easy division into separate office units designated for rent. High spatial flexibility and technical infrastructure enable arranging the buildings into modern class A offices in any desired type, both open-plan, and divided into separate rooms.



Lokalizacja: ul. Lęborska

Inwestor: Gmina Miasta Gdańska

Projekt: APA — Wojciechowski Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Szymon Wojciechowski, Magda Rachuta, Monika Próchnicka, Joanna Nowosadzka, Michał Uchwat, Filip Stafiej

Realizacja: rozpoczęcie 2010

Powierzchnia terenu: 11 298 m²

Powierzchnia zabudowy: 10 414 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 568 m²

Kubatura: 38 824 m³

Wysokość: 12 m

Liczba miejsc parkingowych: 145





Oddział zasilania banków NBP

Lokalizacja: ul. Subiśława 20

Inwestor: Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy

Projekt: Zespół Autorskich Pracowni Architektonicznych, Spółdzielnia Pracy Twórczej

ARCHITEKCI: Andrzej Sotkowski, Bogdan Krzyżanowski

Realizacja: 1999–2000

Powierzchnia terenu: 2 865 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 432 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 765 m²

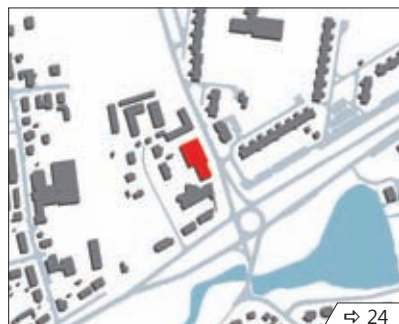
Kubatura: 11 502 m³

Wysokość: 9 m

Długość budynku: 59 m

Intencją architektów było zaprojektowanie budynku o neutralnym charakterze, zgodnie z oczekiwaniami co do miejsca, w którym są przechowywane powierzone wartości. Wybrano więc formę powściągliwą i zdyscyplinowaną, pozbawioną zbędnego zdobnictwa i ekstrawagancji bryłowych. W zamian zaprojektowano budynek mający wzbudzać szacunek i powagę. Dwukondygnacyjny budynek zawiera w sobie pomieszczenia skarbcza wraz z funkcjami towarzyszącymi z pełną obsługą administracyjną i ochroną obiektu, pomieszczenia związane z funkcjonowaniem bazy transportowej oraz część hotelową.

The architects' intention was to design a building that would be neutral in character in line with the expectations of the site where the entrusted values are stored. Therefore, the selected form is reserved and disciplined, devoid of any redundant decoration or extravagance of form. Instead, the proposed design was intended to evoke respect and sobriety. The two-storey high building houses the vaults and their auxiliary functions, complete with administration and security, the premises connected with transport organisation, and a hotel section.





Centralny Bank Gdański (Millenium) — modernizacja

Siedziba obecnego Banku Millenium mieści się w reprezentacyjnym narożniku jednego z głównych skrzyżowań śródmieścia miasta. Została wybudowana w latach 60. w wyniku realizacji projektu konkursowego zespołu architektów w składzie: Janina Kuknel-Baranowska, Janusz Kowalewski i Jerzy Poklewski. Budynek na rzucie zbliżonym do litery „U” wykonano w mieszanej technologii z przewagą użycia elementów prefabrykowanych.

W roku 1995 budynek został poddany nadbudowie i wymianie elewacji, której celem było powiększenie powierzchni biurowej. Nadbudowę o jedną kondygnację zaprojektowano jako dach mansardowy z lekkim cofnięciem w stosunku do lica elewacji szkieletowo-aluminiowej. Pierwotna elewacja to ściana kurtynowa, aluminiowa na konstrukcji stalowej, która została wypełniona, podczas modernizacji, szkłem refleksyjnym. Zewnętrzny pas podokienny pokryto również szkłem. W roku 2006 zmieniono identyfikację wizualną Centrali Banku Gdańskiego na oddział Banku Millenium S.A.

The seat of the Bank Millennium of today is located at an exposed corner of one of the major crossings in the city centre. The building originates from the 1960s. and was first erected to the competition-selected design authored by architects: Janina Kuknel-Baranowska, Janusz Kowalewski, and Jerzy Poklewski. Erected on the plan roughly following letter 'U', the building was prevalingly structured based on prefabricated members.

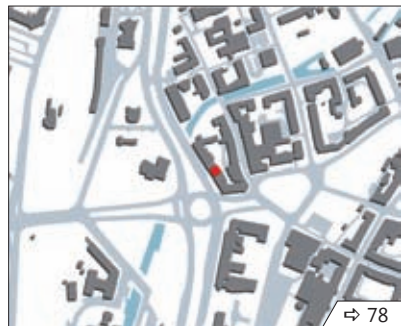
In 1995, it was added another storey and its external wall finish was replaced. The main purpose of the investment was to gain extra office space. The additional storey was designed in the form of an attic roof, slightly retracted from the surface of the frame aluminium siding. The previous external wall was re-designed as a wall of the curtain type, built on an aluminium frame and filled with reflective glass during the modernisation works. The wall below the ground floor windows was also clad in glass. The visual identification of the site was changed in 2006 from the Bank Gdański Head Office to a Bank Millennium S.A. Branch.



Lokalizacja: ul. Targ Drzewny 1
Inwestor: Centrala Banku Gdańskiego
Projekt: Baum, Kwieciński architekci Sp. z o.o., Archma Pracownia Architektoniczna
Realizacja: 1995
Powierzchnia terenu: 2 470 m²
Powierzchnia zabudowy: 1 090 m²
Powierzchnia użytkowa: 4 483 m²
Kubatura: 22 550 m³
Liczba kondygnacji: 5
Wysokość: 19 m



Przebudowa kamienicy przy Wałach Jagiellońskich



Lokalizacja:

ul. Wały Jagiellońskie 26

Inwestor:

Towarzystwo Inwestycyjne Investing SA

Projekt:

„Arsa” Bomerski & Piątkowski
Architektoniczne Studio Autorskie,
Andrzej Bomerski

Realizacja: 2009

Zabudowę wzdłuż dzisiejszej ul. Wały Jagiellońskie umożliwiła przeprowadzona na przełomie wieków XIX i XX rozbiórka zachodniego pasa fortyfikacji miejskich. Na uzyskanym terenie powstał reprezentacyjny bulwar. Niestety na skutek działań wojennych w roku 1945 zabudowa ta uległa niemal całkowitemu zniszczeniu. W trakcie powojennej odbudowy wysokość budynków obniżono o 1–2 kondygnacje w stosunku do zabudowy przedwojennej, prawdopodobnie z powodu oszczędności uproszczono elewacje i zrezygnowano z detalu. Obecny projekt, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, oparto na analizie historyczno-architektonicznej przedwojennej zabudowy. Przeprowadzono modernizację budynku, dostosowując jego rozmiary do wysokości zabudowy przedwojennej „jako zabudowę nowo projektowaną niebędącą rekonstrukcją”. Kompozycję nowej elewacji oparto na pięciu osiach z zaakcentowaniem osi środkowej, nawiązując tym samym do zabudowy historycznej. Autorzy projektu zapoczątkowali w ten sposób proces przywracania wielkomiejskiego charakteru jednej z głównych ulic miasta.

City development along the route now called Wały Jagiellońskie [Jagiellonian Ramparts] Street became possible at the turn of the 19. and 20. centuries, when the western belt of the city fortifications was pulled down. The thus reclaimed land was turned into a prestigious boulevard. Unfortunately, the war campaign of 1945 left the boulevard frontage virtually annihilated. During the post-war reconstruction programme the building height was lowered by 1-2 storeys compared to the pre-war level. The need to save the costs was most probably the reason why the facades were simplified, and the detail abandoned. The current project was based on the guidelines from the historic site conservator and a historical and architectural analysis of the pre-war frontage. The building was modernised, and its height restored to the original level. The project was defined as “newly designed development of non-reconstructive nature”. The composition of the new face wall was based on five axes, with the central one highlighted in reference to the original predecessor of the townhouse. The authors of the design have initiated the process of restoring the original downtown character of the street, one of the main roads in the city.



Nauka

Uczelnie | Kampusy Uniwersyteckie | Biblioteki | Szkoły

Establishments of higher education | University campuses | Libraries | Schools

Education



Bałtycki Kampus Uniwersytetu Gdańskiego

- obiekty istniejące
- obiekty planowane
- teren kampusu

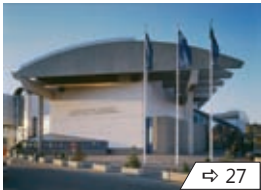
Idea budowy Bałtyckiego Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego narodziła się w roku 2005 i jest udziałem władz Uniwersytetu poprzednich kadencji, a zwłaszcza Rektora w kadencji 2002–2008, prof. Andrzeja Ceynowy. Obecnie to priorytetowe zadanie w zakresie inwestycji, które realizują władze Uniwersytetu Gdańskiego z JM Rektorem UG prof. Bernardem Lammkiem na czele. W planach rozwoju Uniwersytetu na lata 2007–2013 jest ujęta rozbudowa uniwersytetu w Gdańsku-Oliwie w ramach programu „Budowa Bałtyckiego Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego w latach 2007–2013”. Koncepcja zakłada budowę — obok już istniejących budynków rektoratu oraz wydziałów: Prawa i Administracji, Filologicznego, Historycznego, Matematyki, Fizyki i Informatyki, Biblioteki Głównej UG, nowego gmachu Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Geografii — kolejnych nowych budynków wydziałów: Biologii, Chemii, Nauk Społecznych oraz Instytutu Geografii (dokończenie budowy — II etap), budynku informatyki dla Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, Krajowego Centrum Informatyki Kwantowej, nowego gmachu Neofilologii dla Wydziału Filologicznego, a także Uniwersyteckiego Centrum Sportu i Rekreacji czy domu studenckiego na około 240 miejsc (drugi powstanie w kampusie sopockim).

Projekt „Budowa Budynków Wydziałów Chemii i Biologii Uniwersytetu Gdańskiego”, który stanowi

The idea of building the Baltic Campus of the University of Gdańsk took shape in 2005 and owes much to the University executives of the previous terms of office. Prof. Andrzej Ceynowa, Rector in the years 2002-2008, has his particular contributive share in the project. Today, the idea has taken shape of the priority investment pursued by the present authorities of the University of Gdańsk, headed by the Rector, Prof. Bernard Lammek. The University development plans for 2007-2013 include the programme of the “Construction of the Baltic Campus of the University of Gdańsk in 2007-2013”. The conceptual idea envisages supplementing the already existing buildings of the Rector’s Offices and the Faculties of Law and Administration, Languages, History, Mathematics, Physics and Information Technology, the Central University Library, and the new edifice housing the Department of Social Sciences and the Institute of Geography, with further buildings for the Faculties of Biology, Chemistry, Social Sciences and the Institute of Geography (project completion – stage II), the IT building for the Faculty of Mathematics, Physics, and Information Technology, the National Centre of Quantum Information Technology, a new building for the Faculty of Languages, and the University Centre of Sport and Recreation or a students’ house with about 240 beds (the second house will be added to the Sopot-based campus).



1. Biblioteka Główna



2. Wydział Prawa i Administracji



3. Wydział Nauk Społecznych i Instytutu Geografii



4. Wydział Biologii



5. Wydział Chemii



6. Budynek Neofilologii Wydziału Filologicznego

Budynek Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Geografii

część programu Bałtyckiego Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego, znalazł się na Liście Indywidualnych Projektów Kluczowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w Priorytecie XIII Infrastruktura Szkolnictwa Wyższego (na lata 2007–2013). Uniwersytet Gdański otrzymał na tę inwestycję dofinansowanie w wysokości ponad 236 milionów złotych.

Budowa Bałtyckiego Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego to szansa stworzenia na Pomorzu jednego z najsilniejszych ośrodków akademickich i naukowych w regionie Morza Bałtyckiego. Bałtycki Kampus zlokalizowany w Gdańsku-Oliwie będzie pełnił rolę centrum naukowo-dydaktycznego i studentckiego całego Trójmiasta. Uniwersytet Gdański, świadom swojego potencjału, wychodzi z inicjatywą prowadzenia wspólnych działań na rzecz nauki przez ośrodki naukowe i instytucje leżące nad Bałtykiem.

The project entitled "Construction of the Buildings for the Faculties of Chemistry and Biology, University of Gdańsk", forming a part of the Baltic Campus of the University of Gdańsk programme, has been included in the List of Individual Key Projects of the Operational Program - Infrastructure and Environment, Priority 13: Higher Education Infrastructure (years 2007-2013). The University of Gdańsk has been granted over 236 million zlotys in its support. The project of Constructing the Baltic University Campus of the University of Gdańsk opens a chance of creating one of the most robust academic and research centres of the Baltic Sea region in Pomerania. The Baltic Campus located in the Gdańsk district of Oliwa will play the role of the scientific, academic, and student centre for the whole Tri-City. The University of Gdańsk, aware of the potential, launches the initiative of taking up joint actions to foster science and research by the research centres and institutions around the Baltic Sea.





Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego

Autorzy projektu zdecydowali się uczynić z budynku biblioteki silny i dominujący akcent, który miał być odpowiedzią na architektoniczną różnorodność i brak spójności w otoczeniu kampusu uniwersyteckiego. Budynek wyróżnia się na tle istniejących budynków zwartą bryłą, a doczepione do niej kapsuły intrygują obserwatora technicznymi skojarzeniami. Nadrzędne potraktowanie obiektu przez autorów wynika też z przyporządkowanej mu funkcji kulturowej. Ich zdaniem, jedynie znajdujący się nieopodal budynek Hali Olivii (1972), jak na owe czasy bardzo spektakularny, zyskał charakter architektonicznej ikony. Gmach Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego ma przywołać skojarzenia z położoną na boku księgą, która przyjmuje kształt „statku przyszłości” z umieszczonymi po bokach kapsułami — zakładkami służącymi indywidualnej pracy z książką.

The authors of the design resolved they would use the library building to create a powerful and dominant accent intended to deal with the issue of architectural variety and lack of cohesion in the surroundings of the university campus. The building stands out among all other development with its solid form, and the capsules attached to it intrigue the viewer with the technical associations they trigger. The priority the authors gave the structure stems further from the cultural function allocated to it. The authors are of the opinion that the nearby Olivia Hall (1972), highly spectacular at the time it was erected, is the only object in the vicinity that has grown to become an architectural icon. The edifice of the Central Library of the University of Gdańsk is intended to evoke associations with the Book lying on its side and taking the shape of a “vehicle of the future” due to the laterally at-

Lokalizacja:

al. Grunwaldzka, ul. Bażyńskiego

Inwestor: Uniwersytet Gdański

Projekt: Biuro Projektowe ArchiCo Projekt
ARCHITEKCI: Konrad Tanasewicz, Robert Muszyński

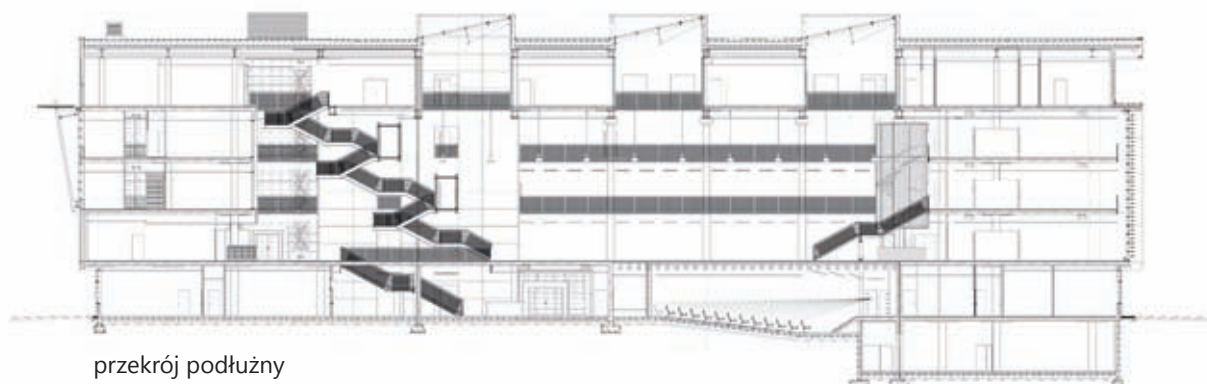
Realizacja: listopad 2002–listopad 2006

Powierzchnia zabudowy: 4201 m²

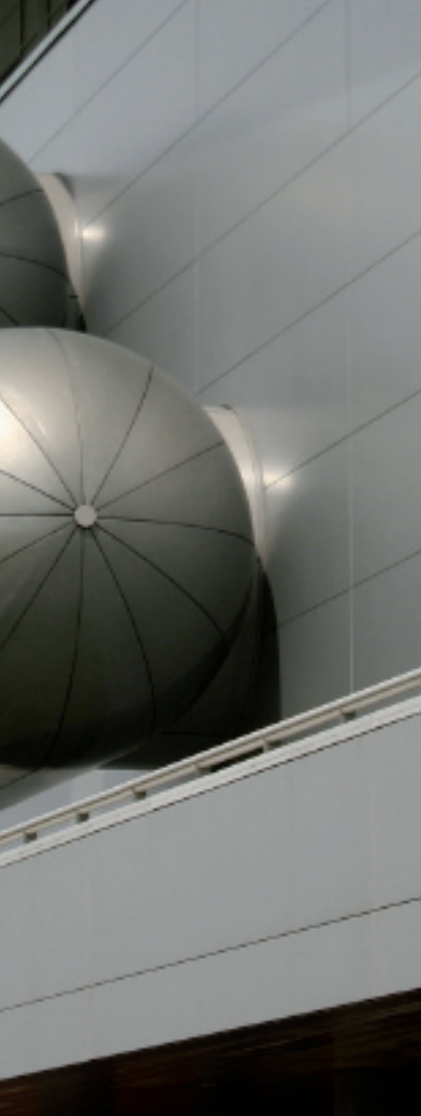
Powierzchnia użytkowa: 9431 m²

Kubatura: 80 700 m³

Wysokość: 24 m

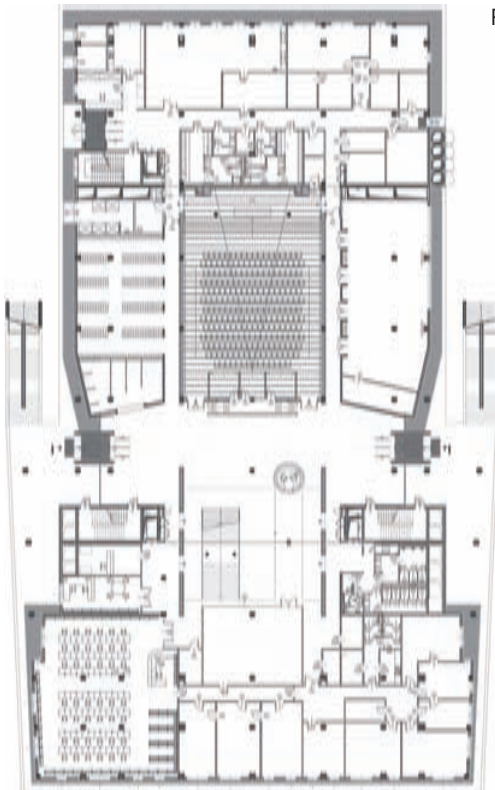


przekrój podłużny

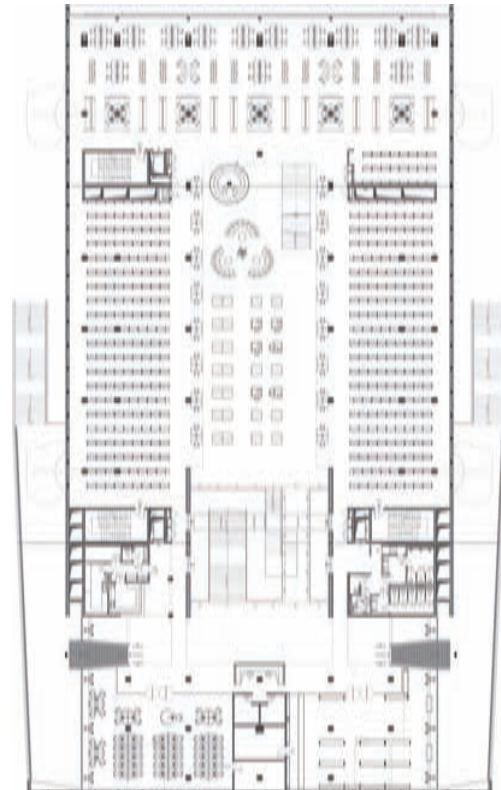


Wnętrze Biblioteki rozwiązano wokół jasnego dziedzińca. Ze stalowymi pomostami, ażurowymi balustradami i masywnymi klatkami schodowymi jest kontynuacją myśli o industrialnym, metaforycznym statku, gdzie nie ma zbędnych elementów, a detalem jest technologia. Biblioteka posiada ponad 500 miejsc dla czytelników, w tym 170 stanowisk komputerowych.

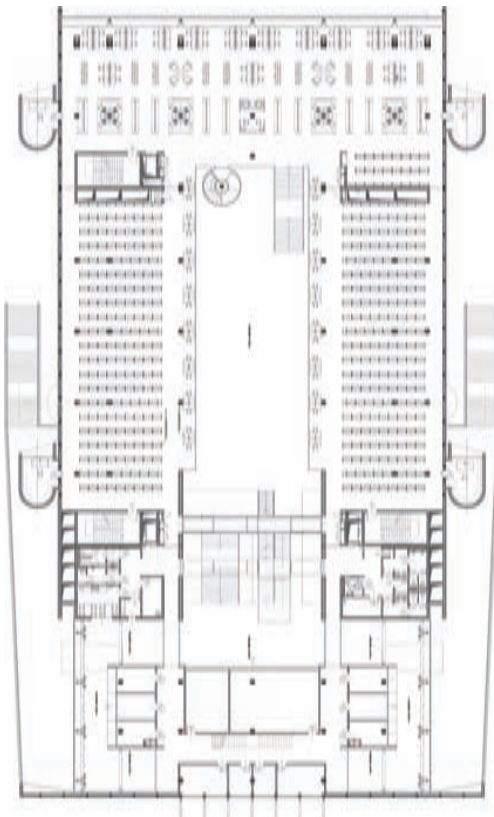
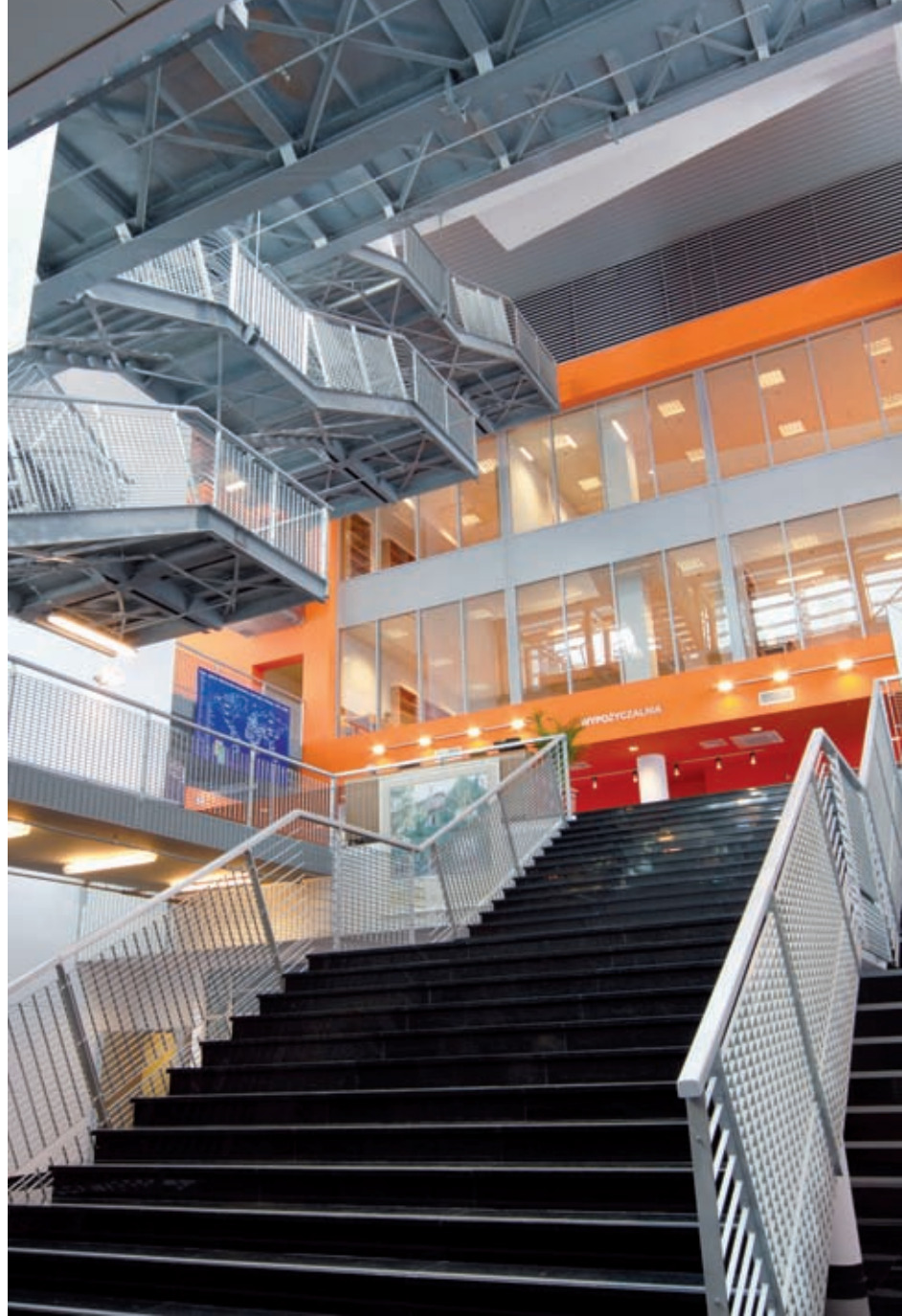
tached capsules – cubicles for individual studies. The Library interior is arranged around a well-lit inner yard. Its steel decks, lattice balustrades, and massive stairways continue the idea of a metaphorical industrial ship devoid any redundant elements, where the technology creates the detail. The Library can accommodate 500 readers, including 170 working at computer terminals.



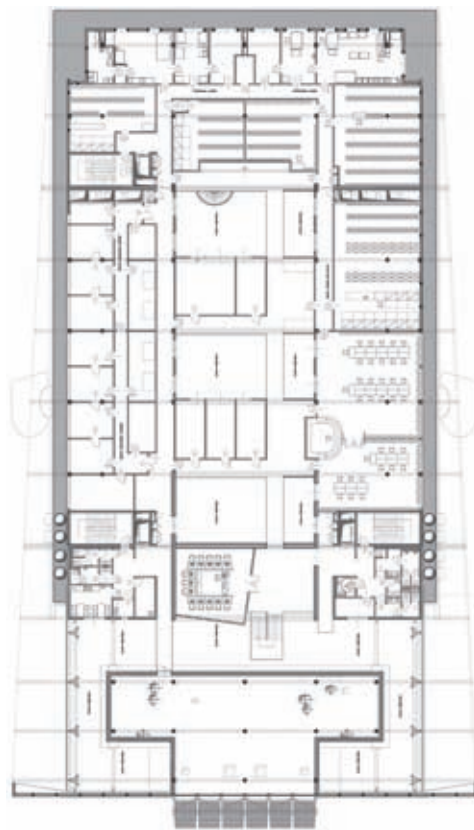
Rzut parteru



Rzut 1 piętra



Rzut 2 piętra



Rzut 4 piętra

Kampus
Uniwersytetu
Gdańskiego



128

Nauka
Education





Wydział Prawa i Administracji UG

Lokalizacja: Oliwa, ul. Bażyńskiego

Inwestor: Uniwersytet Gdański

Projekt:

ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Adam Drohomirecki, Jacek Droszcz, Andrzej Kwieciński

Realizacja: 1999

Powierzchnia zabudowy: 6 291 m²

Powierzchnia użytkowa: 18 432 m²

Kubatura: 84 757 m³

Koncepcja urbanistyczno-architektoniczna budynku Wydziału Prawa i Administracji powstała na podstawie projektu koncepcyjnego całego zespołu kampusu Uniwersytetu Gdańskiego, który otrzymał I nagrodę w Konkursie nr 766 SARP w roku 1994. Układ przestrzenno-bryłowy budynku zaprojektowano w formie swobodnej i zróżnicowanej kompozycji. Wejście główne wiąże dwa ciągi piesze, od strony ul. Bażyńskiego i z kierunku skrzyżowania z al. Grunwaldzką. Wysokość budynku kształtuje się od dwóch do czterech kondygnacji. Projektanci wykorzystali naturalny spadek terenu w kierunku południowo-wschodnim, dzięki czemu kondygnacja podziemna przechodzi w poziom odsłoniętego i w pełni doświetlonego przyziemia. Zróżnicowana faktura ścian zewnętrznych, skonstrastowanych przeszkleń i płaszczyzn pełnych ścian, miękka linia dachów i różne kierunki formatowania brył tworzą wrażenie lekkości, które dodatkowo podkreśla jasna i czysta kolorystyka. Otwarta przestrzeń zielona otaczająca budynek przenika do jego wnętrza, stanowiąc świadomie zaplanowany, integralny element jego klimatu plastycznego.

The city planning and architectural concept of the building housing the Faculty of Law and Administration developed based on the conceptual design of the entire university campus. The design was awarded the top prize in the 1994 Competition No. 766 organised by the SARP Architects' Association. In terms of space and form, the building is a free and varied composition. The main entrance is the focal point converging two footways: one from Bażyńskiego Street, the other from the Al. Grunwaldzka Street crossing. The building varies in height, from two to four storeys. The designers used the terrain slope naturally inclining towards the south-east to let the underground storey gradually change into an open and fully lit basement. The varied texture of the facades, the contrasts of the glazings and solid walls, the soft rooflines, and different directions in which individual sections of the building body develop, create the impression of lightness. The impression is further enhanced by the light and pure colour scheme. The open green space surrounding the building penetrates its interior as a consciously planned and integral component of the building's plastic climate.

Kampus
Uniwersytetu
Gdańskiego

130

Nauka
Education





Wydział Nauk Społecznych i Instytutu Geografii

Lokalizacja: ul. Bażyńskiego 1

Inwestor: Uniwersytet Gdański

Projekt: Autorska Pracownia
Projektowa Studio M

ARCHITEKCI: Małgorzata Ulaścińska, Jacek
Szczęsny, Andrzej Gołębiowski,
Jadwiga Jaczuk, Jerzy Biliński

Realizacja: 2007–2009

Powierzchnia zabudowy: 7 896 m²

Powierzchnia użytkowa: 31 471 m²

Kubatura: 147 220 m³

Wartość inwestycji: 126 mln zł

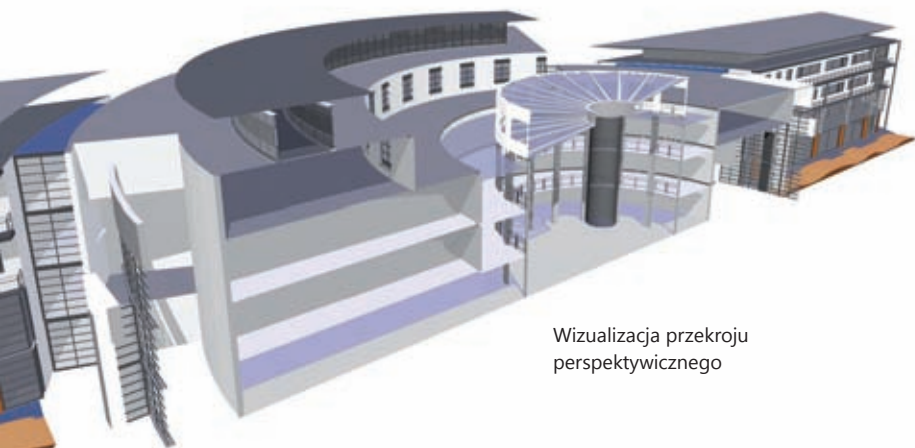
Projekt budynku został wyłoniony w wyniku konkursu rozstrzygniętego w roku 2005.

Budynek jest siedzibą czterech instytutów Wydziału Nauk Społecznych: Psychologii; Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa; Pedagogiki i Politologii oraz Instytutu Geografii. Skalę budynku dostosowano do dominującej w kampusie wysokości 4–5 kondygnacji. Przyjęto jednolity charakter elewacji z wyjątkiem cylindrycznej części centralnej o charakterze ogólnowydziałowym. W części tej znalazły się nowoczesnie wyposażone w multimedia audytoria poszczególnych instytutów, w tym: jedno dla 366 osób z możliwością połączenia z aulą 236-osobową, dwa dla 200 osób, dwa dla 160 osób, jedno dla 176 osób. Zaprojektowano tu również jedno z najnowocześniejszych w Polsce, w pełni już wyposażone Studio Radiowe UG, oraz studio telewizyjne. Obszerny hol umożliwia organizację wystaw, konferencji i kongresów.

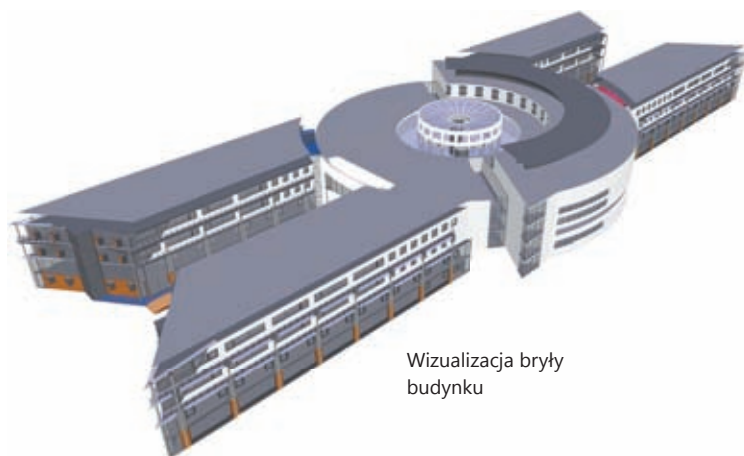
W skrzydłach przeznaczonych dla poszczególnych instytutów znajdują się sale wykładowe, sale ćwiczeń i pokoje pracowników naukowo-dydaktycznych. Zostały one zaprojektowane w klasycznym układzie trójtraktowym opartym na jednolitej dla wszystkich instytutów siatce konstrukcyjnej.

Docelowo budynek pomieści około 5 000 studentów i 330 pracowników naukowo-dydaktycznych.

The design of this building was selected in the competition resolved in 2005. It is the seat of four institutes of the Faculty of Social Sciences: Psychology, Philosophy, Sociology and Journalism, Pedagogy and Political Sciences, plus the Institute of Geography. The scale of the building matches the dominant campus height of 4-5 storeys. The façade is given the air of uniformity, except for the cylindrical central section playing the pan-faculty functions. Here are the auditoriums fitted with the modern multimedia infrastructure, dedicated to individual institutes. One of them, seating 366, offers the option of being open up to form a single space with another hall for 236 people. Two other auditoriums seat 200, another two are for 160 people each, and one can accommodate 176 students. Here too, is the already fully-equipped UG Radio Studio, one of the most modern radio studios, and a TV studio. A spacious lounge enables organisation of exhibitions, conferences, and congresses. The wings, each designated for the specific institute, house lecturing halls, classrooms, and studies for the research and teaching staff. All wings designed to the classical triple-axial layout are based on a uniform structural grid, irrespective of the institute. The building's ultimate capacity will be 5000 students and 330 research and academic staff.



Wizualizacja przekroju
perspektywicznego



Wizualizacja bryły
budynku



Wydział Biologii

Projekt budynku wyłoniono w wyniku rozstrzygnięcia konkursowego w roku 2006. Gmach Wydziału Biologii składa się z trzech budynków zgodnie z podziałem na trzy specjalności wydziału, w tym dla najnowocześniejszych pod względem innowacyjnym katedr Biologii Molekularnej, Środowiskowej oraz Eksperymentalnej. Nadrzędną cechą projektu jest proste kształtowanie brył w zasadniczej części kubatury i prostota kształtowania elewacji. Skośnie ustawiona na wszystkich kondygnacjach komunikacja holu głównego zapewnia pełną odrębność wszystkich katedr, jednocześnie daje możliwość skoncentrowania funkcji dydaktycznych. Dla kondygnacji poszczególnych katedr przyjęto model pięciotraktowy, w którym środkowy trakt zawiera pomieszczenia ciemne (magazynowe, szatnie, węzły sanitarne). Rozwiązanie takie zapewnia również w przyszłości możliwość swobodnego kształtowania powierzchni katedr zgodnie z zapotrzebowaniem. W programie funkcjonalnym znalazły się: 2 aule, 3 sale wykładowe, 16 sal do ćwiczeń, 71 laboratoriów, 38 pracowni specjalistycznych, zwierzętarnia i Muzeum Inkluzji Bursztynu.

The design of the building is the outcome of the competition closed in 2006. The edifice of the Faculty of Biology is composed of three buildings, which reflects the division into three special areas the Faculty focuses on, represented by the chairs most advanced in terms of innovation, i.e. Molecular Biology, Environmental Biology, and Experimental Biology. The ruling feature of the design is the simplicity of form in the bulk of the building, and simplicity in its external wall finish. The corridors opening onto the main hall on all storeys run at an angle. This creates full independence of the chairs and at the same time enables concentration of the teaching function in space. At the individual chair level, the adopted model is based on five axes, with the central axis grouping the facilities not requiring daylight (storage space, cloakrooms, and toilets). The solution ensures freedom of arranging the space occupied by a single chair in any desired way in the future so as to suit the current demand. The functional programme is realised through: 2 assembly halls, 3 lecturing rooms, 16 classrooms, 71 laboratories, 38 specialist studios, animal premises, and the Museum of Amber Inclusions.

Lokalizacja: ul. Bażyńskiego 1

Investor: Uniwersytet Gdański

Projekt: Autorska Pracownia Projektowa Studio M

ARCHITEKCI: Małgorzata Ulańska, Andrzej Gołębiowski, Hanna Gołębiowska, Jadwiga Jaczuk, Jerzy Biliński, Piotr Wiktorowicz

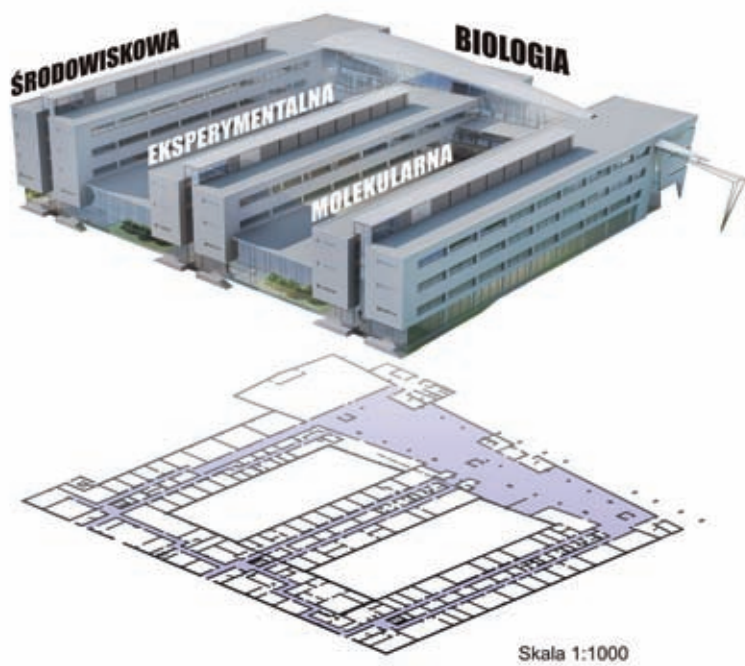
Realizacja: rozpoczęcie 2009

Powierzchnia zabudowy: 6 070m²

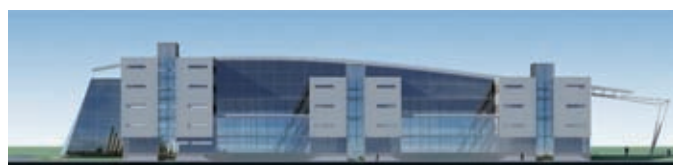
Powierzchnia użytkowa: 18 696 m²

Kubatura: 92 398 m³

Wartość inwestycji: ok. 110 mln zł



Wizualizacja bryły budynku z rzutem parteru





elevacja północna

Wydział Chemii (Chemia I, Chemia II)

Zespół składa się z pięciu podłużnych obiektów położonych równolegle do arterii komunikacyjnych i pasażu akademickiego, z dwukondygnacyjnego zespołu audytoriów oraz z dwukondygnacyjnej części magazynowo-technicznej.

Całość jest spięta prostokątnym łącznikiem, który wraz z osią kompozycyjną Parku Uniwersyteckiego tworzą główne linie kompozycyjne mające swoją kumulację w części centralnej zajmowanej przez audytorium. Zespół audytoriów składa się z pięciu sal, w tym jednej na 230 osób. Stanowi on przestrzenne zamknięcie południowej części promenydy — Parku Uniwersyteckiego.

Wejście do obiektu jest zlokalizowane od strony placu centralnego. Zawiera ono strefę wejściową, pomieszczenia dziekanatu i administracji, sale seminaryjne i wykładowe, laboratoria studenckie oraz powierzchnię przeznaczoną na małą gastronomię. Ta część obiektu, z wyjątkiem ograniczonej dostępności do laboratoriów studenckich, jest otwarta dla odwiedzających. Pozostałe części są dostępne jedynie dla pracowników naukowych, służb pomocniczych i osób upoważnionych. Znajdują się tam laboratoria naukowo-badawcze, pomieszczenia pracy cichej typu biura, pomieszczenia pomocnicze.

Forma budynku w dużym stopniu jest zdeterminowana wyraźnym i jednoznacznym podziałem na strefy funkcjonalne ze zdefiniowaną i konsekwentnie przestrzeganą ograniczoną dostępnością do poszczególnych stref, dlatego każdy jego element składowy stanowi odrębną strefę z możliwością czasowego zamknięcia, wyłączenia z użytkowania, całości lub części.

The complex comprises five longitudinal buildings running parallel to the city transport routes and the academic passage, a two-storey high auditorium complex, and a two-storey high storage and technical section.

All are linked with a perpendicularly running passage. Together with the compositional axis of the University Park, the two form the main compositional lines cumulating in the central section, which groups the auditoriums. The auditorium complex is made up of five halls, one seating 230 people. The building closes the southern section of the University Park promenade.

The entrance is located on the side of the central yard. Inside, the entrance zone is linked to the dean's office and administration premises, seminar and lecturing rooms, students' laboratories, and a pocket for a catering outlet. These sections of the structure, except for restricted access to the students' laboratories, are open to the public. The other quarters are accessible only to the research staff, support services, and authorised visitors. They are designated to house research laboratories, individual studies of the office type, and auxiliary facilities.

The form of the building is largely determined by the clear and explicit division into the functional zones with the defined and consequently complied with rule of restricted access to specific zones. The rule is also the reason why each component forms a separate zone one can temporarily close down or exclude from use, in entirety or in part.

Lokalizacja: ul. Wita Stwosza

Inwestor: Uniwersytet Gdański

Projekt: Warsztat Architektury WAPA
 ARCHITEKCI: Krzysztof Kozłowski z zespołem:
 Maciej Jaśkowiec, Maria Stankiewicz, Agata Szymańska, Karol Tomczak, Grzegorz Ziętek

Realizacja: rozpoczęcie 2009

Powierzchnia zabudowy: 8 070 m²

Powierzchnia użytkowa: 24 790 m²

Kubatura: 118 880 m³



Budynek Neofilologii Wydziału Filologicznego

Projekt nowego budynku przeznaczonego dla Wydziału Filologicznego wyłoniono w konkursie architektonicznym. Budynek będzie posiadał dwie wydzielone części: neofilologiczną i administracyjno-rektorską. W czterokondygnacyjnej części budynku przeznaczonej dla neofilologii będą się mieściły m.in. Instytut Anglistyki, Instytut Filologii Germańskiej, Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej, Katedra Filologii Klasycznej, Katedra Filologii Romańskiej, Katedra Skandynawistyki oraz Katedra Sławistyki.

The design of the new building dedicated to the Faculty of Languages was developed in an architectural competition. The building will be split into two separate sections: the Languages, and the administration and rector's premises. The four storey high Language section will house e.g. the Institute of English, Institute of the German Language, Institute of Eastern Slavonic Languages, the Chair of Classical Philology, Chair of French, Chair of Scandinavian Languages, and the Chair of Slavonic Languages.

Lokalizacja: ul. Bażyńskiego 1

Inwestor: Uniwersytet Gdański

Projekt: Wolski & Partners
Architekci Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Jerzy Wolski, Jarosław Rawerski,
Jarosław Ambroszkiewicz, Magdalena Gajda

Realizacja: 2011–2012

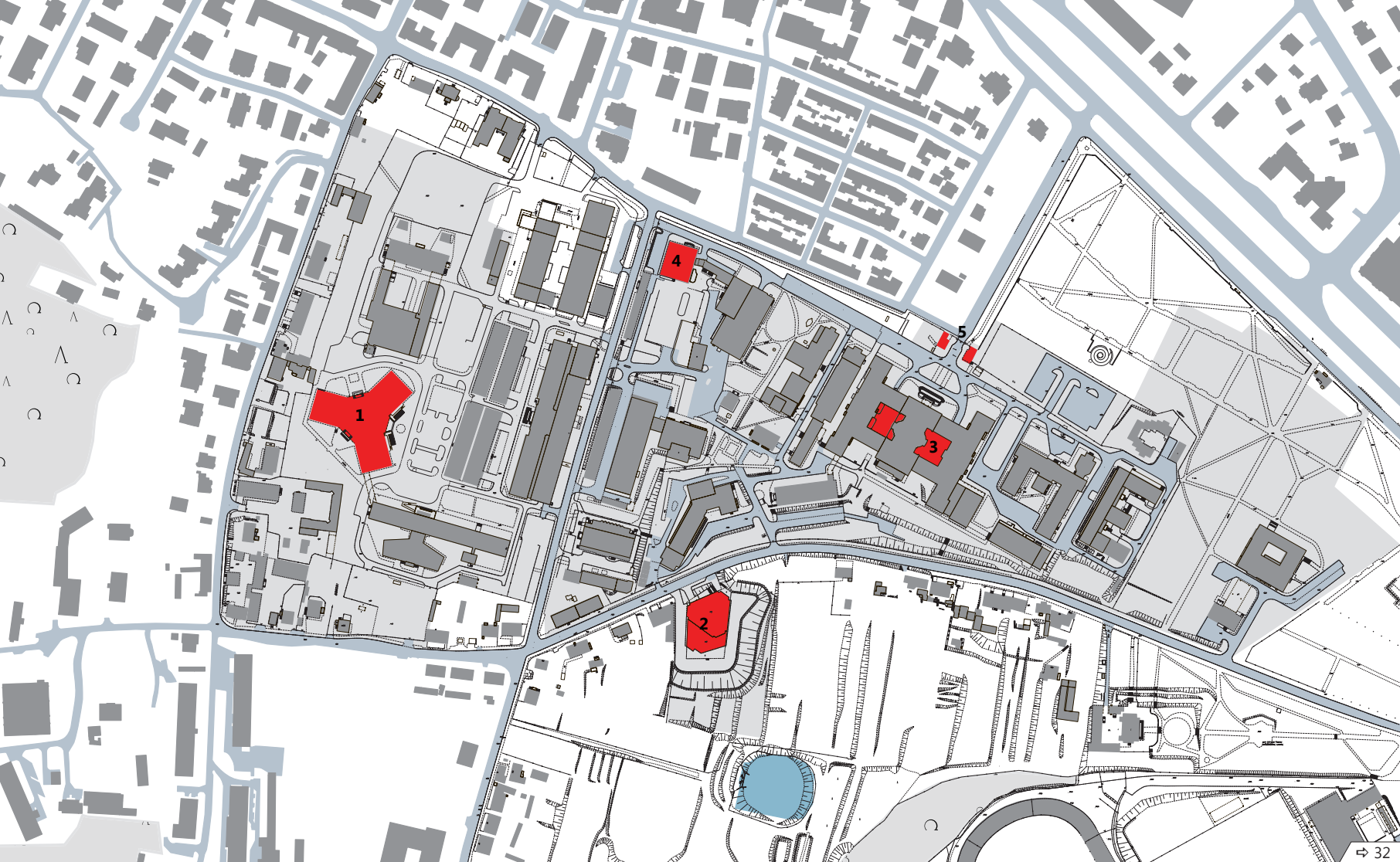
Powierzchnia terenu: 20 635 m²

Powierzchnia zabudowy: 4 815 m²

Powierzchnia użytkowa: 19 546 m²

Kubatura: 87 265 m³





Kampus Politechniki Gdańskiej

Politechnika Gdańska jest największą uczelnią techniczną na Pomorzu. Kampus zajmuje powierzchnię 68 ha, posiada 9 wydziałów, na których obecnie studiuje 25 tys. osób pod kierunkiem 1,2 tys. pracowników naukowych.

Dzięki stale poszerzanej ofercie dydaktycznej Politechnika Gdańska kształci specjalistów poszukiwanych obecnie na rynku pracy. Proponuje dwadzieścia dziewięć kierunków studiów, od oceanotechniki na najstarszym wydziale okrętowym w Polsce, poprzez ochronę środowiska wykładaną w języku angielskim, po inżynierię mechaniczno-medyczną, której nie można studiować na żadnej innej polskiej uczelni. Zgodnie z hasłem promocyjnym rektora prof. Henryka Krawczyka „uniwersytet techniczny z wyobraźnią i przyszłością”, uczelnia ma ambicje stać się najlepiej wyposażonym centrum dydaktycznym. Sprawność w pozyskiwaniu funduszy unijnych zaowocuje wkrótce powstaniem nowych laboratoriów. Władze uczelni podpisały umowę na realizację projektu Centrum Nanotechnologii Politechniki Gdańskiej, w którym będzie możliwe kształcenie specjalistów z nanotechnologii i zaawansowanej inżynierii materiałowej. Na budowę i wyposażenie obiektu udało się pozyskać 64,5 mln zł. Warto dodać, że z początkiem roku 2010 ruszył także inny projekt unijny finansowany z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, kryjący się pod hasłem Nowoczesne Audytoria Politechniki Gdańskiej. Projekt opiewa na kwotę 25 mln zł, dzięki którym zostaną wyremontowane i wyposażone sale wykładowe na pięciu wydzia-

The Gdańsk University of Technology is the largest institution of higher technical education in Pomerania. The campus occupies the area of 68 ha. The school has 9 faculties with 25 thousand students (current figure) tutored by 1.2 thousand academic and research staff.

Thanks to the continually broadened range of available studies the Gdańsk 'Poly' provides education in specialist areas sought for in the contemporary labour market. It offers twenty nine fields of study, from Ocean Engineering run by the oldest ship building faculty in Poland, through Environmental Engineering lectured in the English language, and up to Medical and Mechanical Engineering offered nowhere else in Poland. Consistent with the promotional motto formulated by Rector Prof. Henryk Krawczyk: 'technical university with imagination and future', the school pursues the ambition of becoming the best equipped centre of education. Its efficiency in securing the EU funds will soon bear the fruit in the form of newly erected laboratories. The university authorities have signed a contract to implement the Project of the Nanotechnology Centre, Gdańsk University of Technology. The facility will enable educating specialists qualified in nanotechnology and advanced material engineering. The school has managed to obtain PLN 64.5 million for the centre erection and equipment. Noteworthy, the onset of the year 2010 marked the launching of another EU project financed from the Operational Program Infrastructure and Environment, nicknamed Modern Audito-

- obiekty nowopowstałe i poddane rewaloryzacji
- teren kampusu



łach. Znaczącym przedsięwzięciem tego projektu jest budowa Laboratorium Zanurzonej Wizualizacji Przestrzennej przy Wydziale Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki. Laboratorium umożliwi szkolenie specjalistów przemysłowych poprzez urządzenie wirtualnych inspekcji okrętów albo budynków oraz da możliwość prowadzenia wizualizacji naukowych, np. wirtualnej manipulacji złożonymi cząsteczkami chemicznymi. Może służyć w szkoleniu służb publicznych, ponieważ pozwoli na wygenerowanie wirtualnego pola walki, czy prowadzenie treningów dla straży pożarnej. Pomocne stanie się również w medycynie, np. w leczeniu fobii metodą wygaszania reakcji na bodźce poprzez zanurzenie, ale także w rehabilitacji schorzeń ruchu. Kolejnym ważnym laboratorium będzie Laboratorium Innowacyjnych Technologii Elektroenergetycznych i Integracji Odnawialnych Źródeł Energii, które powstanie na działce pomiędzy ul. Sobieskiego a planowaną ul. Nową Politechniczną. Znajdą się w nim stanowiska odwzorowujące przyszłościowe systemy elektroenergetyczne odpowiednio w skali mini, m.in. elektrownie wiatrowe, elektrownia słoneczna, elektrownia szczytowo-pompowa, turbina gazowa. Na dachu laboratorium jest planowane urządzenie tarasu badawczego z modułami baterii słonecznych.

Projekt ten wpisuje się doskonale w plany rozwojowe Pomorza, które uwzględniają budowę elektrowni jądrowej w okolicach Żarnowca. Bliska współpraca uczelni ze środowiskiem gospodarczym nie tylko rodzi projekty, które owocują badaniami, a później wdrożeniami, ale umożliwia studentom już w czasie nauki nawiązanie kontaktu z potencjalnym, przyszłym pracodawcą.

ria of the Gdańsk University of Technology. The project has the budget of PLN 25 million at its disposal and aims at revamping and equipping the lecturing rooms of five faculties. A major investment in the project consists of building the Laboratory of Three-Dimensional Imaging of Submerged Objects at the Faculty of Electronics, Telecommunications, and Informatics. The Laboratory will enable training industrial specialists through holding virtual inspections of ships or buildings. It will also enable research visualisations, e.g. virtual manipulation of complex chemical particles. It can also serve the purpose of training public services, as it will enable generating a virtual battlefield, or training the fire fighters. The lab will further prove useful in medicine, e.g. in treating phobias under the method of extinguishing reactions to stimuli through immersion, and in rehabilitation in kinetic problems. Another important facility in the series is the Laboratory of Innovative Power Generation Technologies and Integration of Renewable Energy Sources to be built on the plot between Sobieskiego and the planned Nowa Politechniczna Streets. The lab will be fitted with e.g. workstands reflecting future power generation systems reduced to the appropriate mini-scale. There will be e.g. wind power plants, a solar power plant, a pumped storage power plant, and a gas turbine. The laboratory roof is to provide a terrace for research studies, with solar battery modules installed.

The project fits perfectly in the Pomeranian development plans envisaging e.g. the option of erecting a nuclear power station in the neighbourhood of Żarnowiec. Close cooperation between the university and the business circles inspires new projects which go through the research stage and are followed into the phase of implementation. Besides, it enables establishing contacts between the students and the potential future employers.





↔ 33

Budynek Wydziału ETI



Lokalizacja: ul. Do Studzienki 16A

Inwestor: Politechnika Gdańska

Projekt: Wydział Architektury
Politechniki Gdańskiej

ARCHITEKCI: Mariusz Grych, Andrzej
Prusiewicz

Realizacja: 2008

Powierzchnia terenu: 11 784 m²

Powierzchnia zabudowy: 3 318 m²

Powierzchnia użytkowa: 8 556 m²

Kubatura: 59 326 m³

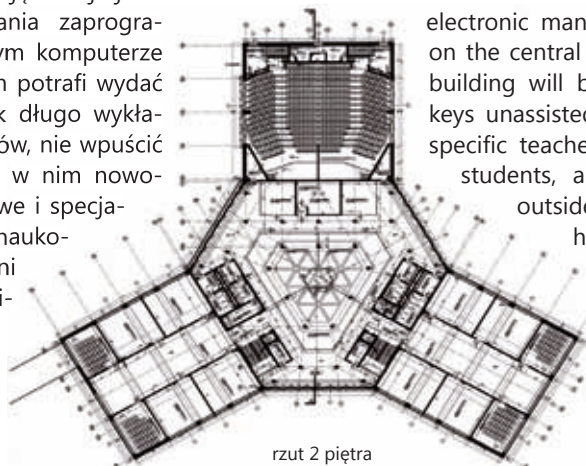
Wysokość: 19 m

Liczba kondygnacji: 4

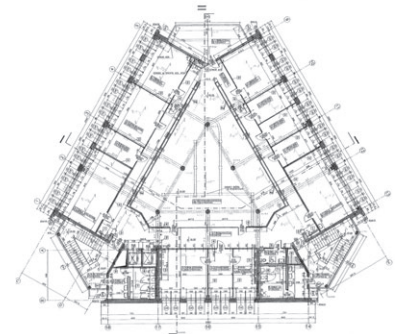
Rola Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki PG wzrosła w ostatnich czasach na tyle, że władze wydziału wystąpiły z programem rozbudowy istniejącej bazy naukowo-dydaktycznej. Nowy budynek Wydziału ETI zaprojektowano jako niepodpiwniczony, z dachem płaskim, o rzucie w kształcie litery Y. W poziomie I piętra od strony południowej przewidziano jednokondygnacyjny łącznik spinający budynek nowo projektowany z obecnie istniejącym. Podstawowe funkcje budynku to dydaktyka i laboratoria. Oprócz głównego użytkownika, czyli Wydziału ETI, w budynku mieści się również siedziba centrum obsługi Trójmiejskiej Akademickiej Sieci Komputerowej.

Budynek we wszystkich częściach ogólnodostępnych, jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich. Nowy budynek Wydziału ETI to pierwszy na Politechnice Gdańskiej i w Polsce obiekt inteligentny, czyli taki, w którym ogrzewaniem, oświetleniem, klimatyzacją, wentylacją steruje jeden elektroniczny system zarządzania zaprogramowany w centralnym komputerze budynku. Obiekt sam potrafi wydać klucze, sprawdzić jak długo wykładowca uczył studentów, nie wpuścić intruza. Znajdują się w nim nowoczesne sale wykładowe i specjalistyczne laboratoria naukowo-badawcze w pełni wyposażone w multimedia.

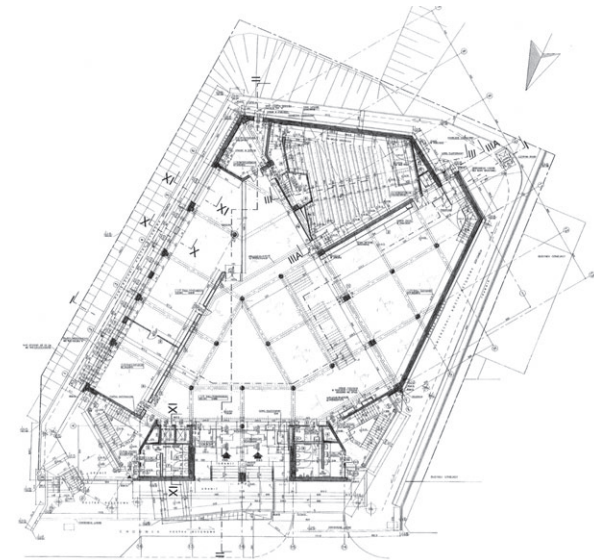
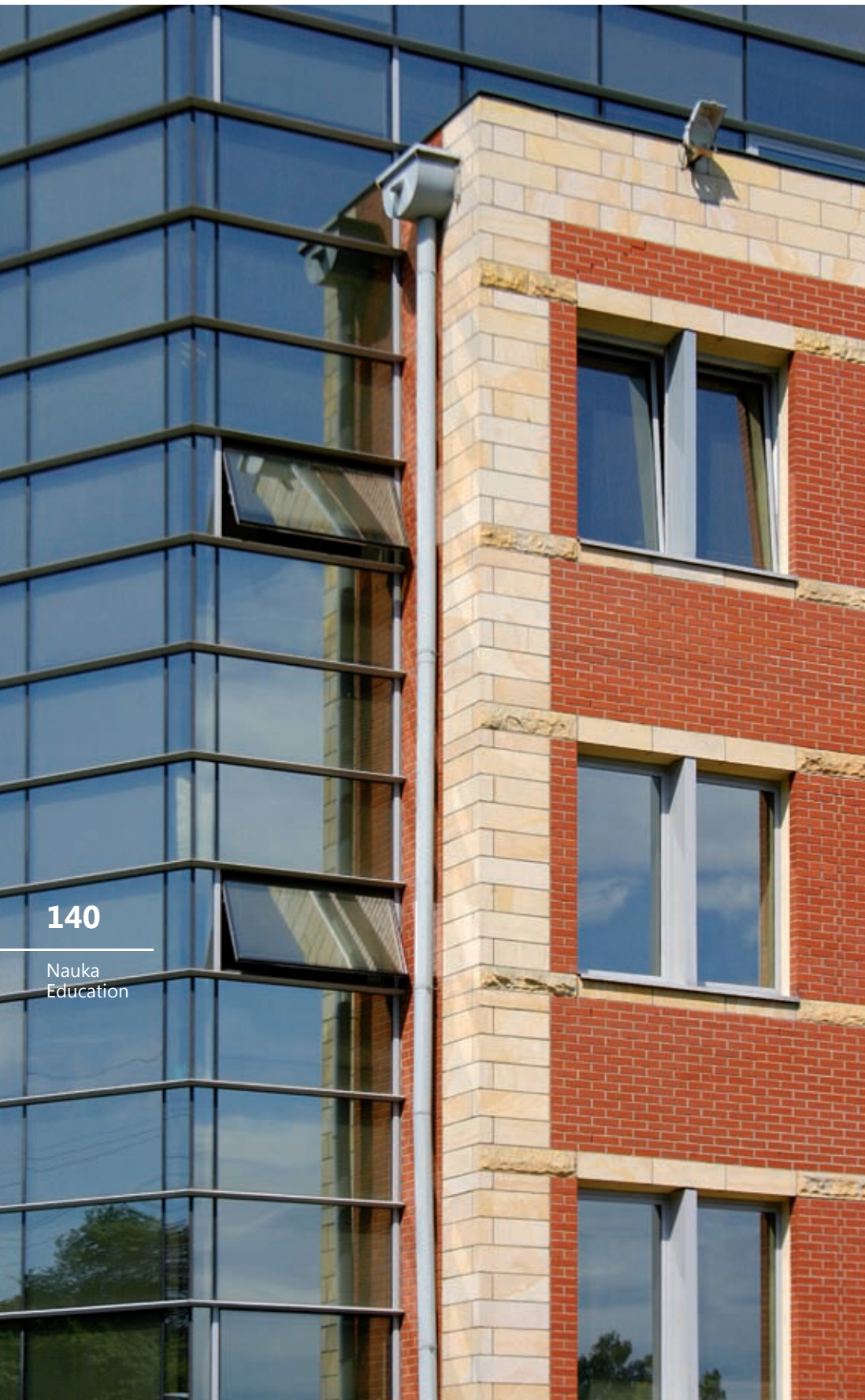
The role of the Faculty of Electronics, Telecommunications, and Informatics, Gdańsk University of Technology [PG], has recently grown to such an extent that the Faculty Authorities have put forward the proposed programme of expanding the existing research and teaching base. The new building of the ETI Faculty, based on the plan of letter Y, is devoid of a basement storey. The design finishes it with a flat roof. On the southern side, a bridge passage intended to link the newly planned and the existing buildings is envisaged on the first floor level. The key functions of the building are identified as: teaching and laboratory work. Apart from the main user, i.e. the Faculty, the building will also house the head office of the Tri-City Academic Computer Network services. All publicly accessible quarters are suited to accommodate the disabled on wheelchairs. The new ETI Faculty seat will be the first intelligent building at the University and in Poland. The heating, lighting, air-conditioning, and ventilation are to be controlled from a single electronic management system installed on the central computer of the site. The building will be capable of issuing the keys unassisted, checking how long the specific teacher has taught the specific students, and refusing entry to an outsider. It has modern lecturing halls and specialist research and scientific laboratories fully fitted with the multimedia.



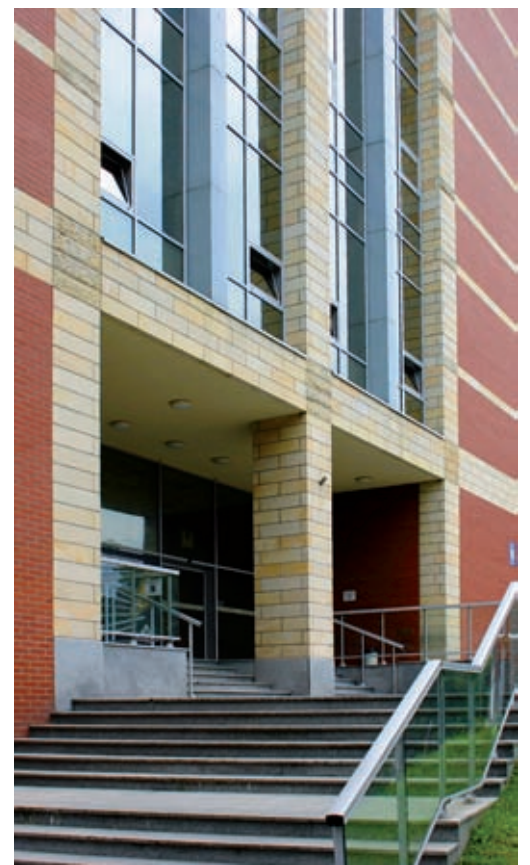
rzut 2 piętra



Rzut 4 kondygnacji



Rzut parteru





→ 34

Budynek Dydaktyczny WZiE

Lokalizacja: Traugutta 79

Inwestor: Politechnika Gdańska

Projekt: Wydział Architektury
Politechniki Gdańskiej

ARCHITEKCI: Andrzej Prusiewicz, Elżbieta
Ratajczyk-Piątkowska

KONSTRUKTOR: Jerzy Duszota

Realizacja: 2002

Powierzchnia zabudowy: 1 698 m²

Powierzchnia użytkowa: 6 539 m²

Kubatura: 30 637 m³

Liczba kondygnacji: 6/2

Liczba studentów: 900

**Liczba pracowników naukowych
i administracji:** 100

Budynek Dydaktyczny Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej wybudowano na posesji sąsiadującej z zabytkowym zespołem Gmachu Głównego Politechniki Gdańskiej. Materiałem elewacyjnym i detalem nowo powstały budynek nawiązuje do stylistyki elewacji Gmachu Głównego, akcentując swoją przynależność do kompleksu zabudowań Politechniki Gdańskiej między ul. Traugutta, Siedlicką, Bracką i Narutowicza. Budynek tworzą dwie bryły:

- pierwsza (sześciokondygnacyjna), założona na planie trójkąta mieści sale dydaktyczne, dziankanaty studiów dziennych i wieczorowych, czytelnię z biblioteką branżową oświetloną trójkątnym świetlikiem dachowym, pracownie komputerowe, pomieszczenia katedr i administracji wydziału;
- druga (dwukondygnacyjna), w której działają dwa audytoria dla 220 i 150 studentów. Na parterze łączącym obie bryły znajduje się obszerny dwukondygnacyjny hol, bar, szatnie, schody prowadzące na 1 piętro oraz wejścia do bocznych przeszklonych ewakuacyjnych klatek schodowych oraz dwie windy.

Obie części budynku są podpiwniczone. W piwnicach znajduje się garaż na 39 miejsc parkingowych i pomieszczenia techniczne. Budynek otrzymał nagrodę roku SARP za najlepszy obiekt architektoniczny wzniesiony ze środków publicznych pod patronatem Premiera Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

The Academic Building of the Faculty of Management and Economics, Gdańsk University of Technology, was built on the plot neighbouring on the historic complex of the Main University Edifice. In the selection of the material used to give the facades their finish and detail the building refers to the style of the Main Edifice exterior, thus emphasising its membership in the University compound, which stretches over the quarter enclosed by Traugutta, Siedlicka, Bracka, and Narutowicza Streets. The building is made up of two blocks:

- the first (6 storeys high) is built on the plan of a triangle and houses the classrooms, the office of the dean in charge of full time and part-time studies, the reading room and trade library lit with a triangular skylight, computer studios, and rooms designated for separate chairs and the faculty administration;
- the second (2 storey high) houses two auditoriums, for 220 and 150 students. The ground floor spanning both blocks has a two-storey high lounge, a bar, cloakrooms, stairway onto the first floor, exits to the glazed emergency staircases, and two lifts.

Both sections of the building are fitted with a basement. A car park for 39 cars and technical premises are fitted on the level. The building was awarded the SARP prize for the best architectural structure built of public funds under the patronage of the Prime Minister of the Republic of Poland.



↪ 35

Zadaszenie dziedzińców Gmachu Głównego wraz z adaptacją poddasza

Budynek Gmachu Głównego z roku 1900 został zbudowany w eklektycznym stylu opartym na gdańskiej tradycji nawiązującej do manieryzmu niderlandzkiego. Cechą charakterystyczną budynku jest zwarty układ przestrzenny z dwoma wewnętrznymi dziedzińcami: południowym i północnym. W korpusie środkowym budynku znajdują się najbardziej reprezentacyjne pomieszczenia i przestrzenie budynku, takie jak: Biblioteka Główna, Rektorat i Sala Senatu, Aula i dwa wysokie hole. Odbudowę Gmachu po zniszczeniach, które spowodowała druga wojna światowa zajął się prof. Witold Minkiewicz. Nie zmieniając pierwotnego układu funkcjonalnego nadał wnętrzą monumentalny charakter, blokując tym samym odpowiedni przepływ powietrza. Znacznie zwiększona liczba studentów w latach 50. i 60., a także brak szacunku do historycznej architektury wpłynęły niekorzystnie na powojenną eksploatację budynku. Oba dziedzińce zostały prowizorycznie zabudowane i ulegały powolnej degradacji. Z okazji jubileuszu 100-lecia politechniki w Gdańsku i 60-lecia Politechniki Gdańskiej powstał plan rewitalizacji historycznych obiektów uczelni, który objął prace remontowo-konserwatorskie w budynku Gmachu Głównego. Powstał projekt kompleksowej modernizacji obiektu podzielony na etapy realizacyjne.

Jednym z etapów modernizacji Gmachu Głównego była adaptacja i rewitalizacja dziedzińców. Dzięki temu uzyskano przede wszystkim dodatkową powierzchnię użytkową, poprawę bezpieczeństwa pożarowego, a także dostęp do budynku dla osób

The Main Edifice originating from the year 1900 was built in the eclectic style rooted in the Gdańsk tradition which in turn refers to the Dutch Mannerism. The characteristic feature of the building is its compact spatial arrangement around two inner yards: southern and northern. The central section groups the most prestigious premises and spaces, e.g. the Central Library, Rector's Office, and the Senate Chamber, the Assembly Hall, and two tall lounges. The task of rebuilding the Edifice from destruction inflicted by the Second World War was entrusted to Prof. Witold Minkiewicz. Without altering the original functional arrangement, he imprinted a monumental scale on the interior. That, however, prevented the proper air flow. The substantially growing number of students in the fifties and sixties combined with no respect for the history-anchored architecture affected the post-war operation of the building. Both yards were provisionally built-up and gradually fell into disrepair. To mark the jubilee of 100 years of the Gdańsk Poly, the plan of revitalising the school's historic architecture was put together involving repair and conservationist works on the Main Edifice. The project of comprehensive modernisation, which ensued therefrom, was split into stages of implementation. One of the stages in the modernisation of the Main Edifice consisted in adaptation and revitalisation of the yards. This added extra usable space, improved fire safety conditions, and access to the building for the disabled thanks to the installed lifts. The yards were roofed with glass

Lokalizacja: Gmach Główny, ul. Narutowicza 11/12

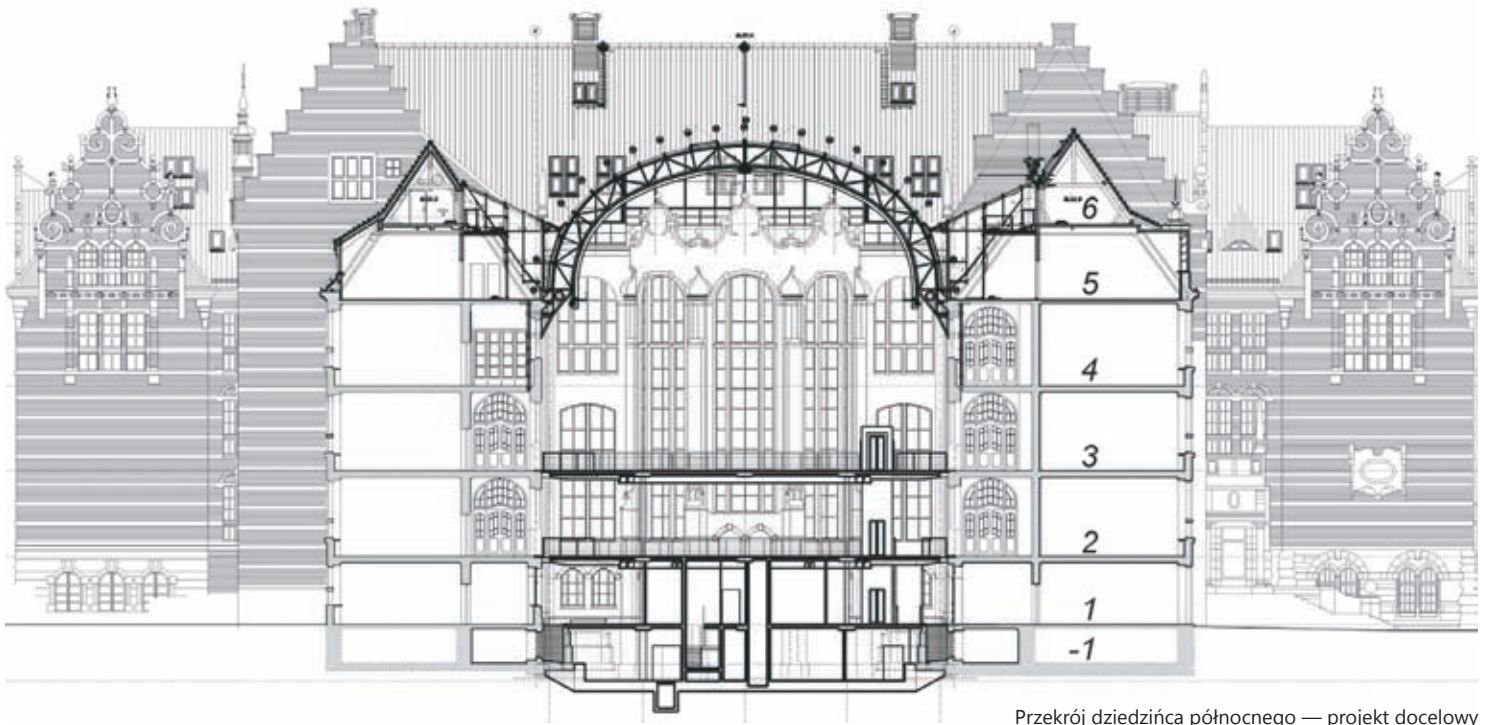
Inwestor: Politechnika Gdańska

Projekt: Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej
ARCHITEKCI: Wiesław Czabański (główny projektant), Jarosław Bąkowski, Janusz Wieczorkiewicz

KONSTRUKTORZY: Antoni Kapuściński, Andrzej Kozakiewicz, Zbigniew Wilk

Realizacja: 2002–2004

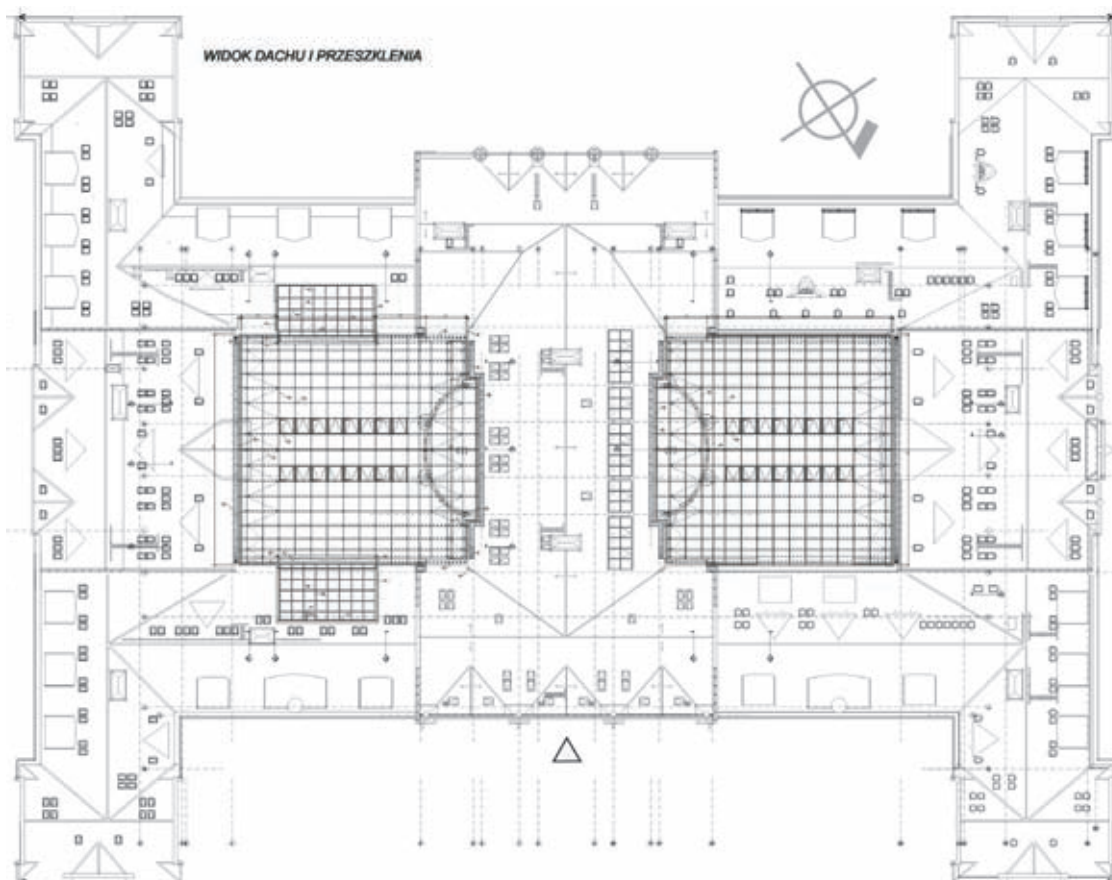
Powierzchnia uzyskana:
DZIEDZIŃCE: 1 853 m² netto
PODDASZE: 2 207 m² netto
(1 662 m² powierzchni użytkowej)



Przekrój dziedzińca północnego — projekt docelowy



Widok na dziedzińiec przed zadaszeniem



niepełnosprawnych przez zainstalowanie wind. Dziedzińce zostały przykryte szklanymi kopułami, tak aby ograniczyć ingerencję w ich elewację, wykorzystując istniejące ściany obwodowe jako konstrukcję nośną.

Kopuły zaprojektował dr inż. arch. Wiesław Czabański, konstruktorem modułu szkieletowego jest dr inż. Zbigniew Wilk, obaj są pracownikami politechniki. Nietypowe moduły konstrukcji wykonała firma MSE Sp. z o.o. Konstrukcja szkieletowa kopuły waży 21 ton. Elementy składowe dźwigarów zbudowanych z rur, zostały wygięte na gorąco na kształt łuku. Dźwigary są dwuczłonowe, połówki spawane, a następnie skręcane w całość. Powierzchnia całkowita kopuł wynosi około 900 m². Rozmiary zadania to 22,5 m x 22,5 m, powierzchnia pracująca dźwigarów ma 21 m długości. Docelowo dziedzińce będą służyć jako ogólnodostępne przestrzenie publiczne zawierające w sobie miejsce do wypoczynku oraz małą gastronomię. Aktualnie dziedzińce są miejscem organizowanych spotkań bądź wystaw. W międzyczasie trwają prace przygotowawcze do dalszego ich zagospodarowania. Oprócz modernizacji dziedzińców dokonano adaptacji poddaszy nieużytkowych wraz z remontem i modernizacją piątej i szóstej kondygnacji. W efekcie uzyskano dodatkowo powierzchnię dydaktyczną o unikalnym klimacie, ale przede wszystkim cały budynek spełnia już obowiązujące wymagania bezpieczeństwa. Za przeprowadzone w latach 2002–2004 prace remontowo-konserwatorskie oraz modernizacyjne Gmachu Głównego uczelni, Politechnika Gdańska została laureatem Konkursu Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbane”.

domes so as to limit intervention in their boundary walls, and the perimeter walls were utilised as the bearing structure.

The domes were designed by dr inż. arch. Wiesław Czabański, and the frame module design was drafted by dr inż. Zbigniew Wilk, both members of the university staff. The unusual structural modules were built by MSE sp. z o.o. The frame structure of the dome weighs 21 tonnes. The girder tubular components were thermally arched. Each girder is made of two sections, the halves first welded, then bolted together. The total dome area adds up to ca 900 sqm, the roof dimensions are: 22.5m x 22.5m, and the girder working area extends over the distance of 21m. The yards are ultimately intended to be publicly open, fitted with seating arrangements and minor snack facilities. At present, the yards are used as a venue of meetings or exhibitions, whilst the preparatory works in anticipation of their further development continue. Alongside yard modernisation, the uninhabited attics were adapted for use. This project involved a revamp and modernisation of storeys 5 and 6. In effect, additional teaching space carrying a unique climate has been obtained, and most of all the entire building has been upgraded to meet the valid safety prerequisites. The repair, conservationist, and modernisation works of 2002-2004 won the Gdańsk University of Technology the main prize in the competition for the “Well-Tended-To Historic Site” organised by the Chief Historic Site Conservator.



Auditorium Novum

Lokalizacja: ul. Narutowicza 11/12

Inwestor: Politechnika Gdańska

Projekt:

ARCHITEKT: Adam Iwanaszko

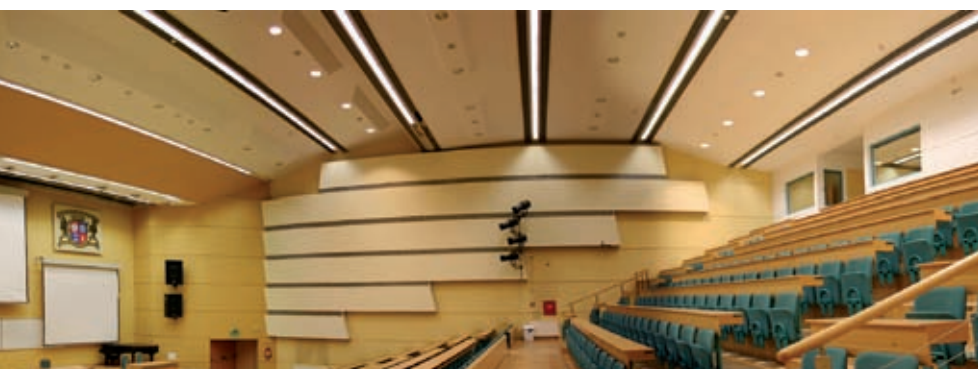
Realizacja: 1999

Powierzchnia użytkowa: 1 535 m²

Kubatura: 11 302 m³

Dzięki przebudowie budynku zbędnej kotłowni, uczelnia zyskała Auditorium Novum — jedną z najnowocześniejszych sal wykładowo-konferencyjno-koncertowych w Polsce. Auditorium zaprojektowano na 475 miejsc. Zostało wyposażone w nowoczesne urządzenia audiowizualne wspomagające pracę wykładowcy takie jak: projektory dużej mocy, opuszczane ekrany i tablice, sprawne nagłośnienie, dobrą akustykę, doskonałe oświetlenie zintegrowane z systemem zdalnego sterowania urządzeniami audiowizualnymi oraz możliwość symultanicznego tłumaczenia na kilka języków. W budynku oprócz głównej sali mieszczą się jeszcze dwie: sala seminaryjna na parterze oraz sala dydaktyczna na drugiej kondygnacji. Auditorium jest wykorzystywane na seminaria, konferencje, koncerty kameralne i symfoniczne.

Upon redevelopment of the redundant boiler house, the University has gained the Auditorium Novum, which ranks among the most modern lecturing, conference, and concert halls in Poland. The auditorium is designed to seat an audience of 475 people. It is fitted with modern audiovisual equipment supporting the lecturer, e.g. powerful projectors, sliding screens and boards, an efficient sound amplification system, good acoustic parameters, excellent lighting integrated with a system, which enables having remote control of the audiovisual devices, and facilities for simultaneous interpretation to several languages. The auditorium is accompanied by another two seminar rooms on the ground floor and a teaching class on the second storey. The auditorium is used for seminars, conferences, and chamber and symphonic concerts.





Biblioteka Gdańska PAN

W roku 1905 ukończono budowę nowoczesnej, jak na początek XX wieku Miejskiej Biblioteki w Gdańsku (*Stadt Bibliothek*). Biblioteka posiadała obszerne, specjalnie zaprojektowane magazyny. Zgromadzono w niej 125 tys. woluminów. Korzystanie ze zbiorów usprawniły drukowane katalogi rękopisów, jednolity katalog systematyczny i alfabetyczny dla całości zbiorów oraz katalog rycin dotyczących Gdańska. W roku 1955 biblioteka została przyłączona do struktur naukowych Polskiej Akademii Nauk. W roku 2005 oddano do użytku nowy gmach znajdujący się w bliskim sąsiedztwie stuletniej biblioteki, do którego przeniesiono część zbiorów — głównie książki i czasopisma wydane po roku 1945, które nie mieściły się w starym budynku. Budynek powstał w miejscu niedokończonej budowy domu studenckiego. Zmiana przeznaczenia wymusiła rozbiórkę rozpoczętej inwestycji, pozostawiając jedynie istniejące palowanie. Budynek posiada 6 kondygnacji nadziemnych i jedną podziemną. Dwie pierwsze kondygnacje tzw. zespół głównego wejścia skupia wszystkie funkcje dostępne dla zwykłego użytkownika biblioteki. Na parterze mieszczą się hol, szatnia, katalogi z informacją, wypożyczalnia i bufet, a na I piętrze hol i czytelnia. Na pozostałych powierzchniach znajdują się m.in. magazyny (2 959 m²) i pracownie (286 m²). Ograniczenia powierzchni inwestycji skłoniło projektanta do nadwieszenia części górnych kondygnacji budynku. Budynek zaprojektowano dla 200 użytkowników i 40 stałych pracowników. Nowa biblioteka została przygotowana na przyjęcie 800 000 woluminów.

The year 1905 marked the completion of the City Library in Gdańsk (*Stadt Bibliothek*), a facility modern for its times. The library was fitted with spacious and specially designed storage rooms. The collection counted 125 thousand volumes. To facilitate its use catalogues were printed: of the manuscripts, a uniform systematic and alphabetical catalogue of the whole collection, and a separate catalogue of Gdańsk-related drawings. In 1955 the library was organisationally incorporated in the Polish Academy of Sciences. In 2005 the institution gained a new building located in the vicinity. The new facility took over a part of the collection, mainly books and magazines published after the year 1945, too numerous for the old premises. The building was erected on the site of the abandoned students' house project. The altered designation necessitated pulling down the unfinished structure to the level of the foundation piling. The new building rises 6 storeys above and one below the ground. The first two storeys, or the so-called main entrance area, group all functions accessible to the library users. The ground floor accommodates the lounge, cloakroom, catalogue and information room, the borrowing section, and a buffet. The first floor combines a hall and the reading room. All other space is used for storage (2959 sqm.) and workshops (286 sqm.). The modest size of the plot induced the designer to overhang the upper floors of the building. The site is designed to accommodate 200 users and 40 regular staff. The new library is designed to take in 800 000 volumes.



Lokalizacja: Śródmieście Historyczne
ul. Wałowa 24

Investor: Biblioteka Gdańska PAN

Projekt: Autorska Pracownia
Projektowa „Sienkiewicz & Filar”
ARCHITEKT: Narcyz Sienkiewicz

Realizacja: 2000–2005

Powierzchnia zabudowy: 1 134 m²

Powierzchnia użytkowa: 5 643 m²

Kubatura: 21 082 m³

Liczba miejsc parkingowych: 12



Klinika Hematologii i Onkologii Dziecięcej



Lokalizacja: ul. Dębinki 7

Inwestor: Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 Akademii Medycznej

Projekt: Spółka Projektowania Architektonicznego Sadowski, Sadowska
ARCHITEKT: Grzegorz Sadowski

Realizacja: czerwiec 2003–czerwiec 2005

Powierzchnia zabudowy: 731 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 808 m²

Kubatura: 6 871 m³

Trzykondygnacyjny budynek kliniki wybudowany i wyposażony przez fundację Jolanty Kwaśniewskiej „Porozumienie bez barier” mieści się w kompleksie zespołu urbanistycznego Akademii Medycznej w Gdańsku (obecnie Gdański Uniwersytet Medyczny). Szpital powstał w celu zapewnienia stacjonarnej opieki medycznej dla dzieci z chorobą nowotworową z całego regionu Gdańska. Budynek zaprojektowano z zachowaniem standardów wymaganych przy wysoko specjalistycznym leczeniu ciężko chorych dzieci. Na parterze znajdują się bloki recepcji, poczekalni, dydaktyczno-naukowy, szatni personelu medycznego oraz studentów, a także pomieszczenia magazynowe. Blok administracyjny wraz z oddziałem dziennym mieści się na pierwszym piętrze, natomiast oddział hematologii dziecięcej znajduje się na drugim piętrze. Dla pacjentów w ciężkim stanie klinicznym i głębokiej mielosupresji bądź po przeszczepie szpiku przygotowano na oddziale hematologii dwie sale zapewniające pełny nadzór bakteriologiczny. W klinice znajduje się 37 łóżek, ambulatoria, pracownice: hematologiczna, mikroskopowa, diagnostyki ultrasonograficznej i gabinet EKG. Obszerne halle i świetlice są wyposażone w szafki szkolne i komputery. Klinika zapewnia także miejsca noclegowe dla rodziców. Możliwość swobodnego poruszania się w klinice oraz korzystania z kuchni stwarzają dzieciom namiastkę domowej atmosfery. Projekt kolorystyki wnętrza powstał przy współpracy ze studentami Pracowni Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Budynek wkomponowano w pierzeję ul. Dębinki, z zachowaniem skali otaczającej zabudowy.

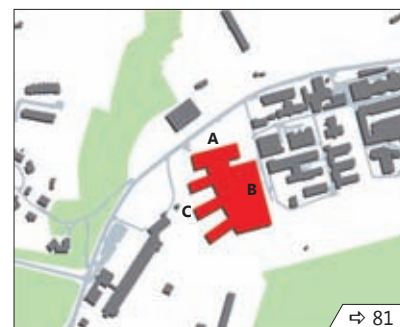
The three storey high building housing the clinic was erected and equipped by Jolanta Kwaśniewska's 'Communication without Barriers' foundation. It was built on a site within the compound of the Medical Academy in Gdańsk (now: Gdańsk Medical University). The idea guiding the hospital project was to provide stationary medical care to children with cancer from the entire region of Gdańsk. The building was designed to meet the specialist standards of a unit treating seriously ill children. The ground floor houses the reception, waiting room, a teaching and research block, the cloakroom for the medical staff and students, and storage rooms. The admin section and the day care ward occupy the first floor, while the second floor is reserved for the paediatric haematology department. Patients in serious clinical condition, suffering from severe myelosuppression, or having undergone bone marrow transplantation are accommodated in two rooms kept under full bacteriological control. The clinic has 37 beds, outpatient surgeries, and laboratories: haematological, microscopy, ultra sound diagnostics, and EEG. Spacious halls and day rooms are fitted with school furniture and computers. The clinic offers parent accommodation on site too. The freedom of moving about the clinic and using the kitchen create a substitute home-like atmosphere. The colour scheme of the interior was selected in cooperation with students of the Faculty of Painting, Academy of Fine Arts in Gdańsk. The building is aligned with the frontage of Dębinki Street and its scale fits in the surrounding development.



Akademiczne Centrum Medycyny Inwazyjnej

Główne wejście do budynku oraz wjazd do oddziału ratunkowego zaprojektowano od strony ul. Smoluchowskiego. Zaakcentowano je częściowym wycofaniem frontowej linii zabudowy. Drugie wejście od strony południowo-wschodniej zostało zaprojektowane w osi dotychczasowego głównego wjazdu od strony ul. Dębinki, w miejscu projektowanego łącznika z pozostałymi obiektami Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Połączenie obydwu wejść: od strony północno-zachodniej i południowo-wschodniej za pomocą przeszklonego, doświetlonego z góry pasażu tworzy czytelną oś kompozycyjną projektowanego budynku. Pasaż, oprócz funkcji komunikacyjnej, stanowi foyer dla wszystkich użytkowników. Znalazły się w nim usługi, takie jak: kawiarnia z restauracją, apteka, kwiaciarnia, kiosk, kaplica itp. Programy, do których należą: sterylizacja, dział wydawnictw, laboratoria, pracownia techników umieszczono poza zasięgiem pacjentów. Przejrzysty układ funkcjonalny zapewnia pacjentom, odwiedzającym i personelowi szpitala maksymalną orientację przestrzenną. Wejście główne prowadzi do pięciokondygnacyjnej części A mieszczącej przychodnię. Od strony zachodniej pasażu zaprojektowano blok B zawierający: oddział ratunkowy, centralną sterylizację, blok operacyjny, kondygnację techniczną oraz lądowisko dla śmigłowca na dachu budynku. Oddziały łóżkowe w skrzydłach C1, C2 i C3 zaprojektowano od nasłonecznionej południowo-zachodniej strony pasażu z doskonałą ekspozycją na sąsiednie zalesione wzgórze.

The main entrance to the building and the driveway to the emergency section lead from Smoluchowskiego Street. The main entrance is marked with partial retraction of the front line. The other entrance on the south-eastern side is positioned on the axis of the previous access road from Dębinki Street, at the point of the planned roofed passage intended to link it to the other buildings of the Gdańsk Medical University. The two entrances, i.e. that on the north-western side and the one in the south-eastern wall, are connected with a passage lit from above and creating a clear compositional axis of the designed building. The passage, apart from playing the traffic channelling function, is the foyer for all users. It centres such facilities as: a café and restaurant, apothecary, florist's, newsstand, chapel, etc. The programmes such as sterilisation, publication section, laboratories, and the technicians' workshop, are out of the patients' access. The transparent functional arrangement ensures maximum orientation in space for the patients, visitors, and the hospital personnel alike. The main entrance leads to the five-storey high block A, where the outpatients' clinic is located. The western side of the passage has been reserved for block B with the emergency ward, central sterilisation unit, operating theatre, technical storey, and a helicopter landing patch on the roof. The bed wards in wings C1, C2, and C3 are arranged on the south-western side of the passage so as to benefit from sunlight and an exquisite view of the



Lokalizacja: ul. Smoluchowskiego

Inwestor: Akademia Medyczna w Gdańsku (Uniwersytet Medyczny)

Projekt:

Konsorcjum Firm Arch-Deco Sp. z o.o. i APA Kuryłowicz & Associates Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Zbigniew Reszka, Michał Baryżewski, Michał Afeltowicz, Małgorzata Szymkowiak, Maria Mądry Moczorot, Magdalena Kupis, Grażyna Kuklińska, Patrycja Rożek, Monika Rogozik

Realizacja: rozpoczęcie 2009

Powierzchnia zabudowy: 11 250 m²

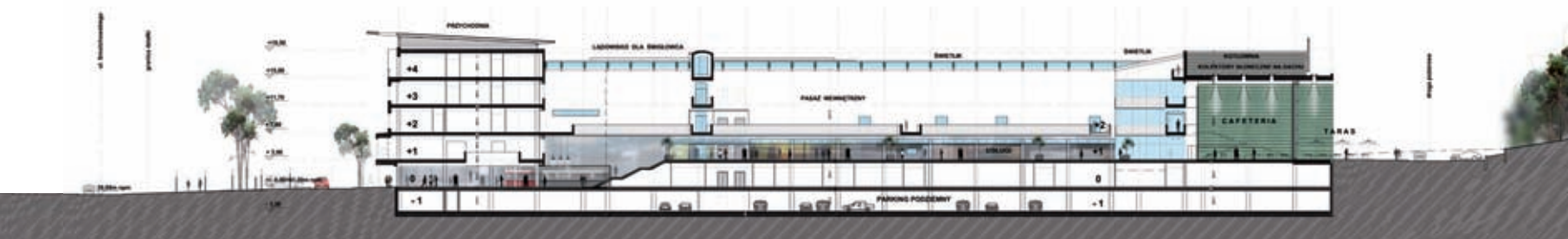
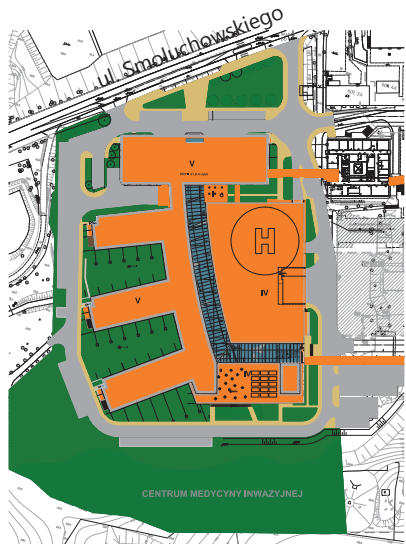
Powierzchnia użytkowa: 55 151 m²

Kubatura: 235 110 m³

- Liczba studentów studiów dziennych:**
na zajęciach w działach Centrum: 200
liczba szkolonych innych: 60
(podypl., pielęgniarские, technik med.)
- Liczba pracowników:** 1000
w tym lekarzy: 140
- Liczba miejsc w salach wykładowych:**
w zespole sal: 470
na salach seminaryjnych: 250
- Liczba łóżek:** 260
- Liczba sal operacyjnych:** 16
- Liczba miejsc parkingowych:**
na terenie wokół CMI: 102
w garażu podziemnym: 203

Część dydaktyczną D z audytorium i salami seminaryjnymi zaprojektowano od strony południowo-wschodniego wejścia. Zespół sal wykładowych i seminaryjnych umożliwi niezależne użytkowanie również przez innych, obcych użytkowników. Sala zaprojektowano z posadzką poziomą, co pozwoli na ich wykorzystanie w dowolnym układzie amfilady. Jedyne największą salę zaprojektowano w układzie amfiteatralnym. Parking podziemny z wjazdem od strony ul. Smoluchowskiego jest przeznaczony dla personelu szpitala, parkingi na terenie Centrum są dostępne dla wszystkich użytkowników. Miejsce dostaw i dojazd eksploatacyjny zaprojektowano od strony wschodniej i z parkingu podziemnego. Bryła budynku ma zwarty charakter, z wyjątkiem trzech skrzydeł szpitalnych. Zabieg ten miał na celu wpuszczenie obszarów zielonych między skrzydła, ich przewietrzanie i naturalne doświetlenie. Podczas projektowania brano pod uwagę koszty budowy i eksploatacji. Wprowadzono strefowanie użycia poszczególnych rodzajów materiałów budowlanych i wykończeniowych, zachowując jednocześnie spójną i jednorodną bryłę budynku. Zwarta, kompaktowa bryła obniża parametry eksploatacyjne (mniejsza powierzchnia elewacji i powierzchni komunikacyjnej). Również z tego względu zastosowano rozwiązania technologiczne i materiałowe podwyższające sprawność energetyczną oraz izolacyjność akustyczną i termiczną obiektu, np. do ogrzewania ciepłej wody zastosowano system baterii słonecznych, a w celu zmniejszenia wydatków energii na klimatyzację zastosowano zewnętrzne zasłony przeciwsłoneczne (zatrzymują ok. 25 % promieniowania ciepłego).

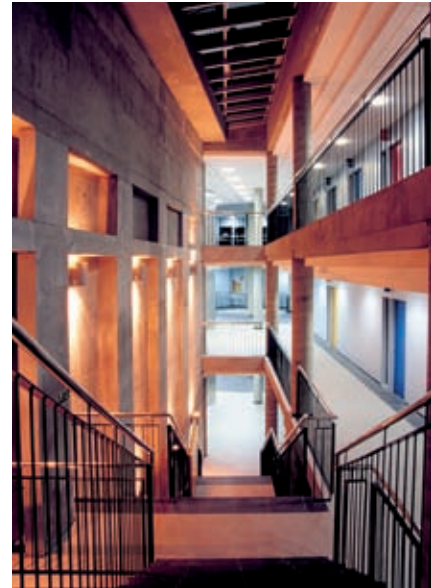
opposite wooded hill. The teaching block D, with auditoriums and seminar rooms, is located on the side of the south-eastern entrance. The lecturing and seminar room compound is arranged in a way which makes it an independent compound, available to other, third party users too. The rooms are typically fitted with flat floors so that they can enable free space rearrangement along the enfilade axis. Only the largest hall is designed amphitheatrically. The underground car park entered from Smoluchowski Street is reserved for the hospital staff, while the parking grounds on the Centre estate are open to all users. The delivery reception site is accessed from the eastern side and the underground car park. The building is compact in form, except for the three hospital wings. Their jutting out was intended to let the green creep in between the wings, and air and natural light penetrate their interior. The design stage involved consideration of the erection and operation costs. To account for them, the use of specific types of building and finishing materials is zoned. This, however, does not cause losing coherence or uniformity of the building body. Compactness reduces the operating parameters (smaller area of the outer walls and traffic dedicated space). The same aspects determined the use of technological and material solutions which enhance energy effectiveness on the one hand, and noise and thermal insulation on the other hand. For instance, a system of solar batteries is installed to heat the water, and the external sun-screens save the costs of the energy required to ensure air-conditioning (the screens reflect about 25% of the heat radiation).





150

Nauka
Education



Wyższa Szkoła Zarządzania



Lokalizacja: Gdańsk-Zabianka,
ul. Pelplińska 7

Inwestor: Prywatny

Projekt: Arch-Deco Sp. z o.o.

ARCHITEKCI:

Zbigniew Reszka, Michał Baryżewski,
Bogusława Charzyńska z zespołem:

Małgorzata Szymkowiak,
Andrzej Japczyński, Michał Afeltowicz,
Damian Bruessau

PROJEKTANCI WNĘTRZ:

Zbigniew Reszka, Michał Baryżewski

Realizacja: 2001

Powierzchnia terenu: 3 704 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 166 m²

Powierzchnia użytkowa: 3 363 m²

Kubatura: 12 010 m³

Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna budynku powstała na podstawie precyzyjnego programu wyznaczonego przez Inwestora, oraz istniejących uwarunkowań terenowych i lokalizacyjnych. Bryła została ukształtowana jako przestrzenna kompozycja form skonstruowanych na podstawie podziału funkcjonalnego. Rotunda hallu głównego — miejsce centralne szkoły — obejmuje pomieszczenia administracyjno-biurowe, natomiast skrzydła odchodzące od rotundy zawierają pomieszczenia dydaktyczne, dwie aule i salę Senatu. Całość została podporządkowana centralnej osi komunikacyjnej i zakończona wejściami do obiektu z dwóch stron. Od frontu bryła jest ukryta za poziomą betonową ścianą nawiązującą do charakteru zabudowy osiedla Żabianka (osiedle wykonane w technologii „wielkiej płyty”). Ta surowa ściana betonowa, za którą ukryto rozrzeźbioną bryłę budynku jest jednocześnie kontynuacją pierzei ulicy. Program inwestycji i ograniczenia w możliwościach zabudowy działki wymusił konieczność zlokalizowania części pomieszczeń użytkowych w kondygnacji podziemnej budynku przy jednoczesnym doświetleniu tych pomieszczeń światłem dziennym. Dzięki temu zabiegowi budynek szkoły doskonale wpasował się w otaczającą zabudowę. Zasadniczy układ nośny budynku stanowi konstrukcja szkieletowa, płyto-słupowa z elementami trzonów usztywniających w postaci wydzielonych ścian żelbetowych. Stropodach nad aulą, z uwagi na dużą rozpiętość, wymagał zastosowania specjalnej konstrukcji wykorzystującej dźwigary stalowe. Architektura wne-

The functional and spatial concept of the building was developed based on the precisely detailed programme defined by the Investor, and taking into account the existing terrain and location-dictated conditions. The building body is given the shape of a three-dimensional composition of forms structured in accordance with the internal functional division. The round tower of the main lounge is the central member of the school interior and groups the administration and office rooms. The wings jutting out of it house the teaching rooms, two assembly halls, and the Senate chamber. The entire composition is subject to the central traffic axis complete with entrances from both sides. The building front is hidden behind a horizontal wall of concrete, which refers to the prevailing nature of the Żabianka district around (the 'large slab' technology estate). The austere concrete wall concealing the 'sculpted' body of the building continues the street frontage line. The programme of the investment and the existing limitations of the potential plot development made it necessary to locate some of the usable floor area in the basement partially provided with natural lighting. That particular solution resulted in achieving the building's perfect blending with the surrounding development. Its backbone is a frame structure composed of slabs and posts, supplemented with stiffening shafts in the form of isolated walls of reinforced concrete. Because of its broad span, the ceiling over the assembly hall required special construction based on steel girders. The indoor architec-

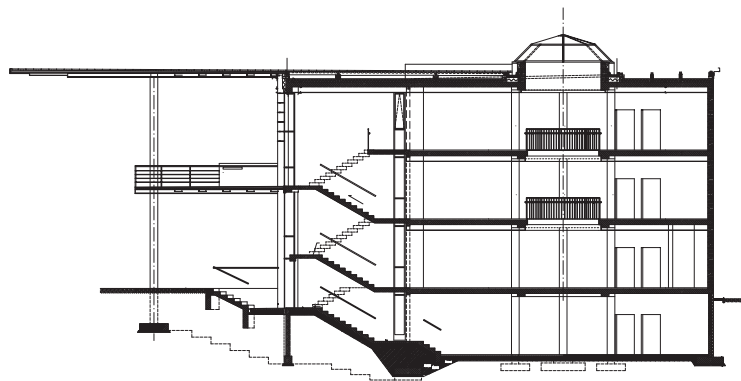


trza budynku jest ścisłą konsekwencją jego zewnętrznych form. Na szczególną uwagę zasługuje użycie betonu licowego zarówno na zewnątrz, jak i we wnętrzach, co nadaje nowoczesny charakter szkole przeznaczonej dla młodych ludzi. Kolorystyka budynku jest stonowana i wyważona, dominują dwa kolory: biały i szary. Inspiracją dla projektu wnętrza była „Kompozycja czterech kolorów”, dzieło Mondriana — głównego twórcy kierunku neoplastycyzmu, który promował w sztuce i architekturze elementy abstrakcyjne i geometryczne. Kolory „Kompozycji” — żółty, czarny, niebieski i czerwony zastosowano w stolارce drzwiowej, meblu recepcyjnym, które wyróżniają się na tle stonowanej kolorystyki wnętrza szkoły. Elementy geometryczne widać w obiekcie na każdym kroku, a oszczędność detalu sprawia że obiekt jest pozbawiony niepotrzebnych zdobień. Szkoła ma przejrzysty, klarowny i powtarzalny układ poziomów oraz podłużny układ traktów komunikacji poziomej i pionowej, ale jej wnętrza nie wywołują wrażenia monotonii. Liczne otwarcia, drzwi z nasświetlami bocznymi, duże płaszczyzny przeszkleń, galeriowy układ korytarzy, kładki oraz świetliki wzbogacają przestrzeń wewnętrzną. Obiekt posiada dwa oblicza w zależności od pory dnia: w dzień promienie świetlne podkreślają bogatą formę budynku, po zmierzchu efekt ten jest powtórzony iluminacją nocną.

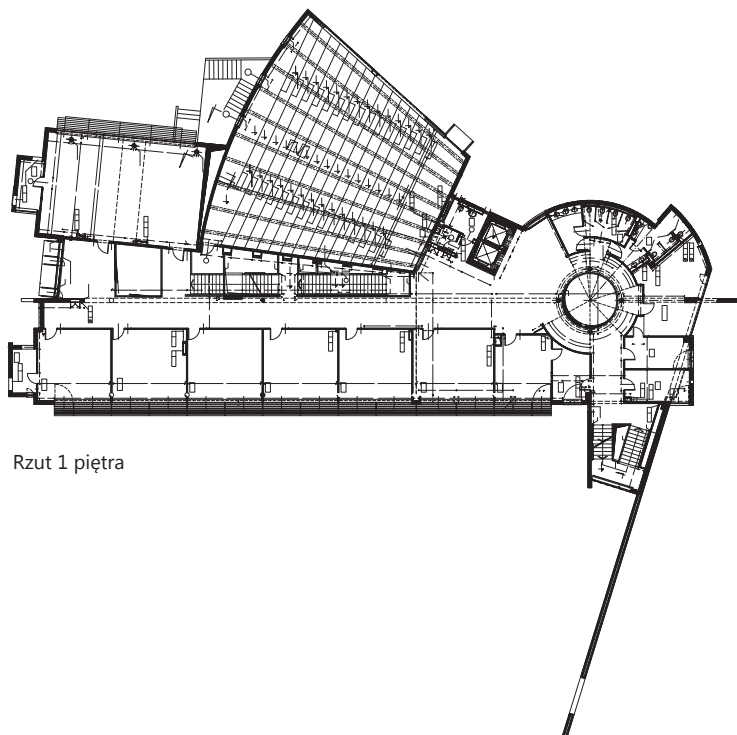
ture consequently continues the external forms. The particularly notable feature is the presence of exposed concrete, both outdoors and indoors. The material gives the school established for the young a touch of modernity. The colour scheme is toned and well balanced, with 2 dominating colours: white and grey. The interior design was inspired by the ‘Composition with Four Colours’ by Mondrian, the lead creator of Neoplasticism and promoter of abstract and geometric elements in art and architecture. The colours of the ‘Composition’, i.e. yellow, black, blue, and red, are here present in the doors and reception furniture making them stand out against the toned colour scheme of the interior. Geometrical elements are ever-present inside, and modesty in the use of details frees the bulk of the building of any redundant ornamentation. The school is given a transparent, clear, and repetitive storey layout with longitudinally extending lines of horizontal and vertical corridors. Yet, the interior does not evoke any impression of monotony. The numerous openings, doors lit from the sides, large glazed surfaces, the gallery arrangement of the corridors, and the decks and skylights enhance the inner space. The building changes appearance depending on the time of the day or night. In daytime beams of light emphasise its rich form. After dusk the effect is repeated with night illumination.

Nagrody:

- III Nagroda Casalgrande Padana Grand Prix w Mediolanie za wnętrza Wyższej Szkoły Zarządzania w Gdańsku, 2002
- II Nagroda Konkurs SARP i Polskiego Cementu za obiekt Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku, 2001
- Wyróżnienie I Stopnia Konkurs Nagroda Roku SARP za obiekt Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku, 2001



Przekrój podłużny



Rzut 1 piętra



Budynek „B”

Akademia Muzyczna

Celem Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku jest kształcenie wysoko wykwalifikowanych artystów muzyków. Wzrost liczby studentów i poszerzenie programu dydaktycznego sprawiły, że dawna siedziba przy ul. Łągiewniki stała się niewystarczająca. W latach 90. podczas kadencji rektorskiej prof. Romana Suheckiego i oraz prof. Waldemara Wojtała, Akademia zaadaptowała na swoje potrzeby dwa zabytkowe budynki: dawny budynek Gimnazjum Królewskiego (Königliche Gymnasium) oraz zespół byłych koszar przy ul. Łąkowej (Infanterie Reiterkaserne) — również była siedzibę Wojskowego Liceum Muzycznego. Obecnie Akademia dysponuje bogatą bazą lokalową o różnym przeznaczeniu, do których należą: sale dydaktyczne i konferencyjne, sala koncertowa oraz sale z fortepianami do zajęć muzycznych, sale ćwiczeniowe z pianinami, studio nagraniowe, fonoteka, biblioteka z czytelnią, akademik, hotel Dom Muzyka. W roku akademickim 2007/2008 Akademia obchodziła w nowej siedzibie jubileusz 60-lecia.

BUDYNEK A

Budynek wpisany do rejestru zabytków powstał jako gmach Gimnazjum Królewskiego. W latach 90. został adaptowany na siedzibę rektoratu Akademii oraz Wydziału Instrumentalnego. Mieszczą się w nim biura administracji i sale dydaktyczne, a także sala koncertowa (250 miejsc).

The mission statement of the Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk is to educate highly qualified musicians. The increasing number of students and expanded teaching programme made the school outgrow its premises at Łągiewniki Street at a certain point in time. In the nineties, at the time when the rector's office was held by Prof. Roman Suhecki and Prof. Waldemar Wojtał, the Academy adapted two historic buildings for its new premises: the ex-Royal Gymnasium (Königliche Gymnasium), and the ex-barrack compound (Infanterie Reiterkaserne) previously the Military Secondary School of Music at Łąkowa Street. Today, the Academy has an ample base of rooms of miscellaneous designation at its disposal, e.g. teaching rooms, conference rooms, a concert hall, grand piano halls used for music lessons, piano-equipped practice rooms, a recording studio and library, a classic library and reading room, a boarding house, and the Musician's Home hotel. In the year 2007/2008 the Academy celebrated its 60. anniversary on the new site.

BUILDING A

This listed building was first erected for the Royal Gymnasium. In the 1990s it was adapted to house the Academy's rector's office and the Faculty of Instruments. Here is the admin section, classrooms, and a concert hall (250 seats).



Lokalizacja: ul. Łąkowa 1/2

Investor: Akademia Muzyczna w Gdańsku

Projekt: Autorska Pracownia Projektowa „Sienkiewicz & Filar”
ARCHITEKT: Narcyz Sienkiewicz

Powierzchnia terenu: 2,57 ha

Powierzchnia zabudowy: 4 248 m²

Powierzchnia użytkowa: 14 880 m²

Liczba miejsc parkingowych: 160

Budynek A

Realizacja: 1997–1998

Powierzchnia użytkowa: 3 365 m²

Kubatura: 20 120 m³

Liczba sal dydaktycznych: 38

Liczba sal ćwiczeniowych: 9



Sala koncertowa



Budynek „A”

Budynek B

Realizacja: 2000–2004

Powierzchnia użytkowa: 9 990 m²

Kubatura: 50 100 m³

Max. liczba studentów: 200 osób

Max. liczba pracowników: 80 osób

BUDYNEK B

Budynek B jest częścią zespołu byłych koszar wybudowanych w roku 1910 przy ul. Łąkowej 1 i znajduje się w rejestrze zabytków. Po adaptacji budynek zawiera pomieszczenia dydaktyczne dla trzech wydziałów Akademii. Mieszczą się tu również biblioteka, fonoteka, bar i foyer. Część budynku B została zaadaptowana na Dom Studencki i hotel Dom Muzyka.

BUILDING B

Building B represents a section of the barracks first erected in 1910 at 1 Łąkowa St. The structure is listed as a monument of the past. Upon adaptation, the building provides classrooms for three faculties of the Academy. Here too, are: the library and recording library, a bar, and the foyer. A section of building B has been adapted for the Students' Boarding House and the Musicians' Home hotel.

Sala koncertowa

Realizacja: 2004–2007

Powierzchnia zabudowy: 748 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 525 m²

Kubatura: 10 210 m³

Liczba kondygnacji: 3

Sala koncertowa: 420 miejsc

Sala kameralna: 100 miejsc

SALA KONCERTOWA

Sala koncertowa to obiekt dobudowany do istniejącego zabytkowego budynku B. Autorzy projektu położyli duży nacisk na ścisłe powiązanie sali z częścią dydaktyczną uczelni. Wejście do obiektu prowadzi przez budynek B. Na głównym poziomie widowni zaprojektowano dwa przejścia podłużne i jedno poprzeczne. Budynek pełni wymiennie funkcję sali dydaktycznej i koncertowej. Zajęcia ze studentami i koncerty organizowane są w różnym czasie. Prosta bryła budynku i zastosowany materiał wykończeniowy zachowują integralność zespołu.

CONCERT HALL

The concert hall was erected as an annexe to the existing historic building B. The authors of the design linked the hall deliberately with the teaching quarters. The concert hall is entered from inside building B. The audience floor is crossed by two longitudinally running aisles and one perpendicular. The hall is used alternately for the teaching and concert functions, both skilfully woven into the timetable. The simple shape and the materials used make the building fit coherently into the compound.





Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna adaptacja Reduty Koszarowej Biskupia Górka

Klasykistyczna, zachowana do dzisiaj forma budynku powstała w latach 1871–1872. Po utworzeniu Wolnego Miasta Gdańska i jego demilitaryzacji, w celu polepszenia walorów użytkowych budynków, usunięto nasyp ziemny z dachu oraz sprzed trzeciej i drugiej kondygnacji. W latach powojennych budynek zaczął popadać w ruinę. W latach 50. działały w nim zakłady dziewiarskie, a w latach 60–70. doszło do niekontrolowanej adaptacji koszar na mieszkania o niskim standardzie. Następnie w pierwszej połowie lat 80. uruchomiono w nim uciążliwy zakład chemiczny. W drugiej połowie lat 80. skutkiem starań dyrekcji Gdańskich Zakładów Elektronicznych UNIMOR rozpoczęto prace budowlane przy adaptacji budynków na szkołę przyzakładową. Wstrzymano je na początku lat 90., gdy w tym czasie ostatecznie upadła produkcja w zakładach UNIMOR. W roku 1999 w ramach rekompensaty za utracone mienie właścicielem Reduty stała się Parafia Ewangelicko-Augsburska i ponownie wrócono do koncepcji przekształcenia koszar w budynek szkolny, jako siedzibę Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej. Autorem tej inicjatywy był dr Roman Skeczkowski. Obecnie w skład zespołu wchodzi: trzykondygnacyjny budynek koszarowy, budynek oficerski, budynek dawnej latryny (obecnie trafostacja), mur obwodowy z bramami i dziedziniec. Adaptację realizowano etapami od roku 1999: I — skrzydło zachodnie, II — skrzydło północne, III — skrzydło południowe (nadbudowa

This classicist building surviving in its original form was first put up in 1871-1872. Upon the establishment and demilitarisation of the Free City of Gdańsk its roof and the front of the third and second storeys were freed of the original earth bank to improve the functionality of the building. In the post-war times the site went gradually into disrepair. At first, in the 1950s, it housed textile works, then, in 1960-1970s it was spontaneously occupied and turned into low-standard flats. In the early 1980s it housed an arduous chemical plant. In the second half of the eighties the efforts taken by the management of UNIMOR, the Gdansk Electronic Works, resulted in initiating the project of adapting the site to the in-house vocational school. The works were, however, abandoned in the early 1990s when the UNIMOR production was ultimately discontinued. In 1999, the Redoubt was allocated to the Evangelical-Augsburg parish in compensation for the lost property. The community returned to the concept of transforming the barracks into a school building, this time the Gdańsk Higher School of Humanities. The initiative came from dr Roman Skeczkowski. Today, the compound comprises: the three-storey high barrack, the officers' quarters, the ex-latrine (now trafostation), the enclosing walls and gates, and the yard. The adaptation project was continued in stages from 1999 onwards: stage I – western wing, II – northern wing, III – southern wing (the third storey added). The



Lokalizacja: Biskupia Górka

Investor: Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna

Projekt: Biuro Usług projektowo-inwestorskich Inwestpol
ARCHITEKCI: Krzysztof Szarejko, Małgorzata Waśniewska

Realizacja: 1999–2005 (trwa kontynuacja kolejnych etapów)

Powierzchnia terenu: 9 081 m²

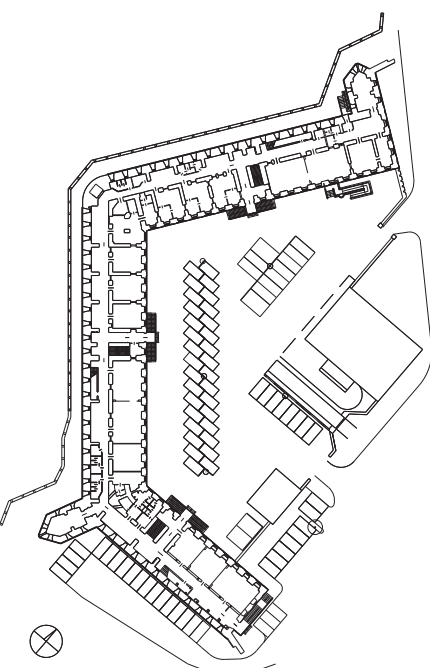
Powierzchnia zabudowy: 3 014 m²

Powierzchnia użytkowa: 5 170 m²

Kubatura: 31 416 m³

Liczba użytkowników: 420 osób

Ilość miejsc parkingowych: 86



Rzut parteru

trzeciej kondygnacji). Adaptacja i modernizacja dotyczyła głównie przystosowania budynków do nowej funkcji w zakresie komfortu użytkowania, dostępności dla osób niepełnosprawnych i bezpieczeństwa użytkowników. Zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi (budynek jest wpisany do rejestru zabytków) zachowano zewnętrzną formę koszarową budynku, przywrócono dawny wygląd elewacji oraz wyeksponowano elementy struktury obronnej wewnętrznej i zewnętrznej. Jednocześnie przy adaptacji pomieszczeń ograniczono do minimum ingerencję w pierwotny układ pomieszczeń i konstrukcji budynków. W trakcie prac zachowano lub przywrócono detale, które doskonale oddają charakter militarny obiektu. Odtworzono kształty otworów okiennych i drzwiowych, oryginalną stolarkę, uchylne kraty otworów strzelniczych, otwory strzelnicze, wrota wejściowe sutereny i parteru, osłonięto ponownie szczeliny do blokowania wejść, zachowano kółka do mocowania armat. Licowane cegłą wnętrza pozostawiono nietynkowane. Prace nad adaptacją koszar, mimo imponującego efektu nie zostały jeszcze zakończone. Na włączenie do projektu zagospodarowania czeka dawny budynek oficerski, który jest już ostatnim świadkiem niedawnej przeszłości Reduty.

adjustment and modernisation works consisted primarily in making the building suit its new function in terms of the standard of comfort offered, its accessibility to the disabled, and its users' safety. In accordance with the guidelines of the historic site conservator (the building is listed), the barracks have kept their external form. The wall decor has been restored to its original shape, and elements of the building's internal and external structure are highlighted. Intervention in the original arrangement was kept to the minimum inside. Instead, the details evidently reflecting the military nature of the complex have been retained or restored. The windows and doors were given back their original shape, and the woodwork was reinstalled. Restoration included remounting of retractable bars over the loopholes and exposing the loopholes themselves, and restoring the gate leading to the basement and ground floor. The slots designated for blocking the entrances have been re-exposed, and the rings originally used to fix the guns have been retained. The interiors finished with face brick have been left non-plastered. Even though the effect is imposing, the works are not yet complete. The ex-officer quarters, the last witness of the recent history of the site, are still awaiting inclusion in the redeveloped compound.





Szkoła Podstawowa nr 12 (Ujeścisko)

Szkoła Podstawowa nr 12 w Gdańsku-Ujeścisku to jedna z najnowocześniejszych szkół w Polsce. Powstała, by odciążać dwie istniejące szkoły podstawowe zlokalizowane na osiedlu Chełm i w Łostowicach. W 23 oddziałach, w tym pięciu przedszkolnych, może się uczyć około 700 dzieci. Dwukondygnacyjny budynek szkoły łączący trzy zespoły dydaktyczne trzykondygnacyjne zaprojektowano na planie litery E, tak aby oddzielić dzieci młodsze od starszych. Każdy z bloków nauczania ma osobne wejście do budynku i na patio. Godziny rozpoczęcia zajęć zostały zaplanowane w taki sposób, aby rozdzielić od siebie poszczególne grupy wiekowe. Sale dydaktyczne mają własne zaplecze, a pokoje nauczycielskie zaplecze socjalne z minikuchnią. Przy każdej klasie, zgodnie z życzeniem inwestora, zaprojektowano pomieszczenia zapleczy klasowych. W szkole znajdują się dwie sale informatyczne, skomputeryzowana czytelnia i biblioteka, gabinet do nauki języków oraz stolówka cateringowa na 104 miejsca. Szkoła posiada salę sportową, w której umieszczono trybuny dla 110 osób oraz ekran do projekcji multimedialnych. W budynku znajdują się też cztery sale do gimnastyki korekcyjnej oraz sala dla uczniów klas 1–3. W ramach inwestycji wykonano też dwie bieżnie – 60- i 100-metrową, boisko do piłki nożnej ze sztuczną trawą, wielofunkcyjne boiska do koszykówki, piłki siatkowej i ręcznej, do skoku wzwyż i w dal oraz pchnięcia kulą. Uczniom zapewniono zaplecze z kabinami wyposażonymi w prysznice. Sale gim-

Primary School No. 12 in Gdańsk-Ujeścisko ranks among the most modern school buildings in Poland. It was built to ease the burden of two then existing primary schools in the districts of Chełm and Łostowice. The building can accommodate about 700 children in 23 forms, including five pre-school groups. A two-storey high passage links three separate blocks arranged on the plan of the letter E. Each of the three-storey high wings is dedicated to children of a specific age range. Each block has its own entrance and a passage to the patio. The class hours are scheduled so as to keep the age groups separate. The classrooms are fitted with their own store rooms, and the staff rooms are linked to auxiliary annexes and kitchenettes. Meeting the investor's requirement, each classroom has an auxiliary storage room adjacent to it. The school has two IT classrooms, a computerised reading room and library, a fitted foreign language classroom, and a canteen of the catering type for 104 diners. The school has a sports hall with stands seating 110 people and a screen for multi-media projections. There are also four rooms designated for corrective PE classes, and a special room for children of forms 1-3. The project further included building two running tracks, 60 and 100 metres long, a football field lined with artificial turf, multifunctional grounds fit for basket ball, volley ball and handball, high jump, long jump, and standing ball throw. The children are provided with changing rooms appended with shower cabins. The gym



Lokalizacja: ul. Człuchowska 6

Inwestor: Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska

Projekt: Biuro Projektów Budownictwa Wiejskiego i Miejskiego Sp. z o.o.
ARCHITEKT: Zbigniew Włodarek

Realizacja: 2008

Powierzchnia terenu: 34 799 m²

Powierzchnia zabudowy: 4 024 m²

Powierzchnia użytkowa: 8 312 m²

Kubatura: 40 903 m³

Liczba miejsc parkingowych: 50

Wartość inwestycji: 34,5 mln zł

nastyczne w budynku szkoły umożliwiają jednoczesne prowadzenie zajęć z uczniami z siedmiu klas. Szkoła jest dodatkowo wyposażona w telewizję wewnętrzną, która pozwala na prowadzenie tych samych multimedialnych zajęć dydaktycznych w kilku salach jednocześnie, w parking dla rowerów i radiowęzeł. W obrębie działki szkoły zachowano rezerwę terenu z przeznaczeniem na wybudowanie pływalni.

halls inside the school building enable seven forms to have PE classes all at the same time. Moreover, the school is equipped with the CCTV system, which enables running the same multi-media classes in several rooms simultaneously. It has bicycle stands and a public address system. The reserve land on the site is designated for a future swimming pool.





Zakupy

Galerie handlowe | Domy Towarowe | Targowiska | Centra handlowe
Shopping galleries | Department stores | Marketplaces | Shopping centres

Shopping



City Forum

Zespół zabudowy City Forum został wybrany w wyniku rozstrzygniętego w roku 1996 konkursu architektonicznego zorganizowanego przez Stowarzyszenie Architektów Polskich. Konkursowi, a jeszcze bardziej jego wynikom, towarzyszyły spore emocje. Temat konkursu dotyczył przekształcenia w nowoczesny kompleks usługowo-handlowy fragmentu śródmieścia Gdańska położonego naprzeciwko dworca kolejowego przy głównej miejskiej arterii. Nagrodzona praca, jako jedna z niewielu spełniała wszystkie wymogi konkursowe. Podstawowym elementem zespołu jest budynek dawnego hotelu Monopol. Od strony południowo-zachodniej rozbudowano go o funkcje uzupełniające, tj. hol hotelowy, restaurację z zapleczem, salę konferencyjną i sklepy. Handlowa część zespołu jest rozwiązana w formie pasaży, który przebiega na osi ul. Podbielańskiej. Pasaż handlowy z zejściami pieszymi od strony ul. Karmelickiej i od strony restauracji hotelu znajduje się również pod poziomem terenu. Pasaż łączy się z tunelem przeznaczonym do ruchu pieszego, biegnącym w kierunku dworca głównego PKP. Zastosowane materiały wykończeniowe to głównie cegła klinkierowa i beton. Zarówno plac, jak i pozostałe tereny publiczne wyłożono kostką betonową. Założenie City Forum zostało zaprojektowane z dużym rozmachem i dbałością o detal, jednak ograniczenia budżetowe sprawiły, że wynik końcowy nie jest zgodny z końcowym założeniem projektowym. W kolejnych etapach inwestycji zrealizowano budynek garażu i kompleks kinowy z częścią biurową Ciemna City Krewetka.

The design of the 'City Forum' complex was selected for implementation in an architectural competition organised by the Association of Polish Architects, resolved in 1996. The atmosphere around the competition and its results was emotional. The goal was to transform that fragment of the Gdańsk centre lying opposite the main railway station and on the main thoroughfare, into a modern complex combining services and trade. The winning design was one of the few that met all competition prerequisites. The key component of the complex consists of the building of the ex-'Monopol' hotel. The previous building bulk was annexed with supplementary functions, i.e. the hotel lounge, restaurants and their back-up facilities, conference halls and shops on the south-western side. The trading function of the complex is arranged in the form of a mall running along the axis of Podbielańska Street. The mall, descending along the stairways from Karmelicka Street and the hotel restaurant, continues under the ground level, then merges into a pedestrian underpass, which leads on to the mail railway station. The finishing materials are dominated by clinker brick and concrete. The square and all other public areas are paved with concrete brick. The 'City Forum' project was designed with much creative imagination and care for detail. However, budgetary limitations have caused that the ultimate results diverge from the design assumptions. Continuing the investment, a high-rise car park and the city complex cum office section nicknamed the 'Dark City Shrimp' were added.

Lokalizacja: ul. Podwale Grodzkie

Inwestor: AGIB Euro-Invest

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Antoni Taraszkiewicz, Piotr Mazur, Wojciech Targowski z zespołem:

Roksana Czartopolska-Bętlejewska, Ewa Bernardowska-Barendt, Ewa Staniszevska, Agnieszka Walulik, Dariusz Klepaczko, Stefan Schleifer

Realizacja: 1998

Powierzchnia terenu: 9 123 m²

Powierzchnia zabudowy:

hotel: 6 090 m²

handel i usługi: 1 440 m²

Kubatura zespołu hotelowego: 66 554 m³

Wysokość hotelu: 15 m

Liczba kondygnacji hotelu: 4





Parking dla samochodów osobowych



Pierwszy parking wolno stojący zrealizowany w Gdańsku zaprojektowano w systemie półpoziomym. Poziomy parkowania w obu częściach są przesunięte względem siebie o pół kondygnacji. Komunikacja odbywa się po pochylniach. Jako powierzchnię parkingową wykorzystano również dach budynku. Niższa część budynku jest dwupiętrowa, część wyższa północna — trzypiętrowa posiada kondygnację podziemną. Z powodu wymogu ochrony panoramy miasta z wiaduktu Błędnik, wysokość budynku ograniczono do 12 m.

The first free-standing parking garage in Gdańsk was designed in the half-floor system. The parking levels on two sides of the building are shifted by half a floor in relation to each other. Ramps serve as the drive-in and drive-out lanes. Vehicles can be parked as far up, as on the garage roof. The lower section of the building rises two floors up, the taller one on the northern side is three-storey high over the ground, plus one underground level. To meet the requirement of protecting the panoramic view of the city from the Błędnik bridge, the building height is limited to 12 m.

Lokalizacja: ul. Korzenna, ul. Podwale Grodzkie, ul. Rajska

Inwestor: prywatny

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Piotr Mazur, Antoni Taraszkiewicz, Wojciech Targowski z zespołem:

Roksana Czartopolska-Bętlejewska, Małgorzata Skrzypek-Łachińska, Ewa Staniszevska, Małgorzata Mazur, Agnieszka Walulik, Marcin Naczke, Agnieszka Wielgosz, Magdalena Jarzyńska, Michał Kruczałak

Realizacja: 1996–1997

Wartość inwestycji:

Powierzchnia terenu: 2 175 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 918 m²

Powierzchnia użytkowa: 8 105 m²

Kubatura: 19 812 m³

Liczba miejsc parkingowych: 225





Centrum Usługowe City Forum II (Krewetka)

Obiekt powstał w miejscu wyburzonego budynku z lat 50., kojarzonego w Gdańsku z bardzo popularnym i niedrogim barem rybnym „KREWETKA”. Inwestycja była pierwszą, przy której zdecydowano o całkowitym wyburzeniu powojennej zabudowy i zastąpieniu jej nową. (Nie odważono się na taki zabieg w przypadku budowy City Forum I). Niektóre z podstawowych założeń urbanistycznych przyjętych przez projektantów:

- Utrzymanie prostokątnego układu ulic Starego Miasta
- Dopełnienie układu urbanistycznego rejonu byłego placu Gorkiego poprzez stworzenie południowego zamknięcia placu, Domknięcie przestrzenne placu kończącego ul. Elżbietańską i domknięcie osi ul. Karmelickiej
- Zbudowanie silnej pierzei ul. Podwale Grodzkie odpowiedniej do znacznych gabarytów przestrzennych tej ulicy
- Utrzymanie sylwetki zabytkowego zespołu historycznej zabudowy Gdańska w widoku z mostu Błędnik.

Autorzy projektu przyjęli zasadę podziału bryły budynku na mniejsze elementy składowe. Ponadto poszczególne elewacje budynku różnią się, akceptując odmienny charakter wytworzonych wnętrz urbanistycznych kwartału zabudowy. Dla wzmocnienia integralności wszystkie elewacje wykończono w tonacji brązu i okładzin ceramicznych, co stanowi również odniesienie do kolorytu pejzażu Gdańska. W obiekcie znalazły się: kino z salami dla 2 083 widzów, sklepy i restauracje dla 550 gości.

The complex replaced the pulled down building originating from the nineteen fifties, which the local population associated with a highly popular and not too expensive „KREWETKA” [Shrimp] fish bar. The investment was the first project which involved making the decision to demolish the post-war development in its entirety and replace it with new architecture. (The approach was not dared in the case of City Forum I). Here are some of the key city-planning assumptions the designers adopted:

- save the rectangular street grid of the Old City, complete the city quarter of the ex-Gorky Square by creating its southern wall,
- create the spatial closing of the tiny square ending Elżbietańska Street, and close the axis of Karmelicka Street,
- introduce a clear, space-organising frontage to Podwale Grodzkie Street to match its substantial dimensions,
- retain the silhouette view of the historic Gdańsk quarters extending from the Błędnik bridge.

The authors of the design adopted the rule of dividing the building body into smaller components. Each of the smaller sections of the front wall is different, thus emphasising the different character of the urban quarter within the block. To ensure integrity on the other hand, all external walls are given a brownish finish of ceramic facing tiles, which further reflects the colour scheme of the Gdańsk city-scape. The complex includes a several-hall cinema for the audience of 2083, shops, and restaurants seating 550 guests.



Lokalizacja: ul. Karmelicka, ul. Elżbietańska, ul. Podbielańska

Inwestor: Vision Film Distribution Company Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Piotr Mazur, Wojciech Targowski, Anotni Taraszkiewicz wraz z zespołem: Stefan Schleifer, Dariusz Klepaczko

Realizacja: 2000–2002

Powierzchnia zabudowy: 4 398 m²

Powierzchnia użytkowa: 12 987 m²

Kubatura: 74 613 m³

Liczba miejsc postojowych: 99





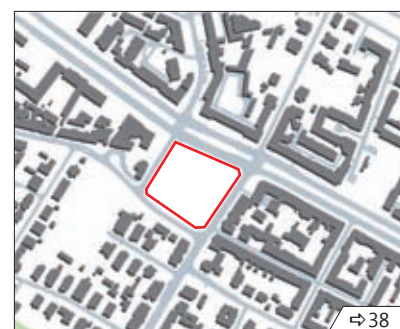
Lata 90.

Mini Targowisko Manhattan

Pierwszą oznaką uwalniania gospodarki z socjalistycznych ograniczeń były spontanicznie zakładane targowiska. Rynek pozbawiony całkowicie w latach 80. towarów nadrobił szybko zaległości. Wszędzie, gdzie gromadzili się ludzie: na placach, przystankach komunikacji, w okolicach dworców, w tunelach, następowała ekspansja ulicznego handlu. Początkowo handel odbywał się z polowych, składanych łóżek, które wkrótce zamieniono na wysokie metalowe skrzynie, zwane popularnie „szczękami”. O ile łóżka „zniknęły” szybko, to metalowe stragany zaczęły szpetnie wrastać w miejski krajobraz. Pierwszą udaną próbą ucywilizowania ulicznego handlu była budowa Mini Targowiska Manhattan w Gdańsku-Wrzeszczu. Na placu wybudowano 60 pawilonów o pow. 25 m² każdy, 3 pawilony gastronomiczne po 50 m², jeden szalek publiczny i budynek socjalno-biurowy. Parking zajmował 2 300 m², 1 150 m² pozostawiono dla klientów tradycyjnego targowiska.

Targowisko w tej formie przetrwało prawie 10 lat, w czerwcu roku 2001 rozpoczęto budowę Gdańskiego Centrum Handlowego Manhattan.

The first sign indicating that the economy was shedding the bonds of socialist restrictions were the spontaneously growing market places. The market, nearly drained of supply in the nineteen eighties, was swiftly filling in the shortages. Wherever people naturally met in larger numbers, i.e. squares, tram and bus stops, railway stations, or underground passages, street trade crept in and flourished. Initially, the goods were displayed on folded camping beds, soon replaced with tall metal chests commonly nick-named the “jaws”. While the “beds” disappeared soon, the metal stalls began to take root marring the city landscape. The first successful attempt at civilising street trade came with the erection of the ‘Manhattan’ Mini Market in Gdańsk-Wrzeszcz. The compound comprised 60 pavilions 25 sq.m. each, 3 catering outlets 50 sqm. each, a public toilet, and a back office and social facility building. The parking ground took 2 300 sqm., and a plot of 1 150 sqm. was left for the traditional open air trading. The market-place existed for nearly 10 years until the works on the ‘Manhattan’ Shopping Centre began in June 2001.



Położenie: al. Grunwaldzka, ul. Partyzantów (dawniej plac generała Świerczewskiego)

Inwestor: Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług

Realizacja: 1990, zagospodarowanie tymczasowe

166

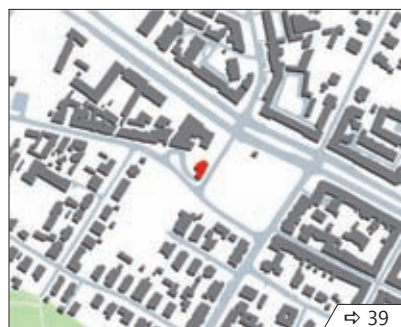
Zakupy
Shopping



Stan obecny



Restauracja McDonald's (Adaptacja i rozbudowa budynku przy CH „Manhattan”)



Lokalizacja: ul. Partyzantów 6

Inwestor: KMK „Interfarma”

Projekt: „Filar” Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Szczepan Szotyński, Małgorzata Kruszko-Szotyńska

konstruktor: Janusz Witman

Realizacja: 1994

Powierzchnia terenu: 604 m²

Powierzchnia zabudowy: 312 m²

Powierzchnia użytkowa: 834 m²

Kubatura: 3 002 m³

Liczba miejsc konsumpcyjnych: 145

Wysokość: 13,5 m

Ilość kondygnacji: 3

Restauracja McDonald's znajduje się w budynku u zbiegu ulic Grunwaldzkiej i Partyzantów. Jest to pierwsza restauracja tej sieci powstała w Gdańsku. W przeszłości w budynku znajdowała się siedziba administracji Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej związana z nieistniejącą już zajezdnią tramwajową przy ul. Partyzantów. Prawie 100-letni budynek został wybudowany w konstrukcji ceglanej, z drewnianymi stropami i więźbą dachową. Ze względu na walory kulturowo-historyczne architektury, zewnętrzna bryła budynku została objęta ochroną konserwatorską. Elewacje obiektu zostały wyczyszczone i odtworzone, uzupełnione o nową stolarkę okienną i drzwiową. Wnętrze budynku i układ konstrukcyjne zostały całkowicie przebudowane. Dobudowana część restauracji dzięki dużej powierzchni przeszkleń w elewacji zachowuje integralność z historyczną częścią budynku. Siedziba restauracji McDonald's w Gdańsku Wrzeszczu to dość nietypowe miejsce jak na siedzibę sieci kojarzonej z nowoczesną i szybką konsumpcją.

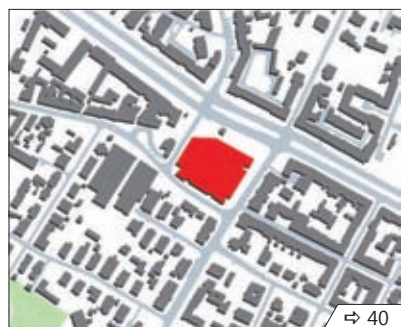
McDonald's occupies the building at the convergence of Grunwaldzka and Partyzantów Streets. It was the first restaurant of the chain to be opened in Gdańsk. The site was taken over from the Municipal Transport Enterprise which used it for its administrative function serving the nearby, now non-existent tram depot at Partyzantów Street. This nearly 100 year-old structure was built in brick, with timber ceilings and rafter framing. In recognition of the cultural and historic significance of its architecture, the external shape of the building was subject to protection. The walls were cleaned, their details supplemented, and fitted with new windows and doors. The structure and space indoors were totally rearranged. The annexed section of the restaurant blends with the authentic building body thanks to a large share of glazed surfaces. The McDonald's in Gdańsk Wrzeszcz is fairly atypical for a facility associated with modern fast food consumption.







Gdańskie Centrum Handlowe Manhattan



Lokalizacja:

al. Grunwaldzka, ul. Partyzantów,
ul. Jaśkowa Dolina

Inwestor:

Gdańskie Centrum Handlowe Manhattan SA

Projekt:

PPW Fort Sp. z o.o.
Wojciech Targowski, Antoni Taraszkiewicz,
Piotr Mazur z zespołem :
Katarzyna Czajko, Bartosz Kubryński,
Małgorzata Skrzypek-Łachińska, Ewa
Staniszewska, Roksana Czartopolska-
Bętlejewska, Małgorzata Kowalczyk,
Agnieszka Walulik, Dariusz Klepaczo,
Stefan Schleifer

Realizacja: 2001–2003

Wartość inwestycji: 140 mln zł

Pow. zabudowy: 8 280 m²

Pow. użytkowa: 29 630 m²

Kubatura: 232 500 m³

Ilość kondygnacji: 7
(początkowo projektowano 8)

Ilość miejsc postojowych: 360

Założeniem projektu, było zaprojektowanie budynku Centrum Handlowego i reprezentacyjnej miejskiej przestrzeni charakterem się wpisującej w kontekst XIX-wiecznej architektury. Budynek zaprojektowano w formie zwartej, jednopiętrowego zespołu wypełniającego niemal całą powierzchnię działki. Architektura nawiązuje do zabudowy sąsiedniej. W elewacji zastosowano materiały wykończeniowe typu: kamień, okładziny aluminiowe, szkło systemowe, okładziny i żaluzje ceramiczne. Hol wejściowy budynku został otwarty na wszystkie kondygnacje naziemne i doświetlony przeszkleniami dachowymi. Układ przestrzenny wnętrza, oprócz stałego pionu komunikacyjnego (windy panoramiczne, ruchome schody i pochylnie), pozwala na zgodną z aktualnymi potrzebami swobodę kształtowania powierzchni lokali sklepowych, gastronomicznych itp. W programie użytkowym znalazły się:

- światowe Centrum Handlu Bursztynem
- 120 sklepów i punktów usługowych
- restauracje, kawiarnie, bary
- centrum odnowy biologicznej, salony urody
- powierzchnie biurowe
- dwupoziomowy parking rotacyjny.

Budynek otrzymał wyróżnienie w konkursie SARP za rok 2003 w kategorii obiektów użyteczności publicznej. W uzasadnieniu nagrody napisano: „...wyróżnienie za bardzo trafne wpisanie się i uzupełnienie otoczenia współczesnej dzielnicy handlowej, jakim zawsze, nie tylko dla Gdańszczan było to miejsce. Swoją atrakcyjną formą, doborem

The intention which lay behind the project was to create a shopping mall with an air of sophisticated urban space, and to blend the building in terms of character with the context of the 19. century architecture. The mall is designed in the form of a compact, single-space complex occupying virtually the entire plot. The architecture refers to the neighbouring development. Stone, aluminium cladding, structured glazing, siding, and ceramic blinds are used as the outdoor finishing materials. The entrance hall inside the building opens onto all overground storeys. Skylight roof provides additional lighting. The spatial arrangement of the interior, except for the fixed vertical transport shaft (panoramic lifts, escalators, and ramps), leaves unrestricted freedom of shaping the shopping floor, catering corners, and the like so as to match the current needs. The Centre use programme includes:

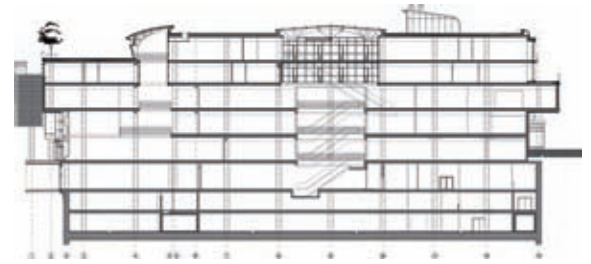
- the World Amber Trade Centre,
- 120 shops and service outlets
- restaurants, cafes, bars
- biological renovation centre, beauty salons,
- office space
- a two-level public car park.

The building was distinguished in the 2003 SARP [Polish Architects' Association] competition in the category of public amenities. In justification of its decision, the jury wrote: „...distinction for on-the-spot blending with and complementing the surrounding contemporary shopping district, which the site has always been to the Gdańsk residents

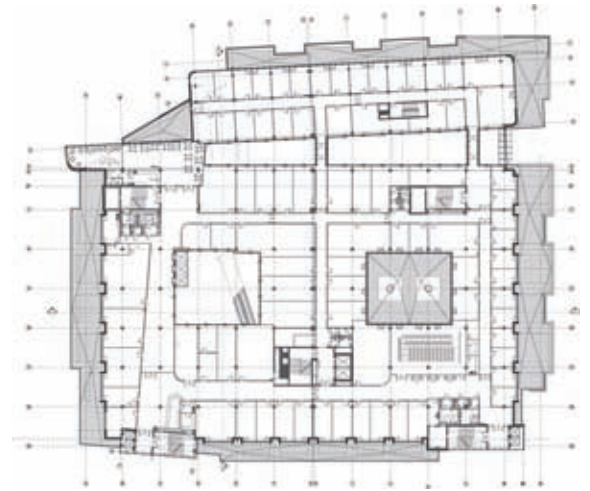
szlachetnych materiałów oraz poprzez rzadko spotykaną w obiektach komercyjnych przejrzystość i lekkość ażurowej elewacji, budynek wyróżniony podniósł jeszcze wyżej rangę tej części Trójmiasta. Dopiero co oddany do użytku obiekt spotkał się już z wielkim uznaniem nie tylko środowiska miejscowych architektów ale także zwykłych użytkowników i mieszkańców...”

and others. With its attractive form, selected high-class materials, and transparency and lightness of its lattice-like external walls, rarely encountered in commercial structures, the distinguished building enhanced the position of this area in the Tri-City. Handed over but a while ago, the mall has already earned deep appreciation of not only the local architectural circles, but also its regular users and ordinary city-dwellers...”





Przekrój podłużny



Rzut 3 piętra







Modernizacja Hali Targowej w Gdańsku



Lokalizacja: Plac Dominikański 1

Inwestor: Kupcy Dominikańscy Sp. z o.o.

Projekt:

ARCHITEKCI: Elżbieta Ratajczyk-Piątkowska,
Ksenia Piątkowska

Realizacja: 2000–2005

Powierzchnia terenu: 1 948 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 948 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 242 m²

Kubatura: 28 542 m³

Liczba sklepów: 107

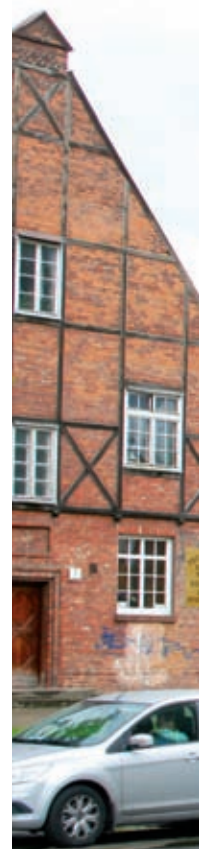
Wartość inwestycji: 16,5 mln zł

Gdańska Hala Targowa powstała w roku 1896 na miejscu zniszczonego w roku 1813 i rozebranego klasztoru dominikańskiego. Budowa jej wynikała bezpośrednio z konieczności likwidacji handlu ulicznego i poprawy warunków higieniczno-sanitarnych. Nowoczesna hala targowa zapewniła miejsce dla 280 straganów na parterze i 55 straganów w piwnicy, oraz ok. 627 stanowisk handlu na wolnym powietrzu. Hala przetrwała wojnę, lecz przestała pasować do powojennej koncepcji handlu uspołecznionego, narzuconej wraz z nowym ustrojem politycznym. Z tego powodu budynek został „skazany na śmierć techniczną”. W latach 2000–2005 nowy właściciel przeprowadził generalny remont obiektu pod ścisłym nadzorem konserwatorskim. W trakcie prac nad adaptacją piwnic odkryto pozostałości kamiennych fundamentów romańskiego, najstarszego gdańskiego kościoła z XII wieku. Odkrycie wyeksponowano kosztem zmniejszenia powierzchni handlu. W trakcie modernizacji poddano konserwacji elementy konstrukcyjne hali, więźbę dachową oraz zachowaną oryginalną stolarkę.

W wyniku prac adaptacyjnych hala zyskała dodatkową kondygnację na antresoli, oraz możliwość pełnego wykorzystania piwnic. Na powiększonej powierzchni rozmieszczono 107 sklepów o różnym asortymencie towarów. Część piwniczna została w całości przeznaczona na handel artykułami spożywczymi. Komunikacja pomiędzy poziomami odbywa się za pomocą dwóch klatek schodowych i windy dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

The Market Hall of Gdańsk was first built in 1896 on the site of the Dominican cloister destroyed and demolished in 1813. Its erection was dictated by the immediate necessity to liquidate street trading and improve the hygienic and sanitary conditions. The then modern market hall provided space for 280 stalls on the ground floor and 55 stalls in the basement. These were supplemented by about 627 stands in the open air. The market hall survived the war, but ceased to fit the post-war concept of socialized retail trade, imposed by the new political regime. For this reason the building was condemned to technical death. In the years 2000–2005, the new owner conducted a total overhaul of the structure under close supervision of the historic site conservator. The works on adaptation of the cellars revealed the remains of the stone foundations of a Romanesque church dating back to the 12. century. It is the earliest shrine ever discovered in Gdańsk. The excavation site was left open to view at the expense of the trading area. The modernisation works involved conservation of the hall structural members, its rafter framing, and the surviving authentic carpentry.

The adaptation added an extra mezzanine floor and opened up the basement to full use. The thus enlarged indoor space was arranged into 107 shops offering an array of various goods. The basement section is wholly reserved for food articles. The traffic in between the floors is serviced by two stairways and a lift suited to the needs of the disabled.



Cukiernia Pellowski

Budynek zlokalizowany został w obszarze Starego Miasta, nawiązując do układu planu Buhs'ego, pomimo że nowy przebieg ul. Rajskiej i przebudowa tej części miasta odbiega znacznie od tych przekazów historycznych. Architektoniczna forma i bryła budynku nie nawiązuje więc do istniejącej pierzei ulicy, lecz do pobliskich starych budynków stojących nad kanałem Radunii. Zastosowano tu śmiałe połączenie tradycyjnych i współczesnych detali i materiałów budowlanych, jak na przykład cegły licowej, dachówki ceramicznej i blachy miedzianej z dużymi przeszkleniami okien parteru i piętra z aluminium i stalą nierdzewną. Program użytkowy parteru obejmuje sklep piekarniczo-cukierniczy z aneksem gastronomicznym, na piętrze zaś przewidziano obszerną salę kawiarni.

The building is located within the Old City area as marked on the Buhse plan, even though the new route of Rajska Street and redevelopment of these city quarters diverge significantly from the historic documentation. The architectural form and body of the building does not refer to the existing street frontage, but the nearby authentic structures on the banks of the Radunia Canal. The structure boldly combines traditional and contemporary detail and building materials, to name e.g. facing brick, ceramic roof tiles, and copper sheets, large-size windows on the ground and first floors framed in aluminium and stainless steel. The use programme of the ground floor combines a pastry and bakery shop with a catering annexe. The first floor houses a spacious cafe.



Lokalizacja: ul. Rajska 5

Inwestor: prywatny

Projekt: Baum, Kwieciński architekci Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Andrzej Kwieciński i Marcin Ochmański

Realizacja: 1999

Powierzchnia zabudowy: 338 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 038 m²

Kubatura: 4 884 m³

174

Zakupy
Shopping





Zespół Handlowy Wielki Młyn (adaptacja)

Lokalizacja: ul. Wielkie Młyny 16

Inwestor: Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług

Projekt:

ARCHITEKT: Elżbieta Piątkowska

Realizacja: 1993

Powierzchnia zabudowy: 1 061 m²

Powierzchnia użytkowa: 2 300 m²

Powierzchnia handlu: 1 489 m²

Kubatura: 19 151 m³

Liczba stoisk handlowych: 72



Nagroda:

- Rewitalizacja budynku Wielkiego Młyna otrzymała nagrodę w plebiscycie na najlepszy budynek użyteczności publicznej, który powstał w Gdańsku w latach 1989–1999

Budynek Wielkiego Młyna został wzniesiony przez Krzyżaków w XIV wieku. Stanowił największe tego typu urządzenie w Europie. Młyn wraz z wyposażeniem spłonął w roku 1945. Odbudowana bryła pełniła funkcje magazynowe, handlowe m.in. mieścił się tu PEWEX, gdzie można było kupować luksusowe produkty, płacąc zachodnią walutą. W latach 80. we wspaniałej surowej scenerii pustego młyna odbywały się spektakle teatralne. W listopadzie roku 1980 Teatr Wybrzeże wystawił sztukę *Sprawa Dantona* Stanisławy Przybyszewskiej w inscenizacji Andrzeja Wajdy i w reżyserii Macieja Karpińskiego. W latach 90. Młyn przejęło Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług w Gdańsku. Po zmianie fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego umożliwiono adaptację Młyna na usługi. W ramach przebudowy i adaptacji nie odtworzono jednak 18 kół młyńskich. Układ konstrukcyjny wnętrza budynku opiera się na samodzielnej konstrukcji stalowej oddylatowanej od zabytkowych ścian i fundamentów. Zaletą zastosowanego rozwiązania architektonicznego i konstrukcyjnego jest możliwość usunięcia lub wymiany wewnętrznej współczesnej struktury budynku bez naruszenia zabytkowej tkanki Wielkiego Młyna.

Układ funkcjonalny opiera się na koncepcji przestrzennego holu-patio obudowanego z trzech stron trzema kondygnacjami handlowymi. Komunikację pomiędzy poziomami rozwiązano za pomocą obszernych schodów i panoramicznej przeszklonej windy.

The Grand Mill was originally erected by the Teutonic Knights in the 14. century and in those days was the largest facility of the type in Europe. The mill and its equipment was consumed by fire in 1945. Its reconstructed shell was used as a storage, then served trading purposes, e.g. the PEWEX shop where the customers could purchase luxury goods for foreign currencies. In the eighties the magnificent and austere scenery of the empty mill served as the setting for theatrical performances. It was here, in November 1980, that the Wybrzeże Theatre played Stanisława Przybyszewska's *The Danton Case* staged by Andrzej Wajda under the direction of Maciej Karpiński. In the nineties the Mill was taken over by the Private Trade and Services Association in Gdańsk. The amended local spatial and environmental plan permitted its adaptation for services. The redevelopment and adaptation works, however, did not entail reconstruction of the 18 mill wheels. The structural backbone of the interior is based on a self-supporting steel construction independent of the authentic walls and foundations. The advantage of the employed architectural and structural solution is that the contemporary indoor structure can be removed or replaced without any intervention into the authentic body of the Grand Mill. The functional arrangement is based on the concept of a spacious hall and patio surrounded with three shopping storeys on three sides. The traffic in between is secured by a broad flight of stairs and a panoramic, glazed lift.





Galeria Handlowa Madison



Lokalizacja: ul. Rajska 10

Inwestor: Hossa Przedsiębiorstwo Budowlane SA

Projekt: Pracownia Projektowa Hossa Przedsiębiorstwo Budowlane SA
 ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Elżbieta Bieszk, Andrzej Kwieciński, Marcin Woyciechowski

Wykonawca:

Hossa Przedsiębiorstwo Budowlane SA

Realizacja: otwarcie listopad 2003

Powierzchnia zabudowy: 6 307 m²

Powierzchnia użytkowa: 27 408 m²

Kubatura: 129 088 m³

Wysokość maksymalna: 19,5 m

Obiekt o wysokości IV kondygnacji wypełnia kubaturą niemal całą powierzchnię działki. Wysokością nawiązuje do otaczającej czterokondygnacyjnej zabudowy. Zastosowanie w elewacjach czerwonej cegły nawiązuje do ceglanych kubatur historycznych budynków Gdańska. Elewacje parteru biegnące wzdłuż ulic zaprojektowano jako przeszklone witryny w podcieniach. We wnętrzach zaprojektowano główny ciąg komunikacyjny po śladzie wewnętrznej uliczki w linii dawnej ulicy *Paradiesgasse*. Pierzeje parterowej uliczki na znacznym odcinku pokrywają się z jej historycznym przebiegiem. W kondygnacji podziemnej znajduje się parking na 114 miejsc postojowych i pomieszczenia techniczne. Projektanci uwzględnili też możliwość połączenia podziemnego parkingu z planowanymi budynkami usługowymi na sąsiednim narożniku ul. Rajskiej i Heweliusza.

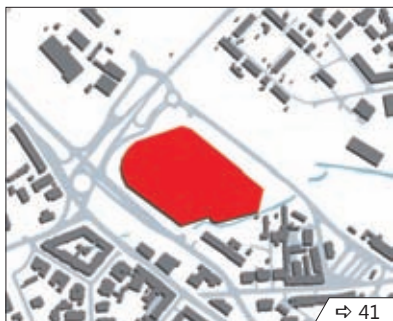
The body of this four-storey structure covers almost the entire area of its plot. Its height relates to the four-storey frontages around. Red brick used as the finishing material on the external walls refers to the brick bulks of the authentic Gdańsk architecture. The street lining facade of the ground floor forms a continuum of arcaded display windows. Inside, the main traffic track follows the line of the now non-existent *Paradiesgasse* Street. The frontages of the ground floor track largely match the lane's historic route. The underground basement holds a car park for 114 cars and technical premises. The designers further provided for the potential linking of that underground garage with the car parks of the service outlets planned at the opposite corner of Rajska and Heweliusza Streets.







Galeria Bałtycka



Lokalizacja:

al. Grunwaldzka, ul. Kościuszki

Inwestor: ECE Projektmanagement, Deutsche EuroShop AG

Projekt: A-Plan bis Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Jacek Droszcz, Zbigniew Kowalewski, Andrzej Kwieciński, Jörg Neuhaus

PROJEKTANCI WNĘTRZ: Elżbieta Lerch-Zajączkowska z zespołem

Realizacja:

wrzesień 2006–październik 2007

Powierzchnia zabudowy: 23 894 m²

Powierzchnia użytkowa: 103 171 m²

Kubatura: 451 742 m³

Wysokość: 19 m
(dominanta od al. Grunwaldzkiej i ul. Kościuszki 20,7 m)

Długość budynku: 234 m

Szerokość budynku: 169 m

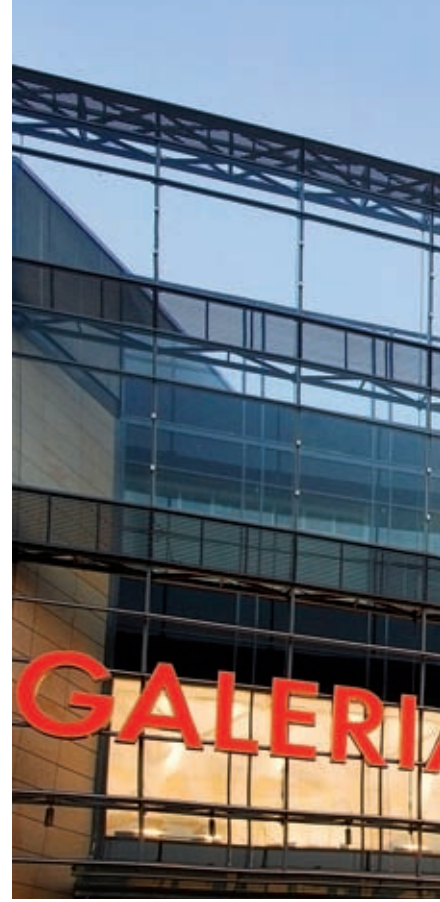
Wartość inwestycji:
140 mln euro (550 mln zł)

Galeria Bałtycka wpisła się w trend budowania centrów handlowych w centrum miasta. Ze względu na utrudnienia w dojeździe, uruchamianie kolejnych gigantów na obrzeżach miast mimo niższych cen gruntu, staje się coraz mniej opłacalne, ponieważ czasochłonny dojazd zniechęca klientów. Centralna lokalizacja wymusiła na inwestorze poniesienie wysokich nakładów na prace przygotowawcze, w tym na rozbiórkę istniejącej zabudowy m.in. budynków Zakładów Przemysłu Cukierniczego Bałtyk, budynków Spółdzielni Mleczarskiej Maćkowy, dawnego Biura Projektów Komunikacyjnych, budynków mieszkalnych przy ul. Kościuszki. Przebudowa układu komunikacyjnego wokół galerii wraz ze skrzyżowaniem ulic Grunwaldzkiej, Słowackiego i Kościuszki kosztowała inwestora 20 mln zł.

Powierzchnia działki przeznaczonej na galerię została zabudowana niemal w całości. Galeria posiada dwa wejścia: od al. Grunwaldzkiej i od ul. Kościuszki oraz od strony placu znajdującego się przed dworcem PKP. W kondygnacji podziemnej oraz w dwóch nadziemnych zlokalizowano handel, czyli ok. 200 sklepów różnych branż. Drugie i trzecie piętra mieszczą parkingi zaprojektowane łącznie na 968 miejsc parkingowych. Pomieszczenia techniczne znajdują się na II i III piętrze, biurowe ulokowano na III i IV piętrze. Budynek został zaprojektowany jako obiekt jednobryłowy. W elewacji wzdłuż alei Grunwaldzkiej umieszczono obszerne witryny sklepowe, co podkreśla handlowy charakter ulicy. Poprzez drobne podziały w elewacji wielki budynek Galerii został dopasowany do otaczającej 3-4 piętrowej zabudowy mieszkalnej typowej dla Wrzeszcza.

The Baltic Gallery has joined in the trend of building shopping malls in the city centre. Tedious driving about the city has made further investments in gigantic shopping centres at the city outskirts decreasingly profitable, despite the lower land prices. The travelling time scares the customers away effectively. The Gallery's central location, on the other hand, put the investor in the position where he had to face incurring high costs of the preparatory works. Some consisted in clearing the land of its previous development, i.e. demolition of the Baltic Confectionery Works, the compound of the Maćkowy Dairy Cooperative, the building of the ex-Transport Design Office, and the residential buildings at Kościuszki Street. The redevelopment of the transport routes around the gallery, including the crossing of Grunwaldzka, Słowackiego, and Kościuszki Streets, cost the investor PLN 20 million. The land designated for the gallery was built up almost entirely. The gallery has two entrances: from Grunwaldzka and Kościuszki Streets, and from the square in front of the railway station. The basement and the first two overground storeys are dedicated to retail trade, i.e. about 200 shopping outlets of various trades. The second and third floors house car parks designed to the capacity of 968 vehicles. The technical premises are located on the second and third floors, and the offices on the third and fourth floors. The building is designed as a single block structure. The front wall along Al. Grunwaldzka Street is fitted with large display windows, which highlight the commercial character of the street. Minor divisions of the front wall surface have made the building fit in the surrounding housing development, typically three to four-storey high.

Galeria
Bałtycka



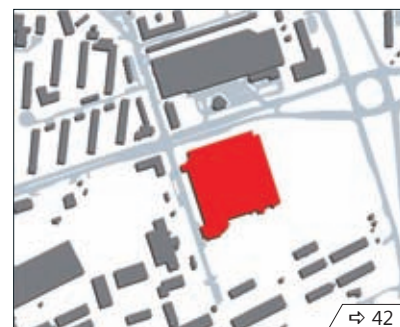




Centrum usługowo-administracyjne Real

Centrum usługowo-administracyjne przy ul. Kołobrzeskiej zostało zaprojektowane jako zespół zintegrowanych budynków o różnicowanych funkcjach połączonych galerią handlowo-usługową położoną równolegle do ul. Kołobrzeskiej i al. Rzeczypospolitej. W głębi działki, poza pierzeją uliczną, zaprojektowano budynki niższe: dom towarowy, galerie handlowe gastronomiczne oraz wielopoziomowy, otwarty parking naziemny. Projekt nie został zrealizowany w tej formie. Ograniczono realizację do I etapu, czyli do budowy hipermarketu z podziemną halą garażową, o powierzchni sprzedaży ok. 11 tys. m², oferującego artykuły spożywcze i gospodarstwa domowego. Aby zredukować niekorzystne oddziaływanie płaskiego hipermarketu na miejską przestrzeń, od strony ul. Kołobrzeskiej dobudowano kondygnację biurowo-usługową. Z budową wiązała się zacięta, pełna dramatycznych zwrotów, walka o wstrzymanie inwestycji, prowadzona zarówno przez lokalne stowarzyszenia i organizacje — przeciwników budowy hipermarketu, jak i władz miasta, które wymagały od inwestora realizacji zabudowy o śródmiejskim, reprezentacyjnym charakterze.

The service and administration centre at Kołobrzeska Street was originally designed as a compound of mutually integrated buildings differing in functions and combined with a trading and service mall along Kołobrzeska and Rzeczypospolitej Streets. Lower buildings, behind the street-facing frontages, were to continue into the plot: with a department store, shopping galleries, catering outlets, and a multi-level, open car park on the ground level. The design was not implemented in the described form. Instead, it was limited to Stage I, i.e. the hypermarket and its underground car park. With the selling floor of ca. 11 thousand sqm, the market offers an array of groceries and household goods. To reduce the negative impact of the flat market body on the cityscape, an office and service floor was added on the Kołobrzeska Street side. The investment went through a stage of a dramatic battle full of bends and twists, fought by local associations and organisations resistant to the hypermarket idea, and the city authorities which demanded that the investor execute the structure in a form that would give the area a downtown and impressive appearance



Lokalizacja: ul. Kołobrzeska
Inwestor: GBS-Objekt 27 Sp. z o.o.
Realizacja: luty 2002–grudzień 2003





Alfa Centrum



Lokalizacja: ul. Kołobrzeska 41c

Projekt: Arco pracownia projektowa
ARCHITEKT: Małgorzata Ułasińska

Realizacja: 2002

Powierzchnia zabudowy: 11 982 m²

Powierzchnia użytkowa: 51 317 m²

Kubatura: 182 795 m³

Pierwszy duży kompleks handlowo-usługowy wybudowany w dzielnicy Przymorze. W programie funkcjonalnym oprócz galerii handlowej i biur o łącznej powierzchni ok. 20 tys. m², znalazło się multikino z 8 salami kinowymi o pow. 4,5 tys. m². Parkingi o łącznej powierzchni 20 tys. m² zrealizowano na dwóch kondygnacjach podziemnych. Centralnym punktem obiektu jest wewnętrzne patio, które szybko stało się miejscem lubianym i uczęszczanym. Przymorze jest dzielnicą pozbawioną typowej dla śródmieścia struktury urbanistycznej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej. W roku 2007 dokonano przebudowy wnętrza według projektu „PG-Projekt” Biuro Projektów Paweł Gębka.

The first large complex combining trade and services in the district of Przymorze. Its functional programme complements the shopping gallery and offices, all totalling ca 20 thousand sq.m., with a cinema of the multikino type, grouping 8 projection halls of 4.5 thousand sq.m. in aggregate. A car park occupying 20 thousand sq.m. is located on two levels under the ground. An indoor patio is the heart of the building. Soon after its opening, the facility became highly frequented by the local population. Przymorze is a district devoid of an attractive public space or plannist structure typical for a downtown area. In the year 2007, the interior was redeveloped to the design by the „PG-Projekt” Design Office, Paweł Gębka.



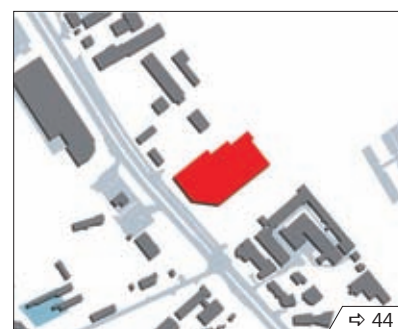


Centrum Handlowe Oliwa

Centrum Handlowe Oliwa jest położone przy jednej z głównych arterii komunikacyjnych Gdańska — al. Grunwaldzkiej 309 w Gdańsku-Oliwie, niedaleko Uniwersytetu Gdańskiego, na wysokości przystanku SKM Przymorze. Bezpośrednie sąsiedztwo stanowią pawilony handlowe, salony samochodowe oraz tereny przemysłowe.

C.H. Oliwa jest wielofunkcyjnym obiektem, w którego skład wchodzi: market budowlany, galeria handlowa oraz parkingi. Wszystkie strefy budynku są połączone wewnętrznym dwupoziomowym pasażem. Parter jest jednokondygnacyjną salą sprzedaży z dwukondygnacyjnym zapleczem technicznym i socjalno-biurowym. Na piętrze znajduje się zespół handlowy ze sklepami z wyposażeniem wnętrz, artykułami RTV i AGD oraz spożywczymi. Centrum ma wyrazisty charakter. Najbardziej wyeksponowaną częścią obiektu jest jego południowo-wschodni narożnik od strony al. Grunwaldzkiej, z dużym przeszkleniem odsłaniającym wnętrze.

The Oliwa Shopping Centre is located at one of the main thoroughfares of Gdańsk at 309 Al. Grunwaldzka Street in the Gdańsk district of Oliwa, not far from the University of Gdańsk and the Przymorze stop of the Swift Urban Train [SKM] line. Its immediate vicinity combines shopping pavilions, car dealer boutiques, and industrial estates. C.H. Oliwa is a multi-functional complex made up of: a building market, shopping gallery, and car parks. An indoor two-level passage spans all zones within the building. The ground floor is arranged into a single-level shopping hall appended with two-storey technical, social, and office back-up facilities. The first floor is arranged into a mall grouping shops which sell interior finishing materials, black and white household goods, and groceries. The Centre stands out clearly against the background. Its south-eastern corner overlooking Al. Grunwaldzka Street is most exposed to view, and here the façade is largely glazed revealing the view of the interior.



Lokalizacja: al. Grunwaldzka 309
Inwestor: WKKS Sp. z o.o.
Projekt: Arkon Studio Sp. z o.o.
Realizacja: grudzień 2008
Powierzchnia zabudowy: 8 746 m²
Powierzchnia użytkowa: 25 821 m²
Kubatura: 146 936 m³
Wysokość: 15,5 m
Liczba miejsc parkingowych: 600 miejsc (w tym 300 na parkingu podziemnym)

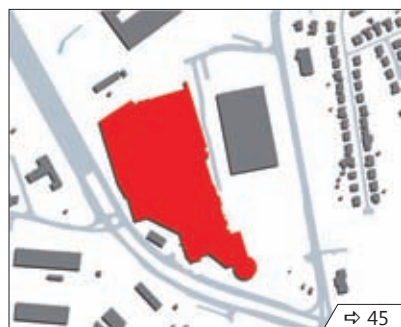
184

Zakupy
Shopping





Centrum Handlowe Morena



Zakładany początkowo program inwestycji został zrealizowany w części usługowo-handlowej. W trakcie budowy zrezygnowano z wykonania części obiektu o powierzchni 4 700 m² przeznaczonej na funkcje związane z usługami kultury.

The initially intended investment programme has been executed in its trade and services part. Construction of the section planned to occupy 47000 sq.m. and serve culture-related services was abandoned.

Lokalizacja: ul. Rakoczego, ul. Szuberta

Powierzchnia zabudowy: 33 400 m²

Inwestor: Carrefour Polska Sp. z o.o.

Powierzchnia użytkowa parkingu: 38 900 m²
(ok. 1 900 miejsc parkingowych)

Projekt: Atelier Andre Zdanowski,
ARCHITEKCI: Andrzej Zdanowski, Janusz Moroz, Barbara Sawic,
Ryszard Jahimczak

Powierzchnia użytkowa części handlowo-usługowej: 34 500 m²

Realizacja: 2000–2002

Kubatura: 423 200 m³







Galeria Przymorze



Lokalizacja: ul. Obrońców Wybrzeża

Inwestor: Pergranso Sp. z o.o.

Projekt:

ARCHITEKT: Anna Sołtysiak

Realizacja: 2007–2009

Wartość inwestycji: 200 mln

Powierzchnia terenu: 77 977 m²

Powierzchnia zabudowy: 29 627 m²

Powierzchnia użytkowa: 62 018 m²

Kubatura: 391 911 m³

Liczba miejsc parkingowych: parking podziemny 800 aut, nadziemny na 400 aut

Liczba sklepów:

100 butików i hipermarket spożywczy

W roku 1998 francuski koncern Leclerc kupił 11-hektarową działkę przy ul. Obrońców Wybrzeża z przeznaczeniem pod budowę hipermarketu. Plany inwestycji spotkały się z dużym sprzeciwem ze strony części mieszkańców, właścicieli okolicznych sklepów i ekologów. Ostatecznie, w roku 2005 Rada Miasta wydała zgodę na lokalizację kolejnej galerii handlowej. Inwestor musiał przystać na zmniejszenie rozmiarów centrum i przeznaczenie połowy działki pod budownictwo mieszkaniowe. Wyłożył też 4 mln zł na budowę drugiej nitki ul. Obrońców Wybrzeża i 1 mln zł na budowę komisariatu policji.

Przy powstawaniu projektu dużą wagę przywiązywano do otoczenia. Z uwagi na istniejące pozostałości starego założenia parkowego, przy lokalizacji obiektu zwrócono szczególną uwagę na zachowanie zieleni wartościowej i jej wyeksponowanie. Bezpośrednio przy skupisku drzew znajduje się przeszklona strefa wejściowa Galerii, pełniąc rolę ogrodu zimowego i umożliwiającą kontakt wzrokowy z ciekawym, zmieniającym się w ciągu roku krajobrazem zewnętrznym. Przy wejściu umieszczono funkcje gastronomii z możliwością aranżowania zewnętrznych sezonowych ogródków. W dachu nad galerią i hipermarketem wykonano szereg prześwietleń, a w miejscach istotnych dla komunikacji eliptyczne świetliki, uzyskując ciekawy wygląd dachu widoczny z długiego wysokiego budynku mieszkalnego. Zgodnie ze swoim „zielonym wizerunkiem” Galeria korzysta z energii odnawialnej.

In 1998, the French Leclerc concern purchased an 11-hectare plot at Obrońców Wybrzeża Street, designated for the erection of a hypermarket. The investment plans evoked strong resistance from some local residents, owners of the nearby shops, and environmentalists. Ultimately, in 2005 the City Council issued its permit for the location of yet another shopping mall. The investor had to consent to reducing the facility size and designating half the plot for residential development. It further contributed PLN 4 million to the construction of the second road-lane in Obrońców Wybrzeża Street, and PLN 1 million towards erecting the police station.

While working on the design, much attention was devoted to the surroundings. Particular care was taken to keep and expose the valuable tree specimens of the surviving parkland. The gallery's glazed entrance area neighbours directly on a cluster of trees. The glazed space plays the role of a winter garden and enables maintaining eye contact with the interesting and seasonally changing outdoor landscape. Here too, the catering-related functions are centred so as to enable extending the facilities outdoors in the summer. The roof over the gallery and the hyper-market proper is fitted with scattered glass panes to let in the light, and the elliptical skylights over the major spots of the inner traffic routes give the roof an interesting shape viewed from the long and tall residential block. In line with its "green image", the Gallery makes use of the renewable energy sources.



Zieleń w głębi pasażu w formie zielonej ściany, stała się znakiem rozpoznawczym galerii tzw. „mur vegetal”. Autor, francuski artysta-botanik Patrick Blanc, stumetrową pionową powierzchnię obsadził roślinnością o niewielkich wymaganiach glebowych zróżnicowanych pod względem barwy i formy liści, uzyskując niebywały efekt.

The green has also been invited into the inner passage through installation of a “green wall” or the so-called “vegetal wall”, which became the gallery’s hallmark. Its author, Patrick Blanc, a French artist and botanist, planted the hundred-metre tall wall over with species modest in their soil requirements but varied in colour and the form of leaves.



Centrum Handlowe Osowa



Lokalizacja: ul. Spacerowa 48

Inwestor: Domy Towarowe Casino

Data otwarcia centrum: listopad 1998

Całkowita powierzchnia obiektu:
45 431 m²

Powierzchnia handlowo-usługowa netto: 39 820 m²

Liczba miejsc parkingowych: 1 750

Kompleks Centrum Handlowo-Usługowego przy ul. Spacerowej w Gdańsku był kolejnym po CH Auchan wielkopowierzchniowym obiektem handlowym położonym w tzw. zachodnim paśmie usługowym. Został zrealizowany na powierzchni ok. 12 ha i obejmuje zespół obiektów kubaturowych, w których mieszczą się: hipermarket Real (dawniej Géant), pasaż handlowy, w którego skład wchodzi ok. 70 butików różnych firm, sklepy średnio powierzchniowe, oraz punkty gastronomiczne. Centrum zostało dostosowane do obsługi 10 tys. osób dziennie (około 4,5 miliona odwiedzających rocznie). Program powierzchniowy inwestora został osiągnięty w formie jednokondygnacyjnych hal powiązanych ze sobą funkcjonalnie, przestrzennie i technicznie. Budowa Centrum przyspieszyła aktywność inwestycyjną na tym obszarze, np. działania w obrębie niedokończonych inwestycji komunikacyjnych czy inwestowanie w rozwój zachodniego pasma usługowego.

The Shopping and Services Centre at Spacerowa Street in Gdańsk was the second large-floor mall after the Auchan Centre in the so-called western service belt. The investment stretches over about 12 ha of land and comprises a set of building structures housing the Real hypermarket (previously Geant), a shopping mall lined with ca 70 boutiques of renowned firms, medium-size shops, and catering outlets. The Centre can serve 10 thousand people a day (ca. 4.5 million visitors a year). The investor's floor-designation programme was realized in a series single-storey halls linked functionally, technically, and in space. The Centre project accelerated other investments in the area, e.g. the completion of unfinished road projects, or other investments aimed at developing the western service belt.

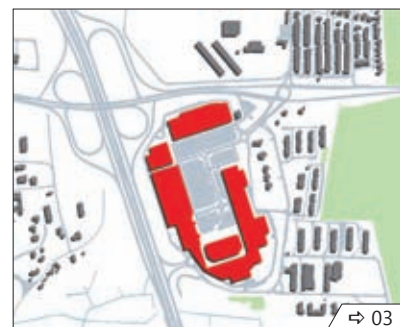




Park Handlowy Matarnia

Pierwszy sklep IKEA w Gdańsku o powierzchni 3 700 m² otwarto w roku 1993 przy al. Grunwaldzkiej 471. Po 5 latach, w kwietniu roku 1998 IKEA przeniosła się do nowego obiektu w Matarni. W latach 1998–2000 powstały wokół niego kolejne obiekty handlowe rozmieszczone w formie typowego *strip mall* (tj. układu budynków handlowych w centrum, dostępnych z parkingów umieszczonych bezpośrednio przed nimi). Początkowo projektowano zespół handlowy jako zamkniętą galerię, odstąpiono jednak od tej koncepcji, głównie z uwagi na wysokie koszty realizacji (zwłaszcza w kontekście oddalenia działki od centrum Gdańska). Z kolei z obserwacji współpracującego z zespołem projektowym socjologa wynikało, że położone za obwodnicą dzielnice mieszkaniowe Gdańska i jego przedmieść są pozbawione centrum — nie tylko w znaczeniu handlowym, ale również w sensie kulturowym, stanowiącego miejsce spotkań i spędzania czasu wolnego. Stąd powstał pomysł, aby inspiracją dla kompozycji centrum handlowego stało się (rozumiane archetypowo) centrum miasta, z jego pasażami, ulicami, placami, podcieniami i innymi typowymi atrybutami. Zdecydowano się na koncepcję zbliżoną do modelu *lifestyle centre* charakteryzujące się przede wszystkim otwartym układem przestrzennym odwzorowującym typowy miejski układ ulic, placów i pierzei. Układem, w którym użytkownik (klient) może zaparkować samochód i wybrać się na dłuższe zakupy i spacer, ale równie dobrze może podjechać samochodem przed witrynę wybranego sklepu i zrobić zakupy „w biegu”, czyniąc w ten sposób zadość ważnej potrzebie współczesności — potrzebie mobil-

The first IKEA outlet in Gdańsk, measuring 3,700 sq.m., was opened at 471 Grunwaldzka Street in 1993. Five years later, in April 1998, IKEA moved to the new premises on the Matarnia estate. Subsequent new shopping outlets were added to the compound in the years 1998-2000 forming a typical *strip mall* (i.e. a complex of commercial outlets accessible from car parks located directly in front of them). The initial concept was to develop the shopping compound into an enclosed gallery, however the idea was abandoned mainly due to high costs of its implementation (especially that the location is distant from the centre of Gdańsk). On the other hand, the observations accumulated by a sociologist cooperating with the project team suggested that the outskirts residential districts of Gdańsk on the other side of the ring road were deprived of a 'city centre' not only understood as a shopping area, but also in the cultural and community sense, i.e. a place to meet and spend free time. Hence the idea was born to opt for the archetypally construed downtown area, with passages, streets, squares, arcades, and other typical attributes as the source of inspiration for creating the composition of the retail centre. The selected concept is close to the model of the *lifestyle centre* with its most characteristic feature of an open plan site, which recreates the typical urban grid of streets, squares, and frontages. The layout enables the user (customer) to park the car and set out for a longer shopping session and stroll, or drive up to the entrance of the selected shop and do the shopping "on the way". The model satisfies the major contemporary need of mobility. It also lay in line of



Realizacja: 1998–2010

Powierzchnia terenu: 13,5 ha

Powierzchnia zabudowy: 64 804 m²

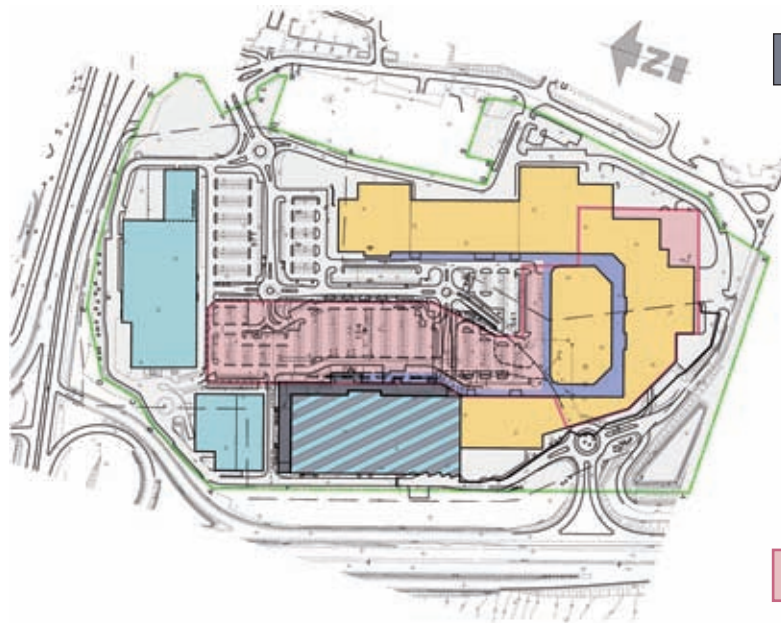
Powierzchnia najmu brutto (GLA): 52 800 m²





ETAP I 1998–2000
 Realizacja sklepów Ikea, Obi, Euro AGD
 Obiekty typowe Ikea i Obi (identyczne obiekty Ikea powstały w Poznaniu i Krakowie)
Inwestor: Ikea Property Polska Sp. z o. o.
Powierzchnia zabudowy: 26 797 m²

ETAP II 2003–2005
 Park Handlowy Matarnia
 Zabudowa w formie *lifestyle centre*
Autorzy: Marcin Ochmański i Bartosz Borkowski (Mo-Arch)
Współpraca autorska: Anders Almer — socjolog
Współpraca autorska: Łukasz Jelnicki
Współpraca: Sienkiewicz & Filar, Beta, Studio Arkon sp. z o. o., Archmo (Electroworld), Projal, Inż-Top i in.
Inwestor: Inter Ikea Centre Polska S. A.
Powierzchnia zabudowy: 35 198 m²



ETAP III
 Rozbudowa i przebudowa Ikea, zintegrowanie Ikea z Parkiem Handlowym poprzez połączenie parkingiem podziemnym i zadaszonym pasażem
Autorzy: Marcin Ochmański i Bartosz Borkowski (Mo-Arch)
Współpraca autorska: Łukasz Jelnicki, Winiąjusz Momont
Konstrukcja: Kazimierz Linkowski Uni-Projex
Drogi: Inż-Top
Inwestor: Ikea Property Polska S. A.
Powierzchnia zabudowy: 2 809 m²

ETAP II, III
 Parking podziemny





Park handlowy
Matarnia

ności. Ten model odpowiadał również intencjom Inwestora, który chciał ulokować centrum na nieco wyższym pułapie jakościowym, zgodnie z reputacją *lifestyle centres* określanych również jako *boutique malls*. Przed projektantami postawiono dwa zadania: wkomponowania w nowe założenie istniejących elementów o charakterze *strip mallu* (pochodzących z I etapu inwestycji), a także zredukowanie nadmiernej odległości pomiędzy skrajnymi obiektami handlowymi. Oba tym zadaniom udało się sprostać poprzez kontynuowanie układu ortogonalnego kompozycji centrum i wprowadzenie na osi kompozycji, na przedprożu głównego korpusu budynku centrum, niskiego pawilonu, tzw. wyspy. Wyspę obiega główny ciąg pieszy centrum. Jednocześnie sklepy umieszczone w wyspie, dobrane pod względem atrakcyjności, są przejściowe, dzięki czemu jest możliwe „osmotyczne” przenikanie klientów w głąb centrum. W sferze architektonicznej przyjęto zasadę unikania pastiszu, stawiając na architekturę o nowoczesnym wyrazie. Wszystkie pasáže są przekryte szklanymi dachami,

the investor’s intentions who wanted to position the centre on a slightly higher quality level thanks to the reputation of „lifestyle centres” also known as „boutique malls”. The designers were given two tasks: to blend the already erected components of the *strip mall* type (originating from phase I of the investment), and to reduce the distance between the outermost buildings, dictated by the size of the plot, which were too big, especially in the context of the trading function. Both challenges were successfully resolved by keeping the orthogonal layout of the composition in the centre, and introducing a low pavilion, or the so-called “isle”, on the compositional axis in front of the building dominating the whole centre. The main pedestrian track encircles the isle, and the shopping outlets positioned there, carefully selected for their attractiveness, play the role of a “transitional” element, which enables “osmotic” infiltration of the customers into the main centre area beyond. In terms of architecture, the ground rule was to avoid pastiche and instead rely on architecture conveying a modern appeal. All



a pasáže biegnące wzdłuż elewacji sąsiadujących z parkingiem mają formę przeszklonych podcieni. III etap – rozbudowa salonu meblowego IKEA konsekwentnie rozwija ideę centrum *lifestyle* poprzez połączenie zadaszonym pasażem IKEA z resztą centrum. Zbliża to gdańską IKEĘ do rozpowszechnianego obecnie w świecie układu, tzw. *IKEA In Commercial Centre*, w którym jest organicznie związana z centrum jako jego najważniejszy najemca.

passages are sheltered with glass roofs, and the passages running along the frontages neighbouring on the car park are given the form of glazed arcades. Phase III, entailing extension of the Ikea furniture boutique, consequently develops the ‘lifestyle’ idea by linking the IKEA outlet to the rest of the centre with a roofed passage. This brings the IKEA Gdańsk close to the arrangement of the so-called “IKEA In Commercial Centre” type now commonly met in the world. In complexes of the type the retailer is organically rooted in the retail park as its key tenant.

Lokalizacja: ul. Szczęśliwa, ul. Kartuska

Inwestor: Polnord SA

Realizacja: 1995–1998

Powierzchnia terenu: 20 ha

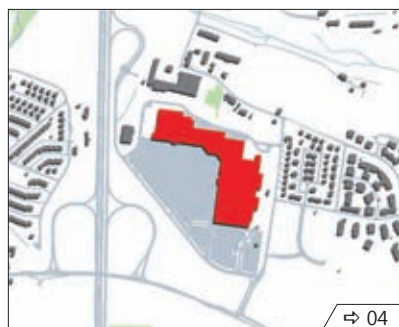
Powierzchnia użytkowa: 32 700 m²

Powierzchnia handlowa: 28 000 m²

Liczba miejsc parkingowych: 3 000



Centrum Handlowe Auchan



Centrum Handlowe Auchan to pierwszy powstały w Gdańsku duży kompleks handlowo-usługowy o dominującym profilu obejmującym masowy handel spożywczy oraz artykuły i narzędzia związane z gospodarstwem domowym. Inwestycja ta rozpoczęła ekspansję hipermarketów na terenach położonych wzdłuż obwodnicy południowej miasta. W skład Centrum wchodzi zespół 1-2-kondygnacyjnych budynków handlowo-usługowych, restauracje, ogród rekreacyjny, stacja paliw płynnych, stacja obsługi pojazdów, kompleks parkingowy, oraz drogi i ulice dojazdowe niezbędne do funkcjonowania Centrum. W roku 1999 obok Centrum Handlowego Auchan powstał pawilon z artykułami wyposażenia mieszkań Leroy Merlin.

The Auchan Shopping Centre is the first in Gdańsk large complex combining trade and services, with the dominating profile of mass trade in groceries and household goods and tools. The investment started the avalanche of locating hypermarkets in the areas adjacent on the southern ring road. The complex is made up of a group of 1-2 storey high pavilions housing shops and service outlets, a restaurant, recreational ground, liquid fuel station, car garage, parking complex, and the access roads and streets necessary for operating the Centre. In 1999 Leroy Merlin erected its own pavilion selling household goods and materials nearby.





194

Czas Wolny
Free Time





Fashion House Outlet Centre

Lokalizacja: ul. Przywidzka

Inwestor: Outlet Company Gdańsk Sp. z o.o.

Projekt: Architect J. Demeyere The Office,
Arkon Studio Sp. z o.o.

Projekt budowlany i wykonawczy:
Arkon Studio Sp. z o.o.

Realizacja: 2004–2009

Powierzchnia terenu: 8,5 ha

Powierzchnia zabudowy: 23 304 m²

Powierzchnia użytkowa: 22 844 m²

Kubatura: 135 237 m³

Wysokość: 12 m

Długość budynku: 291 m

Szerokość budynku: 52,80 m

Liczba miejsc parkingowych: 672

ETAP PIERWSZY:

Generalne wykonawstwo: Warbud

Inwestor: Liebrecht & Wood Polska
Sp. z o.o.

Czas realizacji: październik 2004–
październik 2005

Powierzchnia całkowita: 13 200 m²

Kubatura: 70 230 m³

ETAP DRUGI:

Generalne wykonawstwo: Hochtief Polska

Czas realizacji: styczeń 2009–listopad 2009

Powierzchnia całkowita: 23 000 m²

Otwarte w październiku roku 2005 Centrum Handlowo-Rozrywkowe Fashion House Outlet Centre w Gdańsku jest jednym z trzech (obok Sosnowca i Piaseczna) centrów outletowych Fashion House w Polsce. W Gdańsku swoim klimatem i wystrojem przypomina tradycyjną wioskę rybacką. Sklepy są stylizowane na malownicze, drewniane domki. Położenie bramy wejściowej i parkingu na 700 samochodów zaakcentowano kopią budynku latarni morskiej. Usytuowanie tuż obok trójmiejskiej obwodnicy i dogodna infrastruktura komunikacyjna sprawiają, że Centrum jest atrakcyjnym miejscem zarówno z punktu widzenia klientów, jak i znajdujących się tam sklepów.

Projekt gdańskiego *outletu* zdobył drugą nagrodę w konkursie „Plaza Retail Futures Project Award” podczas jednej z największych na świecie imprez dla specjalistów z rynku detalicznego – targach MAPIC 2005 w Cannes w kategorii „Najlepszy średni obiekt handlowy”. Najważniejsze kryteria oceny w konkursie to walory prezentowanej architektury, jej wizualny wpływ na otoczenie, łatwość dojazdu, liczba odwiedzających.

Wkrótce oferta zostanie poszerzona dzięki powstaniu dużego kompleksu o nazwie Morski Park Handlowy. Będzie to pierwsze zrealizowane w Polsce centrum handlowe o formule *outlet* i park handlowy.

Open in October 2005, the Fashion House Outlet Centre of trade and entertainment in Gdańsk is one of three (alongside Sosnowiec and Piaseczno) Fashion House outlet centres in Poland. The site in Gdańsk resembles a traditional fishery village in its climate and décor. The shops are stylised to look like picturesque, timber cottages. The location of the gateway and parking ground capable of taking in 700 vehicles is highlighted by the rising copy of a lighthouse. The site neighbours on the Tri-City ring road. The fact, combined with convenient transport infrastructure, makes the Centre an attractive location for both the customers, and shop owners.

The Gdańsk Outlet Project won the second award in the „Plaza Retail Futures Project Award” competition at one of the largest world events of the specialist retailer market – the MAPIC 2005 fair in Cannes, in the category of the „Best medium-size trading outlet”. The prime evaluation criteria of the competition are: the values of the presented architecture, its visual impact on the neighbourhood, ease of access, and number of visitors.

The offer will soon be broadened thanks to the erection of a large complex named the Maritime Shopping Park [Morski Park Handlowy]. Together, they will form the first shopping centre in Poland based on the formula of a combined outlet and shopping park.



Zespół tymczasowych pawilonów handlowych (Gildia)

W drugiej połowie lat 80. Targ Sienny został zaanektowany przez drobny handel. Początek lat 90. wiązał się ze wzrostem bezrobocia w całej Polsce. Wobec upadku wielu zakładów pracy i przy nienasyconym rynku, uliczny handel stał się dla wielu nowym źródłem utrzymania. Likwidacja targowiska przy ul. Heweliusza zakończyła się nadaniem handlowcom prawa do tymczasowego użytkowania terenu położonego nad Kanałem Raduni. Powstały dwie hale targowe o lekkiej konstrukcji nośnej. Do wypełnienia ścian zewnętrznych i dachów zastosowano płyty „Rodeca”, ściany wewnętrzne wykonano z płyt kartonowo-gipsowych, płyt „Rodeca” i siatki stalowej. Poprawiło to zarówno estetykę tej części placu, jak również warunki higieniczne prowadzenia handlu. W późniejszym czasie handlowcy własnym nakładem wykonali stylizowaną kładkę pieszą nad Kanałem Raduni. Obecnie targowisko jest w stanie likwidacji.

In the second half of the nineteen eighties, the Hay Market was taken possession of by street traders. The onset of the nineties was the period of increased unemployment all over Poland. With many enterprises liquidated and the market unsaturated, some found street trade their new source of living. The closure of an open air market space at Heweliusz Street was achieved in a bargain transaction in return for the right to temporarily use the land on the Radunia Canal. Here, two market halls of light bearing structure were erected. The 'Rodeca' boards were used as the filling material to put up the external walls and roofs. The internal partitions were made of GWB, 'Rodeca' board, and steel mesh. The development improved the aesthetic appearance of this part of the square, and most of all the hygiene of trade. Later on, the shopkeepers themselves put up a footbridge over the Radunia Canal. Today, the Market is in liquidation.



Lokalizacja: Targ Sienny

Inwestor: Stowarzyszenie Gildia Kupców Gdańskich

Realizacja: 1992, lokalizacja tymczasowa

Powierzchnia terenu: 6 300 m²

Powierzchnia użytkowa: 3 150 m²

Liczba stoisk handlowych: 290

Budowa kładki nad kanałem: 1997

196

Zakupy
Shopping

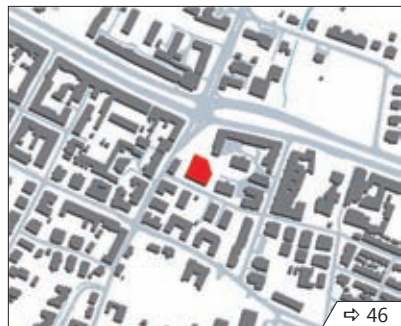




Dom Handlowy Jantar

Budynek (obiekt tymczasowy) postawiony na działce po wyburzonej kamienicy, dwukondygnacyjny, niepodpiwniczony o konstrukcji słupowej. Wypełnienie ścian osłonowych wykonano z gazobetonu, elewacje z okładziny klinkierowej i tynku. W obiekcie mieszczą się 34 sklepy.

The building (temporary in nature) rises on a plot gained through demolition of an old townhouse. It is a two-storey structure with no basement, built in the post-based system. The external walls were built of aerated concrete blocks with a clinker brick and plastering finish. The mall groups 34 shops.



⇒ 46

Lokalizacja: ul. Politechniczna 7,
ul. Do Studzienki

Realizacja: 1992, lokalizacja tymczasowa

Inwestor: Spółka Cywilna Współpraca

Powierzchnia działki: 1 600 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 054 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 354 m²

Kubatura: 6 050 m³



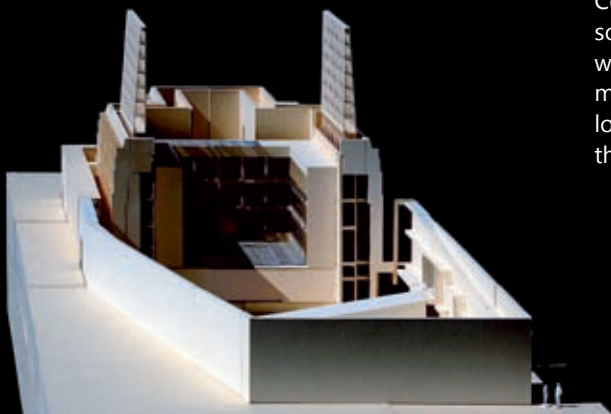
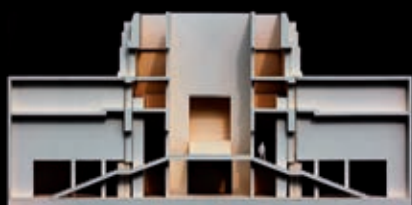
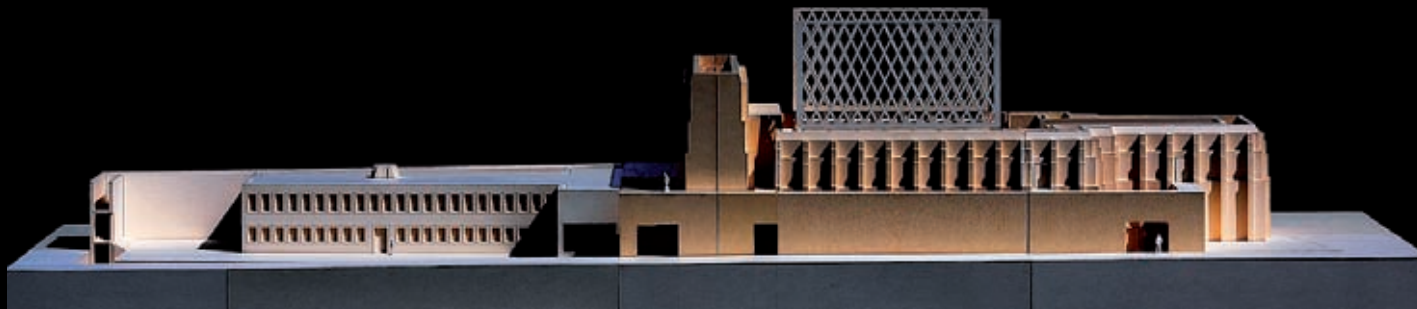


Czas wolny

Sport | Rekreacja | Rozrywka | Kultura | Muzea | Hotele

Sport | Recreation | Entertainment | Culture | Museums | Hotels

Free time



Główną salę zaprojektowano do wystawiania inscenizacji utrzymanych w tradycji elżbietańskiej, zgodnie z którą widzowie siedzą na galeriach i stoją wokół sceny. Ponadto istnieje możliwość otoczenia ławkami sceny centralnej, tworząc znany od średniowiecza tzw. *theatre in the round*. Otwierany drewniany dach pozwala na wpuszczenie do wnętrza teatru światła dziennego. Ruchoma, chowana scena (ma co pozwalają rozsuwane ściany i opuszczana podłoga) umożliwia dostosowanie sali do wymogów sceny *teatru włoskiego*, bliskiemu teatrowi współczesnemu.

The main hall is designed so as to enable staging performances in the Elizabethan tradition. The spectators sit in the galleries and stand around the stage. Centrally located, the stage can also be encircled with benches forming the so-called theatre in the round known since the Middle Ages. The retractable wooden roof allows daylight to seep into the interior. The fact that the stage is movable and retractable (its adjustment possible thanks to the sliding walls and lowered floor) enables adjusting the interior to the requirements of the "Italian theatrical" tradition, close in idea to the contemporary theatre.





Gdański Teatr Szekspirowski



Lokalizacja:

ul. Bogusławskiego, ul. Podwale
Przedmiejskie

Inwestor:

Fundacja Theatrum Gedanense — Gdańsk

Projekt:

ARCHITEKT: Renato Rizzi

Realizacja: rozpoczęcie 2009

Powierzchnia użytkowa: 10 622 m²

Kubatura brutto budynku: 26 000 m³

Koszt realizacji:

przy współudziale dofinansowania
z funduszy UE — 82 mln zł

Budynek Teatru Elżbietańskiego nawiązuje do dawnej XVII-wiecznej Sali Szkoły Fechtunku, w której przejezdne grupy teatralne dawały przedstawienia. Lokalizację teatru ustalono na podstawie przekazów historycznych potwierdzonych badaniami archeologicznymi. Współczesny projekt został wybrany w wyniku rozstrzygniętego w roku 2005 międzynarodowego konkursu architektonicznego. Inicjatywa wywołała wiele kontrowersji i dyskusji w środowisku architektów, konserwatorów zabytków, miłośników Gdańska, przeciwników i zwolenników teatru. Spór nie został rozstrzygnięty, pozostaje więc oczekiwanie, że ten niezwykle projekt potwierdzi swoją wysoką klasę w trakcie realizacji. Budynek będzie się składał z trzech elementów przestrzennych:

- obramowania zamykającego i otaczającego cały obszar zajmowany przez kompleks
- teatru wraz z wieżą sceniczną o wysokości 18 m
- foyer budynku wraz z pomieszczeniami pomocniczymi i administracyjnymi.

Cały kompleks jest podpiwniczony. W kondygnacji podziemnej przewidziano miejsce na parking, pomieszczenia pomocnicze i techniczne.

Na trzech kondygnacjach drewnianych galerii zasiądzie około 600 widzów, a na poziomie parteru, przy ukrytej scenie, pomieści się około 200 widzów.

The building of the Shakespearean Theatre refers to the 17.-century Hall of the School of Fencing, where touring theatrical troupes would stage their performances. The original location of the theatre was traced back based on historic records verified with archaeological excavations. Its present design was selected in an international architectural contest resolved in 2005. The initiative stirred controversies and disputes in the architectural, conservationist, and Gdańsk-fan circles, between those in favour of and those against the theatre. The dispute is far from resolution, therefore all we can do is to wait for the unusual design to prove its top class when implemented. The building will be made up of three spatial components:

- the framing wall that will enclose the whole complex area;
- the theatre proper with an 18 metre tall stage tower;
- the lounge plus the auxiliary and administrative premises.

The compound is raised over the basement, which will house a car park, auxiliary and technical premises.

The three-level, timber galleries will accommodate the audience of about 600. The ground floor, with the stage retracted, will seat about 200 people.



Adaptacja zajezdni tramwajowej na Klub Studencki Żak

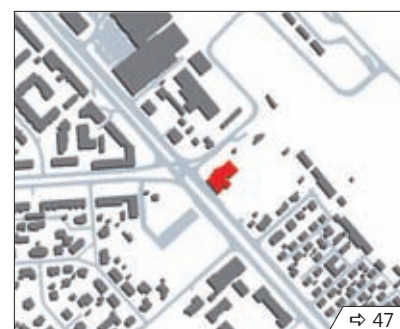
Budynek mieści się na terenie dawnej posesji Małej Zajezdni Tramwajowej. Część działki została przekształcona na funkcje usługowe w ramach restrukturyzacji terenów poprzemysłowych. Klub Studencki ŻAK istnieje na trójmiejskiej scenie kulturalnej od roku 1957. Do początku lat 90. działał w reprezentacyjnym budynku przy ul. Wały Jagiellońskie (obecnie Nowy Ratusz). Obiekt posiada wyraźnie zaakcentowaną strefę wejściową w formie przeszklonej piramidy. Z przeszklonego pasażu wchodzi się do sali teatralnej, kawiarni, biur i do kina. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Program funkcjonalny został sporządzony w ścisłej współpracy z przyszłym użytkownikiem. Główne jego elementy:

- Kino o powierzchni 180 m², na 148 miejsc
- Kawiarnia muzyczna z zapleczem gastronomicznym i magazynami o powierzchni około 200 m². Po otwarciu drzwi kawiarnię można powiększyć o wewnętrzny pasaż, a po otwarciu drugich drzwi można wyjść na teren zamkniętego parkingu, znajduje się tam latem ogródek.
- Sala koncertowo-teatralna zwana suwnicową (217 m²) z trzema antresolami i zapleczem (dwie garderoby z łazienkami i magazyn). Sala i antresole są puste, bez stałych siedzisk, sceny, itp.
- Pasaż (103 m²) między kawiarnią a salą koncertowo - teatralną przechodzący w hol prowadzący do kina. Pasaż jest przeszklony, wyłożony kostką brukową. Pasaż pozwala na rozgrywanie imprez w sali i kawiarni. Jest dodatkową powierzchnią wystawienniczą galerii.

The building stands on the estate of the previous Minor Tram Depot. Under the project of restructuring post-industrial sites, a part of the land was rededicated to services. The ŻAK Students' Club has existed and taken its place on the cultural stage of the Tri-City ever since 1957. Until the early nineteen nineties it was located in the presentable building at Wały Jagiellońskie Street (now the New City Hall). The Club's present premises have the clearly marked entrance section in the shape of a glazed pyramid. From that glazed passage, one enters the theatre room, café, offices, and cinema. The building is adjusted to accommodate the disabled. Its functional programme was put together in close cooperation with the future user. Its main components are provided for by:

- the cinema room 180 sq.m. in area, with 148 seats,
- the music cafe with a catering corner and storage rooms, about 200 sq.m. in total. With the café door opened, its interior can be enlarged to include the inner passage, and with the other door opened it includes the summer outdoor café arranged in the inner car park,
- the concert and theatrical room nicknamed the crane hall (217 sq.m.) with three mezzanine floors and back-up facilities (two changing rooms with bathrooms, plus a store room). The hall and mezzanines are empty, with no permanent seats, stage, or similar elements installed,
- the passage (103 sq.m.) between the cafe and concert and theatrical room, merging into the hall which leads on to the cinema. The glazed passage is paved with cobble stones. Its exi-



Lokalizacja: al. Grunwaldzka 195/197

Investor: Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska

Projekt: Diogenes Studio Sp. z o.o. ARCHITEKTURA: Maria Krystyna Sikorska

Realizacja: 2001

Powierzchnia terenu: 3 291 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 068 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 639 m²

Kubatura: 9 202 m³

Wysokość: 14,25 m

Liczba kondygnacji: 3

Liczba miejsc parkingowych: parking nadziemny na 36 miejsc



- Galeria (ok. 60 m²) mieści się na I piętrze w szklanej piramidzie, jest przestrzenią otwartą na hol. Zaplecze galerii znajduje się na półpiętrze, obok zaplecza kina i składa się z pracowni — magazynu.
- stence enables holding events both in the hall and the cafe. It also serves as an additional exposition space for the gallery,
- the gallery (ca. 60 sq.m.) occupies the first floor of the glazed pyramid and is open onto the hall. Its auxiliary rooms are located on the mezzanine floor, next to the cinema office rooms, and serve the studio and storage functions.





Multikino

Multikino jako kino wielkoekranowe, jest pierwszym obiektem tego typu wybudowanym w Gdańsku. Posiada 10 sal kinowych, w których mieści się 2 790 miejsc. Najmniejsza sala posiada 191 miejsc, największa zaś 497. Każda z sal jest klimatyzowana. Kino jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Liczba sal umożliwia rozpoczęcie kolejnych seansów w odstępach 15-minutowych. Multikino jest wyposażone w część gastronomiczną, dwukondygnacyjny parking podziemny oraz parkingi naziemne wraz z elementami urządzenia terenu. Ośią komunikacyjną budynku jest hol, po którego obu stronach znajdują się sale kinowe. W północnej części holu znajduje się główne wejście, zaś w południowej jego części znajduje się dodatkowe wyjście zapasowe. W sąsiedztwie usytuowano usługi gastronomiczne. Budynek garażu podziemnego znajduje się w zachodniej części działki, wzdłuż al. Zwycięstwa. Teren nad garażem, stanowi otwarty plac parkingowy i pieszy plac wejściowy. Garaż podziemny zawiera 226 miejsc postojowych. Powstawanie kolejnych nowoczesnych kin obsługujących znaczną liczbę widzów, sprawna promocja i dystrybucja nowości filmowych przypięczętowało upadek kin kameralnych.



The Multikino large-screen cinema complex is the first facility of the type to have been erected in Gdańsk. The compound groups 10 cinemas seating 2 790 people in aggregate. The smallest and largest halls fit in 191 and 497 seats, respectively. Each hall is air-conditioned. The facility is adapted for the disabled. Due to the number of halls, all in one place, a new show can begin every fifteen minutes. Multikino has a catering corner, a two-storey underground car park plus parking grounds around, complete with elements of landscape architecture. The lounge, flanked with entrances to the show rooms on both sides, forms the traffic axis inside. The main entrance to the building is located in the northern wall. The southern one is fitted with a spare exit door. A separate catering outlet nearby supplements the offer. The underground car park occupies the western section of the plot, up to and adjacent on Al. Zwycięstwa Street. Its vaulted ceiling on the terrain level serves as the open air parking ground and the broad footway leading to the entrance. The two-storey underground garage can take 226 cars. The complex, together with other modern cinema centres opened subsequently have, due to efficient promotion and repertoire novelties, rapidly ousted the intimate cinemas from the city map.



Lokalizacja: al. Zwycięstwa 14
Inwestor: M-Inwestments Sp. z o.o.
Projekt: APA Markowski Architekci Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Andrzej Markowski, Szymon Wojciechowski, Sergiusz Frąckiewicz
Realizacja: grudzień 2000
Powierzchnia terenu: 13 922 m²
Powierzchnia zabudowy: 4 940 m²
Powierzchnia użytkowa: 6 374 m²
Kubatura: 56 800 m³
Wysokość: 14 m



Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku



Lokalizacja: ul. Tokarska 21/25

Inwestor: Centralne Muzeum Morskie

Projekt: APA Mirosław Frączczak
ARCHITEKCI: Mirosław Frączczak,
 Aleksandra Bajer, Roman Djaczenko,
 Katarzyna Lipińska, Joanna Gozdanek,
 Wojciech Pilacki,
 Marek Sitkiewicz

Realizacja: 2009–2011 (w trakcie realizacji)

Aranżacja wystaw: Hubert Smużyński

Powierzchnia terenu: 1 091 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 037 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 765 m²

Kubatura: 21 118 m³

Liczba kondygnacji: 5

Wysokość: 22 m

Wartość inwestycji: 50 mln zł

Ośrodek Kultury Morskiej to nowy oddział Centralnego Muzeum Morskiego, który powstaje obok Żurawia w miejscu wyburzonego w roku 2009 budynku tzw. Składu Kolonialnego. Nieistniejący już budynek, zaprojektowany przez arch. Lecha Kadłubowskiego, powstał na przełomie lat 50. i 60. jako ciepłownia miejska, a w latach 70. zaadaptowano go na cele muzealne. Niestety przeprowadzona analiza konstrukcyjna wykazała, że ponowna adaptacja istniejącego budynku jest nieopłacalna, dlatego podjęto decyzję o jego rozebraniu. Nowy budynek spełni wymogi stawiane nowoczesnej placówce muzealnej. Dzięki rozbudowie Ośrodka zostanie też uzupełniona ostatnia luka w bardzo eksponowanej pierzei wodnej między bramą przy ul. Szerokiej (Żuraw) a bramą przy ul. św. Jana. Współczesna forma architektoniczna Ośrodka została wybrana w wyniku rozstrzygnięcia konkursu. Zgodnie z wymogami konserwatorskimi podziały w elewacji budynku odzwierciedlają historyczne podziały parcelacyjne. Przeszkłone ściany i stropy pozwolą zwiedzającym lepiej zapoznać się z efektami pracy archeologów i muzealników. W Ośrodku będzie prezentowana interaktywna wystawa stała *Ludzie-statki-porty*, stała ekspozycja *Łodzie ludów świata*, oraz wystawy czasowe. Program działalności obejmuje również warsztaty edukacyjne i lekcje muzealne, a także warsztaty konserwatorskie, oraz warsztaty archeologii podwodnej.

The Maritime Culture Centre is a new branch of the Polish Maritime Museum. Currently under construction, the building is located next to the Crane, on the site of the so-called Spice Warehouse [Skład Kolonialny] pulled down in 2009. The non-existent structure, designed by arch. Lech Kadłubowski, was erected at the turn of the 50s and 60s as the municipal heat and power generation plant. In the 70s it was adapted and taken over by the museum. Unfortunately, the recent structural analysis revealed that another adaptation would not be worth the expense, and it was resolved to pull it down. The new building will rise to the standards of a modern museum. Expanded in plan, the re-erected structure will fill in the last gap which interrupted the high-visibility waterfront section in between the gate of Szeroka Street (the Crane) and St John's Gate. The Centre's contemporary architectural form was selected in a competition. In compliance with the prerequisites formulated by the historic site conservator, the front wall reflects the historic plot divisions. The glazed walls and ceilings will enable the visitors to get a better view of the exhibits crowning the works of archaeologists and museum experts. The Centre will feature two permanent exhibitions: the interactive display entitled 'People-boats-ports', and 'Boats of the peoples of the world'. These will be appended with temporary displays. The programme formulated by the museum further includes educational workshops and lessons on site, workshops in conservation and underwater archaeology.



Muzeum Bursztynu

Pierwsze prace budowlano-konserwatorskie przy Zespole Przedbramia podjęto już w roku 1990. Owoce tych działań było odtworzenie w dniu 22 października 1991 r. dachu i sygnaturki na Wieży Więziennej, która dopełniła charakterystyczny element panoramy miasta. Jednakże prace konserwatorsko-budowlane związane z adaptacją zespołu do nowych funkcji związanych z powstaniem Muzeum Bursztynu podjęto dopiero w roku 2000. Polegały one na wykonaniu tzw. konserwacji zachowawczej z pozostawieniem czytelnych śladów poszczególnych faz przekształceń zespołu. Rekonstrukcje ograniczono do niezbędnego minimum. W szczególności oczyszczono, wzmocniono strukturalnie i uzupełniono ubytki muru ceglanego i detalu kamiennego elewacji, zabezpieczono relikty historycznych warstw malarskich, przeprowadzono konserwację zabytkowej stolarki oraz elementów metalowych. Na podstawie zachowanych relikwów oraz badań ikonograficznych i historycznych zrekonstruowano manierystyczny fryz Wieży Więziennej oraz górną część komina na dachu Katowni. Ponadto odtworzono stolarkę okienną i drzwiową w nawiązaniu do charakteru architektury obiektu, ceglane posadzki w wieży, drewnianą podłogę w Sali Sądu oraz strop w Domu Więziennym. Na poddaszu wieży urządzono taras widokowy. Konserwatorska aranżacja wewnątrz polegała na wyeksponowaniu zabytkowego charakteru architektury poprzez stosowanie neutralnych w formie elementów wyposażenia. Instalacje poprowadzono z pełnym poszanowaniem zabytkowej

Construction and conservation works on the Gateway complex were first taken up in 1990. In effect, e.g. the Prison Tower regained its steep roof and chime. Completed on 22 October 1991, the features complemented the city's panorama with their characteristic shapes. However, the conservation and construction works related to the adaptation of the complex to serve new functions in connection with the establishment of the Amber Museum commenced only in 2000. The project was of the so-called preservative conservation type, i.e. aimed at leaving traces of the subsequent phases in the structure transformation over time visible to the eye. Reconstruction as such was limited to the necessary minimum. Specific works included e.g. the cleaning of the brick wall which was structurally reinforced, and supplementing any missing fragments of the brick and stonework details of the front décor. The relics of the authentic paintworks were protectively treated, and the authentic carpentry, joinery, and metalwork given conservation. Based on the surviving relics on the one hand, and iconographic and historic studies on the other, the Mannerist frieze of the Prison Tower and the upper section of the chimney over the Torture House were reconstructed. Restoration further included replacement of the window and door timberwork in the style matching the building's architectural features. The brick flooring of the tower, the wooden floor of the Court Room, and the ceiling of the Prison House were reconstructed. A viewing terrace was arranged in the tower attic.

Lokalizacja: ul. Targ Węglowy

Inwestor: Muzeum Historyczne Miasta Gdańska

Projekt: APA Adam Iwanaszko

Realizacja: 2000–2006

Powierzchnia terenu: 412 m²

Powierzchnia użytkowa: 937 m²

Nagrody:

- *Nagroda im prof. Jerzego Stankiewicza* przyznana przez Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszenie Historyków Sztuki oraz Sekcję Konserwatorską Związku Polskich Artystów Plastyków
- *Nagroda ogólnopolskiego konkursu „Modernizacja Roku”* pod patronatem Ministerstwa Infrastruktury, Generalnego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wzycznego
- *Nagroda Stowarzyszenia Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego im. Wiktora Zina*



struktury murów (pod wtórnymi posadzkami lub na powierzchni ścian, wewnątrz dawnej klatki schodowej wykorzystano jako szyb techniczny). Efektem prac było oddanie do użytku w pełni profesjonalnie wyposażonych, bezpiecznych i przyjaznych dla eksponatów i turystów wnętrz muzealnych. W dniu 28 czerwca 2006 r. w Zespole Przedbramia uroczystie rozpoczęło działalność Muzeum Bursztynu. Placówka prezentuje ekspozycję obrazującą historię rzemiosła bursztynowego od czasów najdawniejszych do współczesności, a także przykłady surowca, historię szlaków handlowych, oraz związaną z nim bogatą tradycję.

The interior arrangement, conservationist in intention, consisted in highlighting the authenticity of the architecture through using fixtures neutral in form. All installations were laid in full respect for the authentic brick structure (under false ceilings or on top of the walls. The previous tower staircase was utilised to serve as the technical duct). In effect of the works, the museum premises are fitted in a fully professional manner, safe, and friendly to both the exhibits, and the visitors. The Amber Museum was ceremoniously opened in the Gateway Complex on 28 June 2006. The exhibits on display picture the history of amber working since the earliest days up to the contemporary times. There are also sample nuggets of the raw material, one can see the history of the amber routes, and the related rich tradition.





Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich Twierdza Gdańsk

Zespół poforteczny Grodzisko jest położony w ścisłym centrum miasta na wzgórzu o wysokości 50 m n.p.m., z którego rozpościera się jedna z najpiękniejszych historycznych panoram miasta. Administratorem parku jest specjalnie do tego powołana jednostka miejska: Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich Twierdza Gdańsk. W skład zespołu wchodzi zabytkowe budowle obronne z XIX w., które w wyniku udanej rewitalizacji zaadaptowano na potrzeby działalności edukacyjno-rekreacyjnej. Początki Programu Hewelianum sięgają roku 1997, kiedy narodził się pomysł utworzenia nowoczesnego centrum łączącego rekreację i edukację, a także popularyzację nauk przyrodniczych. Idea połączenia nauk przyrodniczych z zabytkami architektury militarnej zaowocowała pojawieniem się na mapie Gdańska zupełnie nowego produktu turystycznego. Na Górze Gradowej powstało nowoczesne i przyjazne turystom centrum popularyzacji nauki, gdzie oprócz zdobycia wiadomości z fizyki, astronomii, historii czy biologii można spędzić aktywnie czas w kontakcie z naturą.

W ramach prac związanych z realizacją etapu I-A Projektu Hewelianum zrewitalizowano 8 hektarów

The Stronghold [Grodzisko] ex-fortress complex rises in the very centre of the city, on a hill elevated about 50 metres above sea level. The hill top offers one of the most exquisite panoramic views of the city with its own documented history. The Stronghold park is administered by a special-vehicle municipal unit: the 'Gdańsk Fortress' Culture Park of City Fortifications. The complex is made up of 19. century defence installations, which have undergone successful revitalisation and adaptation to serve the educational and recreational functions. The beginnings of the project known as the Hewelianum Programme date back to 1997, when the idea was first borne to create a modern Centre combining recreation, education, and popularisation of the natural sciences. The idea of using the historic military architecture as the setting for natural sciences has put an entirely new tourist product on the map of Gdańsk. The Hail Hill [Góra Gradowa] has been turned to a modern, tourist-friendly Centre, which popularises science and where one can learn the facts of physics, astronomy, history, or biology whilst enjoying active leisure in contact with nature.



Lokalizacja: Grodzisko, Góra Gradowa

I etap: czerwiec 2007–listopad 2008

Powierzchnia terenu: etap pierwszy 8 ha

Pow. zmodernizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego: 1 493 m²

Powierzchnia usługowa w budynkach poddanych renowacji: 1 419 m²

Wartość inwestycji: 22 mln zł

W przyszłości planowane jest również stworzenie na Górze Gradowej planetarium oraz połączenie jej stoków z miastem za pomocą kolejki linowej.

208

Czas Wolny
Free Time





Realizacja I etapu: czerwiec 2007 – listopad 2008

- 18 odrestaurowanych obiektów fortecznych
- 1 500 m² łącznej odrestaurowanej powierzchni ceglanej
- 8 ha przestrzeni poddanej rewitalizacji
- 2 stałe wystawy interaktywne
- nowoczesne *science-center* zlokalizowane w zabytkowym zespole fortecznym
- pierwsze tego typu miejsce w Polsce; jedno z nielicznych w Europie i na świecie
- kompleksowa rekonstrukcja wybranych dzieł ziemnych i ceglanych
- nowoczesny system iluminacji świetlnej

Nagrody:

W roku 2009 Centrum Hewelianum otrzymało nagrodę główną w drugiej edycji konkursu *Polska Pięknieje* — 7 Cudów Funduszy Europejskich i wyróżnienie I stopnia w konkursie na *Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Pomorskiego*.

terenu, prace konserwatorskie objęły 18 historycznych obiektów ceglanych o łącznej powierzchni 1 500 m². Odrestaurowane schrony, laboratoria oraz kaponierę wzbogacono wykonaną rekonstrukcją dzieł ziemnych, zgodnie z oryginalną dokumentacją z XIX w. Projekt objął też przebudowę infrastruktury sieciowej oraz wykonanie nowego oświetlenia terenu. Do wszystkich odrestaurowanych obiektów prowadzą wygodne ścieżki spacerowe. Zabytkowe wnętrza fortu zaadaptowano do celów wystawienniczych. W schronach oraz remizie artyleryjskiej położonych na szczycie Wysokiego Czoła Kurkowego (bastionu Kurkowego) ulokowano wystawę „Wehikuł Czasu” — ekspozycja „Człowiek i Pocisk”. W odrestaurowanych obiektach znajduje się 11 wystaw stałych dotyczących historii Fortu Grodzisko i gdańskich fortyfikacji przedstawionych w kontekście historii Gdańska. W Kaponierze Południowej przygotowano dla zwiedzających ponad 50 interaktywnych stanowisk, dzięki którym każdy, bez względu na wiek, wykonując samodzielnie doświadczenia może poznawać czasem trudne i skomplikowane prawa fizyki i zjawiska przyrodnicze.

Phase I-A of the Hevelianum Project comprised revitalisation of 8 ha of the land and conservation works on 18 brick buildings totalling 1500 sq.m. in size. The effect achieved on restoration of the shelters, laboratories, and the caponieres was enhanced with the reconstruction of the earthworks to the original 19.th century documentation. The project further involved relaying the line infrastructure and putting up a new site lighting system. Convenient pathways lead to all restored structures. The authentic fort interiors have been adapted for exhibition purposes. The shelters and the artillery depot at the top of the High Cock Face (Cock Bastion) now house the 'Time Vehicle' exhibition and its current exposition: 'The Man and the Missile'. The restored fort premises house 11 permanent expositions portraying the history of the Stronghold Fort [Grodzisko] and the city's fortifications, pictured in the context of the history of Gdańsk. Over 50 interactive stands installed in the Southern Caponiere offer everyone, irrespective of the age, the opportunity to experience personally the sometimes difficult and complex laws of physics and natural phenomena.

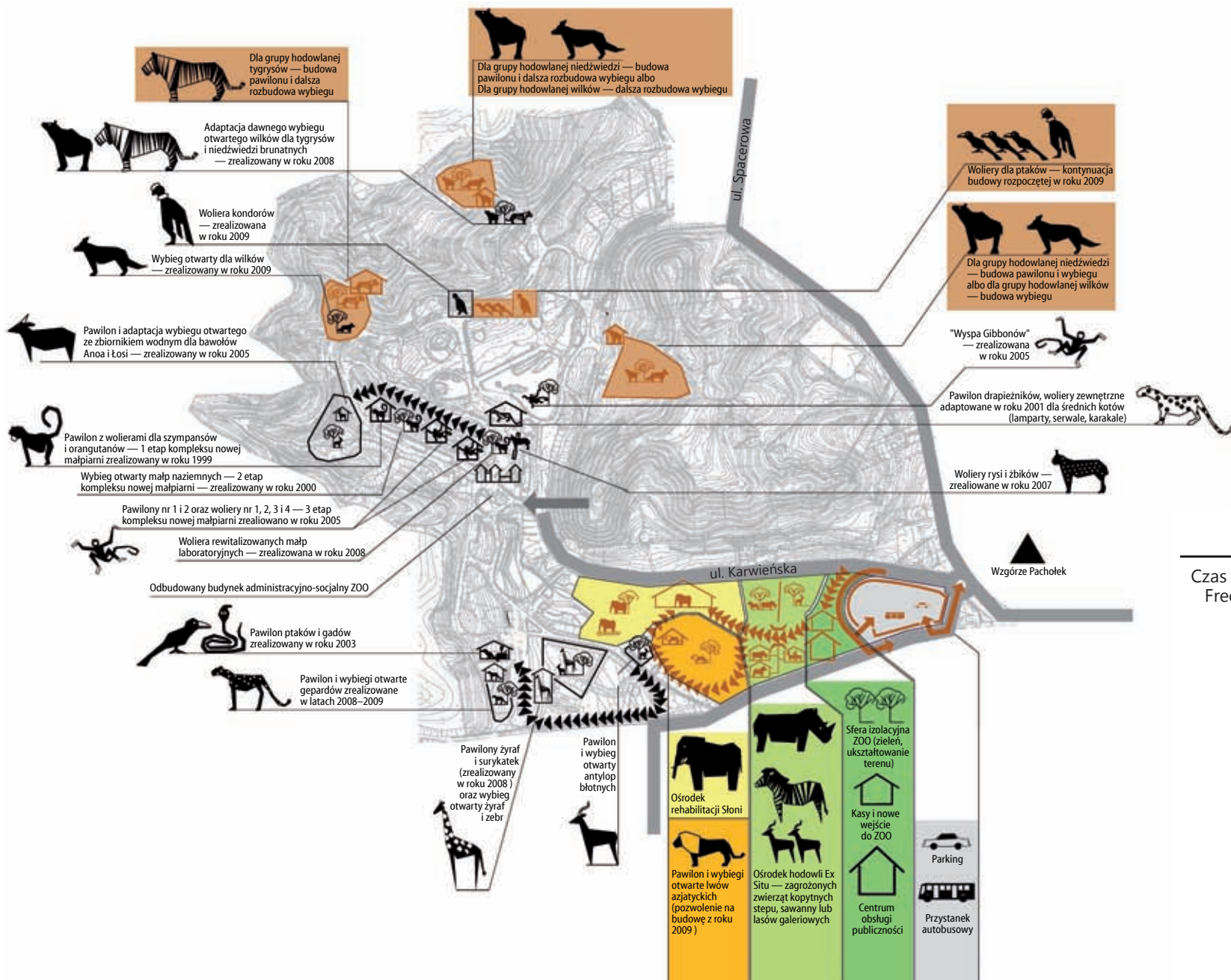




Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża

Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża jest położony w znakomitych warunkach topograficznych i mikroklimatycznych, w Dolinie Leśnego Młyna przylegającej do lasów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Założeniem dzisiejszego ZOO był budynek czynnego do roku 1944 sanatorium, zabudowania gospodarcze, a także pochodzący z pierwszej połowy XIX wieku dawny młyn wodny, zaadaptowane w roku 1954 na potrzeby miejskiego ogrodu zoologicznego. Dzięki bogatej i zróżnicowanej rzeźbie terenu ogród posiada znakomite warunki do hodowli i ekspozycji zwierząt w otoczeniu odtwarzającym ich środowisko naturalne, do proekologicznej edukacji, oraz do rekreacji publicznej. Obecnie ogród zajmuje 136 ha powierzchni (terytorialnie to największy polski ogród zoologiczny), posiada ok. 1 200 zwierząt z ponad 200 gatunków. Dzięki Michałowi Massalskiemu pierwszemu dyrektorowi oliwskiego ZOO trafnie i trwale został przesądzony plenerowo-środowiskowy charakter placówki, obecny dyrektor Michał Targowski wprowadził zaś oliwskie ZOO do elitarnych stowarzyszeń ogrodów zoologicznych: europejskiego (EAZA), światowego (WAZA), co wymagało dostosowania warunków hodowli i ekspozycji do bardzo restrykcyjnych i humanitarnych przepisów tych organizacji. By zlikwidować najdotkliwsze substandardy powstały: Nowa Małpiarnia (1999–2005), Nowa Ptaszarnia z Herpetarium (2003), woliery i wybiegi dla tygrysów, niedźwiedzi, wilków, panter, serwali, rysy, żbików (2001–2009) oraz na wielu wybiegach zlikwidowano przeszkody optyczne w ekspozycji zwierząt kopytnych.

The Municipal Zoological Garden of the Sea Coast benefits from its excellent topographical and microclimatic location, in the Forest Mill Valley cutting into the Tri-City Landscape Park. The zoological garden, as we see it today, developed from the kernel building of a sanatorium operated on the site up to the year 1944, its auxiliary buildings, and the water mill dating back to mid-19. century. In 1954, the complex was adapted to serve the established city zoological garden. The rich and varied terrain offers exquisite conditions to breed and display animals in surroundings resembling their natural habitats, and pertains to environmental education and public recreation. The garden today occupies the area of 136 ha (and is the largest Polish zoological garden in terms of size), and has about 1200 animals representing more than 200 species. Thanks to the first director of the Oliwa ZOO, Mr. Michał Massalski, the facility was rightly and permanently given the open-air and naturalist character. The current director, Mr. Michał Targowski, has introduced the Oliwa ZOO to the elite associations of zoological gardens: the European EAZA, and the world WAZA. Their membership required aligning the breeding and display conditions to the highly restrictive and humanitarian regulations of the organisations. To eliminate the most acutely substandard conditions, the following facilities have been erected: the New Monkey Pavilion (1999–2005), New Bird Pavilion and Herpetarium (2003), aviaries and outdoor enclosures for tigers, bears, wolves, panthers, servals, lynxes, and wild cats (2001–2009). View-obstructing ob-

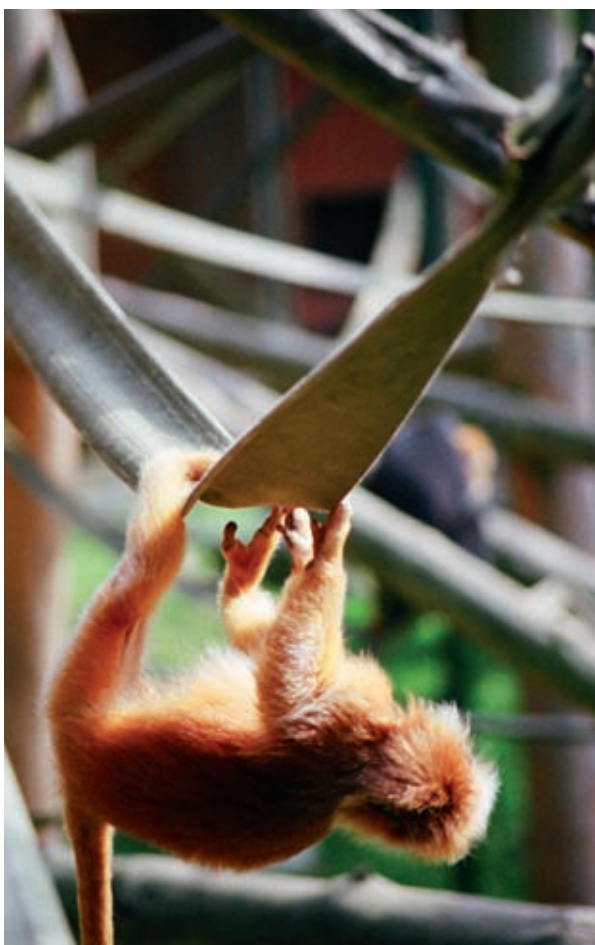
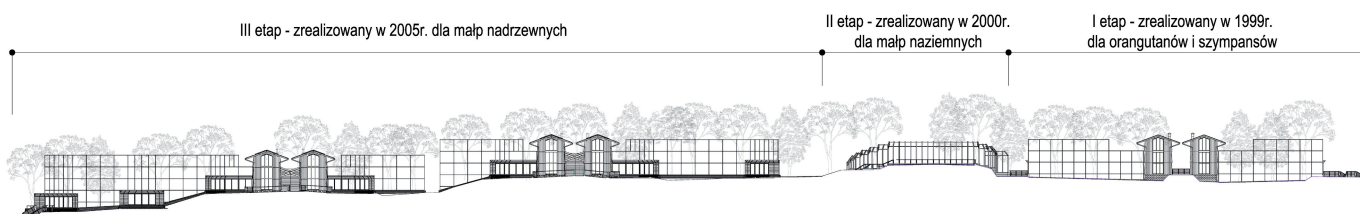




Od kilku lat oliwskie ZOO notuje najszybszy wzrost liczby zwiedzających spośród wszystkich polskich ogrodów zoologicznych. Utrzymanie wysokiej atrakcyjności ogrodu wiąże się ze stałą współpracą pomiędzy ogrodami na świecie, polegającą na wymianie zwierząt i koordynacji ich hodowli. Ograniczona możliwość jednoczesnego finansowania wszystkich potrzeb wymusiła opracowanie i przyjęcie w 2002 roku bardzo wyważonej strategii rozwoju. W specjalistycznym opracowaniu dotyczącym rozwoju oliwskiego ZOO sporządzonym w 2002 r. przez ALTER POLIS Gdańską Pracownię Urbanistyczną pod kierunkiem architekta Marka Nakoniecznego założono 35 letni program realizacji.

stables have been removed from around many hoofed mammal enclosures.

For several years, the Oliwa ZOO has recorded the swiftest growth in the number of visitors of all Polish zoological gardens. To keep the place highly attractive, regular cooperation with other gardens in the world is pursued under animal exchange and breeding coordination programmes. Limited financial resources do not allow seeing to all needs at the same time and have necessitated the adoption of a fine-tuned strategy and development programme. The expert development study of the Oliwa ZOO, produced in 2002 by the ALTER POLIS Urban Planning Studio from Gdańsk under the direction of architect Marek Nakonieczny, puts together a 35-year implementation programme.



Nowa małpiarnia



Nagrody:

wyróżnienie w roku 1999

w ogólnopolskim konkursie *Życie w architekturze* na najlepsze realizacje architektoniczne edycji gdańskiej konkursu (dotyczy pierwszego etapu Nowej Małpiarni przeznaczonej dla szympanсів i orangutanów, zrealizowanego w roku 1999)

wyróżnienie w roku 2006

w ogólnopolskim konkursie PZITB, Ministerstwa Budownictwa, Ministerstwa Transportu, Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego *Budowa Roku 2005* (dotyczy trzeciego etapu Nowej Małpiarni przeznaczonej dla małp nadrzewnych, zrealizowanego w roku 2005)

Inwestor:

Gmina Miasta Gdańska

Projekt:

Alter Polis Gdańska Pracownia Urbanistyczna Sp. z o.o.

ARCHITEKT: Marek Nakonieczny

Realizacja w etapach:

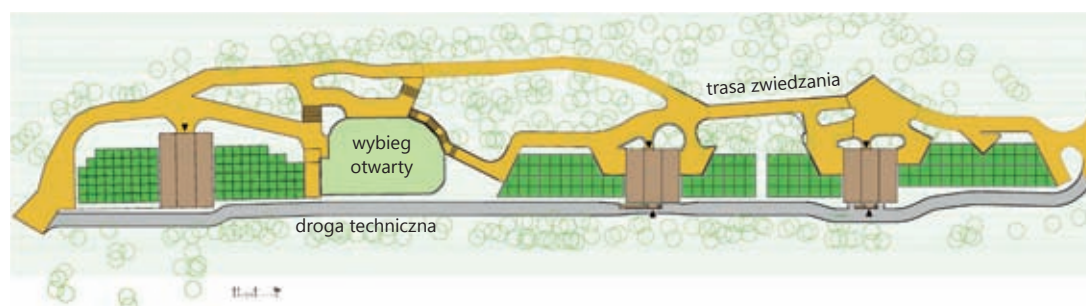
1999, 2000, 2005

Konieczność likwidacji substandardu wymusiła w pierwszej kolejności budowę nowego pawilonu dla małp. Obiekt nowatorski zarówno ze względu na wybór „środkowej” lokalizacji, przyjętych rozwiązań architektonicznych, jak i na spójny z nią program hodowlany małp nadrzewnych. Architektura pawilonów i wolier odzwierciedla wertykalną specyfikę przestrzeni dla małp. Pawilony przywołują etniczne skojarzenia z wiejską architekturą Jawy i Sumatry, a wieloprzestrzenne (ok. 9 m wysokości) wolery zewnętrzne o bogato zagospodarowanych wnętrzach we wszystkich trzech wymiarach przestrzeni i rozmieszczone wśród drzew dają obraz nadrzewnego środowiska życia małp. Obiekt uzyskał uznanie zarówno wśród fachowców z branży ogrodów zoologicznych, jak i publiczności. Jednak najwyższym wyróżnieniem dla obiektu są coroczne sukcesy hodowlane rzadkich i efektownych ekspozycyjnie małp, odnoszone od momentu otwarcia obiektu.

Od roku 2008 działa w ogrodzie również „woliera do rewitalizacji małp laboratoryjnych”. Znalazły się w niej makaki, dość pospolicie występujące w naturze zwierzęta, które przebywając w laboratoriach doznały traumatycznych doświadczeń. Oliwskie ZOO podjęło się rewitalizacji tych małp, w tym odtworzenia u nich naturalnych zwierzęcych zachowań społecznych życia w grupie stadnej i w kontakcie z naturą.

The urgent need of eliminating substandard conditions put the erection of a new monkey pavilion at the top priority level. The new structure is innovative in both its location “tucked into the wood”, the adopted architectural solutions, and the aligned programme of breeding tree monkeys. The architecture of the pavilion and its aviaries accounts for the specific vertical dimension of the monkey space. The pavilion triggers ethnical associations with the rural architecture of Java and Sumatra. Its large-size aviaries (ab. 9 m in height), lavishly fitted in all three dimensions and tucked amongst the trees, visualise the tree-top monkey habitat. The facility has won appreciation from experts in zoological gardens and the rank-and-file visitors. The distinction of utmost value, however, is the annual successful breeding of rare and exceptionally presentable monkeys, which the ZOO has recorded ever since the facility was opened.

Since 2008 the garden has also run a „revitalisation aviary for laboratory monkeys”. The ZOO has become home to the macacas, which though fairly common at large have gone through traumatic psychological experience in laboratories. The Oliwa ZOO has launched the programme of revitalising the monkeys to revive their natural social behaviours of family life in contact with nature.



Nowe woliery rysi i żbików

W miejscu dawnego rzędu małych klatek dla małych drapieżników powstał ciąg wysokich woliery dla rysi i żbików, umożliwiając tym zwierzętom zgodnie z ich upodobaniami przebywanie w górnych partiach umieszczonych w wolierych konarów drzew i drzew naturalnie rosnących. Publiczność może oglądać zwierzęta wśród zieleni, patrząc w głąb woliery przez wielkogabarytowe tafle szklane. Woliery posiadają wydzielone pomieszczenia hodowlane i weterynaryjne.

The previous row of tight cages designated for small predators has been replaced with a series of tall aviaries for lynxes and wild cats. The animals' new premises enable them to suit their tastes and spend time up on the trunks and boughs put up inside for them and the there naturally growing trees. The visitors can watch the cats through large glazed panels revealing the aviary interiors. The aviaries are appended with isolated breeding and veterinary quarters.

Inwestor: Gmina Miasta Gdańska

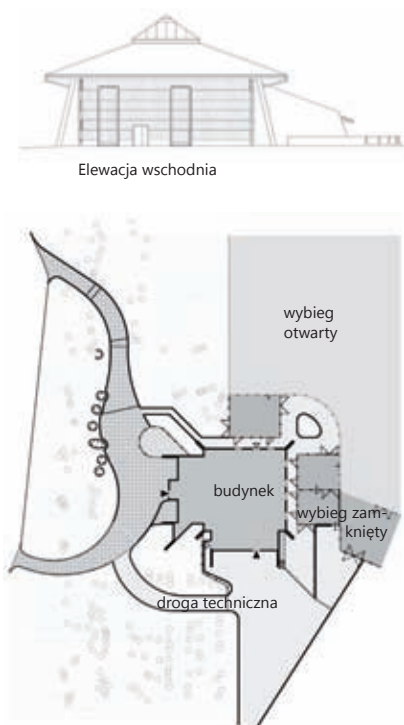
Projekt: Alter Polis Gdańska Pracownia Urbanistyczna Sp. z o.o.

ARCHITEKT: Marek Nakonieczny

Realizacja: 2007

Elewacja frontowa zachodnia





Kompleks pawilonu żyraf

Inwestor: Gmina Miasta Gdańska

Projekt: Alter Polis Gdańska
Pracownia Urbanistyczna Sp. z o.o.

ARCHITEKT: Marek Nakonieczny

Realizacja: 2008

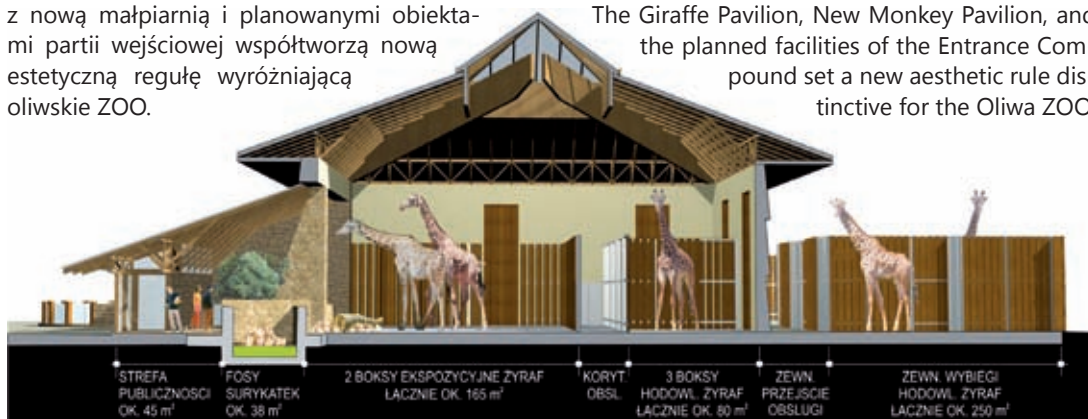
Żyrafy w każdym ogrodzie zoologicznym cieszą się niezwykłą popularnością wśród publiczności. Podnoszą atrakcyjność ogrodu zoologicznego i mają duży wpływ na liczbę odwiedzających. Budowa pawilonu dla żyraf stała się więc priorytetem na skutek prognozowanego spadku frekwencji będącego konsekwencją zubożenia programu hodowlanego i ekspozycyjnego o zwierzęta wycofane z ekspozycji z racji substandardowych warunków hodowli. W ciągu dwóch sezonów od otwarcia pawilonu żyraf frekwencja w ogrodzie wzrosła z 320 tys. w roku 2007 do 450 tys. w roku 2009.

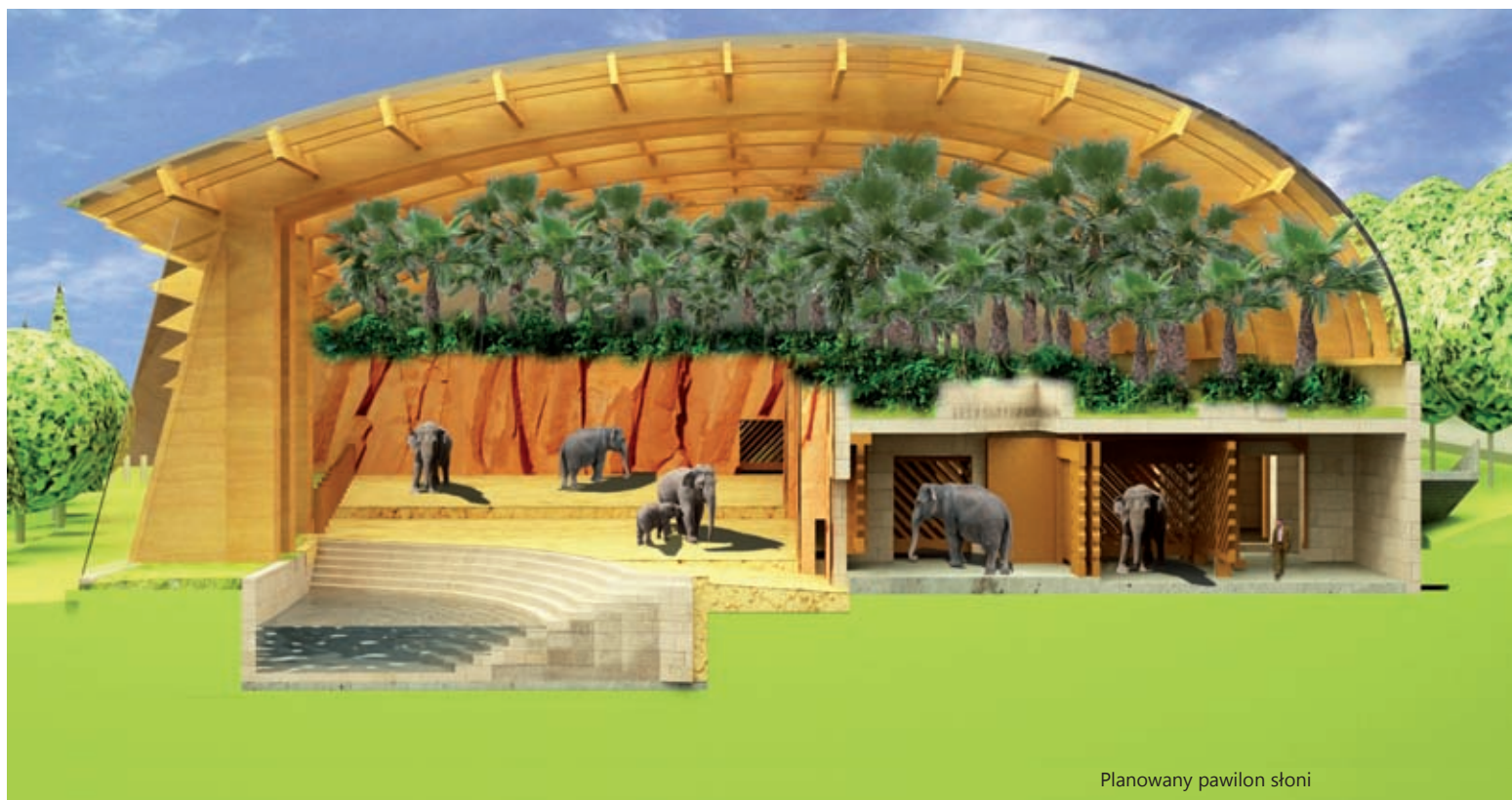
Pawilon o powierzchni całkowitej 650 m² został zaprojektowany dla żyraf i surykatek, miniaturowych zwierząt żyjących w tym samym środowisku, w którym żyją żyrafy. Przylega do wybiegu zewnętrznego o powierzchni 1,1 ha wybudowanego już w roku 1975 i przeznaczonego zarówno wówczas, jak i obecnie do wspólnej ekspozycji zwierząt stepu, sawanny lub lasów galeriowych Afryki: żyraf, zebra, antylop, gazeli lub strusi. Pawilon żyraf wraz z nową małpiarnią i planowanymi obiektami partii wejściowej współtworzą nową estetyczną regułę wyróżniającą oliwskie ZOO.

Giraffes invariably earn a warm reception and enjoy popularity among the visitors of all zoos. They increase the garden's attractiveness and pertain substantially to the number of visitors. Therefore, in view of the anticipated dropping visiting rates and consequential depletion of the breeding and display programme caused by withdrawal of certain animals from breeding and display due to substandard conditions, the construction of a giraffe pavilion was deemed a priority. Over the two seasons since the opening of the giraffe pavilion the visiting rate the garden reports has gone up from 320 thousand in 2007 to 450 thousand in 2009.

The pavilion totalling 650 sq.m. is designed to house giraffes and meerkats – the miniature animals sharing their natural habitat with giraffes. The pavilion opens onto an outdoor enclosure of 1.1 ha, dating back to 1975. The enclosure has always served mixed display of animals of the African steppes, savannah, and gallery forests, i.e. giraffes, zebras, antelopes, gazelles, and ostriches.

The Giraffe Pavilion, New Monkey Pavilion, and the planned facilities of the Entrance Compound set a new aesthetic rule distinctive for the Oliwa ZOO.





Planowany pawilon słońi

Partia wejściowa oliwskiego ZOO

W układzie funkcjonalnym całego oliwskiego ZOO tereny rozwojowe w kierunku ul. Spacerowej i Wzgórza Pacholek są predysponowane do realizacji nowego wejścia ogrodu, wraz z nowym parkingiem i z nowym centrum obsługi. Przeniesienie głównego wejścia ułatwi dostęp publiczności oraz zintegruje ogród ze strefą zurbanizowaną Oliwy i jej atrakcjami turystycznymi. Obszar ten spośród polskich ogrodów zoologicznych stanowi największy zwarty i jednorodny kompleks terenów rozwojowych o powierzchni 11 ha. Z punktu widzenia prowadzonej hodowli i ekspozycji jest on predysponowany do rozbudowy wybiegów i budowy pawilonów dla zwierząt ciepłolubnych środowisk otwartych (np. pustynie, stepy, sawanny, lasy galeriowe). Realizacja w ramach partii wejściowej oliwskiego ZOO licznych pawilonów dla zwierząt ciepłolubnych z całoroczną ekspozycją zwierząt wewnątrz pawilonów ma znaczenie przede wszystkim w podniesieniu posezonnej atrakcyjności oliwskiego ZOO.

In the functional perspective of the entire Oliwa ZOO the land of further expansion towards Spacerowa Street and the Pacholek Hillcock is predestined for a new entrance compound, including a car park and service centre. The relocated main entrance will facilitate the visitors' access to the garden and integrate it with the urban quarters of Oliwa and its tourist attractions. The 11 ha stretch of land forms the largest compact and homogenous developmental expanse at disposal of all zoological gardens in Poland. In terms of animal breeding and display, it is predisposed for enlarged and new outdoor enclosures of thermophilous species native to open spaces (e.g. deserts, steppes, savannahs, or gallery forests). The numerous pavilions for the thermophilous species planned under the Entrance Compound Project will enable indoor display of the animals all year long contributing further to the attractiveness of the Oliwa ZOO, also out of the season.

Inwestor:

Gmina Miasta Gdańsk

Projekt:

Alter Polis Gdańska Pracownia Urbanistyczna Sp. z o.o.

ARCHITEKT: Marek Nakonieczny



Wizualizacja partii
wejściowej



Pawilon i wybieg dla lwów

Inwestor:
Gmina Miasta Gdańska

Projekt:
Alter Polis Gdańska Pracownia
Urbanistyczna Sp. z o.o.
ARCHITEKT: Marek Nakoneczny

Realizacja:
pierwotnie przewidziana
w WPI w roku 2010,
obecnie odsunięta w czasie

Dotychczasowy brak lwów w ofercie ekspozycyjnej ogrodu obniża poziom jego atrakcyjności, tym bardziej że lwy są „herbowymi” zwierzętami Miasta Gdańska. Zupełnie nowy pawilon lwów został zaprojektowany na wyrobisku po dawnej żwirowni, na południe od obecnego parkingu. Pawilon o powierzchni całkowitej 630 m² będzie przylegał do dwóch wybiegów zewnętrznych: hodowlano-ekspozycyjnego i tylko hodowlanego o łącznej powierzchni 1 ha. Obiekt będzie przeznaczony do hodowli zagrożonych wyginięciem lwów azjatyckich, dlatego też w planach rozwojowych oliwskiego ZOO inwestycja została zaliczona do działań o charakterze humanitarnym i ochronnym zwierząt dziko żyjących (jeszcze tylko ok. 300 zwierząt żyje w warunkach naturalnych, a niewielka populacja wpływa negatywnie na rozwój gatunku). Architektura budynku wykorzystuje sprawdzone rozwiązania funkcjonalne i estetyczne pawilonu żyraf, z tym że obniżono wysokość budynku do potrzeb lwów, a publiczność będzie oglądać lwy przez panoramiczne szyby z pomieszczenia stylizowanego na „jaskinię”.

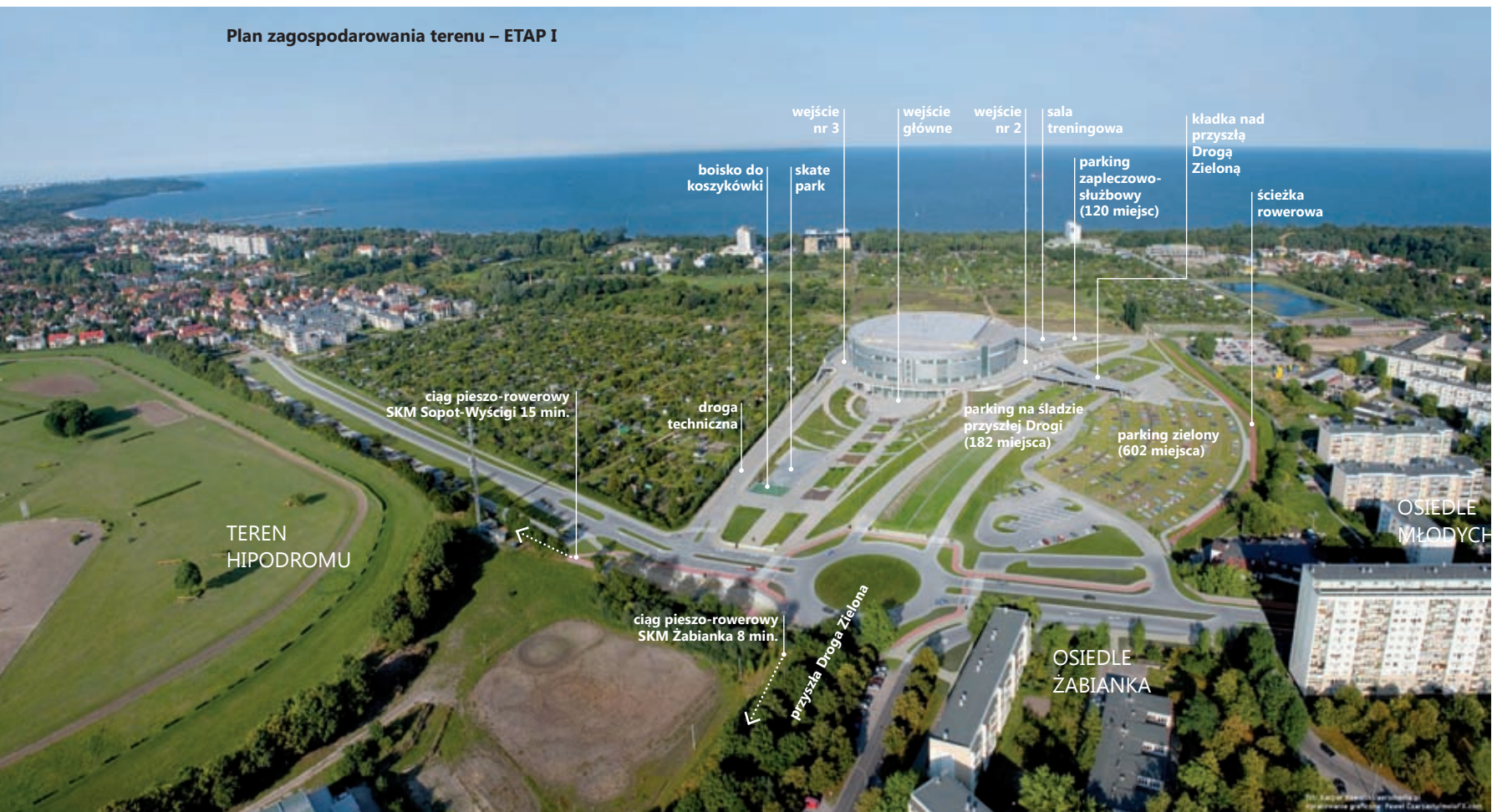
The visitors strongly feel about the lack of lions in the garden's heretofore offer, particularly that lions are present in the City of Gdańsk coat of arms. An entirely new Lion Pavilion is planned on the site of the ex-gravel pit, south of the car park of today.

The pavilion sized 630 sq.m. in aggregate will be appended with two outdoor enclosures: one for breeding and display purposes, the other reserved solely for the breeding function. The two enclosures will occupy the total of 1 ha of land. The facility will be designated to the breeding of the Asiatic lion threatened with extinction. This particular specialisation is the reason why the development plans of the Oliwa ZOO list the investment among the projects of humanitarian nature, protecting the species living in the wild (only about 300 specimens still remain in their natural habitat, and the small population affects the development of the species).

The intended architecture of the building draws from the well-tested functional and aesthetic solutions adopted for the giraffe pavilion. The two differ in height, as the lion pavilion is lower to suit their particular needs. The panoramic glazed walls will provide the visitors with the view of the interior styled to resemble a “cave”.

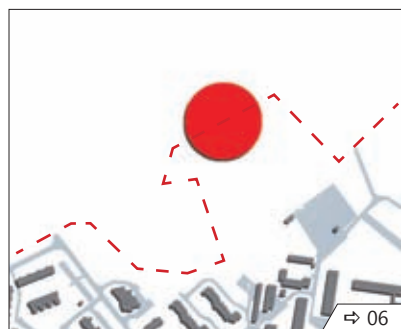


Plan zagospodarowania terenu – ETAP I





Hala sportowo-widowiskowa na granicy Gdańska i Sopotu



Lokalizacja: na granicy miast Gdańska i Sopotu

Inwestor: Wspólna inwestycja Gminy Miasta Gdańsk oraz Gminy Miasta Sopot.

Projekt: KIPP Projekt Sp. z o.o. — główny projektant obiektu

Realizacja: 2006–2010

Budowana na granicy Gdańska i Sopotu hala jest jednym z pionierskich obiektów tego typu w Polsce. Została zaprojektowana z przeznaczeniem na organizację imprez sportowych o randze mistrzostw Świata i Europy. Dla fanów sportu przewidziano również możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego w otoczeniu budynku — w *skate parku* i na boisku do koszykówki. W bezpośrednim sąsiedztwie na terenie należącym do Sopotu planuje się przeznaczenie ponad 14 ha gruntów na park, plac zabaw dla dzieci, korty tenisowe oraz liczne ciągi spacerowo-rowerowe będące już wyłączną inwestycją Miasta Sopot.

Do dyspozycji użytkowników hali pozostają bary, puby i restauracja z tarasami z widokiem na morze lub arenę, liczne butik z pamiątkami sportowymi oraz kompleks odnowy biologicznej. Oprócz wydarzeń sportowych, w hali będą się odbywać koncerty i widowiska.

Hala składa się z ośmiu kondygnacji. Konstrukcja dachu obiektu opiera się na czterech pylonach przestrzennych o rozstawie osiowym 70,6 m w układzie podłużnym i 66,6 m w układzie poprzecznym. Pylony posadowiono na fundamentach palowych, natomiast pozostała część obiektu jest posadowiona na monolitycznie wylanej, żelbetowej płycie fundamentowej. Widownia składa się z: trybun dolnych na 3 972 miejsc; trybun-łóż na 1 011 miejsc; oraz trybun górnych na 2674 miejsc (łącznie 7 657 miejsc stałych, w tym 36 miejsc dla niepełnosprawnych i 36 miejsc dla ich opiekunów).

The hall in construction at the border of Gdańsk and Sopot is one of the pioneer facilities of the kind in Poland. It is designed to serve sports events of the World and European championship status. Sport fans can also spend time actively taking it in the immediate vicinity, in the skate park and a basketball field. More than 14 ha of Sopot-owned land neighbouring immediately on the site is designated for a future park, children's playground, tennis courts, and a maize of footpaths and cycling tracks. That part of the investment will be pursued solely by the City of Sopot.

The hall users will have a choice of pubs, bars, and a restaurant with terraces facing the sea or the arena, numerous boutiques selling sports souvenirs, and a biological renovation complex. Apart from sports events, the hall will be available for staging concerts and shows.

The hall rises eight storeys high. The roof structure is supported on four axially arranged 3D pylons stretching over 70.6 m along the longitudinal axis, and 66.6 m along the latitudinal axis. The pylons are raised on piled foundations, while the remaining part of the building rests on a monolithic foundation slab of in situ reinforced concrete. The spectator stands are tiered to the lower stand section with 3,972 seats, the grandstand boxes for 1,011 people, and the upper stand with 2,674 seats (the total capacity being 7,657 permanent seats, including 36 for the disabled and 36 for their guardians).

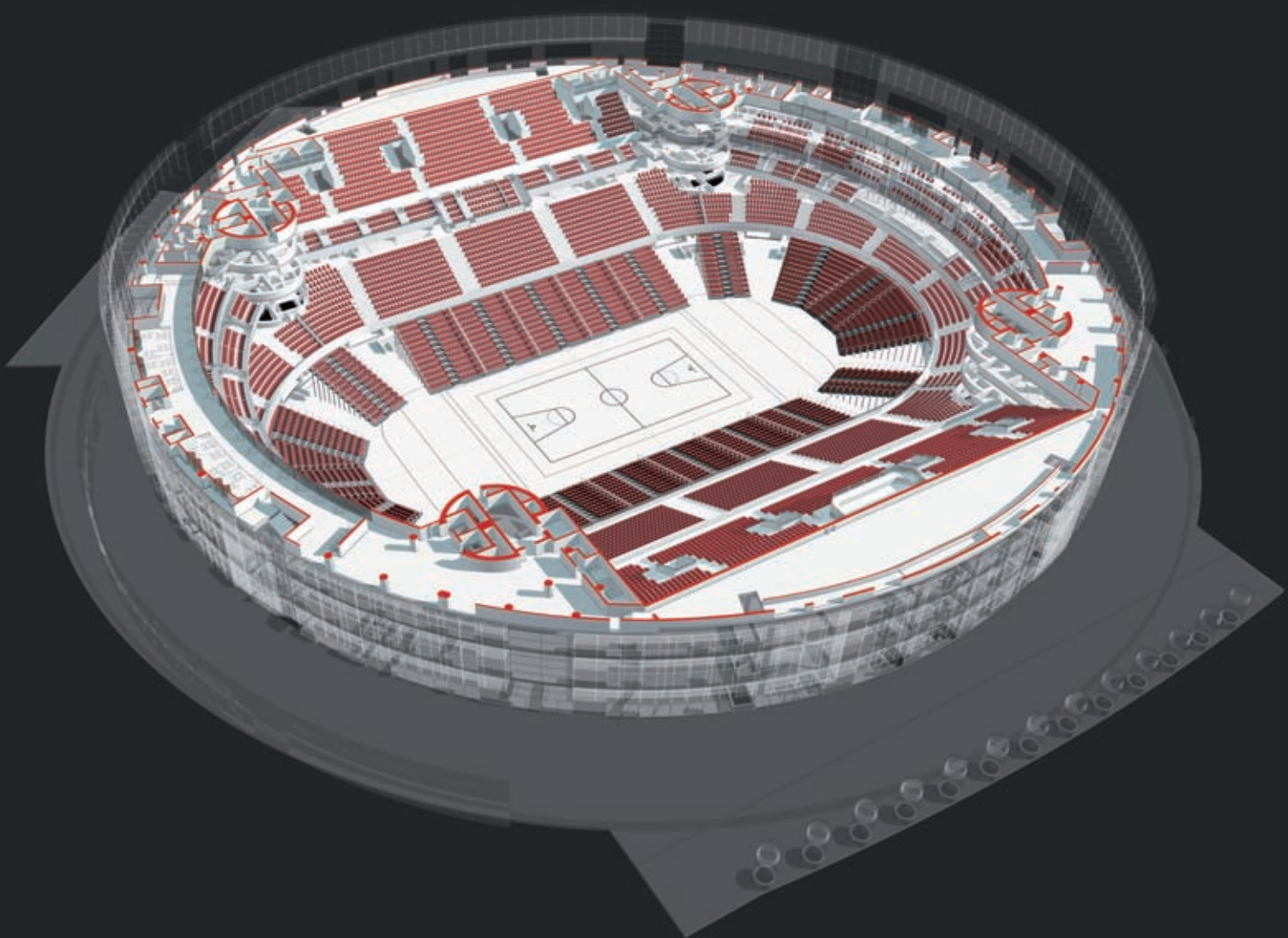
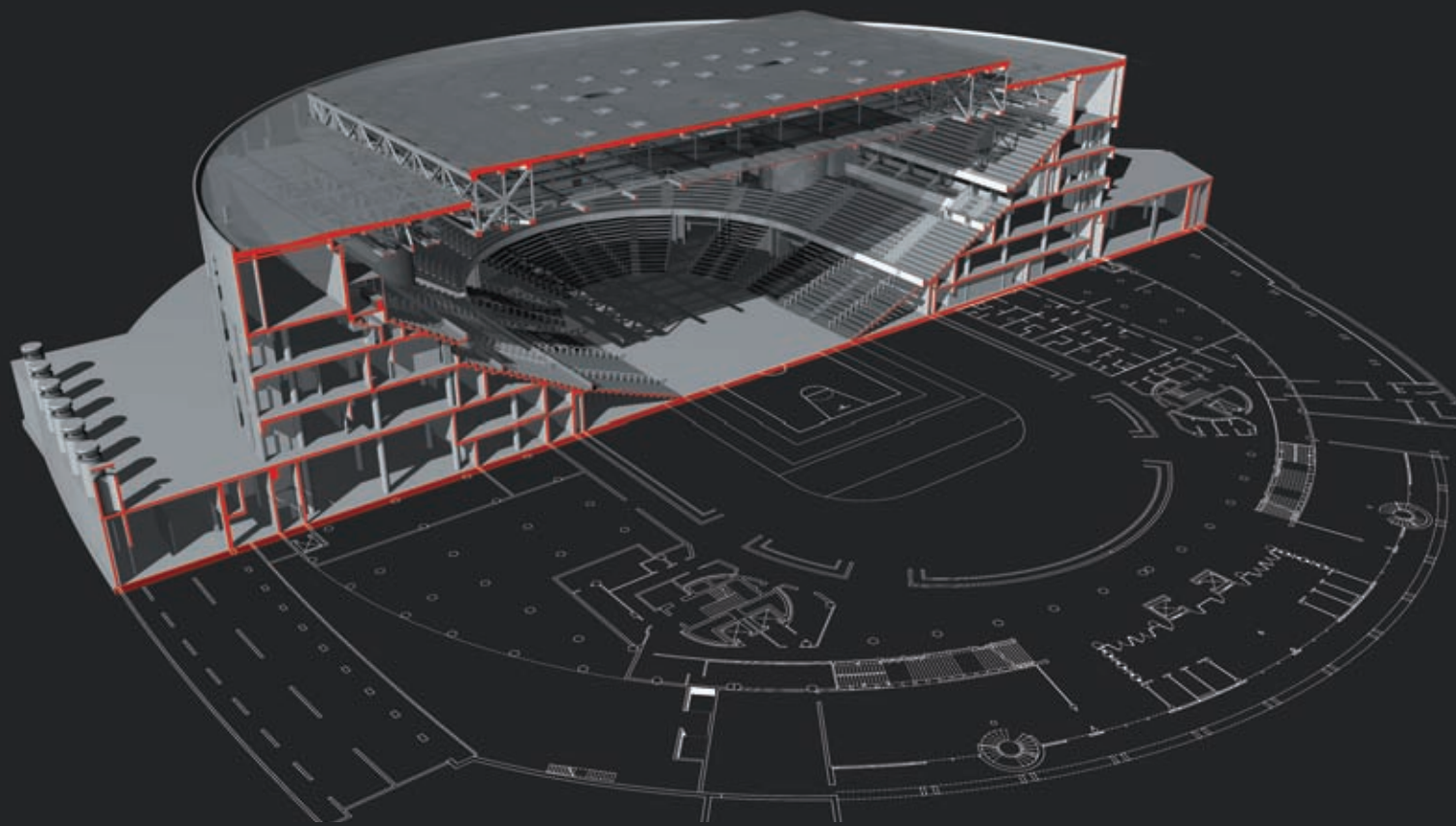


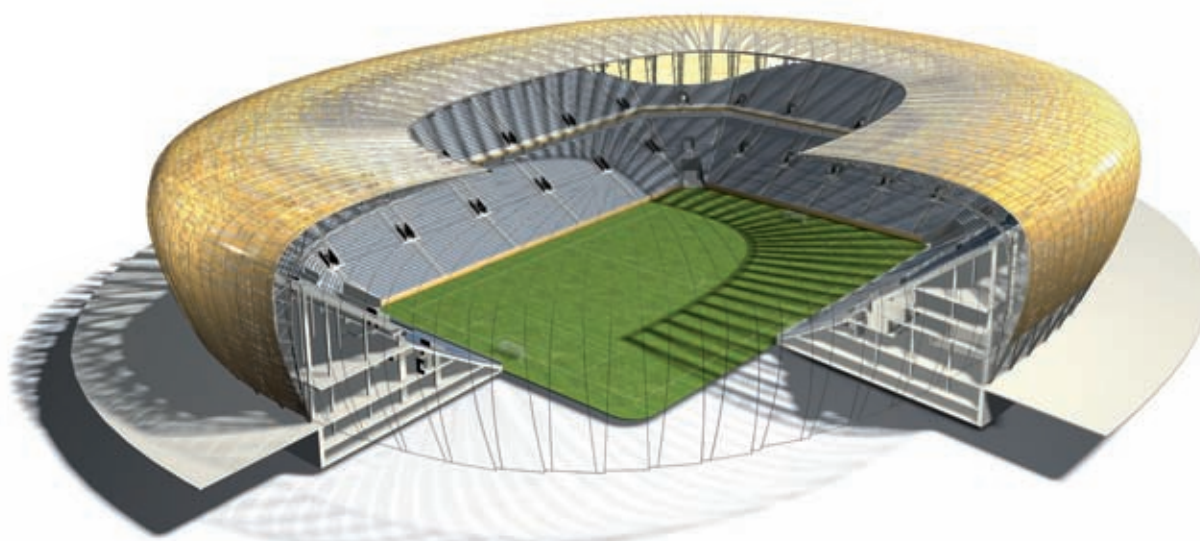
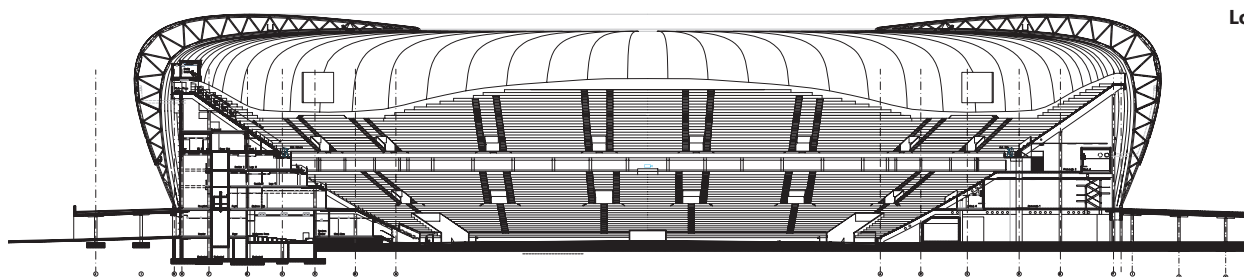
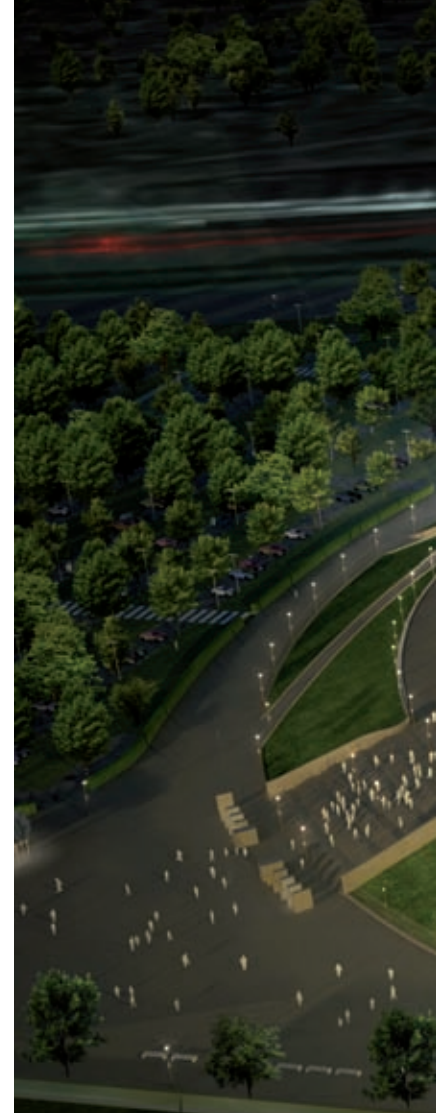
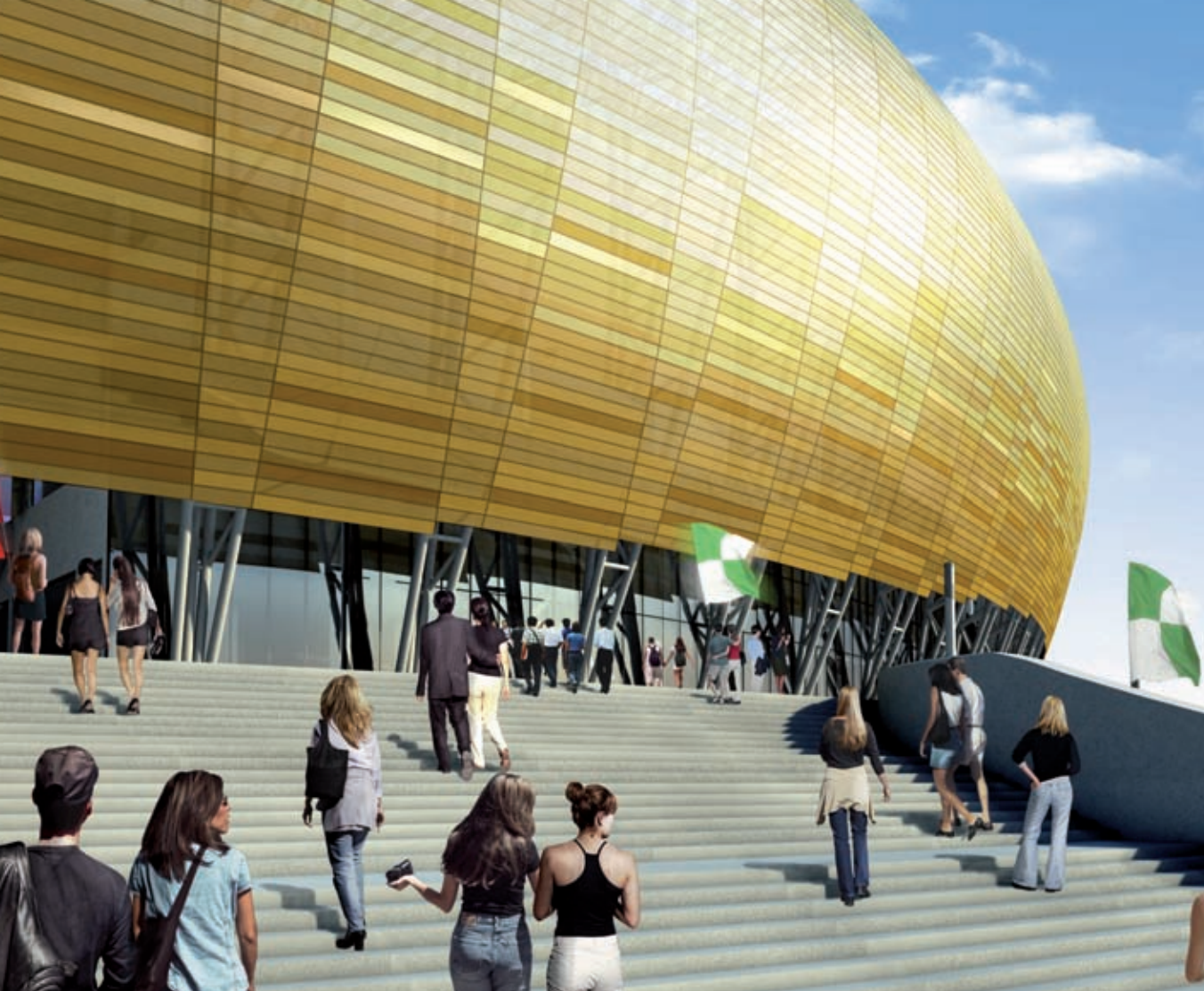
Docelowo hala jest przeznaczona dla 11,5 tys. kibiców gier zespołowych lub 8 tys. kibiców zawodów lekkoatletycznych, oraz 15 tys. widzów koncertów muzycznych. Zwiększenie ruchu samochodowego związane z obsługą hali wymogło konieczność realizacji fragmentu tzw. „Drogi Zielonej” umożliwiającej dojazd od strony al. Niepodległości i alei Grunwaldzkiej. Z kierunku ul. Pomorskiej i al. Rzeczpospolitej dojazd będzie się odbywać poprzez rondo przy ul. Gospody, które powstaje równoległe z halą, a od strony Sopotu ul. Łokietka.

The target capacity parameter is 11.5 thousand for team games, 8 thousand spectators for athletic contests, and a 15 thousand audience for musical concerts. The increased traffic the hall will generate has necessitated the construction of a fragment of the so-called “Green Road” to secure access to it from Aleja Niepodległości and Aleja Grunwaldzka Streets. The approach from Pomorska Street and Aleja Rzeczpospolitej will be routed across the roundabout of Gospody Street to be built together with the hall itself. The approach from Sopot will follow Łokietka Street.



Powierzchnia działki: 97 488 m²
Powierzchnia zabudowy: 20 433 m²
Powierzchnia użytkowa obiektu: 42 840 m²
Kubatura: 389 132 m³
Wysokość: 30,73 m
Wymiary zewnętrzne: ok. 214/180 m
Liczba miejsc parkingowych (samochody osobowe):
poza terenem: 480
na terenie: 904
Koszt całkowity: 346 112 867 zł
w tym koszt terenu: 25 756 620 zł
Pozyskane dofinansowanie:
Ministerstwo Sportu i Turystyki:
61 000 000 zł
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego:
40 000 000 zł





Lokalizacja: ul. Marynarki Polskiej

Inwestor:

Gmina Miasta Gdańska

Projekt:

Konsorcjum Stadion Gdańsk,
RKW Rhode Kellermann
Wawrowsky GmbH & Co.

Realizacja: 2008–2010

Powierzchnia terenu:

25,7 ha

Kubatura obiektu:

947 136 m³

Powierzchnia zabudowy obiektu:

43 650 m²

Powierzchnia całkowita obiektu:

80 787 m²

Powierzchnia użytkowa

(bez promenad i trybun):

36 622 m²

Promenady: 12 973 m²

Boisko do gry: 10 576 m²

Wysokość budynku

(od poziomu boiska):

45,20 m

Maksymalne wymiary

stadionu:

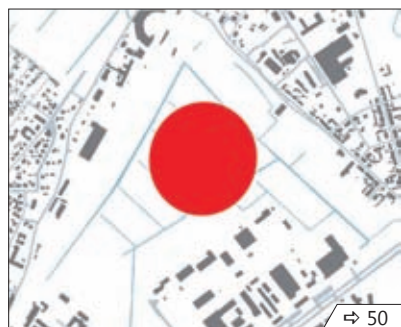
235,88 m x 203,51 m

Ilość pięter nadziemnych: 7

podziemnych: 1



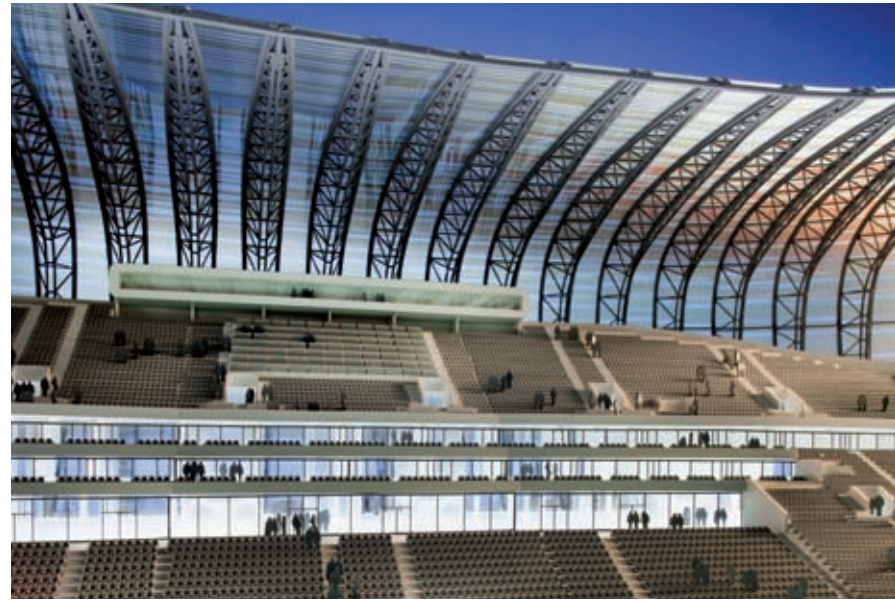
Stadion piłkarski



Stadion piłkarski zaprojektowano na 44 tys. widzów składa się z trzech głównych elementów: pełnowymiarowego boiska, trybun, platformy zewnętrznej wokół trybun oraz budynku zamkniętego, położonego po stronie zachodniej. Obiekt zaprojektowano zgodnie z programem funkcjonalnym wymaganym dla przeprowadzenia trzech meczy grupowych i jednego ćwierćfinałowego Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012TM. Widownię, trybuny i loże VIP, loże biznesowe, trybunę dla mediów zaprojektowano w dwóch strefach wysokościowych. Dostęp do płyty boiska zapewniają cztery tunele przebiegające ukośnie pod platformą i trybunami, umożliwiające jednocześnie wjazd na boisko służbom ratowniczym. Dodatkowo, piąty tunel prowadzi do klatki schodowej przewidzianej dla kibiców drużyny przeciwnej w przypadku rozgrywek ligowych. Wszystkie miejsca na trybunach są zadaszone. Na stadion prowadzą schodami terenowymi cztery wejścia główne. Wejścia obsługują odpowiadające im sektory. Zasadniczą konstrukcję obiektu stanowią dźwigary kratownicowe pokryte płytami poliwęglanowymi w kolorystyce bursztynu. Trybuny i pozostała część obiektu zostały zaprojektowane w konstrukcji żelbetowej. Wybór lokalizacji stadionu wiąże się z koniecznością przebudowy infrastruktury drogowej, dlatego równoległe z pracami związanymi bezpośrednio z budową stadionu, w najbliższym sąsiedztwie są prowadzone nowe inwestycje. Obok stadionu Międzynarodowe Targi Gdańskie planują budowę centrum konferencyjno-wystawienniczego.

The football stadium for 44 thousand is made up of three major components: a full-size playing field, the stands, an external platform around the stands, and a non-public building on the western side. The facility is designed in accordance with the functional programme officially required to hold three group matches and one quarter-final of the UEFA European Football Championship EURO 2012TM. The stands, grand stand, VIP boxes, business boxes, and the stands for the media are arranged on two levels. Four tunnels crossing the platform and the stands diagonally provide the entrance to the football field. The same tunnels enable emergency services to drive right onto the field. An additional, fifth tunnel leads to the stairway dedicated to the fans of the opponent team in league games. All stands are roofed. The spectators approaching the stadium estate are channelled through four major entrance gates, each at the top of a flight of landscaped stairs. The gates lead to their respective sectors. The backbone of the stadium structure is made of truss-girders faced with polycarbonate panels in the colour of amber on the outside. The stands and the remaining sections of the facility are designed in the reinforced concrete technology.

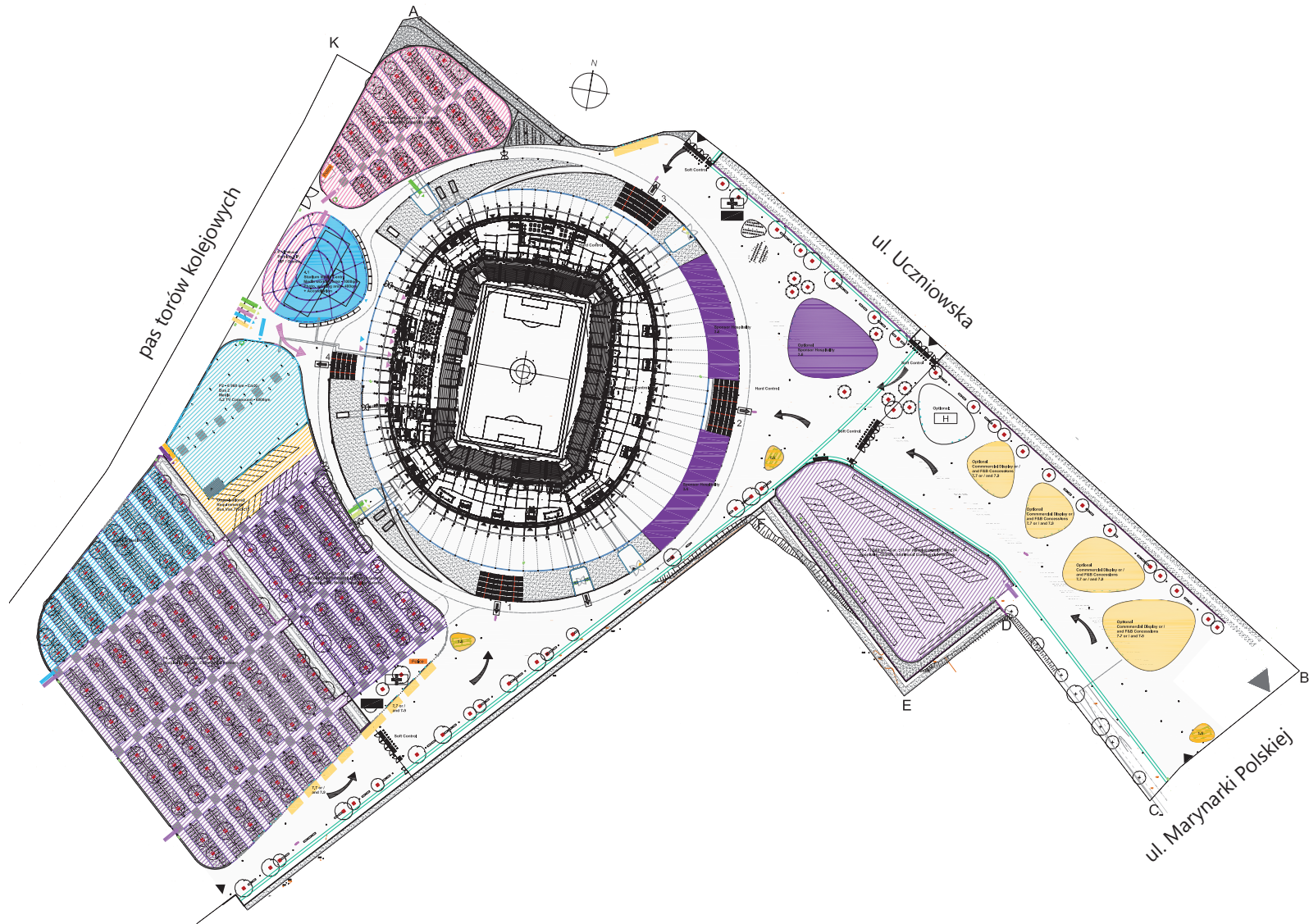
The specific location selected for stadium requires redevelopment of the road infrastructure. Therefore, alongside the works focusing directly on the stadium, new investments are pursued in its vicinities. The Gdansk International Fair plans erecting a conference and exhibition centre in the neigh-



Zakończenie budowy stadionu zaplanowano na koniec roku 2010. Równoległe prowadzone są działania zmierzające do poprawy stanu istniejącego zainwestowania, między innymi kolejne fragmenty Drogi Zielonej, która będzie stanowić ramę drogową umożliwiającą szybkie skomunikowanie z pozostałymi dzielnicami miasta. Programem pełnej rewitalizacji została objęta sąsiadująca ze stadionem zaniedbana dzielnica mieszkaniowa Letnica.

bourhood. The building works on the stadium are planned to be complete in the late 2010.

A parallel line of action aims at improving the condition of the existing investments. Here, further sections of the Green Road are being built to form the traffic axis which will enable swift transport to other quarters of the city. The residential district of Letnica neighbouring on the stadium has been included in the programme of complete revitalisation.





Gdańska Szkoła Floretu

Lokalizacja: ul. VII Dwór 6

Inwestor: Dyrekcja Rozbudowy
Miasta Gdańska

Projekt: Diogenes Studio Sp. z o.o.
ARCHITEKT: Maria Krystyna Sikorska

Realizacja: wrzesień 2009

Powierzchnia terenu: 13 807 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 977 m²

Powierzchnia użytkowa: 4 117 m²

Kubatura: 23 657 m³

Wysokość: 14,5 m

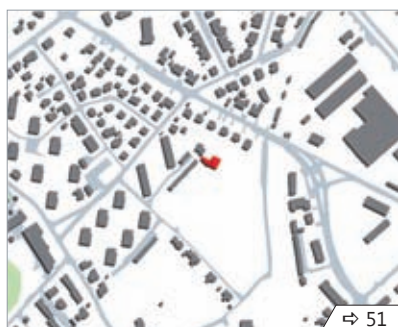
Liczba kondygnacji: 4

Liczba miejsc parkingowych: 45

Szkoła Floretu znajduje się w Zespole Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego nr 26 w Gdańsku. Na działce szkolnej, oprócz budynku głównego szkoły, znajdują się boiska asfaltowe, bieżnia szutrowa i chodniki. Hala wraz z zapleczem posiada łącznik z istniejącym budynkiem szkoły. Nowy obiekt ma zwartą bryłę i składa się z trzech części. Część podstawowa to dwukondygnacyjny budynek hali sportowej z salą widowiskową i trybunami. Dach nad halą zaprojektowano w formie łuku. Od strony wschodniej do ściany szczytowej budynku przylega przybudówka stanowiąca zaplecze hali sportowej. Od strony zachodniej stoi czterokondygnacyjny budynek, w którym znajduje się internat. Główna sala sportowa przeznaczona do zawodów szermierczych oraz treningów z miejscami dla widzów mieści się na 3 kondygnacji. Na widowni przewidziano 300 miejsc, w tym dwa dla osób niepełnosprawnych na wózkach. Na głównej sali znajduje się 10 plasz szermierczych. Kompleks pełni funkcję sali gimnastycznej przeznaczonej jednocześnie dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum.

The Foil School is located at the Primary and Gymnasium School Complex No. 26 in Gdańsk. The main building of the School is set among asphalted sports grounds, a gravel running track, and walkways. A passageway links the hall and its auxiliary facilities to the school building. The new facility forms compact block made up of three sections. The core section is the two-storey high building housing sports and performance halls and stands. The roof spanning the hall is arched. There is an annexe attached to the eastern gable wall serving the auxiliary and back-up functions to the sports hall. In the west, the hall is flanked with a four-storey building of the boarding house.

The main sports hall surrounded with the stands, suited to host fencing tournaments and training, is located on the third storey. The stands can seat 300. Two seats are adjusted so as to serve the disabled in wheelchairs. There are 10 fencing pistes in the main hall. The complex plays the additional role of a gym hall for the pupils and students of the primary and junior secondary school.





Narodowe Centrum Żeglarstwa

Żeglarski Ośrodek Morski AWFIS pełni zadania ośrodka przygotowań olimpijskich i akademickiego centrum żeglarstwa. Położony u ujścia Wisły Śmiałej do Zatoki Gdańskiej stwarza możliwość żeglowania zarówno na akwenie zamkniętym, jak i otwartym. Połączenie dróg morskich i śródlądowych daje możliwość dotarcia do szlaków wodnych prowadzących m.in. na Zalew Wiślany, Mazury, a także dalej do krajów Europy Zachodniej.

Realizacja projektu została podzielona na dwa etapy. W ramach pierwszego etapu została zmodernizowana przystań jachtowa oddana do użytku w roku 2004. W ramach drugiego etapu realizacji powstał wielofunkcyjny obiekt dydaktyczno-naukowy z hangarem do przechowywania sprzętu żeglarskiego i z pomieszczeniami do prowadzenia szkoleń i organizacji zawodów żeglarskich oraz zaplecze noclegowo-gastronomiczne.

Budynek Centrum składa się z trzech części. Na parterze mieści się główna hala (hangar) do przechowywania sprzętu i remontów jachtów, z pracowniami szutkniczą, mechaniczną i żaglomistrzowską, akumulatorownią, pralnią i suszarnią odzieży oraz szatnie z natryskami. Na pierwszym piętrze są pomieszczenia administracyjne, gabinet fizjoterapii, gabinet hydromasażu, sauna, sala gimnastyczna, szatnie z natryskami. Na drugim piętrze znajdują się pomieszczenia szkoleniowo-dydaktyczne, hotel (13 pokoi dla 45 osób) oraz tawerna żeglarska dla około 100 gości. Na zewnątrz wybudowano pływający pomost o długości 83 m.

The Seashore Sailing Centre of the AWFIS [Academy of Physical Education and Sport] provides training facilities serving preparations for the Olympic Games and regular academic use. Tucked at the mouth of the Bold Vistula [Wisła Śmiała] on the Bay of Gdańsk, it is perfectly located for inland and open sea sailing. A network of off-shore and inland routes enables reaching e.g. the Vistula Lagoon and the Mazury Lake District on the one hand, and countries of the Western Europe on the other hand.

The Centre development project was implemented in two stages. Stage one consisted in harbour modernisation completed in 2004. Stage two involved e.g. the erection of the centre building, i.e. a multi-functional structure combining educational and research facilities with a boathouse, premises available for training and competition organisation, a mini-hotel and catering facilities.

The building is arranged into three sections. The ground floor is reserved for the main boathouse where yachts are garaged and repaired, boatbuilding, mechanical, and sail-sewing workshops, the generator room, laundry and dryer room, changing rooms and showers. The first floor groups the administration, physiotherapy facilities, a sauna, gym room, changing rooms and showers. The second floor is reserved for the training and educational function, the hotel (13 rooms with 45 beds), and a tavern seating about 100 guests. An 83m long floating pier runs into the basin at the entrance.



Lokalizacja: ul. Stogi 20

Inwestor: Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku

Projekt: Autorska Pracownia Architektury i Urbanistyki Grzegorz Rzepecki

Realizacja: 2006

Powierzchnia terenu: 4 654 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 215 m²

Powierzchnia użytkowa: 2 892 m²

Kubatura: 14 654 m³

Liczba kondygnacji: 3

Wysokość: 14 m

Wartość inwestycji: 18,1 mln zł



Ośrodek Żeglarski AZS — Hotel Galion

Lokalizacja: ul. Stogi 20

Inwestor: Zarząd Główny Akademickiego Związku Sportowego, Ośrodek Żeglarski AZS Gdańsk

Projekt: SPAK-Studio Projektowe
Anny Kasprzyk
ARCHITEKCI: Konrad Styka, Andrzej Zarzycki

Realizacja: maj 2008

Powierzchnia zabudowy: 1 135 m²

Powierzchnia użytkowa: 2 161 m²

Kubatura: 9 601 m³

Liczba kondygnacji: 3

Liczba miejsc hotelowych: 100

Powstanie hotelu wiąże się z rozbudową bazy żeglarskiej Akademickiego Związku Sportowego w Górkach Zachodnich. Dwie składowe bryły budynku, połączone w centralnej części przeszklonym łącznikiem, są położone w linii równoległej do nabrzeża portu jachtowego. Z głównego holu jest dostępna: stołówka z tarasem na pierwszym piętrze, sala szkoleń, bosmanat i biuro ośrodka. Pierwsza i druga kondygnacja zostały przeznaczone na pokoje hotelowe. Od strony portu znajdują się wejścia do pomieszczeń zaplecza technicznego i sanitarnego przystani. Od strony południowej znajdują się warsztaty szkutniczy i gabinety odnowy biologicznej. Architektura budynku jest utrzymana w tradycyjnej konwencji. Nietypowy kształt dachu w formie odwróconego kadłuba drewnianej łodzi, przypomina dachy starych domów dzielnicy Stogi mijanych w drodze do przystani.

The project of expanding the sailing base of the University Sports Association in Górkach Zachodnie involved the erection of a hotel. Its two component wings centrally linked with a glazed passage run parallel to the boat pier. The main lounge leads to a canteen appended with a terrace on the first floor, the training room, dock master's premises, and administration. The first and second floors house the hotel rooms. The technical and sanitary facilities serving the harbour itself are accessible from the harbour. A boatbuilding workshop and a biological renovation centre occupy the southern quarters. Architecturally, the building follows the traditional convention, except for the unusual roof shaped to resemble an upturned hull of a timber boat. As such, it echoes on the old homesteads of the Stogi district passed on the way while heading for the harbour.





Marina Gdańsk

Przystań jachtowa Marina Gdańsk została wybudowana w roku 1997 na 1000-lecie Gdańska. Miasto dołączyło wówczas do innych miast europejskich, w których istnieją porty jachtowe w samym centrum. Przystań jachtowa biegnie wzdłuż Nabrzeża Szafarnia na Nowej Motławie, naprzeciwko Gdańskiego Żurawia. Stosunkowo niewielka marina jest wyposażona w energię, oświetlenie, wodę oraz tymczasowe zaplecze biurowe i sanitarne. Docelowo marina otrzyma nowe zaplecze administracyjne i sanitarne zlokalizowane w aktualnie budowanym kompleksie apartamentów przy ul. Szafarnia, skąd znikną tymczasowe kontenery sanitarne oraz bosmanat. Żeglarze będą mieli do dyspozycji nowe sanitariaty, kubryk, pralnię oraz nowe zaplecze administracyjne. Planowane jest także powstanie nowego systemu monitoringu oraz zainstalowanie podziemnych pojemników na śmieci. Marina Gdańsk od czasu powstania jest niewątpliwie atrakcją zarówno dla żeglarzy, jak też dla mieszkańców i turystów. W czasie minionych lat marinę odwiedziły setki jachtów z najróżniejszych zakątków świata.

W roku 2009 Międzynarodowe Jury Programu *Blue Flag* wyróżniło gdańską przystań jachtową znakiem Błękitnej Flagi przyznawanym obiektom spełniającym najwyższe kryteria w zakresie jakości wody, zarządzania środowiskowego, bezpieczeństwa, oraz prowadzonych działań edukacyjnych i informacyjnych.

The yacht Gdańsk Marina was built in 1997 to mark the city's millennium. Gdańsk joined other European cities where boat harbours jut into the downtown area. The marina stretches along the Larder Embankment [Nabrzeże Szafarnia] on the New Motława [Nowa Motława] River, opposite the Gdańsk Crane. Relatively small for a harbour, it is fitted with power, lighting, tap water, and temporarily arranged office and sanitary facilities. Ultimately, the administration and sanitary functions will be located in the Szafarnia Street housing complex currently under construction. The makeshift sanitary containers and dock master's shelter will disappear. The sailors will have new toilets, a cook room, laundry, plus administration space at their disposal. Further plans envisage putting a new monitoring system in place and an underground system of garbage containers. Since day one, Marina Gdańsk has been an unquestioned attraction to the sailors, residents, and visitors alike. It has hosted hundreds of boats from Poland and all over the world.

In 2009 the International Jury of the Blue Flag Programme distinguished the Gdańsk yachting harbour with the Blue Flag badge awarded to facilities which meet the most stringent criteria in terms of water quality, environmental management, safety, and educational and information activities.



Lokalizacja: nabrzeże Nowej Motławy wzdłuż ul. Szafarnia

Investor: Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku

Projekt: Wuprohyd Sp. z o.o. Biuro Projektów

Projekt: ARCHITEKCI: Janusz Różański, Bohdan Podbereski, Waclaw Liskiewicz

Realizacja: 1997

Liczba pomostów: 4

Liczba stanowisk: 60

Długość przystani: 312 m²

Szerokość kanału: 33 m

Powierzchnia użytkowa: 10 500 m²

w tym część wodna: 10 300 m²

Powierzchnia pomostów: 1 150 m²



Hotel Królewski



Lokalizacja: Wyspa Otowianka

Inwestor: Polska Filharmonia Bałtycka

Projekt: Kozikowski Design
ARCHITEKT: Marcin Kozikowski

Realizacja: 2001–2004

Powierzchnia terenu: 355 m²

Powierzchnia zabudowy: 355 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 382 m²

Kubatura: 6 485 m³

Liczba kondygnacji: 5

Wysokość: 22 m

Spichlerz przeznaczony na zboże nadsyłane do Gdańska z dóbr królewskich został wybudowany z funduszy miejskich jako realizacja jednego z trzech zobowiązań wobec Kazimierza Jagiellończyka, który w roku 1455 hojnie obdarzył miasto przywilejami, gwarantując mu monopol na handel zbożem. Jednak ta masywna 4-kondygnacyjna budowla została wzniesiona według projektu Abrahama van den Blocke dopiero w roku 1621. Po wybudowaniu w latach 1897–1898 na wyspie miejskiej elektrowni, budynek spichlerza stał się jej częścią. Zniszczenia które przyniósł miastu rok 1945 nie oszczędziły budynku, jednak sąsiedztwo elektrowni zdecydowało o szybkiej odbudowie. Budynek spichlerza po adaptacji elektrowni na potrzeby Filharmonii Bałtyckiej stał się jednym z segmentów (D) Centrum Muzyczno-Kongresowego, z którym jest połączony funkcjonalnie i technologicznie. Znalazła się w nim część zaplecza administracyjnego oraz pokoje i apartamenty gościnne nie tylko obsługujące Centrum, ale również turystów. Na parterze zaprojektowano bufet z zapleczem oraz kawiarnię. Na pierwszym piętrze przygotowano biura dla dyrekcji. Wyższe kondygnacje oraz częściowo pierwsze piętro przeznaczono na część hotelową, którą stanowi 30 pokoi (w tym 5 apartamentów). Komunikacja z budynkiem Filharmonii odbywa się łącznikiem na wysokości pierwszej kondygnacji.

The original granary was designated to take in the grain from the royal domains. It was built out of the municipal funds in performance of one of three covenants given to King Casimir the Jagiellonian in 1455 in return for the numerous privileges the city was granted, e.g. the monopoly in corn trade. Nevertheless, the massive, 4-storey high building designed by Abraham van den Blocke was only erected in 1621. Later, in 1897-1898 the municipal power station was built on the island next to the granary which was included in the compound. The 1945 destruction, which hit the city did not spare the granary, but its proximity to the power plant was the factor which decided about its reconstruction soon afterwards. When the power building was, in turn, transformed so as to house the Baltic Philharmonic Hall, the granary was taken over to become segment D of the Music and Congress Centre. Functionally and technologically linked to the main building, it now serves some of the administrative functions, whereas the bulk is developed into guest rooms and suites for the Centre invitees as well as rank-and-file tourists. There is a buffet and cafe on the ground floor, and the director's study and offices on the first floor. The hotel section climbs up from the first floor onto the top storeys offering 30 rooms (including 5 suites). A passage on the first floor level ensures direct access to the Philharmonic Hall.







Polska Filharmonia Bałtycka Gdańskie Centrum Muzyczno-Kongresowe



Lokalizacja: Wyspa Ołowianka

Inwestor: Polska Filharmonia Bałtycka

Projekt: Kozikowski Design
ARCHITEKT: Marcin Kozikowski

Realizacja: 2002–2007

Powierzchnia terenu: 22 815 m²

Powierzchnia zabudowy: 4 100 m²

Powierzchnia użytkowa: 9 885 m²

Liczba miejsc parkingowych: 250

Liczba kondygnacji: 3–5

Kubatura: 55 599 m³

Wysokość: 12–20 m

Nazwa „Wyspa Ołowianka” wywodzi się od istniejącego w XVI w. składu ołowiu. Wśród wielu magazynów znajdujących się na Ołowiance największy nosił nazwę „Dwór Ołowiany”. Pod koniec lat 60. XIX w. w rejonie starej Cieślarni, na Wyspie Ołowianka wybudowano przepompownię ścieków doskonale zachowaną dziś i w pełni sprawną (rewaloryzacja w roku 2000). Wraz z nią pojawił się na Wyspie pierwszy wysoki komin i maszyny parowe. Panorama starej Ołowianki zaczęła szybko tracić swój archaiczny charakter. Utraciła go całkowicie, wówczas gdy w latach 1897–1898 wzniesiono kompleks elektrowni miejskiej — dzieło berlińskiej firmy Siemens&Halsie. Według pierwotnych planów Ołowianka miała dostarczać energii przede wszystkim do oświetlenia Gdańska, z czasem elektrownia stała się jednym z wielu zakładów dostarczających miastu energię elektryczną. Budynek główny obejmował kilka połączonych ze sobą części. Część środkowa to dawna hala maszyn. W części północnej znajdowała się dawna hala pomp z charakterystyczną nadbudówką stanowiącą najwyższą część budynku. Po drugiej wojnie światowej budynek elektrowni przebudowano na elektrociepłownię, która działała do roku 1996. Po wyłączeniu z eksploatacji, budynek przekazano na Centrum Muzyczno-Kongresowe, siedzibę Polskiej Filharmonii Bałtyckiej. Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zespół elektrociepłowni został wpisany do rejestru zabytków województwa gdańskiego.

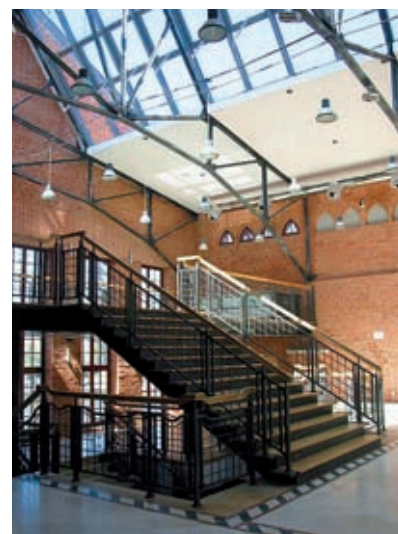
The name of the island, 'Lead Island' [Ołowianka,] comes from the lead storage which used to stand here in the 16. century. The largest store on the island would then be called the 'Lead Mansion' [Ołowiany Dwór]. In the late 60. of the 19. century a sewage pumping station was built on Ołowianka nearby the ex-Carpentry Works. The station has survived to date and is fully operational (revaluated in 2000). The station introduced the first tall chimney and steam machines to the island landscape. The panorama of the old Lead Island soon began to lose its archaic air. The old image was lost completely in 1897-1898 when the complex of the municipal power station built by Siemens&Halsie from Berlin was erected. Initially, the plant was intended to provide electricity to light the streets of Gdańsk, however gradually it became one of the many power providers to the city. The main building was made up of several, mutually linked sections. The central section held the original machine floor. The northern section housed the previous pump room with a characteristic superstructure rising highest over the building. After the Second World War the station was altered to produce both power and heat. As such, the facility continued in operation until 1996. After its closure, the building was designated to be developed into the Music and Congress Centre and the main premises of the Polish Baltic Philharmonic Hall. The Historic Site Conservator issued the decision to include the heat and power plant complex in the list of the historic sites of the Gdańsk Voivodship.

Już w roku 1998 według projektu arch. J. Bilińskiego i A. Romanowskiego przy północno-zachodnim narożniku budynku głównego powstał amfiteatr, który mieści 80-osobową orkiestrę i 100-osobowy chór, po zachodniej stronie Motławy, na Rybackim Pobrzeżu i Targu Rybnym przewidziano zaś miejsce dla kilkusetosobowej widowni.

Adaptowane budynki zachowały formy z początku XX w. Pozostawiono wszystkie elewacje zewnętrzne budynku, wyburzenia zostały wykonane w części wewnętrznej, wymieniono elementy konstrukcyjne budynków. Wybudowano również nową konstrukcję z nadbudową w rejonie sali koncertowej. Nadbudowa formą i wyrazem została wkomponowana w historyczny obiekt, a jej wysokość wynika z uwarunkowań funkcjonalnych i akustycznych sali koncertowej. Zespół obiektów wchodzących w skład Centrum został podzielony na 7 segmentów. W budynku elektrowni znalazł się segment A — dawna hala maszyn, obecnie sala koncertowa na 1 000 widzów wraz z foyer, segment B — sala kameralna na 200 widzów z zapleczem administracyjnym i artystycznym i segment C (oddany do użytkowania w roku 2007) — dwie sale wielofunkcyjne oraz biura do wynajęcia. Segment D jest wydzielony przestrzennie od pozostałych trzech, znajduje się w adaptowanym Spichlerzu Królewskim.

As early as in 1998, an amphitheatre was built adjacent on the north-west corner of the main building to the design of architects J. Biliński and A. Romanowski. The stage can accommodate an orchestra of 80 instruments and a 100-member choir. The audience section for several hundred people occupies the western bank of the Motława, at the Fishermen's Embankment [Pobrzeże Rybackie] and Fish Market [Targ Rybny].

The architectural form of the adapted buildings has been kept possibly closest to its authentic shape dating back to the early 20. century. All external walls have been retained. Some internal partitions are pulled down, and the structural elements of the buildings have been replaced. The complex is added a new annex crowned with a superstructure at the concert hall level. The superstructure blends in form with the authentic body, its height dictated by the functional and acoustic requirements of the concert hall. The Centre compound has been divided into 7 segments. The main power station building, previously the machine floor and now the concert hall for the audience of 1 000, plus the foyer make segment A. Segment B is a chamber music hall for 200 spectators, appended with administration and back-up facilities for the artists. Segment C (put in operation in 2007) comprises two multifunctional halls and office space available for rent. Segment D is separated in space from the three others. It is the adapted Royal Granary.





Spotkanie z Dalaj Lamą XIV i Lechem Wałęsą podczas Forum Młodych, grudzień 2008





W trakcie budowy



234

Czas Wolny
Free Time



Hotel „Hilton” z centrum konferencyjnym



Lokalizacja: ul. Targ Rybny, ul. Grodzka

Inwestor: Jan Wójcikiewicz

Projekt:

APA Kuryłowicz & Associates Sp. z o.o.,
ARCHITEKTURA: Stefan Kuryłowicz z zespołem

Realizacja: zakończenie 2010

Powierzchnia terenu: 1 960 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 957 m²

Powierzchnia użytkowa: 10 664 m²

Kubatura: 42 802 m³

Wysokość: 15–20 m

Liczba kondygnacji: 5–6

Hotel mieści się na zakolu Starej Motławy, w miejscu zniszczonej w czasie wojny zabudowy historycznej. Stanowi istotny element kompozycji odtwarzanej pierzei wodnego placu, w który przekształcił się stary średniowieczny port. Bryła hotelu zamyka oś widokową z Zielonego Mostu i Podwala Staromiejskiego. Zewnętrzny wygląd i kubatura zostały podporządkowane ścisłym wymogom konserwatorskim, dzięki czemu proporcje budynku wpisują się w proporcje zachowanej otaczającej zabudowy. We wszystkich elewacjach odwzorowano podziały parcelacyjne dawnych kamienic. Nieco lżejsza od pozostałych, elewacja od strony Motławy zawiera w sobie delikatne reminiscencje przeszłości.

Hotel posiada 150 pokoi. Jest to pierwszy w Polsce hotel o koncepcji *urban beach*, jest wyposażony centrum SPA o powierzchni 700 m², w tym częściowo przeszklony basen na dachu połączony z letnim tarasem do opalania. Została rozbudowana również część konferencyjna. Obiekt ma do dyspozycji ponad 1 000 m² wielofunkcyjnej powierzchni konferencyjno-bankietowej. W podziemnym garażu znajdują się 44 miejsca parkingowe.

The hotel is tucked at the bend of the Old Motława River, on a plot once built up, but wiped off its development during the war. Positioned as it is, the hotel constitutes a major compositional element of the reconstructed waterfront of the inner-city watercourse to which the Mediaeval port has been transformed. The bulk of the hotel building closes the view extending from the Green Bridge and Podwale Staromiejskie Street. Its external appearance and dimensions had to meet strict conservationist requirements, thanks to which the building blends in its proportions with the neighbouring development. All facades reflect the plot partitions once visible in the original townhouse frontage. Slightly lighter in impression than the others, the façade overlooking the Motława River carries subtle reminiscences of the past.

The hotel, with its 150 rooms, is the first facility of the 'urban beach' type in Poland. The hotel has a SPA centre of 700 sq.m., a pool sheltered with partly glazed screens on the roof, and the accompanying sun-bathing terrace. The conference function is also abundantly provided for. The hotel offers more than 1000 sq.m. of multi-functional conference and banquet space. The underground car park can take 44 cars.



Adaptacja spichlerza Nowa Pakownia na hotel

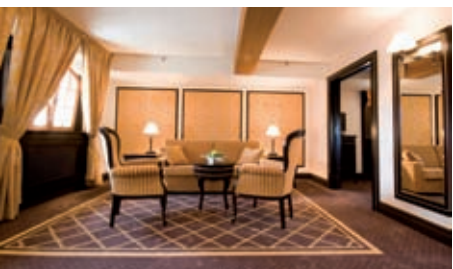
Spichlerz Nowa Pakownia wybudowany w roku 1750 służył do składowania i przepakowywania przesyłek znajdujących się w obrocie portowym i celnym Miasta Gdańska aż do końca istnienia Wolnego Miasta Gdańska. W czasach powojennych był wykorzystywany jako magazyn Przedsiębiorstwa Przetwórstwa Spożywczego „Dagoma”. Po restrukturyzacji przedsiębiorstwa w połowie lat 90., właściciele spichlerza podjęli się wyzwania przekształcenia zabytku w hotel. Nowa Pakownia jest wolnostojącym, 7-kondygnacyjnym, ceglany budynkiem. W jego wnętrzu zachowała się pierwotna drewniana konstrukcja, którą tworzą słupy, podciąg oraz belki nośne „nagich” stropów, nie zachowała się natomiast oryginalna więźba dachowa. Budynek nie posiada podpiwniczenia. W wyniku prac adaptacyjnych prowadzonych pod ścisłym nadzorem konserwatorskim powstał w tym miejscu hotel, w którym znajdują się 53 pokoje, mały browar i restauracja dla 200 osób. Dokonano wymiany więźby dachowej i wzmocniono konstrukcję budynku. Powierzchnię użytkową spichlerza powiększono o 218 m². Tym samym uzyskano powierzchnię na pomieszczenia kuchni z zapleczem, pomieszczenia techniczne oraz zewnętrzną klatkę schodową. W uznaniu wkładu w rewitalizację zabytkowego spichlerza, Rada Miasta Gdańska mocą uchwały przyznała hotelowi prawo używania nazwy „Hotel Gdańsk”.



The New Packer [Nowa Pakownia] granary was erected in 1750 to serve the function of a storage and repackaging facility for the cargo handled in the port and Customs of the City of Gdańsk, and continued to serve as such until the end of the Free City of Gdańsk era. In the post-war times the “Dagoma” Grocery Processing Enterprise would use it as a storage. Following the enterprise restructuring in the mid-nineties, the granary proprietors took the challenge of transforming the historic building into a hotel. Nowa Pakownia is a free-standing, seven storey high, brick building. The interior features the authentic timber structure composed of support posts, binding joists, and carrying beams of the naked ceilings. The original roof structure, however, has not survived. The building has no basement. The adaptation works conducted under strict supervision from the historic site conservator resulted in gaining a hotel with 53 rooms, a tiny brewery, and a restaurant taking in 200 diners. The roof rafter framing was replaced, and the structure of the building reinforced. The usable floor area of the granary was expanded by 218 sq.m, thus achieving space to accommodate the kitchen and its auxiliaries, the technical premises, and an external staircase. In recognition of the contribution made to revitalisation of the historic granary, the Gdańsk City Council passed the resolution to confer the hotel with the right to use the name „Hotel Gdańsk”.



Lokalizacja: ul. Szafarnia 9
Inwestor: Navo Investment Sp. z o.o.
Projekt:
 ARCHITEKT: Tomasz Celewicz
Realizacja: 2004–2008
Powierzchnia zabudowy: 728 m²
Powierzchnia użytkowa: 2 673 m²
Kubatura: 10 263 m³
Wysokość: 22,2 m



237

Czas Wolny
Free Time



Hotel Qubus

Hotel jest zlokalizowany na wschodnim brzegu kanału Motławy, w powstałych w latach 70. budynkach hurtowni leków „Cefarm”. Od północy sąsiaduje z ul. Podwale Przedmiejskie, od południa z zachowanym spichlerzem odnowionym na potrzeby Muzeum Archeologicznego. Dawna hurtownia (budynek biurowy i magazynowy) została przebudowana i zaadaptowana na funkcję hotelową. Na parterze mieści się hol z recepcją, część konferencyjna i restauracyjna. Na wyższych kondygnacjach znajdują się pokoje hotelowe (110 pokoi).

The hotel stands on the western bank of the Motława Canal, in the redeveloped buildings of the 'Cefarm' pharmaceutical warehouse raised in the nineteen seventies. In the north, it neighbours on Podwale Przedmiejskie Street, and in the south faces the surviving authentic granary restored to serve the Archaeological Museum. The warehouse (office and storage sections) was transformed and adapted for a hotel. The ground floor houses the lobby and the reception desk, the conference quarters, and a restaurant. The hotel rooms (110) are located on the upper storeys.

Lokalizacja: ul. Chmielna

Inwestor: KKS Inwestment Sp. z o.o. spółka komandytowo-akcyjna

Projekt: ARCHITEKCI: Beata Łukasik, Robert Paszewski

Realizacja: czerwiec 2009

Powierzchnia terenu: 2 541 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 152 m²

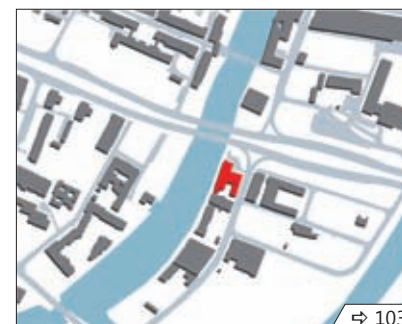
Powierzchnia użytkowa: 4 788 m²

Kubatura: 23 540 m³

Wysokość: 15,1/26,9 m

238

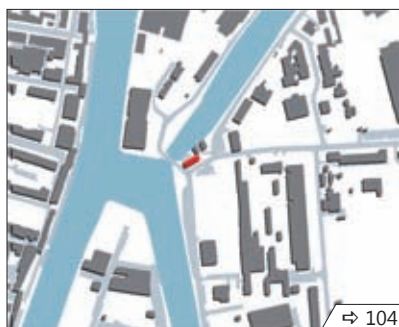
Czas Wolny
Free Time



⇒ 103



Adaptacja „Domu pod Murzynkiem” na hotel Podewils



Lokalizacja: ul. Szafarnia 3

Inwestor: Marotti International
Sp. z o.o. Joint Venture

Projekt:

Partal — Studio Architektoniczne
ARCHITEKCI: Anna Milżyńska, Renata
Stelmach, Bogumiła Kunikowska

Realizacja: 2000

Powierzchnia terenu: 494 m²

Powierzchnia użytkowa: 504 m²

Bryła hotelu składa się z dwóch przylegających do siebie budynków pochodzących z różnych epok i mających różną wartość artystyczną. Gdański Rzeźbiarz Krzysztof Stryjecki wybudował „Dom pod Murzynkiem” w latach 1727–1728 jako dom mieszkalny. Barokowa fasada posiadała bogatą dekorację kamieniarską. Wnętrza były wyposażone w bogatą sztukaterię, intarsjowane drzwi oraz marmurowe posadzki i kominki. Po drugiej wojnie światowej zachowały się jedynie mury obwodowe parteru z kamiennym portalem i niektóre ze zdobnych elementów elewacji. „Dom pod Murzynkiem” został odbudowany w latach 1959–1966 z pełną rekonstrukcją elewacji z przystosowaniem wnętrza na potrzeby współczesnych biur. Podupadający budynek pozostawał w posiadaniu Funduszu Wczasów Pracowniczych, a w roku 1999 przeszedł w ręce prywatnego inwestora. Po dokonanej przebudowie powstał kameralny hotel z 10 pokojami. W wyniku przebudowy dopasowano układ funkcjonalny wnętrza do aktualnych potrzeb, co wymagało również wprowadzenia zmian w konstrukcji budynku, przeniesienia klatek schodowych i zmiany w układzie ścian działowych. Zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków starano się zachować w jak największym stopniu istniejący układ elewacji budynków wraz z otworami okiennymi i drzwiowymi.

The body of the hotel is actually made up of two buildings originating from two different epochs and representing different artistic values. The 'Dom pod Murzynkiem' [Negro House] was first built in 1727-1728 by Krzysztof Stryjecki, a Gdańsk sculptor, to be his home. The Baroque façade was originally rich in stone-carved ornamentation, the interiors abounded in opulent stuccos, inlaid doors, marble floors and fireplaces. All that was left of the house after the second world war were the external walls of the ground floor with the stone-framed doorway, plus some of the ornamental elements of the façade. The house was rebuilt in 1959-66, its external walls fully reconstructed and the interior adjusted to suit the then contemporary offices. Later neglected, the building remained in possession of the Workers' Vacation Fund until 1999, when it was repurchased by a private investor. The conducted redevelopment turned the building into an intimate, 10-room hotel. The functional layout inside was adjusted to the new needs and required e.g. introducing changes into the structure of the building, moving the stairways, and altering the positioning of the partition walls. Under the guidelines of the historic site conservator effort was taken to retain the existing shape of the external walls, including the windows and doors, to the maximum possible extent.



Hotel Hevelius (przebudowa i modernizacja obiektu)

Kompleks hotelowy Hevelius został zaprojektowany w latach 1969–1975 w BPBO Miastoprojekt – Gdańsk (autorzy: Szczepan Baum i Adam Matoń). Zbudowany w roku 1978 jako 4-gwiazdkowy hotel w sieci „ORBIS” otrzymał nagrodę II stopnia MBiPMB. Po zmianie właściciela i przejściu do sieci hoteli ACCOR funkcjonuje pod nazwą hotel Mercure – Hevelius. Obiekt jest podzielony na dwie podstawowe części:

- wysoką składającą się z 17 kondygnacji mieszkalnych i 2 technicznych
- niską (podium) składającą się z kondygnacji naziemnej parteru z antresolą mieszczącą hotelowe lobby, sal konferencyjnych, pokoiów biurowych oraz piwnic.

Po przeszło 20 latach eksploatacji zostało podjęte wieloetapowe przedsięwzięcie przebudowy i modernizacji obiektu podzielone na zadania:

A – Całkowita modernizacja elewacji wraz z wymianą okien i dociepleniem ścian; B – Modernizacja w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w maksymalnym stopniu uwzględniająca aktualnie obowiązujące przepisy; C – Dostosowanie obiektu do aktualnych europejskich standardów oraz wytycznych funkcjonalno-programowych i technicznych firmy ACCOR; D – Całkowita modernizacja wystroju i wyposażenia. Modernizacja była realizowana etapowo. I etap przebudowy obejmujący punkt A i częściowo B zrealizowany w latach 2000–2001 otrzymał nagrodę „Budowy Roku 2001”. II etap przebudowy obejmujący pozostały zakres został ukończony w sierpniu roku 2009.

The ‘Hevelius’ hotel complex was originally designed in 1969-75 by BPTO „Miastoprojekt – Gdańsk” (authors: Szczepan Baum and Adam Matoń). Actually erected in 1978, it was fitted to the 4-star standard of an “ORBIS” chain hotel and won the 2. Degree MBiPMB Prize. Since acquisition by the ACCOR hotel chain, the facility has operated under the name „Mercure – Hevelius”. The building is divided into two major sections:

- the vertical block of 17 guest-room storeys plus 2 technical floors, and
- the horizontal section (podium) comprising the ground floor and the mezzanine grouping the lobby, conference halls, office rooms, and the basement.

After more than 20 years of operation, a multi-pronged project was undertaken to redevelop and modernise the complex. The sub-projects involved: A – Total overhaul of the external walls, including window replacement and laying thermal insulation of the walls; B – Modernisation of the fire-safety system to the standard as close as possible to the currently valid regulations; C – Upgrading of the facility to the contemporary European standards and the ACCOR functional, programme, and technical guidelines; D – Complete modernisation of the decor, fixtures and fittings. The modernisation project was implemented in stages. Stage I of the redevelopment, which included sub-project A and a part of sub-project B, was carried out in the years 2000-2001 and won the “Construction Project of the Year 2001” award. Stage II in the redevelopment, entailing the remaining scope of the works, was completed in August 2009.



Lokalizacja: ul. Heweliusza 22

Inwestor: Orbis SA

Projekt: ZAPA, Gdańsk, ul. Grodzka
ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Andrzej Kwieciński (główni architekci)
WNĘTRZA: Iwona i Mirosław Kaczmarek

Realizacja: 2000–2009

Powierzchnia użytkowa: 15 588 m²

Kubatura: 28 047 m³

I etap obejmujący punkt A i częściowo B został zrealizowany w latach 2000–2001, uzyskując nagrodę *Budowy Roku 2001*. II etap przebudowy obejmujący pozostały zakres został zakończony w sierpniu roku 2009.



Hotel Hanza



Lokalizacja: ul. Tokarska 6

Inwestor: Prywatny

Projekt:

Baum, Kwieciński architekci Sp. z o.o.
ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Andrzej Kwieciński

WNĘTRZA: Iwona i Mirosław Kaczmarek

Realizacja: 1995–1997

Powierzchnia zabudowy:

724 m² + taras 72,5 m²

Powierzchnia użytkowa: 3 372 m²

Kubatura: 13 045 m³

Hotel został zrealizowany na *waterfrontie* Motławy. Linię zabudowy od strony wody wyznaczyły dawne mury obronne średniowiecznego portu. Linie podziałów w elewacji bryły hotelu ustalono na podstawie planu Buhse'go oraz inwentaryzacji przeprowadzonych badań archeologicznych. Gabaryty wysokości zabudowy (4–5 kondygnacji) i elewacje od strony Długiego Pobrzeża zaprojektowane na podstawie przekazów historycznych, operują współczesnym dla lat 90. detalem i formą. Do wykończenia elewacji użyto m.in. cegłę okładzinową wyprodukowaną w cegielni PKZ w Kadynach. Hotel przewidziano na 120 miejsc noclegowych oferowanych w: 7 apartamentach, 17 pokojach jednoosobowych i 36 dwuosobowych. Apartamenty hotelu ze względu na wyjątkowe usytuowanie oraz wysoki standard mają szczególnie prestiżowy charakter. Potwierdza to najwyższa ranga gości, w tym również czołowych osobistości świata polityki i kultury wielu państw. Otwarcie hotelu nastąpiło w jubileuszowym roku 1000-lecia Gdańska. W 1998 roku budynek otrzymał nagrodę II stopnia Ministerstwa Administracji i Spraw Wewnętrznych.

The hotel was erected on the Motława waterfront. The foremost line of the façade overlooking the river follows the discovered line of the defence walls of the Mediaeval port. The division lines splitting the façade of the hotel building into sections of historic plot divisions were identified based on the Buhse plan and the inventory list of the conducted archaeological excavations. The building height (4-5 storeys) and the wall décor on the Long Embankment side were designed making reference to the historic records, but employing the detail and form contemporary to the nineteen nineties. The finishing touch to the elevation was given utilising e.g. the face brick tiles manufactured in the Kadyny kilns [PKZ Kadyny]. The hotel has 120 beds to offer in 7 suites, 17 single rooms, and 36 doubles. The suites, due to the hotel's special location and high standard, carry the air of particular prestige. This is reflected in the top rank list of guests, including the leading figures of politics and culture from many countries. The hotel was opened in the jubilee year marking 1000 years' history of Gdańsk. In the same year of 1998 the building was awarded the 2. Degree Prize of the Ministry of Administration and Home Affairs.





Hotel Radisson (dawny Hotel Jantar)

Hotel znajduje się w obrębie najcenniejszego historycznego zespołu miejskiego Gdańska odbudowanego po zniszczeniach spowodowanych wydarzeniami drugiej wojny światowej. W granicach nowej inwestycji powiększonej przez inwestora o część kwartału, która nie została odtworzona w czasie powojennej odbudowy, znalazły się: budynek hotelu Jantar (proj. Lech Kadłubowski), wolnostojąca kamienica z zachowaną gotycką elewacją (ul. Powroźnicza 3), oraz elementy nie istniejącej już zabytkowej zabudowy, zweryfikowane w okresie późniejszym badaniami archeologicznymi. Projektanci założyli demontaż bryły istniejącego budynku hotelu Jantar, z zachowaniem ściany elewacyjnej oraz jego całkowitą odbudowę i rozbudowę na tereny bezpośrednio sąsiadujących działek będących w gestii inwestora. Celem tego zamierzenia było maksymalne zwiększenie możliwej do zagospodarowania powierzchni i kubatury — zarówno dla pomieszczeń hotelowych, jak i dla niezbędnych pomieszczeń towarzyszących. Rozszerzenie inwestycji umożliwiło uzupełnienie zachodniej pierzei ul. Powroźniczej zespołem kamieniczek, których gabaryty zostały określone na podstawie kwerend dostępnych materiałów historycznych. Umieszczono tu wjazd i wejścia do hotelu. Oś zachowanej kamienicy gotyckiej stanowi jednocześnie główną oś kompozycyjną przeszklonego atrium oraz zabudowy wnętrza bloku. Budynek jest w pełni podpiwniczony. Hotel dysponuje 134 pokojami.

The hotel stands in the midst of the most precious historic quarters of Gdańsk, raised from rubble after the demolition of the Second World War. The investment plot, which the investor enlarged by including a part of the quarter left barren since wartime, has embraced: the building of the Jantar Hotel (designer: Lech Kadłubowski), the free standing house with its surviving authentic Gothic facade (3 Powroźnicza St.), and sections of non-existent historic development, the layout of which was verified through archaeological excavations. The designers plans envisaged pulling down the bulk of the Jantar hotel, except for the front wall, and redeveloping the entire plot with its extensions to the adjacent plots held by the Investor. The rationale behind the concept was to gain maximum space within the building to develop it into proper hotel premises appended with the indispensable auxiliary facilities. The broadening of the investment front has enabled filling in the western frontage of Powroźnicza Street with a complex of townhouse facades whose dimensions were defined based on the conducted queries of the available historic materials. The hotel is driven in and entered from Powroźnicza Street. The axis of the surviving Gothic townhouse sets the compositional axis of the glazed atrium, and determines the arrangement of the quarter interior. The building, offering 134 guest rooms, has a basement under the entire bulk of its body.



Lokalizacja: ul. Długi Targ 19, ul. Powroźnicza

Inwestor: prywatny

Projekt: Horus Firma Architektoniczna Sp. z o.o. Piotr Rutkowski, Zbigniew Młodzianowski

ARCHITEKCI: Piotr Rutkowski, Zbigniew Młodzianowski

WSPÓŁPRACA: Marek Moczor, Marta Rdziwiłłowicz

Realizacja: 2004–2009

Powierzchnia terenu: 5 526 m²

Powierzchnia zabudowy: 2 468 m²

Powierzchnia użytkowa: 7 721 m²

Powierzchnia całkowita: 13 975 m²

Kubatura: 56 230 m³

Koszty inwestycji: 163 mln zł





Hotel Oliwski

Architektura budynku poprzez formę, charakter, rozcłonkowanie bryły, skalę oraz wystrój elewacji nawiązuje do historycznej zabudowy starej Oliwy. Wyraźne odniesienia do zabudowy historycznej nie są jednak bezpośrednimi przeniesieniami ani zapożyczeniami. Architektura jest nowoczesna, zgodna z czasem, w którym powstała. Całość kompozycji przestrzennej dopełniają elementy małej architektury, oświetlenie i zieleń. Dwugwiazdkowy hotel posiada 35 pokoi. Hotel dysponuje garażem podziemnym dla 25 samochodów osobowych. Dodatkowo 8 miejsc postojowych znajduje się na zewnątrz budynku.

In its form and character, through subdivision of the building body, and the scale and decor of the facades, the hotel refers to the authentic architecture of the old Oliwa district. It is far, however, from making direct quotations or copying. The architecture is modern and in line with the times in which it was created. The entire spatial composition is complete with elements of street and garden architecture, lighting, and the green. This two-star hotel is designed to offer 35 rooms. The hotel has an underground car park for 25 cars. Extra space for 8 cars is reserved in the open air.



244

Czas Wolny
Free Time



Położenie: ul. Piastowska

Inwestor: PB Inpro Sp. z o.o.

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Wojciech Targowski, Piotr Mazur,
Antoni Taraszkiewicz, Agnieszka Walulik
PROJEKT WNĘTRZ: Magdalena Szałat

Realizacja: 2007

Powierzchnia terenu: 1 537 m²

Powierzchnia zabudowy: 622,7 m²

Powierzchnia użytkowa: 2 811 m²

Kubatura: 7 982 m³



Hotel Dwór Oliwski

Lokalizacja: ul. Bytowska 4

Inwestor: prywatny

Projekt:

ARCHITEKCI: Anna Brzozowska-Baran, Andrzej Kwieciński, Tomasz Drążkiewicz, Elżbieta Drążkiewicz, Wojciech Lewicki, Agnieszka Sieniawska (główny etap realizacji)

Realizacja: 2000

W latach 90. Miasto Gdańsk, po kilku nieudanych próbach zbycia, sprzedało prywatnemu inwestorowi zrujnowany i zaniedbany dwór z parkiem. Nowy właściciel dokonał adaptacji zespołu dworsko-parkowego na hotel z centrum konferencyjnym i SPA. Dwór został poddany rewaloryzacji. Nowe obiekty kubaturowe związane z infrastrukturą hotelową wybudowano na śladzie nieistniejących już zabudowań gospodarczych. W zespole hotelowym znajduje się 70 pokoi. Hotel Dwór Oliwski można znaleźć na liście *Small Luxury Hotels of the World*.

Back in the nineties, after several unsuccessful attempts, the City of Gdańsk sold the mansion and its park, dilapidated and long neglected, to a private investor. The new owner transformed the mansion and its park into a hotel cum conference centre and SPA. The renovated building was annexed with new structures built on the foundations of the non-surviving auxiliary homestead buildings. The complex offers 70 hotel rooms. The Dwór Oliwski Hotel can be found on the list of *Small Luxury Hotels of the World*.



⇒ 53





Przestrzeń publiczna

Życie w przestrzeni publicznej | Kościoły | Parki | Pomniki

Life in public space | Churches | Parks | Monuments

Public space



Europejskie Centrum Solidarności

Lokalizacja budynku ECS na terenie dawnej Stoczni Gdańskiej przy Placu Solidarności i Pomniku Poległych Stoczniovców wraz z będącymi w bliskim zasięgu Bramą nr 2, Salą BHP i dawnym budynkiem dyrekcji stoczni jest najbardziej gdańskim projektem o ponadlokalnym charakterze i uniwersalnej symbolice. Uzyskany, w wyniku rozstrzygniętego w roku 2007 konkursu, projekt budynku łączy funkcje nowoczesnej placówki muzealnej z międzynarodowym ośrodkiem naukowo-badawczym dokumentującym różnorodne aspekty działania opozycji demokratycznej w Polsce i w byłych krajach komunistycznych. Atrakcyjna i nowoczesna forma budynku, zaprojektowana ponadto przez gdańskich architektów, daje nadzieję, że budynek stanie się symbolem pierwszych pozytywnych przemian na terenach zrujnowanej Stoczni. Równoległe z projektem budowy rozpoczął w Gdańsku działalność ECS — instytucja kultury, przyszły użytkownik i gospodarz obiektu, który mimo krótkiego czasu istnienia na stałe wpisał się w mapę najważniejszych wydarzeń kulturalnych Gdańska. Paradoksalnie peryferyjne położenie ECS sprzyja realizacji jego założeń dotyczących współczesnych wyzwań. Uniwersalizm dziedzictwa „Solidarności” wymaga bowiem działania w obszarze wartości wspólnych Polakom bez względu na różnice światopoglądowe czy polityczne.

W architekturze obiektu zawarto symboliczny ślad krajobrazu, który stanowił tło historycznych wydarzeń. Stąd nieukrywana intencja kojarzenia proponowanej w projekcie surowości stalowych płyt

The ESC building is to be located on the ex-Gdańsk Shipyard estate, at Solidarity Square and its Monument to the Fallen Shipyard Workers, almost next to Gate No. 2, the BHP Hall, and the building of the shipyard ex-director's offices. ESC constitutes the project, which whilst being deepest rooted in Gdańsk is of cross-border nature and carries a universal symbolic meaning. The building design selected in the competition resolved in 2007, combines the functions of a modern museum and an international research centre documenting various aspects of the democratic opposition in Poland and ex-communist countries. The attractive and modern form of the building, notably designed by architects from Gdańsk, raises hope that it will become the symbol of the first positive transformations occurring on the estate of the ruined Shipyard. While the works on the building project progressed, the ESC institution of culture and future user and host of the facility was formed in Gdańsk. In spite of its brief existence, the ESC has already earned a permanent place in the calendar of the most vital cultural events in Gdańsk. Paradoxically, the peripheral location of the ESC creates an opportunity to face the underlying contemporary challenges. The universal nature of the 'Solidarity' heritage calls for operating within the sphere of the values common to all Poles, irrespective of any differences of the Weltanschauung or political origins. The architecture of the building incorporates a symbolic trace of the background landscape against which the historic events evolved. Hence,



Lokalizacja: ul. Doki

Investor: Gmina Miasta Gdańska

Projekt: PPW Fort Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Wojciech Targowski, Piotr Mazur (główny projektant), Antoni Taraszkiewicz, Paweł Czarzasty, Danuta Dębowska, Ewa Baranowska-Barendt, Roksana Czartopolska-Bętlewska, Małgorzata Skrzypek-Łacińska, Ewa Staniszevska, Agnieszka Walulik, Małgorzata Zboińska, Karolina Taraszkiewicz, Michał Grabowski, Natalia Landowska, Michał Byczkowski, Mateusz Targowski, Agnieszka Gruda, Małgorzata Kowalczyk, Dorota Kowalska, Agnieszka Malinowska, Maja Markiewicz, Jakub Szych

Realizacja: planowane rozpoczęcie 2010

Powierzchnia terenu: 7 300 m²

Powierzchnia zabudowy: 7 280 m²

Powierzchnia użytkowa: 25 788 m²

Kubatura: 181 200 m³

Wysokość: 30 m

Liczba miejsc parkingowych: 339



Elewacja wschodnia



Przekrój poprzeczny



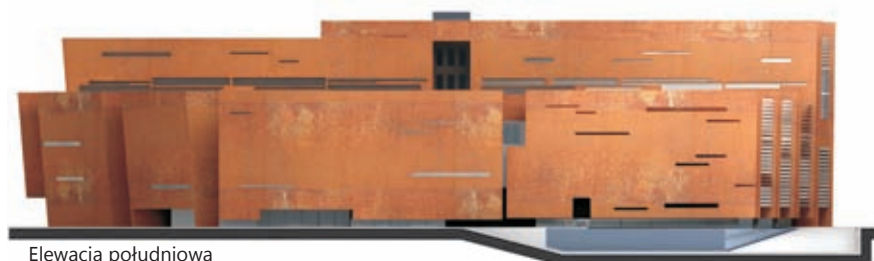
Elewacja zachodnia

pokrywających ściany budynku z industrialnym pejzażem.

Ważnym elementem koncepcji autorskiej jest takie kształtowanie budynku, aby za pomocą celowych zabiegów formalnych prowokować ciekawość przechodniów. Płaszczyzny ścian są nieco uniesione, jednak nie na tyle, by umożliwić swobodne wejrzenie w głąb budynku. Powstała szczelina nie odsłania całych postaci wewnątrz. Można jedynie dojrzeć poruszające się zarysy nóg i cienie na posadzce. Być może zaintrygowani przechodnie nie tylko pochylą się, aby zajrzeć pod zasłonę ścian, ale zdecydują się przekroczyć progi Centrum. Między płaszczyznami prostopadle

the unconcealed intention of evoking the association between the austerity of the steel sheets proposed to line the designed walls and the industrial landscape.

The author's concept is also based on a major intentional aspect of giving the building such a shape as to trigger curiosity in the passers-by through the use of formal means. The wall sheets are raised off the ground slightly. This, however, is not enough to gain an unobstructed view of the interior. The crevice formed does not reveal the whole figures of people moving inside. All one can see are silhouettes of legs and their shadows on the floor. Perhaps, the intrigued passers-



Elewacja południowa



Przekrój podłużny



Elewacja północna

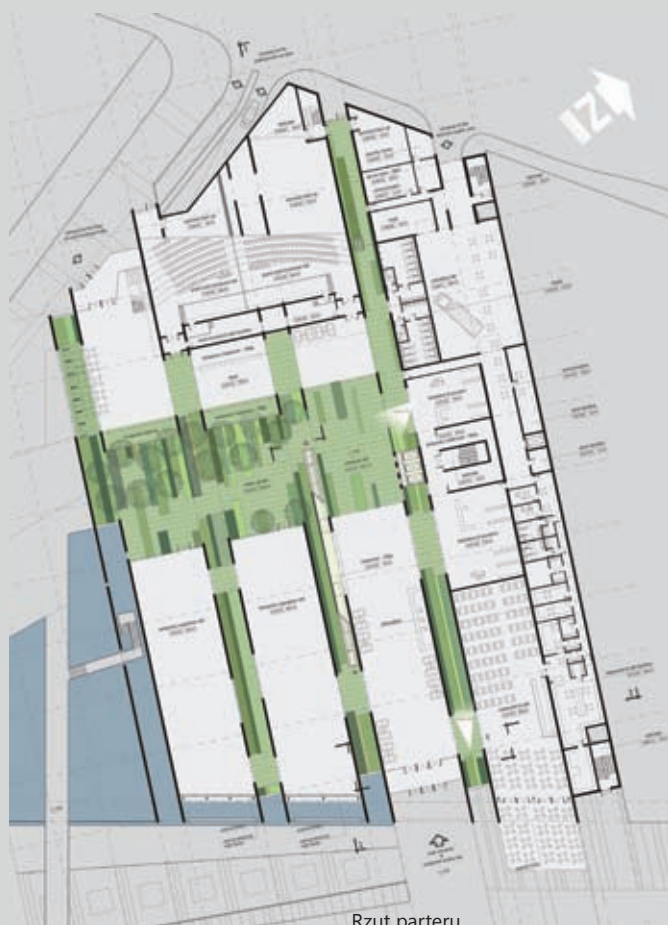


do fasady ustawionych ścian zaprojektowane wąskie szczeliny kierujące wzrok w głąb budowli. Wyznaczenie centralnego miejsca poprzez umieszczenie w środku budowli wieloprzestrzennego ogrodu zimowego ma za zadanie określenie jednoznacznego punktu, wokół którego będzie toczyć się życie budynku. Ogród zimowy skupia wokół siebie najważniejsze, bezpośrednio otwarte lub poprzez szerokie szklane fasady i otwory okienne, pomieszczenia Centrum: sale wystaw czasowych,

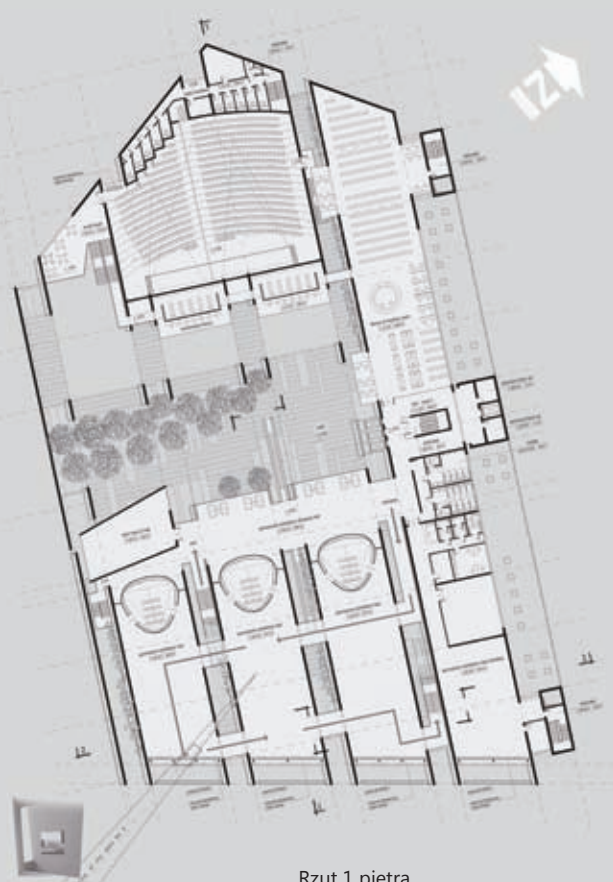
by will not stop at bending down to peep under the curtain of the walls, but be inspired to step inside the Centre. There are also other crevices in between the planes of the walls, running perpendicular to the façade. These give an insight into the interior. The positioning of a large-size winter garden in the centre of the building creates the undisputable focal point which organises life inside. Arranged around the winter garden are the most important rooms of the Centre, i.e. the pe-

250

Przestrzeń publiczna
Public space



Rzut parteru



Rzut 1 piętra

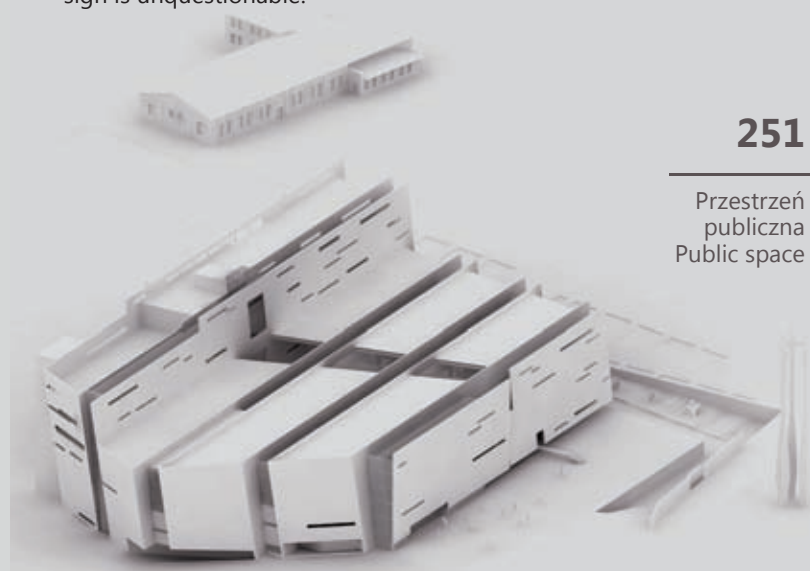
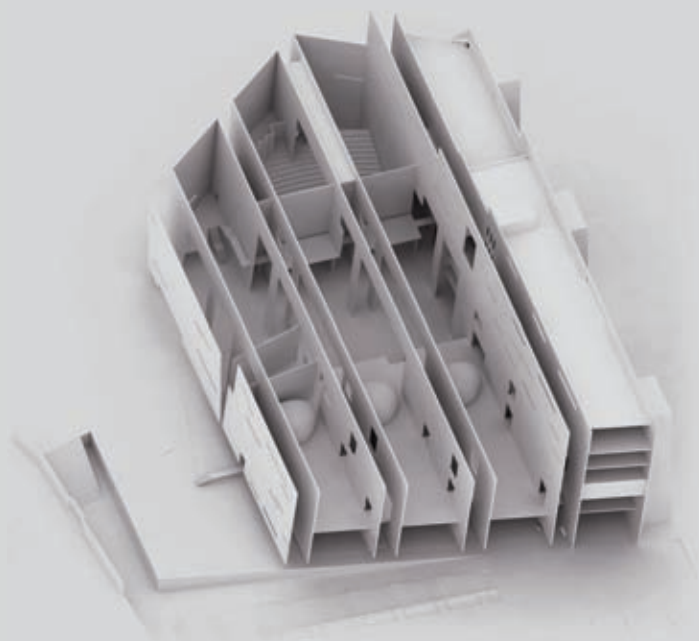


kilkupiętrową bibliotekę, antresole części muzealnej, zespoły biurowe. Dodatkowo, odchodzące od ogrodu zielone korytarze przecinają strukturę budynku, czyniąc koniecznym wkraczanie w jego obszar, a uniesione ponad posadzkę płaszczyzny stalowych ścian pozwalają wzbudzić ciekawość znajdujących się w pobliżu osób.

Wnętrze Europejskiego Centrum Solidarności utrzymuje nieco przemysłowy charakter, jest jednak pozbawione natarczywej dosłowności. Pokryta rdzawą patyną stal, beton, niczym nie zabezpieczone drewno, matowe, czarne powłoki malarskie mają określić ramy przestrzeni skromnej, ale nie pozbawionej cech swoistej, industrialnej monumentalności. Wnętrze to nie jest też namiastką pejzażu stoczniowego, choć jego wpływ, który stał się inspiracją projektu, jest niepodważalny w kształtowaniu idei projektu.

riodical exhibition rooms, the multi-storey library, the mezzanines of the museum section, and the office complexes. All of them overlook the garden either physically opened onto it, or through glazed facades and windows. Moreover, the green corridors starting at the garden and penetrating the building body make it unavoidable to repeatedly enter its borders. The steel wall sheets raised above the floor level evoke interest in what is going on behind them.

The interior of the European Solidarity Centre keeps a slightly industrial air, although without any obtrusive explicitness. The steel, coated with a reddish patina of rust, the concrete, raw timber, and mat black coats of paint are intended to define the framework of the space as modest, but not devoid of features of a peculiarly industrial monumental scale. They are not meant to be cheap substitutes of the shipyard silhouette, even though its inspiration underlying the idea encapsulated in the design is unquestionable.





Budynek Sądu Rejonowego i Prokuratury

Budynek mieści się na działce położonej wzdłuż estakady stanowiącej fragment dwupasmowej drogi prowadzącej od strony ul. Kartuskiej w kierunku Osiedla Morena. Obiekt mieści w sobie m.in. pomieszczenia Sądu Rejonowego oraz Prokuratury Rejonowej. Głównym elementem architektonicznym projektowanego budynku są trzy nadwieszane segmenty oparte w jednym końcu na dwukondygnacyjnym łączniku, który posiada charakterystyczną falistą linię wschodniej elewacji. Na pierwszym piętrze trzykondygnacyjnego łącznika znajduje się korytarz, który łączy wszystkie części budynku. Drugi ważny element stanowią trzy odrębne, powtarzalne skrzydła, silnie wydłużone i ustawione poprzecznie nad parterem podłużnego łącznika. Cały budynek jest niepodpiwniczony, monolityczny. Jedynie łącznik został wykończony z zewnątrz cegłą klinkierową.

Obiekt jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych. W budynku może przebywać jednocześnie do 900 osób. Gmach jest w pełni skomputeryzowany, wyposażony również w monitoring i klimatyzację.

The building stands on a plot running parallel to the flyway in the length of a double-road thoroughfare, which leads from Kartuska Street to the Morena Housing Estate. The complex is the seat of e.g. the District Court and District Prosecution. The core architectural feature here consists of three overhanging segments anchored on a two-storey high connecting passage on one side. The combination gives the eastern façade its characteristic wavy line. Floor one of the three-level connecting passage is taken by the corridor, which links all sections of the building. The second major feature of the composition consists in three separate wings, each echoing the others in form, extended in length, and set perpendicularly over the ground floor of the longitudinal passage. This basement-devoid building is monolithic, however the connecting passage is given a unique finish of clinker brick. The site is fully fitted to serve the disabled. Its capacity at any time is 900 people. The building is fully computerised, equipped with the monitoring system and air conditioning.



Lokalizacja: ul. Piekarnicza 6

Inwestor: Mega SA

Projekt: Nord Inwestment SA i Grupa Projektowo-Inwestycyjna BASS Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Antoni Martyniak, Andrzej Samól, Jacek Szymczak

Realizacja: 2005

Powierzchnia zabudowy: 3726 m²

Powierzchnia użytkowa: 10 534 m²

Kubatura: 47 000 m³

Wysokość: 15 m

Długość budynku: 97 m

Szerokość budynku: 60 m

Liczba kondygnacji: 4

Liczba miejsc parkingowych: 178

252

Przestrzeń publiczna
Public space





Adaptacja zespołu budynków byłej szkoły wojskowej na potrzeby Sądu Rejonowego



Lokalizacja: ul. 3 Maja

Inwestor: PB Górski Sp. z o.o.

Projekt: GM Architekci

ARCHITEKCI: Maciej Gajownik,
Szymon Muszyński, Marcin Sajdak,
Joanna Jankisz-Stępak, Aleksandra Turska

Realizacja: 2009

Powierzchnia terenu adaptowanej części: 1 205 m²

Powierzchnia zabudowy: 600 m²

Powierzchnia użytkowa: 1 550 m²

Kubatura: 5 300 m³

Parametry etapu docelowego:

POWIERZCHNIA: 18 000 m²

KUBATURA: 57 000 m³

Liczba kondygnacji: 3–4

Budynek dawnej stajni, który stał się nową siedzibą Wydziałów Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe, został zbudowany pod koniec XIX w. Wraz z sąsiadującym budynkiem ujeżdżalni stanowił zaplecze gospodarcze byłej Pruskiej Szkoły Wojskowej (*Danziger Kriegsschule*) znajdującej się na tyłach Fortu Grodzisko. W latach powojennych zaadaptowano go na siedzibę Biura Planowania Przestrzennego. Budynek został poddany generalnemu remontowi, podczas którego wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, wprowadzono nowy podział pomieszczeń, oczyszczono elewację ceglana wraz z uzupełnieniem ubytków. Podczas prac remontowych odkryto pierwotny poziom stajni wraz z zachowanymi XIX-wiecznymi żłobami, które wyeksponowano w salach rozpraw i w holu głównym. Adaptacja budynku jest I etapem inwestycji związanej z rozbudową siedziby Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe. Kolejne etapy inwestycji będą polegać na adaptacji budynku byłej ujeżdżalni oraz na budowie nowego obiektu na terenie byłego placu apelowego. Historyczne obiekty będą w pełni skomunikowane z nowo projektowanym poprzez wewnętrzny dziedziniec i parterowy łącznik. Planowane zakończenie inwestycji przewidziano na lata 2010–2011.

The building of the ex-stables, which has now become the new seat of the Divisions of the District Court Gdańsk-South, was first put up in the late 19. century. The stables and the neighbouring manège would originally form the depot of the ex-Prussian School of War (*Danziger Kriegsschule*) located in the hinterland of the Grodzisko Fort. After the war, the stables were adapted to house the Spatial Planning Office. Now, the building has undergone total overhaul. The door and window woodwork has been replaced, the interior divisions rearranged, the external brick walls cleaned up and any worn out or missing bricks replaced. During the revamp works the original stable level was discovered, including the surviving 19.-century manégers. These have been exposed in the trial rooms and the main hall. The adaptation of the building constitutes stage I in the investment of expanding the premises of the District Court Gdańsk – South. Subsequent stages in the project will entail adaptation of the ex-manège building, and erection of a new building on the ex-muster yard. The authentic historic buildings will be fully linked with the newly designed structure via the inner yard and a single-storey high passage. The investment completion is scheduled for 2010-2011.



254

Przestrzeń
publiczną
Public space



Budynek Rady Miasta Gdańska (Nowy Ratusz)



Lokalizacja: ul. Wały Jagiellońskie 1

Inwestor: Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska

Projekt: Diogenes Studio Sp. z o.o.
ARCHITEKT: Krystyna Sikorska

Realizacja: 1999

Powierzchnia zabudowy: 1 007 m²

Powierzchnia użytkowa: 2 618 m²

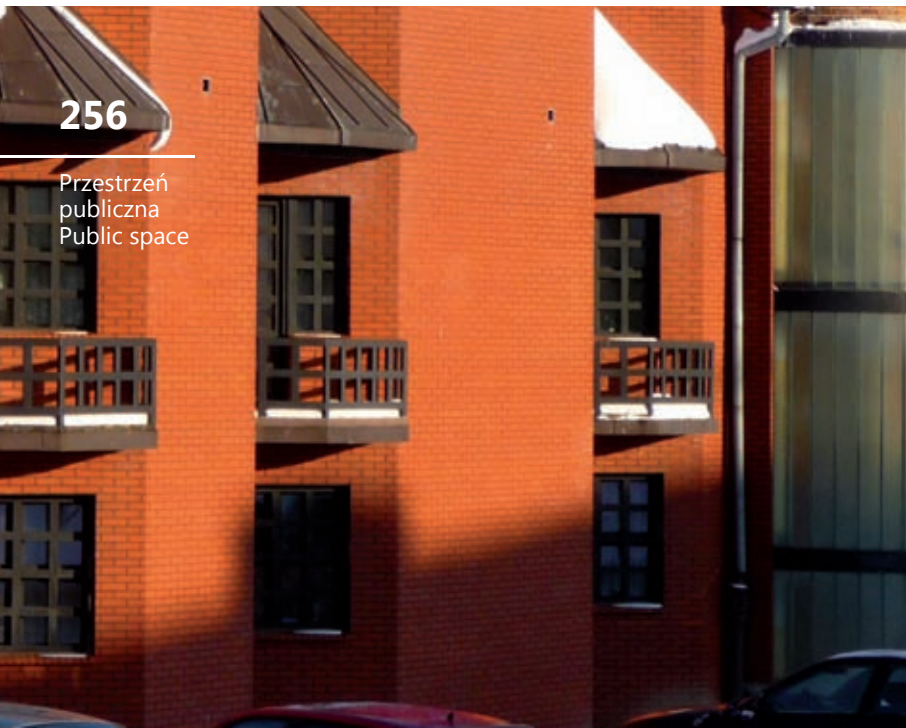
Kubatura: 20 901 m³

Liczba kondygnacji: 2–3

Liczba miejsc parkingowych: 64

Obiekt znajduje się w centrum Gdańska, pomiędzy ulicami Wały Jagiellońskie, Podwale Grodzkie i Hucisko. Na terenie znajdują się budynki i obiekty wpisane do rejestru zabytków: budynek byłej Komendantury Garnizonu Pruskiego, budynek dawnej stajni i wozowni, mur graniczny. Budynek Komendantury został wzniesiony w latach 1898–1901 na terenach pofortecznych. Do roku 1920 obiekt pełnił funkcję Głównej Komendantury Garnizonu Pruskiego, po czym w okresie Wolnego Miasta Gdańska był siedzibą Wysokiego Komisarza Ligi Narodów. Po drugiej wojnie światowej obiekt stał się własnością Skarbu Państwa. W latach 1945–1957 był siedzibą Komitetu Miejskiego Polskiej Partii Robotniczej, a następnie legendarnego Klubu Studentów Wybrzeża „Żak” do roku 1999. W dniu 17.04.1974 r. decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku, obiekt został wpisany do rejestru zabytków. Budynek jest ma dwie kondygnacje w części reprezentacyjnej (skrzydło południowe i wschodnie), a w części gospodarczej trzy kondygnacje (skrzydło zachodnie). Od roku 1999 stał się reprezentacyjną siedzibą Rady Miasta Gdańska. Remont został przeprowadzony z maksymalnym zachowaniem historycznego układu budynku przy minimalnej ingerencji w układ i wystrój historyczny. Zakres wprowadzonych zmian polegał głównie na niezbędnym podniesieniu standardu użytkowego i technicznego budynku. W tym samym czasie przeprowadzono adaptację budynku dawnej wozowni i stajni na biura Urzędu Miejskiego. Elewacje obydwu budynków zostały odnowione. Obecnie trwają prace przygotowawcze do rewitalizacji przyległego parku.

The edifice is located in the centre of Gdańsk in the quarter of Wały Jagiellońskie, Podwale Grodzkie, and Hucisko streets. The estate groups several listed structures, that is: the ex-Headquarters of the Prussian Garrison, the former stables and carriage house, and the bordering wall. The Headquarters were first erected in 1898–1901 on post-fortification land. The building continued in its function of the Main Headquarters of the Prussian Garrison up to 1920. In the times of the Free City of Gdańsk it served as the residence of the League of Nations High Commissioner. After the war, the site was repossessed by the State Treasury. As such, it first housed the Municipal Committee of the Polish Workers' Party (1945–1957), then, up to 1999, was used by the legendary Coast Students' Club 'Żak'. On 17 April 1974 the Presidium of the Voivodship National Council in Gdańsk resolved to enter the compound in the list of historic sites. The building itself rises two storeys up in its frontal section (southern and eastern wings), and three storeys up in the auxiliary section (western wing). Since 1999 it has become the prestigious main office of the Gdańsk City Council. Its revamp was conducted so as to retain the original layout of the building to the utmost and limit intervention into the authentic arrangement and decor to the minimum. The introduced alterations focused mainly on the necessary enhancement of the building's use and technical standard. Parallel, works were conducted on the ex-carriage house and stables to adapt for use by the City Hall. Both buildings were refurbished from outside. Today, preparation for revitalisation of the surrounding park is in progress.



256

Przestrzeń
publiczna
Public space





Kościół pw. św. Urszuli Ledóchowskiej



Lokalizacja: ul. Cieszyńskiego

Inwestor: Parafia rzymsko-katolicka
pw. św. Urszuli Ledóchowskiej,
ks. Adam Kalina

Projekt:

ARCHITEKCI: Szczepan Baum,
Andrzej Kwieciński

KONSTRUKCJA: Kazimierz Linkowski
PROJEKT WNIĘTRZ: Tomasz Kiernicki

Realizacja: 2000

Powierzchnia terenu: 10 724 m²

Powierzchnia zabudowy: 1 200 m²

Powierzchnia użytkowa: 2 340 m²

Kubatura: 14 000 m³

Kościół pw. św. Urszuli Ledóchowskiej znajduje się w Gdańsku-Chełmie, jednej z większych dzielnic mieszkaniowych miasta. Parafia została erygowana w dniu 17 marca 1985 r. Obiekt zajmuje samodzielną działkę, na której dodatkowo znajduje się dom parafialny oraz przedszkole parafialne. Kościół posiada dynamiczną bryłę wykonaną w większości z cegły klinkierowej. Wszystkie funkcje zgrupowano i przekryto nieregularną linią dachów. Od strony południowej wznosi się wysoka wieża zakończona ostrym szpicem. Zespół sakralny posiada dwa poziomy funkcjonalne i kompozycyjne wykorzystujące naturalny spadek terenu. Takie rozwiązanie pozwoliło na czyste wydzielenie funkcji. Budynek poza przeznaczeniem sakralnym pełni również funkcję katechetyczną, administracyjną i mieszkalną. Kościół składa się z dwóch poziomów: kościoła dolnego i górnego, oraz pomieszczeń dodatkowych. Budynek kościoła górnego i dolnego jest zewnętrznie ukończony. Aktualnie trwają prace wykończeniowe polegające m.in. na artystycznym ozdobieniu zarówno górnego, jak i dolnego kościoła. Ze względu na liczbę mieszkańców parafii stanowiącą około 9 000 osób, kościół pw. św. Urszuli Ledóchowskiej jest ważnym obiektem sakralnym.

The church named after St. Ursula Ledóchowska rises in Gdańsk – Chełm, one of the larger residential districts in the city. The parish was founded on 17 March 1985. The church is located on an independent plot, appended with the parish house and the parish-run kindergarten. The church body, lined mostly in clinker brick, is dynamic in shape. All functions, clustered together, are enclosed under an irregular roofline. A tall tower finished with a spiky pinnacle rises on the southern side. The sacral section is functionally and compositionally arranged on two levels taking advantage of the naturally sloping terrain. The solution has enabled keeping the functions clearly defined. The complex combines its main, sacral role with catechesis, administration, and residence. The church is made up of two levels: the lower and upper churches, plus auxiliary rooms. The external construction works on both levels are complete. The current effort focuses on the finishing artistic décor of the upper and lower churches. Because of the population the parish serves (about 9000 inhabitants) St. Ursula Ledóchowska's church is an important site of religious cult.



258

Przestrzeń
publiczna
Public space



Kościół p.w. św. Maksymiliana Kolbego



Lokalizacja: ul. Otwarta 1

Inwestor: Kuria Biskupia Gdańsk,
Parafia rzymsko-katolicka p.w.
św. Maksymiliana Kolbego

Projekt:
ARCHITEKT: Lech Zaleski

Realizacja: październik 1991–
–październik 2002

Powierzchnia terenu: 3 942 m²

Powierzchnia zabudowy kościoła:
1 174 m²

Powierzchnia zabudowy plebanii:
1 065 m²

Kubatúra kościoła: 16 462 m³

Kubatúra plebanii: 7 437 m³

Wysokość kościoła: 34 m

Wysokość plebanii: 9,45 m

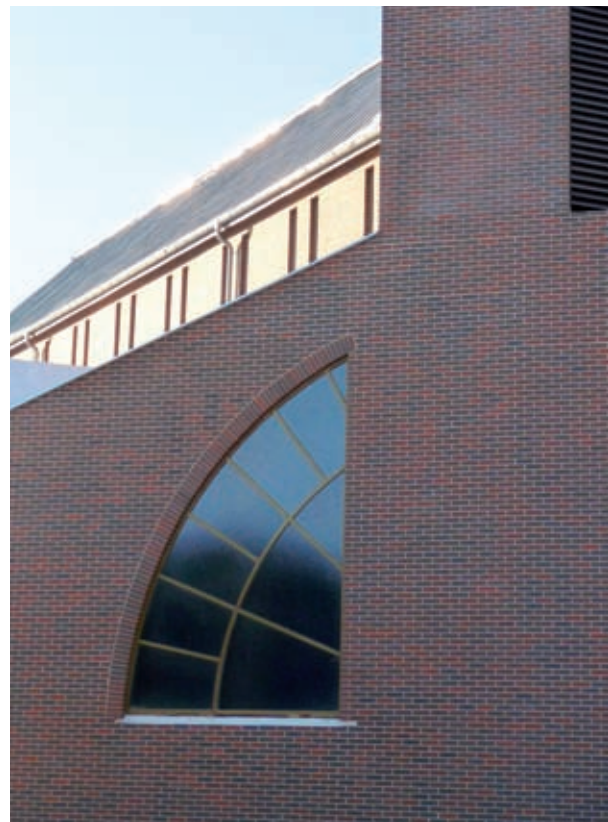
W roku 1991 wmurowano kamień węgielny z grobu św. Piotra w fundamenty nowej świątyni. Rok później został poświęcony dolny kościół. Od roku 1995 na jego dachu zaczęto wznosić stalową konstrukcję nawy górnego kościoła, a od roku 1998 rozpoczęto murowanie ścian. W roku 2000, po ukończeniu prac na dachu, dokonano konsekracji czterech dzwonów i poświęcono wieżę kościoła. W roku 2002 wykonano elementy wykończenia wnętrza kościoła, m.in. marmurową posadzkę, ambonę, tabernakulum, dębowe drzwi, zakrystię i małą architekturę przy kościele. Kościół konsekrowano w dniu 17 października 2002 r. Obecnie zespół parafialny przy ul. Otwartej pełni funkcje sakralną, katechetyczną, administracyjną i mieszkalną. Kościół stanowi jednoprzestrzenną, podpiwniczoną bryłę, która może pomieścić 1 400 osób. Posiada charakterystyczną dynamiczną formę z szeregiem piętrzących się ostrych dachów. Na ich zakończeniu wznosi się wysoka wieża zakończona ostrym szpicem. Główne wejście znajduje się od strony placu górnego, na którego przedpolu stoi bryła kościoła. Plac dolny obniżono o 4 m. Prowadzą do niego z placu górnego szerokie, kaskadowe schody. Utworzenie dwóch poziomów funkcjonalnych i kompozycyjnych, naturalnie wykorzystujących spadek terenu, pozwoliło na czyste wydzielenie funkcji. Dom katechetyczny został usytuowany w niższej części terenu. W kościele znajdują się dzieła sztuki sakralnej, m.in. wizerunek Matki Bożej Fatimskiej oraz figury św. Maksymiliana czy figury św. Wojciecha wykonane przez gdańskiego rzeźbiarza Wawrzyńca Sampa.

The year 1991 marked the laying of a piece of rock from St Peter's tomb to become the corner stone of the new shrine. A year later the lower church was consecrated. As of 1995 the erection of the steel structure to support the nave of the upper church began on top of the lower church. Brickworks began in 1998. In 2000 four church bells were consecrated and the church tower blessed once the roof had been completed. Elements of the interior finish were added in 2002, e.g. the marble floor, pulpit, tabernacle, oak doors, sacristy, and the outdoor architecture around the church. The shrine was consecrated on 17 October 2002. The parish complex at Otwarta Street plays the sacral, catechetical, administrative, and residential functions today. The church is built on the plan of a single space hall resting on a basement and capable of taking in 1 400 people. Its characteristic feature is the dynamic plastic form with a number of steep roofs sloping one on top of another. All reach the climax in a tall tower topped with a needle-like pinnacle. The main entrance opens onto the upper square. The lower square is 4 metres below. The two are linked with broad, cascading stairs. The creation of the functional and compositional levels, which utilise the natural terrain conditions, has enabled a clear allocation of the functions. The catechesis house is situated in the lower section. The church is fitted with works of sacral art, to name e.g. the image of Our Lady of Fatima, or the figures of St. Maksymilian and St. Adalbert carved by Wawrzyniec Sampa, a sculptor from Gdańsk.



260

Przestrzeń
publiczna
Public space





Kościół p.w. św. Ojca Pio

Lokalizacja: ul. Przemyska 21

Inwestor: Parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Ojca Pio i Proboszcz Krzysztof Homonick

Projekt: Zespół Autorskich Pracowni Projektowych Spółdzielnia Pracy Twórczej
ARCHITEKT: Szczepan Baum

Realizacja: 2008

Powierzchnia terenu: 0,6 ha

Powierzchnia zabudowy kościoła: 1 099 m²

Powierzchnia zabudowy domu parafialnego: 462,5 m²

Powierzchnia użytkowa kościoła: 929 m²

Powierzchnia użytkowa domu parafialnego: 622 m²

Kubatura kościoła: 9 630 m³

Kubatura użytkowa domu parafialnego: 4 760 m³

Wysokość kościoła: 17 m

Wysokość wież: 35 m

Kościół zbudowany na obrzeżu mieszkaniowej zabudowy osiedlowej przy ul. Przemyskiej 21. Faszada frontowa kościoła została silnie zaakcentowana dwiema smukłymi wieżami stojącymi symetrycznie po obu stronach wejścia głównego. Nawa główna o powierzchni 686 m² ma 596 miejsc siedzących oraz około 400 miejsc stojących. Rzut przyziemia obejmuje prezbiterium i zespół zakrystii połączonych podziemnym przejściem z domem parafialnym. Schodami prowadzącymi do wieży można się dostać na antresolę chóru. Kościół zaprojektowano jako budynek halowy, trójnawowy, o siatce modularnej 3,3 i 6,6 m.

Budynek domu parafialnego zaprojektowano w formie zwartej bryły na rzucie zbliżonym do kwadratu, z wyciętym narożnikiem od strony wejściowej. Program budynku zakłada wyraźny podział na kondygnacje. Parter jest ogólnodostępny, zawiera biura i sale parafialne zgrupowane wokół kwadratowego holu — poczekalni. Na pierwszym piętrze znajdują się mieszkania księży i pokoje dla gości, zgrupowane wokół centralnego kwadratowego holu. Dzięki takiemu ustawieniu budynek jest obsługiwany przez jedną klatkę schodową.

The church is built at the outskirts of a residential estate, at 21 Przemyska Street. Its front wall is accented strong with two slender towers rising symmetrically on both sides of the main entrance. The main aisle sized 686 square metres seats 596 people and can take in another 400 standing. The basement floor accommodates the presbytery and the sacristy linked to the parish house with an underground passage. The stairs leading up the tower open onto the choir. The church is designed as a hall structure arranged into three aisles, built on a network of modules spaced every 3.3 and 6.6 metres.

The parish house is designed as a compact cube on the plan close to a square, with a cut off edge to form the entrance. Indoors, the design assumes a clear functional division in between the storeys. The ground floor is publicly accessible. Here are the offices and congregation rooms grouped around a square hall cum waiting room. The first floor is reserved for the priests' living quarters and guest rooms, arranged around a central, square hall. This plan design enables the building to be served by a single stairway.



Iluminacja gdańskich zabytków

Pierwsze obiekty (przy ul. Długiej i ul. Długim Targu) iluminowano w Gdańsku pod koniec lat 60. W tym czasie używano projektorów produkcji węgierskiej VBKM o mocach 1000W i 2000W. Efekt oświetlenia uzyskiwano metodą prób. Ustawienie projektorów następowało według oceny optycznej projektanta, stojącego na ulicy, który przekazywał drogą radiową pracownikom Miejskiego Zarządu Dróg i Mostów (istniejącego w tamtym czasie) znajdującym się na dachach budynków polecenia i wskazania dotyczące rozmieszczenia projektorów. Kryzys polityczno-ekonomiczny lat 80. pogrążył na długi czas również i iluminację zabytków. W roku 1995 rozpoczęto planową modernizację istniejących iluminacji, wymieniając w głównej mierze przestarzałe energochłonne projektory na projektory energooszczędne nowej generacji.

Po roku 2000 nastąpił wzrost liczby iluminowanych obiektów zabytkowych. Postęp technologiczny spowodował, że moce projektorów wykorzystywanych do iluminacji spadły do 35–250 W, a nowoczesne oprawy LED-owe dają pożądany efekt iluminacji już przy mocy 10 W. W tym samym czasie na Głównym Mieście rozpoczęto wymianę lamp ulicznych na ozdobne stylowe latarnie, nawiązujące formą do latarni uwiecznionych na zachowanych starych rysunkach czy zdjęciach. Mimo stylowego charakteru latarni, zamontowane w nich źródła światła to nowoczesne energooszczędne lampy sodowe.

Obecnie projekty iluminacji są sporządzane w pracowniach projektowych dysponujących specjal-

Ilumination of selected structures (at Długa and Długi Targ Streets) was first introduced in the late 60s. The projecting lights used in those days were of Hungarian make (VBKM), and their power consumption was 1000W and 2000W. The lighting effect was fine-tuned through trials. The projectors were positioned according to the instructions of the designer who would stand in the street, assess the effect, and communicate on the radio with the labourers of the Municipal Road and Bridge Administration of those days, standing on building roofs. The political and economic crisis of the 1980s stalled progress in illumination of the authentic architecture for a long time. In 1995 systematic modernisation of the existing illumination began involving primarily replacement of the outdated and power-consuming projectors with economical, new generation devices.

The number of the illuminated sites has grown since the year 2000. The technological progress has reduced the power of the installed projectors to 35-250W. The modern LED lights enable achieving the desired illumination effect at as little as 10W. Meanwhile, another project was launched in the Main City. The existing street lighting was replaced with stylish lamps resembling those one documented on surviving old drawings or photographs. The stylish street lamps were fitted with modern, energy-saving sodium lights.

The illumination designs today are produced at studios equipped with specialist software which enables virtual modelling of the illuminated struc-





Zespół Przedbramia: Wieża Więzienna z Katowią

Pomnik Poległych Stoczniovców

Inwestor: ZDiZ, Gmina Miasta Gdańska

Projekty iluminacji: biura projektowe posiadające doświadczenie w projektowaniu iluminacji zabytków, wybrane w przetargu publicznym

Liczba punktów iluminacyjnych: 2 544 szt.

W tym:

2 034 szt. projektorów

510 szt. oprawy iluminujące gabaryty Mostu Wantowego

Moc zainstalowanych projektorów:

270,05 kW

W tym:

240,05 kW (zabytki i pomniki)

30,00 kW (Most Wantowy)

Długość kabli ułożonych do iluminowania obiektów:

59 km



Kościół p.w. św. Jakuba w Oliwie

nymi programami do wirtualnego modelowania iluminowanych obiektów. Wokół takiego modelu rozmieszcza się wirtualne projektory o określonych mocach i charakterystykach świetlnych. Następnie w wyniku obliczeń komputerowych uzyskuje się wizualizację iluminowanego obiektu. Na podstawie takiej wizualizacji przeprowadza się próby w terenie przy obiekcie przewidzianym do iluminacji, z użyciem rzeczywistych projektorów, w celu dopracowania projektu iluminacji.

Nocna iluminacja Głównego Miasta pozwala przenieść się patrzącemu w scenografię „miejskiego teatru”, w którym gra światła bawi odkrywaniem ukrytych za dnia detali lub zaskakuje widokiem wydobytych z ciemności monumentalnych brył kościołów. Iluminacja nie dotyczy jedynie głównych szlaków turystycznych. Jednym z założeń programu iluminacji jest podniesienie jakości przestrzeni publicznej wokół uznanych obiektów historycznych i współczesnych znajdujących się w granicach miasta, dlatego planuje się realizację następnych zamierzeń w najbliższych latach np. Kościoła p.w. św. Barbary. Utrzymaniem istniejących i budową nowych iluminacji w imieniu Miasta zajmuje się Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku.

Wyróżnienia i nagrody dla Miasta Gdańska za iluminację obiektów:

- II miejsce w konkursie *Na najlepiej oświetloną gminę i miasto 2008 roku* w kategorii *Oświetlenie wybranej przestrzeni lub obiektu*, organizowanym przez Związek Pracodawców Warszawy

tures. The model of a specific structure is surrounded with virtual projectors of specific power ratings and light characteristics. The computer calculations which follow visualise the structure-illuminating effect. The visualisations are then tested in live trials with real projectors so that the designed effects can be fine-tuned.

The night illumination of the Main City puts the amongst the setting of an “urban theatre”. The interplay of light amuses by unveiling the details unnoticeable during the day, or takes leaves the viewer in awe at the monumental bodies of the churches highlighted in the dark. The scope of the illumination project is not limited to the main tourist routes. The programme intends to improve the quality of public space around the acclaimed structures of both historic and contemporary origins within the city borders. That is why illumination of e.g. St Barbara’s church is planned shortly. The maintenance of the existing illumination systems and erection of new ones rests in the domain of the Gdańsk Road And Green Administration acting on behalf of the City.

The City of Gdańsk has won a number of **distinctions and awards** for illuminating its sites:

- 2nd place in the competition for ‘The Best Lit Commune and City, 2008’ in the category of ‘Lighting of a selected space or structure’, organised by the Employers’ Association of Warsaw and Mazovia for illumination of the following churches: St Francis of Assisi in Gdańsk – Emaus,



Dwór Artusa oraz kamienicznicy przy Długim Targu

Iluminacja zabytków w Gdańsku

Przestrzeń publiczna
Public space

- i Mazowska, za iluminację Kościołów: p.w. św. Franciszka z Asyżu w Gdańsku Emaus i p.w. Najświętszego Serca Jezusowego w Gdańsku Wrzeszczu,
- II miejsce w konkursie *Na najlepiej oświetloną gminę i miasto 2007 roku* w kategorii *Oświetlenie wybranej przestrzeni lub obiektu*, organizowanym przez Związek Pracodawców Warszawy i Mazowska, za iluminację Wielkiej Zbrojowni oraz Kościołów: p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła przy ul. Żabi Kruk w Gdańsku, p.w. św. Andrzeja Boboli w Gdańsku Wrzeszczu, p.w. św. Jakuba w Oliwie, p.w. Matki Bożej Królowej Korony Polskiej w Oliwie,
- I miejsce w konkursie *Na najlepiej oświetloną gminę i miasto 2006 roku* w kategorii *Oświetlenie wybranej przestrzeni lub obiektu*, organizowanym przez Związek Pracodawców Warszawy i Mazowska, za iluminację Pomnika Poległych Stoczniovców i oświetlenie Placu Solidarności,
- II miejsce w konkursie *Na najlepiej oświetloną gminę i miasto 2005 roku* w kategorii *Oświetlenie wybranej przestrzeni lub obiektu*, organizowanym przez Związek Pracodawców Warszawy i Mazowska, za iluminację Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku.
- Wyróżnienie przez firmę PHILIPS w międzynarodowym konkursie oświetleniowym *Intrnational City – People Light Award 2003*, and Sacred Heart of Jesus church in Gdańsk Wrzeszcz,
- 2nd place in the competition for 'The Best Lit Commune and City, 2007' in the category of 'Lighting of a selected space or structure', organised by the Employers' Association of Warsaw and Mazovia for illumination of the Great Armoury, and the following churches: the Apostles St Peter and Paul's at Żabi Kruk Street in Gdańsk, St Andrew Bobola's in Gdańsk Wrzeszcz, St Jacob's in Oliwa, Virgin Mary, Queen of the Polish Crown in Oliwa,
- 1st place in the competition for 'The Best Lit Commune and City, 2006' in the category of 'Lighting of a selected space or structure', organised by the Employers' Association of Warsaw and Mazovia for illumination of the Monument to the Fallen Shipyard Workers and the lighting of the Solidarity Square.
- 2nd place in the competition for 'The Best Lit Commune and City, 2005' in the category of 'Lighting of a selected space or structure', organised by the Employers' Association of Warsaw and Mazovia for illumination of the Town Hall of the Old City in Gdańsk,
- Distinction from PHILIPS in the international competition: International City – People Light Award 2003



Pomnik św. Wojciecha, w tle kościół Świętej Trójcy



Fontanna Czterech Kwartałów, w tle Kaplica Królewska oraz Bazylika Mariacka



Kościół w Nowym Porcie



Pomnik Odrodzenia Poczty Polskiej

W chwili obecnej (stan na styczeń 2010) są iluminowane następujące obiekty:

Obiekty zabytkowe:

1. Mury Obronne
2. Baszta Słomiana
3. Dwór Świętego Jerzego
4. Złota Brama
5. Ratusz Głównomiejski
6. Kamienice ul. Długi Targ 1–4
7. Złota Kamienica
8. Dwór Artusa
9. Dom Ławy
10. Zielona Brama
11. Kamienica ul. Długi Targ 27
12. Żuraw
13. Brama Świętojańska
14. Brama Mariacka
15. Brama Chlebnicka
16. Brama św. Ducha
17. Brama Straganiarska
18. Bazylika Mariacka
19. Nowy Ratusz
20. Kościół p.w. Świętej Trójcy i pomnik św. Wojciecha
21. Muzeum Narodowe
22. Pałac Opatów
23. Katedra Oliwska
24. Ratusz Staromiejski
25. Kaplica Królewska
26. Kościół p.w. św. Józefa
27. Wielki Młyn
28. Kościół p.w. św. Katarzyny
29. Kościół p.w. św. Brygidy
30. Kościół p.w. św. Ignacego Loyoli
31. Hala Targowa
32. Zespół Przedbramia ul. Długiej
33. Wielka Zbrojownia
34. Most Chlebowy
35. Kościół p.w. św. Andrzeja Boboli
36. Kościół p.w. św. Jakuba w Oliwie
37. Kościół p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła
38. Kościół p. w. Matki Boskiej Niepokalanej (ul. Łąkowa)
39. Kościół p.w. Matki Bożej Królowej Korony Polskiej w Oliwie (Cystersów)
40. Baszta Jacek i Mury Obronne
41. Kościół p.w. św. Franciszka z Asyżu
42. Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego

43. Kościół p.w. św. Jana
44. Kościół p.w. św. Elżbiety
45. Kościół p.w. Matki Boskiej Bolesnej
46. Mały Młyn
47. Kościół p.w. Bożego Ciała
48. Pomnik Obrońców Poczty Polskiej i fasada gmachu historycznego Urzędu Poczтового
49. Cerkiew Prawosławna

Pomniki, flagi, tablice pamiątkowe:

50. Plac Solidarności i Pomnik Poległych Stoczniovców
51. Pomnik Księdza Komorowskiego
52. Pomnik dr Stefana Michałaka
53. Pomnik Księdza Góreckiego
54. Tablica Pamięci na murze Hali Stoczni
55. Pomnik Jana III Sobieskiego
56. Pomnik Obrońców Westerplatte
57. Flaga Gdańska (Rondo św. Jana de la Salle)
58. Pomnik ku czci Poległych Harcerzy Polskich w byłym wolnym Mieście Gdańsku
59. Pomnik ku czci Burmistrza Wolnego Miasta Gdańska
60. Pomnik Jana Heweliusza (skwer przy ul. Rajskiej)

61. Pomnik Jana Heweliusza (skwer przy Domu Technika)
62. Rzeźba Kwiat Życia i Pokoju
63. Pomnik Sybiraków
64. Pomnik Tym co za polskość Gdańska
65. Pomnik Marszałka Piłsudskiego
66. Pomnik Chrystusa Miłosiernego

Obiekty inżynierskie:

67. Most Wantowy
68. Wiadukt w ciągu ul. Braci Lewoniewskich





Fontanna Czterech Kwartałów



⇄ 115

Lokalizacja: ul. Grobla 1

Inwestor: Saur Neptun Gdańsk, Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku

Projekt artystyczny: Ewa Koprowska-Szulc i Lucyna Kujawa

Realizacja: 2009

Powierzchnia terenu: 36 m²

Wartość inwestycji: 2,7 mln zł

Fontanna powstała na skrzyżowaniu ulic: Św. Ducha i Grobla I, gdzie od drugiej połowy XVII w. stał miejski wodotrysk. W tym miejscu znajdował się styk czterech kwartałów Głównego Miasta, zwanych: Szeroki, Wysoki, Rybacki i Kogi, pomiędzy którymi historyczna Fontanna Czterech Kwartałów stanowiła granicę. Współczesna fontanna nie nawiązuje do historycznego pierwowzoru — posiada formę kwadratu, w którego narożnikach leżą cztery naturalnej wielkości lwy, każdy w innej pozycji. Odlane z brązu rzeźby lwów zostały umieszczone na prostokątnym, granitowym podłożu otaczającym kwadrat o wymiarach 6x6 m. Kwadrat tworzący płytę fontanny składa się z płytek czarnego marmuru i opiera się na stalowej podkonstrukcji. W płycie fontanny są zamontowane cztery szyby w kolorach: czerwonym, niebieskim, białym i pomarańczowym, podświetlone strumieniem światła. Fontanna jest sterowana komputerowo. Woda tryska dzięki 24 dyszom, które zapewniają rozprowadzenie strumieni wody w różnym rytmie i sekwencjach. Dysze są zamontowane na poziomie gruntu, dzięki czemu można swobodnie spacerować pomiędzy strumieniami wody, co znalazło natychmiast uznanie u dzieci. Strumieniem wody można także sterować ręcznie z komory umieszczonej dwa metry pod ziemią. Budowa fontanny wpisuje się w prowadzoną od kilku lat rewitalizację ulic Głównego Miasta, podczas której wymieniono nawierzchnię m.in. ulic: Piwnej, Dzianej, Pończoszników i Kaletniczej.

The fountain has been arranged at the crossing of the Holy Spirit and Dyke I Streets [Św. Ducha and Grobla I], on the site of a waterspout put here in second half of the 17. century. It was located at the meeting point of four quarters of the Main City nicknamed: Broad, Tall, Fishing, and Cog. The predecessor of the Four Quarter Fountain used to mark their border. The contemporary fountain does not reconstruct its historic model. It is based on the plan of a square with four natural-size lions lying in the corners, each differently reposed. The cast bronze lion sculptures are positioned on a rectangular, granite belt surrounding the fountain square sized 6x6m. The fountain bed is tiled in black marble lain on a steel substructure. Fitted in the fountain bed are four glass panes coloured red, blue, white, and orange, lit through with beams of light. The fountain is computer-controlled. The water springs through 24 nozzles which enable the jets to be sprayed at different rhythms and in different sequences. The nozzles are mounted at the ground level, which enables walking in between the water columns. This was instantly appreciated by the children. The water jets can also be controlled manually from a chamber two metres below the ground level. The fountain-building project is a component of the programme envisaging revitalisation of the Main City streets. The project has been continued for several years now and has involved, e.g. the repaving of Piwna, Dziana, Pończoszników, and Kaletnicza Streets.



Rewitalizacja zabytkowych fortyfikacji nad Opływem Motławy

W roku 1996, z inicjatywy Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa UM Gdańska, Zarząd Miasta Gdańska podjął decyzję o rewitalizacji obszaru i utworzeniu Ośrodka Rekreacyjnego nad Opływem Motławy. Odtworzono historyczną formę terenu bastionów i kurtyn na północnym brzegu oraz obwałowania przeciwpowodziowe na południowym. Dawne obwałowania po uporządkowaniu stanowią dziś rozległe powierzchnie trawiaste, a dobrze zachowane stuletnie żywopłoty obronne z głogu i późniejsze nasadzenia tworzą drzewostan parkowy. Element wodny parku stanowi dawna fosa, obecnie nazwana Opływem Motławy. Na bastionach urządzono place wypoczynkowo-widokowe. Wysokie nadszańce dwóch bastionów stanowią doskonałe punkty widokowe na zespół staromiejski Gdańska, cały zespół forteczny i okolice Olszynki. Utwardzone nawierzchnie dawnych

In 1996, on the initiative from the Department of Environment Protection and Agriculture, the Gdańsk City Board resolved to revitalise the city fortifications and establish the Motława Arm Recreation Grounds on site. The works involved restoration of the original bastions and curtains of the northern bank, and the flood embankment of the southern bank. Revamped, the ancient fortifications have turned into a grass-grown expanse of open space. The preserved one hundred year-old bramble hedges, once playing a defensive function and now interspersed with the later planting, form the taller green giving the site the character of a parkland. The park has its water feature - the historic moat today called the Motława Arm [Opływ Motławy].

The bastions have been fitted with vantage points to rest and enjoy the views. The high cavaliers of the two bastions offer excellent views of the Old



268

Przestrzeń publiczna
Public space





Lokalizacja:
Dolne Miasto i Olszynka,
na północnym i południowym
brzegu dawnej fosy miejskiej

Inwestor:
Gmina Miasta Gdańska

Realizacja:
1997–2004

Powierzchnia terenu:
20 ha

Wartość inwestycji:
8 mln zł

dróg fortecnych tworzą system komunikacyjny parku na który składają się ciągi spacerowe prowadzące do zachowanych budowli militarnych i urządzeń hydrotechnicznych oraz ścieżki rowerowe o łącznej długości 12 km. Uliczki przywątłowe oraz wejścia do parku od strony miasta są oświetlone stylizowanymi latarniami. Fortyfikacje zostały wyposażone w ławki, kosze oraz place zabaw dla dzieci. Dla zmotoryzowanych zapewniono miejsca do parkowania. Dzięki rewaloryzacji obiektu zgodnie z wymogami konserwatorskimi obszar wpisał się ponownie w czynny system kulturowo-rekreacyjny miasta. Rewitalizacja zespołu pofortecznego Optywu Motławy została uhonorowana w roku 2007 I nagrodą Towarzystwa Urbanistów Polskich w konkursie na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną w kategorii *Przestrzeń Zielona*.

City, the entire fortification complex, and the neighbouring Olszynka district. The paved fortification roads form the inner traffic system, cycling tracks, and access routes to the surviving military structures and hydrotechnical installations. The whole path grid is 12 km long. Stylish street lamps have been erected along the embankment-adjacent streets and at the entrances on the city side. Garden furniture, e.g. benches, trash bins, and playground fixtures have been put in place. Motorised visitors can park in the parking lane. Under the eye of the historic site conservator, the revaluation project has put the area back on the map of the city's cultural and recreation sites. The revitalisation of the Motława Arm fortifications won the 2007 first prize of the Society of Polish City Planners in the competition for the best developed public space in the Green Space category.





Molo w Brzeźnie i Kąpielisko Przymorze

Niewyobrażalny już dziś katastrofalny stan czystości wód Zatoki Gdańskiej w latach 80. skutkowało zamknięciem większości kąpielisk. Spowodowało to nie tylko zastój w realizacji nowych inwestycji, ale dekapitalizację istniejącego plażowego zaplecza. Decyzja o budowie mola jest związana z realizacją kolektora burzowego Kołobrzęska, który znajduje się w osi al. Jana Pawła II i wyprowadza podczyszczone wody opadowe w głąb Zatoki. W trakcie powstawania projektu kolektora, jego rury o długości 120 m zostały powiązane bezpośrednio z konstrukcją przyszłego mola. Aby w pełni wykorzystać stworzone możliwości, zdecydowano się na opracowanie kompleksowego projektu, w którego program weszły następujące strefy funkcjonalne:

- Parking na 370 miejsc (z możliwością rozbudowy do 600 miejsc)
- Ciąg spacerowy zakończony molem i kubaturą pawilonów, w których znalazły się pomieszczenia sanitarne, techniczne i gastronomiczne związane z kąpieliskiem
- Molo o długości 120 m wyposażone w miejsca do siedzenia, w ostrogę do kąpieli słonecznych i pomosty cumownicze
- Ścieżka rowerowa łącząca ul. Czarny Dwór z ul. Jantarową i plażą w osi al. Jana Pawła II
- Promenada wzdłuż ul. Jantarowej
- Plaża z kąpieliskiem.

Lekkie przeszklone pawilony nawiązują architekturą do małych tradycyjnych kubatur plażowych.

The now unconceivably catastrophic condition of the water in the Bay of Gdańsk in the 1980s forced the close-down of most bathing grounds. This not only halted any new investments, but caused decapitalisation of the existing bathing facilities. The decision to build the pier was connected with the construction of the Kołobrzęska storm water collector running along al. Jana Pawła II Street and discharging pre-treated rain water deep into the Bay. During the construction works the 120m long collector pipes were connected directly to the founding structure of the future pier. In order to make the most of the created opportunities, the decision was made to develop a comprehensive project design comprising the following functional components:

- a parking ground for 370 cars (extendable to the capacity of 600)
- a walkway ending with the pier, and pavilions with sanitary, technical, and catering facilities serving the bathing grounds
- the 120m long pier fitted with benches, a sun-bathing deck, and mooring decks
- a cycling track from Czarny Dwór Street up to Jantarowa Street and the beech at the Jana Pawła II Street outlet
- a promenade along Jantarowa Street
- the beech and bathing grounds facilities

The light, glazed pavilions follow the architecture of traditional beech structures. Uniformity of their



Lokalizacja: Pas Nadmorski, Brzeźno

Inwestor: Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska

Projekt:
Pracownia Projektowa Architektura-Grafika S.c. Kalinowski & Domaradzki
ARCHITEKCI: Ryszard Domaradzki, Mariusz Kalinowski
WSPÓŁPRACA: Tomasz Adamek i Jolanta Manuszewska
KONSTRUKCJA MOŁA: Piotr Cieślak

Realizacja: 1993–1996

Powierzchnia użytkowa zrealizowanych pawilonów: 440 m²

Kubatura zrealizowanych pawilonów: 1 990 m³

Długość mola: 120 m od linii brzegowej

Szerokość głównego mola: 7,2 m, z ostrogami 29 m



Ich zaletą jest jednolita forma architektoniczna, która wprowadza ład do całości założenia. Popularność kąpieliska dała impuls do szybkiej realizacji całorocznej infrastruktury związanej z codziennym wypoczynkiem nad morzem mieszkańców Gdańska. W kolejnych latach zrealizowano w Pasie Nadmorskim park Reagana, ścieżki rowerowe i spacerowe prowadzące aż do granicy z Sopotem.

architectural form introduces logical order into the complex. The popularity with which the bathing grounds was received spurred swift development of all-season infrastructure to serve the Gdańsk residents taking a brief rest at the seashore. In subsequent years, the development was followed by the Reagan Park project, cycling tracks and footways leading up to the border of Sopot, all along the beech belt.





Park Nadmorski im. Prezydenta R. Reagana

W roku 2001 władze miasta podjęły radykalną i niepopularną wtedy decyzję o likwidacji ogrodów działkowych, uregulowaniu stosunków wodnych, a następnie założeniu parku miejskiego dostępnego dla wszystkich mieszkańców. W pierwszym etapie prac, po trudnych negocjacjach władz Gdańska z działkowcami, przeprowadzono prace porządkowe, pozostawiając jedynie zdrowy drzewostan.

W kolejnym etapie wybudowano system odwadniająco odprowadzający nadmiar wody poza strefę ochronną ujęć wody, oraz urządzenia hydrotechniczne regulujące poziom wody. Zadbano o formę urządzeń wodnych, nadając im kształt naturalnych stawów z wyspami i meandrujących rzeczek. Brzegi obsadzono roślinnością szuwarową. Detale architektoniczne mostów i przepustów wykonano w wysokim standardzie jakościowym — ściany są licowane naturalnym piaskowcem, bariery ochronne wykonano z elementów metaloplastyki.

Program funkcjonalno-przestrzenny parku obejmuje strefy: spacerową, ekologiczno-edukacyjną, sportową, rekreacyjną, ekspozycyjną, technologiczną związaną z ujęciami wody i systemem odwadniająco odprowadzającym, oraz strefę leśną. Strefy te występują w różnych układach kompozycyjnych, powtarzając się wielokrotnie, na co pozwala rozległy teren.

Przyjęty krajobrazowy model zagospodarowania parku wykazuje wielką dbałość o aspekt ekologiczny. Wyznaczono obszary sąsiadujące ze stawami o ograniczonym dostępie ludzi — ostoje dla ptactwa wodnego i ptaków zasiedlających park i przyległy do parku las nadmorski. W ramach inwestycji

In the year 2001, the city authorities made a radical resolution, highly unpopular at the time, to liquidate the allotment gardens, regulate the water conditions, and develop the area into a city park accessible to the general public. The project was preceded with tough negotiations between the Gdańsk authorities and the allotment holders. The implementation began with tidying the land and felling all but the robust trees. Stage two consisted in laying the drainage to collect and discharge excess water from the protected zone of the water-intake, and building hydrotechnical installations to regulate the water level. The water reservoirs were meticulously shaped into natural-like ponds with isles and meandering streams. The banks were planted with rushes. The erected footbridges and culverts were given high quality architectural detail. Their walls are faced with natural sandstone and the barriers are of artistic metalwork.

In terms of functions and spatial arrangement, the park combines strolling areas, sites of environmental education, sports grounds, recreational facilities, open views, technological zones (around the water intakes and drainage), and wood expanses. The large expanse of the land has enabled the zones to intersperse repetitively in various combinations.

With the landscape model adopted for the park, much care was devoted to the environmental aspect. Access to some pond banks is restricted so as to give refuge to the waterfowl and birds both in the park, and the adjacent seashore wood. The in-



Lokalizacja: Oliwa Dolna
ul. Czarny Dwór

Inwestor: Gmina Miasta Gdańska

Projekt: Biuro Doradztwa Technicznego w Gdańsku Hydroprojekt, 2001,
Biuro Projektowo-Usługowe Abit, 2003

Realizacja: 2002–2006

Powierzchnia terenu: 80 ha

Wartość inwestycji: 8 mln zł



| | |
|--|----------|
| powierzchnia ogólna: | 80 ha |
| układ wodny: | |
| 2 stawy o powierzchni: | 2,6 ha |
| rowy odwadniające o dł.: | 2,5 km |
| 2 wyspy | |
| układ komunikacji pieszej: | 5,5 km |
| układ komunikacji rowerowej: | 4 km |
| plac zabaw — 5 szt., pow.: | 3 ha |
| plac rekreacyjny: | 2 szt. |
| plac wypoczynkowy: | 4 szt. |
| ścieżka zdrowia: | 1 kpl. |
| wybiegi dla psów: | 4 szt. |
| automaty do sprzedaży torebek na psie odchody: | 7 kpl. |
| ławki parkowe: | 117 szt. |
| kosze na śmieci: | 90 szt. |
| górnica saneczkowa: | 1 szt. |
| zieleń, w tym: | |
| drzewa alejowe: | 100 szt. |
| kolekcja traw ozdobnych: | 1 ha |
| rabaty krzewów ozdobnych: | 1 ha |
| łąki kwiatne: | 9 ha |
| turzcowiska: | 6 ha |
| partie leśne: | 2 ha |
| plaże trawiaste: | 1 ha |

ostoje częściowo zalesiono i obsadzono drzewami i krzewami typowymi dla ekosystemów bagiennych. Na obniżonych brzegach zbiornika założono trzcinowiska i turzcowiska. Od kilku lat bernikle kanadyjskie i czapla siwa z oliwskiego ZOO spędzają na stawach sezon letni, wychowując młode. Ciekawym akcentem edukacyjnym w programie parku są ścieżki i pomosty spacerowe poprowadzone wśród „kolekcji traw ozdobnych” i roślin bagiennych.

Program użytkowy parku nieprzerwanie jest wzbogacany o elementy służące aktywnej rekreacji. Zadanie było finansowane głównie ze środków Gminnego, Powiatowego i Wojewódzkiego FOŚiGW, z niewielkim udziałem środków prywatnych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (750 tys. zł dotacja firmy GPEC).

Nagrody:

- Lider Polskiej Ekologii dla Gdańska w konkursie Mini-stra Środowiska, 2004
- I nagroda w konkursie Marszałka Województwa Pomorskiego na najlepszą przestrzeń publiczną Województwa Pomorskiego, 2006
- I nagroda w *Ogólnopolskim Konkursie Towarzystwa Urbanistów Polskich na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną w Polsce* w kategorii „Przestrzeń Zielona”, 2008.

vestment involved partial forestation of the refuge area, including trees and bushes typical for the bog ecosystems. The mildly sloping banks of the reservoirs are planted with reed and sedge becoming summer home to the Canadian geese and common herons from the Oliwa zoo, which have raised their young here for several years now. The paths and footbridges crossing stands of ornamental grasses and bog plants introduce an interesting educational aspect to the park.

The park's programme is continually enriched with elements offering active recreation. The project was financed predominantly from the Municipal, Poviast, and Provincial Funds for Environment Protection and Water Management, and supplemented with a minor private contribution under the public private partnership scheme (PLN 750 thousand donated by the GPEC Power and Heat Generators).

Awards:

- Leader of the Polish Ecology for Gdańsk in the competition of the Minister of Environment, 2004.
- First prize in the Marshal of the Pomeranian Voivodship competition for the best public space in the Pomeranian Voivodship, 2006.
- First prize in the National Competition of the Society of Polish City Planners for the best developed public space in the 'Green Space' category, 2008.



Jedna z dwóch symetrycznych do osi dworu alei lipowych po wichurze w roku 1993

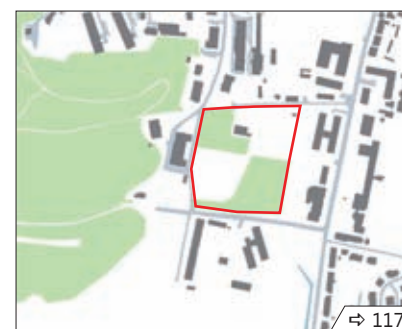


Ta sama aleja po rekonstrukcji dokonanej w ramach rewitalizacji parku w roku 2001

Park w Królewskiej Dolinie

Park jest założeniem dworskim z elementami kompozycji barokowej. Poza dzisiejszymi granicami parku znalazło się wzgórze widokowe oraz aleja lipowa od ul. Jana III Sobieskiego. Niewielki teren wokół dworu został wygrodzony dla potrzeb przedszkola mieszczącego się w dworze. Pozostały teren pełni funkcję parku miejskiego. Projekt rewitalizacji zakładał przywrócenie mu XVIII-wiecznego charakteru barokowego założenia, w granicach z początku XX w. Zachowano dwuosiową symetryczną kompozycję założenia. Na południowej stronie dworu odtworzono salon ogrodowy, wprowadzając partery kompartymentowe. Północnej stronie dworu stanowiącej partię wjazdową przywrócono układ osiowy. Oś kompozycyjną poprzeczną stanowi aleja spacerowa biegnąca wzdłuż uzupełnionych szpalerów grabowych, która przecina oś główną i przechodzi obok dwóch odtworzonych gabineatów ogrodowych. Powstały cztery wnętrza przylegające do głównych osi kompozycyjnych: wewnątrz z trójkątnym stawem, wewnątrz z naturalistycznymi zadrzewieniami, wewnątrz z małym stawem i gabinetami ogrodowymi, wewnątrz obok dworu oraz wzgórze widokowe. Każdy z trzech przepływowych stawów parkowych jest na innym poziomie terenu. Stawy są połączone ze sobą kaskadą, progami kamiennymi, strumieniem i przepustami. Zagospodarowanie parku objęło także drogi spacerowe i place o nawierzchni żwirowej, kamienne schody terenowe oraz wyposażenie w stylowe ławki i kosze na śmieci. Rezydencja wraz z parkiem zostały nazwane na cześć króla Jana III Sobieskiego, który odwiedził posiadłość w roku 1677.

The park originally set up on the manor grounds revealed traits of the Baroque composition. In its as-was condition, however, it had lost the viewing hill and the lime alley leading from Jana III Sobieskiego Street. A minor section of the park in the immediate vicinity of the manor is fenced out to form the yard for the pre-school day centre run in the manor. The remaining area plays the function of the city greens. The revitalisation project envisaged bringing the complex back to its 18. century Baroque look within the early 20. century borders. The bi-axial symmetry of the composition is retained. The compartmental structure of the garden has been restored south of the manor by introducing parterres. The section north of the manor, originally the drive-in area, is restored to its symmetrical arrangement. The perpendicular compositional axis is marked with a strolling alley along the supplemented row of hornbeams, which crosses the main axis and passes next to two restored parterres. The arrangements have resulted in the creation of four sections adjacent on the main compositional axes: a section with a triangular pond, one with a naturalist tree stand, another one with a small pond and parterres, and manor section plus the viewing hill. The three ponds are each at a different elevation. A cascading brook flows in between them over stone thresholds and culverts on the way. The development works in the park also included building paths and gravel squares, naturalist stone stairways, and installing stylish benches and garbage cans. The original name of the manor and its park were given to the estate in honour of King Jan III Sobieski who visited the property in 1677.



Lokalizacja: pomiędzy ulicami: Sobieskiego i Do Studzienki

Inwestor: Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku

Projekt: Pracownia Projektowa Maria Konieczna

Autorzy: Zofia Grochowska, projektant zieleni Stefan Grochowski

Realizacja: 2000–2001

Powierzchnia terenu: 1,95 ha



Rewaloryzacja Parku Kuźniczki



Lokalizacja: ul. Wajdeloty, ul. Kilińskiego

Inwestor: Gmina Miasta Gdańska

Projekt: Pracownia Projektowania Zieleni
Piotr Kujawski — Gdynia

Realizacja: 2005

Powierzchnia terenu: 11 815 m²

Park Kuźniczki w dzisiejszych granicach stanowi niewielki fragment dawnego założenia dworsko-parkowego, jednego z najpiękniejszych gdańskich parków. W roku 1871 jego część przeznaczono na budowę nowoczesnego, wielkiego browaru, który działał w Gdańsku do roku 2001. W latach 70. XX w. w obrębie założenia parkowego wybudowano krytą pływalnię z zapleczem. Do dziś ta siermiężna zabudowa kontrastuje z lekką formą jedyne chyba w Gdańsku parkowego kiosku muzycznego. Z najstarszego układu parkowego zachowało się niewiele elementów oryginalnych, dlatego istniejący park zdecydowano zrewaloryzować w stylu nawiązującym do stanu z roku 1920. Park komponuje się z dwóch części: regularnej z posadowioną centralnie repliką altany, oraz nieregularnej. W czasie prac projektowych zdecydowano się na usunięcie części młodych lub mniej cennych gatunkowo drzew oraz przeprowadzono cięcia sanitarne i techniczne. Niektóre elementy, np. cisy, przekomponowano poprzez dosadzenia, tak aby podkreślić regularność ogrodu i uzyskać jednolity układ kompozycyjny. Dokonano remontu istniejącego ogrodzenia terenu parku z odtworzeniem uszkodzonych i brakujących przęseł oraz wybudowano drugą bramę wzorowaną na oryginalnej bramie głównej. Uzupełniono szpaler grabów wzdłuż ogrodzenia parku. Rewaloryzacja wymagała wyeksponowania bramy głównej i usunięcia tymczasowych kiosków, w które obrosła strefa wejściowa parku.

Seen today, the Kuźniczki Park is merely a tiny fragment of the original parkland and manor complex, one of the most beautiful gardens in Gdańsk in its times. In 1871 the park shrank to make space for a huge, modern brewery which continued in operation until 2001. In the nineteen seventies an indoor swimming pool and its auxiliaries were built within the park borders. Their clumsy body has always contrasted with the light form of probably the only surviving outdoor music kiosk in Gdańsk. Few original elements of the garden were left on site, and therefore it was decided to reevaluate the existing area in the style reminiscent of the 1920s. The park is composed of two sections: a regularly planted one, with the centrally located replica of a garden arbour, and an irregular compartment. While the works on the project were in progress it was decided to remove some of the young or less precious tree species, and the remaining trees were given a sanitary and technical trim. Some elements, such as yews, were rearranged by supplementing the planting so that the regularity of the garden would show up clearer and its composition would gain a uniform air. The existing fencing was repaired, the missing spans supplemented, and another gate, replica of the original main gate, was added. The row of hornbeams along the fence was supplemented. To restore the park to its grandeur, it was necessary to highlight the main gate, which involved removal of the temporary kiosks which had clustered at the entrance over time.



Zielony Pomnik Jana Pawła II

Znajduje się on w pobliżu miejsca ustawienia ołtarza, przy którym w czerwcu roku 1987 Papież Jan Paweł II w czasie pierwszej pielgrzymki do Gdańska odprawił mszę dla kilkuset tysięcy wiernych. Pomnik zaprojektowano na planie kwadratu, którego boki tworzą lipy *Tilia cordata* o koronach przystryżonych w kształt sześciianu. Wraz z upływem czasu drzewa uformują szpaler włoski. Wewnętrzną część placu wypełnia bukszpanowy labirynt prowadzący do dębu *Quercus robur* „*Fa-stigiata*” — dominanty kompozycji. Labirynt otacza opaska kamienna z wmontowanymi pamiątkowymi tablicami. Całość ramuje rabata z krzewów żółtego pięciornika. W nocy dominujące elementy oraz tablice i wejścia są wyróżnione dyskretną iluminacją. Wszystkim elementom pomnika nadano symboliczną wymowę. Kwadrat, obecny zarówno w labiryncie, jak i w obsadzonym lipami placu, przedstawia figurę idealną. Jego cztery narożniki, podobnie jak w średniowieczu symbolizują cztery cnoty kardynalne: męstwo, sprawiedliwość, roztropność i wstrzeźliwość oraz cztery rajske rzeki. Labirynt symbolizuje zwycięstwa: ducha nad materią, wiedzy nad ślepyim popędem, wieczności nad przemijaniem, a także wejścia w głąb świata idei. Obiekt przygotowano z dużą dbałością o detale, zastosowano efektowne i starannie dobrane materiały — tablice pamiątkowe wykonano z kolorowych, szlifowanych granitów. Dwudziestoletnie drzewa lipowe sprowadzono z Niemiec, a dęb z Holandii. Wśród licznych pomników Papieża Jana Pawła II, gdański pomnik upamiętniający jego pontyfikat wyróżnia prostota i niepowtarzalność.

The monument is arranged on the site where the papal altar once stood. Here, during his first pilgrimage visit to Gdańsk in June 1987, the pope celebrated a mass attended by several hundred thousand. In its concept, the monument is based on the plan of a square enclosed with the *Tilia cordata* lime trees pruned to the shape of a box. In the future the trees will grow to form an Italian-styled row. The central section of the square is planted with a boxwood maize, which leads to a *Quercus robur* „*Fa-stigiata*” oak tree, the focal point of the composition. The maize is encircled with a stone band along the perimeter, with in-built commemorative plaques. The entire complex is framed with a bed of yellow-blooming cinquefoil. Discrete night illumination highlights the dominating components of the composition, the plaques, and the entrances. Each element of the monument carries a symbolic meaning. The geometrical shape of the square, given to the maize and the whole lime-delimited ground, stands for the ideal figure. Its four corners refer to the Mediaeval symbolism and stand for the four cardinal virtues of fortitude, justice, prudence, and temperance, and the four rivers of Eden. The maize symbolizes victory of spirit over the matter, wisdom over blind impulse, the eternal over the temporal, as well as immersion in the world of idea. The site was developed with utter care for the detail, using effective and carefully selected materials. The commemorative plaques are carved in polished colour granite. The twenty-year old limes were imported from Germany, and the oak tree from Holland. Among the multitude of monuments erected in memory of Pope John Paul II, the Gdańsk memorial of his pontificate stands out in its simplicity and uniqueness.



Lokalizacja: al. Jana Pawła II i ul. Meissnera

Inwestor: Urząd Miasta Gdańska

Projekt: Katarzyna Rozmarynowska, Barbara Szczyt, Michał Podgórczyk

Realizacja: czerwiec 2007

Powierzchnia terenu: 2 000 m²

Wartość inwestycji: 450 000 zł



Pomnik „Cmentarz Nieistniejących Cmentarzy”



Lokalizacja: ul. 3 Maja

Inwestor: Gmina Miasta Gdańska

Projekt:

ARCHITEKCI: Hanna Klementowska,
Jacek Krenz

Realizacja: maj 2002

Umieszczona na cokole granitowego ołtarza inskrypcja pochodzi z wiersza Maszy Kaleko,

*...tym, co imion nie mają na grobie,
a tylko Bóg wie, jak kto się zowie...*

*The inscription carved on the plinth
of the granite altar is a quotation
from a poem by Masza Kaleko:*

*...to those sleeping in nameless graves,
whom God alone can ascribe names...*

Pomnik dedykowany nieistniejącym gdańskim nekropoliom i jest znakiem szacunku dla wszystkich pokoleń Gdańszczan. Po zakończeniu działań wojennych, większość mieszkańców, którym udało się przeżyć oblężenie, została wysiedlona do Niemiec. Do Gdańska przyjechali nowi mieszkańcy, wielu z miast, które po roku 1945 pozostały poza dzisiejszymi granicami Polski. Po zaprzestaniu pochówków w latach 1946–1947 większość starych cmentarzy w Gdańsku została zamknięta. Pozbawione opieki bliskich groby ulegały dewastacji. W latach 60. i 70. rozpoczęto planową likwidację starych nekropoli. Zlikwidowano tym samym świadectwo historii wielokulturowego miasta. Pomysłodawczynią upamiętnienia cmentarzy poprzez przywrócenie pamięci o nich jest Kalina Zabuska, kustosz Muzeum Narodowego w Gdańsku. W wyniku rozstrzygniętego konkursu wybrano projekt, którego forma pomnika-cmentarza nawiązuje symbolicznie do planu świątyni. Układ drzew sugeruje nawę główną oraz nawy boczne. Kamienne kolumny w kształcie pni symbolizują pęknięte, umierające drzewa — dzięki nasyceniu światłem przywrócone do życia. Zamknięcie całego układu tworzy żywoptot uformowany w kształcie absydy spinającej szpalery drzew.

W roku 2006 pamiątkowymi tablicami zaznaczono miejsca po pięciu zlikwidowanych cmentarzach. Na każdej umieszczono informacje w językach polskim i niemieckim oraz schematyczny plan. W ten sposób zostanie upamiętnionych 15 nieistniejących nekropoli.

The monument is dedicated to the non-existent necropolises of Gdańsk, and is intended as a token of respect for the past generations of the local population. Once the war was over, most of the local residents who were lucky to have survived the siege, were expelled to Germany. Gdańsk was populated by newcomers, including many refugees from the cities which found themselves outside Poland after the year 1945. When the burying was finally over, most old cemeteries in Gdańsk were closed down in 1946-1947. The graves, deprived of the loving hand of the next-of-kin, went into devastation. In the nineteen sixties and seventies a systematic process of liquidating the old necropolises began. In this way the physical evidence of the history of this multi-cultural city was wiped out. The idea of commemorating those cemeteries by reviving the memory of them came from Ms Kalina Zabuska, custodian of the National Museum in Gdańsk. The design selected in a competition gave the monument the form referring symbolically to the plan of a shrine. The arrangement of the trees triggers the association with the main nave and the side aisles. The stone columns resembling tree trunks symbolise cracked and dying trees revived by the all-saturating light. The whole composition is enclosed in a hedge planted to form the apse spanning the tree rows.

In the year 2006, commemorative plaques were erected on the sites of five liquidated cemeteries. Each provides information in the Polish and German languages, and a rough plan of the site. Ultimately, all 15 non-existent necropolises will be commemorated in the way.



Transport

Mosty | Porty | Lotniska | Terminale | Drogi
Bridges | Ports | Airports | Passenger terminals | Roads

Transport



280

Transport
Transport



Most wantowy



⇒ 119

Lokalizacja: Most jest elementem przeprawy drogowej przez Martwą Wisłę w ciągu Trasy Sucharskiego

Inwestor: Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych w Warszawie

Projekt: Krzysztof Wąchalski, Tadeusz Kosiedowski

Realizacja: 2001

Powierzchnia terenu: 43 700 m²

Parametry mostu:

NOŚNOŚĆ: 500 kN (klasa A)
 LICZBA PRZESEŁ: 2
 ROZPIĘTOŚĆ PRZESEŁ: 255 + 117 m
 DŁUGOŚĆ: 380 m
 SZEROKOŚĆ CAŁKOWITA: 20 m
 SZEROKOŚĆ JEZDNI: 2 x 7 m
 CHODNIKI 2 x 0,75 m
 WYSOKOŚĆ CAŁKOWITA: 100 m
 WYSOKOŚĆ KONSTRUKCYJNA W PRZEŚLE: 2,4 m
 WYSOKOŚĆ KONSTRUKCYJNA NAD PODPORĄ: 3,2 m
 SPADKI POPRZECZNE: 2%
 SPADKI PODŁUŻNE – ŁUK PIONOWY: 3 000 m

Most podwieszony im. Jana Pawła II został otwarty w dniu 9 listopada 2001 r. Pod względem rozpiętości przęsła jest największym w Polsce mostem podwieszonym na jednym pylonie. Stanowi ważny element połączenia terenów portowych z siecią krajowych i międzynarodowych dróg kołowych. Pozwala jednocześnie na skierowanie portowych strumieni ładunkowych z pominięciem Śródmieścia Gdańska. Głównym elementem konstrukcyjnym mostu jest wysoki pylon o kształcie zbliżonym do litery A, na całej wysokości zaprojektowany jako żelbetowy. Sam pylon składa się z dwóch słupów o konstrukcji skrzynkowej. Każda z gałęzi umożliwia komunikację w swoim wnętrzu. Most wantowy stanowi I etap realizacji Trasy Sucharskiego. Razem z tunelem pod Martwą Wisłą łączący Gdynię, Sopot oraz portowe dzielnice Gdańska z drogą krajową nr 7. Umożliwi ona szybki dojazd do autostrady A1 bez konieczności przebijania się przez zatłoczone centrum miasta.

The stayed bridge called after John Paul II was put in operation on 9 November 2001. In terms of the gauge of the span, it is the largest bridge in Poland suspended from a single pylon. The bridge is a crucial element of the transport route linking the port estate to the network of national and international roads. Equally vital, it enables directing the streams of the port cargo transport out without the need to enter the Gdańsk City Centre. A high pylon of reinforced concrete, shaped to resemble letter A is the main structural member of the bridge. The pylon is made up of two box-structured posts embracing the traffic moving in between them. The stayed bridge represents the first stage in the implementation of the Sucharski Route project. The route, the bridge and a tunnel under the Dead Vistula included, will link Gdynia, Sopot, and the port districts of Gdańsk to national road No. 7, enabling swift transit to the A1 motorway without the need to labour across the congested city centre.





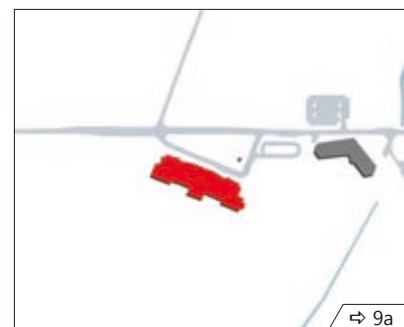
Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku — Terminal 1

W roku 1974 otwarto nowy port lotniczy w Gdańsku-Rębiechowie. Był on pierwszym lotniskiem wybudowanym od podstaw w powojennej Polsce. Jest położony na Wysoczyźnie Kaszubskiej na obszarze 240 ha, skomunikowany z Trójmiastem obwodnicą w odległości 10 kilometrów od centrum Gdańska i 23 kilometrów od Gdyni. Urynkowanie gospodarki w latach 90. stworzyło szansę i konieczność szybkiego rozwoju infrastruktury transportu lotniczego. W roku 1993 Port Lotniczy Gdańsk przekształcił się w zorientowaną kapitałowo spółkę prawa handlowego o strukturze w pełni odpowiadającej strukturalnie przedsiębiorstw krajów Unii Europejskiej. Równocześnie podjęto decyzję o budowie nowego terminala lotniczego. Jego otwarcie nastąpiło w dniu 4 sierpnia 1997, a więc w roku obchodów 1000-lecia miasta Gdańska. Budynek terminalu uzyskał I nagrodę gdańskiej edycji konkursu *Życie w Architekturze* w roku 2000, nagrodę II stopnia w konkursie ogólnopolskim *Budowa Roku '97* oraz nagrodę specjalną *Nagrody Roku SARP '97*.

Jury doceniło projekt za: „Niezwykle wysokie walory architektoniczne obiektu wyrażone w funkcji, formie i konstrukcji. Prosty i czytelny układ funkcjonalny terminalu zapewnia użytkownikom komfort i łatwość odbioru przestrzeni. Dalekie wglądy na płytę lotniska i krajobraz wokół dają poczucie wolności. Wyrafinowany, racjonalny detal, spokojna kolorystyka, jednorodność i spójność użytych materiałów uzupełnia wysoką jakość założenia. Gdański terminal lotniczy jest bramą do Europy i elegancką wizytówką miasta.”

The year 1974 marked the opening of a new airport in Gdańsk Rębiechowo. It was the airport greenfield project in post-war Poland. Located on the Kashubian High Plain and stretching over the area of 240 ha, it is linked to the Tri-City via the ring road. The airport lies 10 kilometres from the centre of Gdańsk and 23 kilometres from Gdynia. The country's transition to the market economy in the nineteen nineties created both a chance and the need to ensure swift development of the airport transport infrastructure. In 1993 the Gdańsk Airport was transformed into a commercial company with the structure following the corporate model found in other countries of the European Union. Meanwhile, the decision to build a new airport terminal was taken. Its opening took place on 4 August 1997, in the year of the celebrated millennium of the city of Gdańsk. The terminal building was awarded the first prize in the Gdańsk edition of the 'Life in Architecture' competition of the year 2000, the 2. degree prize in the national competition for the 'New Structure '97', and the special SARP '97 Annual Awards prize.

The jury valued the design for: "the exceptionally high architectural values expressed in function, form, and structure. The simple and transparent functional layout of the terminal creates the sense of comfort and ease of comprehending space. The distant views of the airfield and landscape around carry the sense of freedom. The refined, rational detail, toned colour scheme, uniformity and coherence of the employed materials complement the assumed high quality. The Gdańsk airport terminal is a gateway to Europe and a smart hallmark of the city."



Lokalizacja: ul. Słowackiego

Inwestor: Port Lotniczy Gdańsk-Rębiechowo

Projekt: Baum, Kwieciński architekci Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Szczepan Baum, Andrzej Kwieciński i Marcin Ochmański

Realizacja: 1995–1997

Powierzchnia zabudowy: 3 490 m²

Powierzchnia użytkowa: 7 260 m²

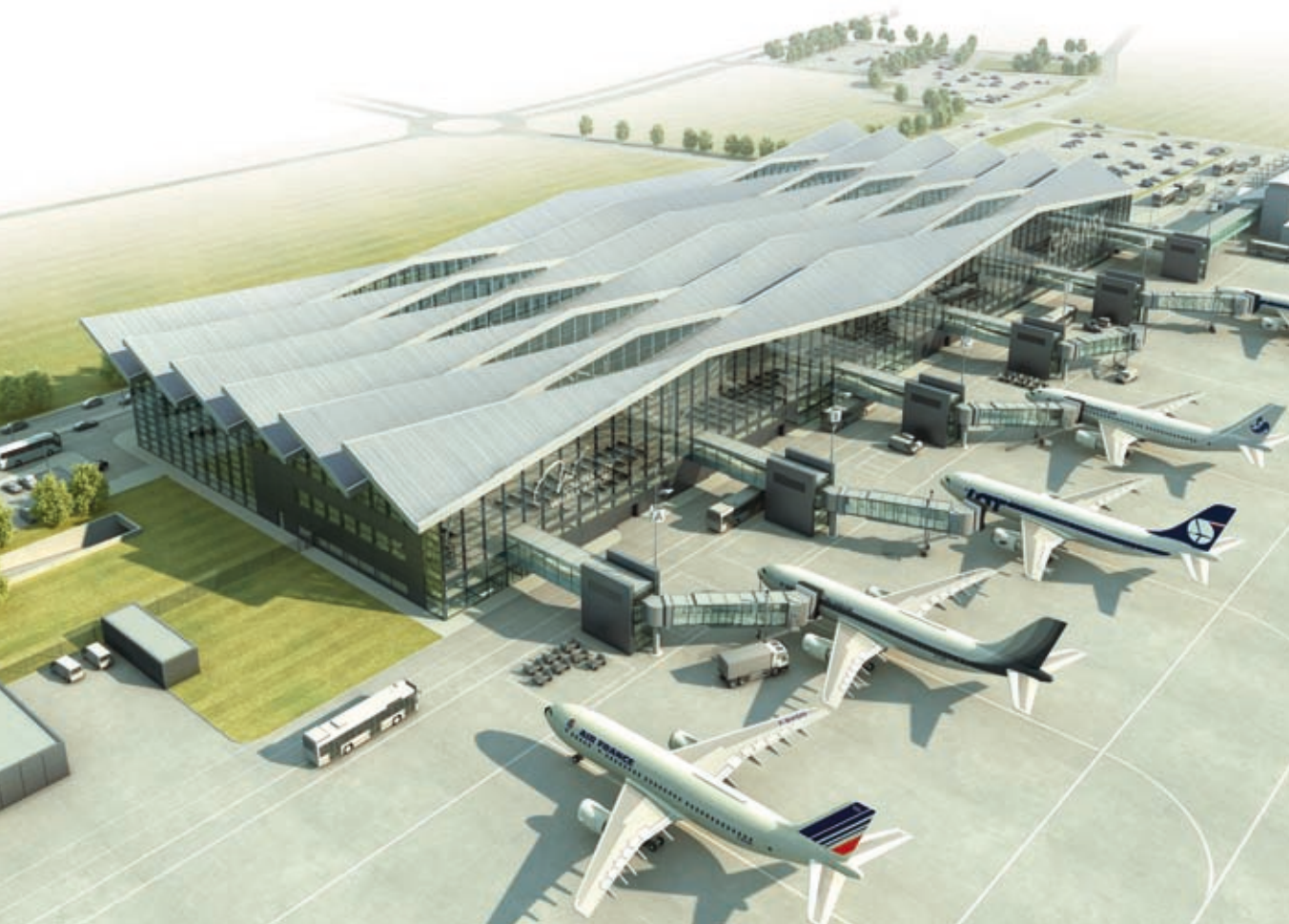
Kubatura: 38 483 m³

Liczba miejsc parkingowych: 300

Roczna przepustowość: 500 tys. pasażerów

Wartość inwestycji: 10 mln USD





Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku — Terminal 2

Dynamika wzrostu pasażerskiego ruchu lotniczego sprawiła, że w roku 2005 funkcjonujący terminal przekroczył znacznie programowaną, maksymalną przepustowość w liczbie 672,1 tys. pasażerów, zaś w roku 2008 osiągnął wynik 1,95 mln. osób.

Projekt rozbudowy Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy w Gdańsku został wybrany w lipcu 2007, w wyniku międzynarodowego konkursu architektonicznego na opracowanie koncepcji architektonicznej budynku Terminala Pasażerskiego nr 2.

Podstawowe założenia przyjęte dla nowego terminala w docelowej wielkości:

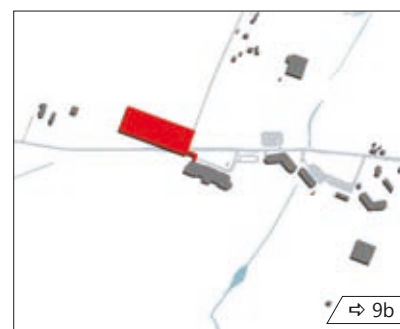
- terminal jest projektowany dla przepływu 3 mln. pasażerów rocznie, o docelowej przepustowości 5 mln. PAX/rocznie,
- zaprojektowano 40 stanowisk odpraw,
- 11 stanowisk kontroli bezpieczeństwa,
- 4 taśmy dla bagażu przylatującego,
- 14 poczekalni odlotowych,
- 5 rękawów.

Autorzy projektu wyszli z założenia, że najcenniejszą ideą nowoczesnej architektury jest możliwość kreowania nowych wartości architektonicznych przy użyciu współczesnych narzędzi i środków. Budynek zaprojektowano jako lekką jednoprzestrzenną halę, zadaszoną przekryciem o wyrazistym i dynamicznym kształcie. Struktura dachu jest

The dynamic growth of the air passenger traffic caused that in the year 2005 the terminal in operation substantially exceeded its maximum throughput of 672.1 thousand passengers, and in the year 2008 reported the figure of 1.95 million. The design of expanding the Gdańsk Lech Wałęsa Airport was selected in July 2007 in an international architectural contest for the development of the architectural concept of the Second Passenger Terminal. The baseline assumptions adopted for the new terminal in its target size are as follows:

- The terminal is designed for the throughput of 3 million passengers per annum and the ultimate capacity of 5 million PAX/year.
- The underlying programme envisages 40 check-in stands,
- 11 security control stands,
- 4 baggage carousels for the incoming luggage,
- 14 departure lounges,
- and 5 sleeves.

The authors of the design assumed that the most precious idea of the modern architecture is the possibility of creating new architectural values with the use of the contemporary tools and means. The building is designed as a light, single space hall, sheltered with a roof expressive and dynamic in shape. The roof structure is sup-



Lokalizacja: ul. Słowackiego

Inwestor: Port Lotniczy Gdańsk-Rębiechowo

Projekt: JSK Architekci Sp. z o.o.

ARCHITEKCI: Mariusz Rutz,
Zbigniew Pszczulny

Realizacja: I etap rozbudowy — 2009–2012

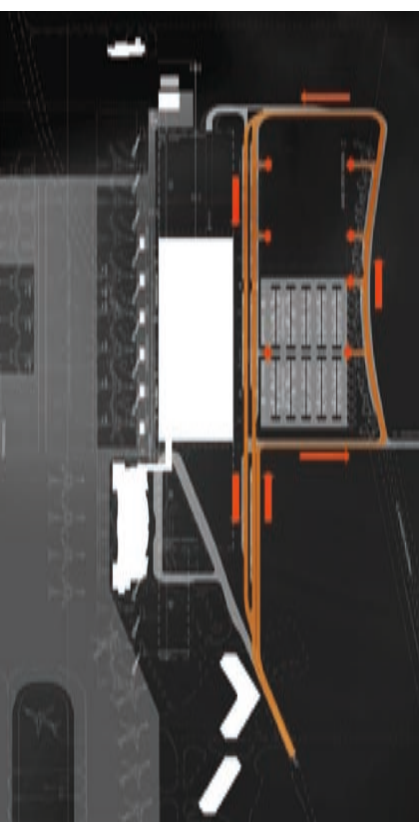
Powierzchnia zabudowy: 20 779 m²

Powierzchnia użytkowa: 48 269 m²

Kubatura: 450 793 m³

Wysokość: 23,1 m

Wartość inwestycji: 153 mln zł



podparta regularnym systemem przestrzennych, pięciopięciennych słupów stalowych zwieńczonych stalowym węzłem. Układ ten porządkuje wnętrze hali i nadaje mu rytm. Górne doświetlenie hali odlotowo-przylotowej doprowadza do wnętrza terminala dużą ilość naturalnego światła, co jest istotnym elementem podnoszącym jakość tej przestrzeni. Wnętrze terminala zaprojektowano w układzie półtorapoziomowym. Zastosowany układ modułowy umożliwia przyszłą rozbudowę bez przeszkód dla bieżącego funkcjonowania lotniska.

Głównym projektowanym obiektem kubaturowym jest budynek nowego terminala mieszczący obie strefy funkcjonalne tzn. związane z płytą lotniska: (*airside*) — sortownię bagażu, poczekalnie, hale odbioru bagażu przylatującego wraz z pomieszczeniami towarzyszącymi, jak również strefy związane ze stroną miejską (*landside*) — hale odpraw biletowo-bagażowych (odlotów i przylotów), biura linii lotniczych, gastronomię, usługi itd. Budynek posiada trzy kondygnacje nadziemne oraz jedną podziemną, dodatkowo na wysokości 2,98 m przy elewacji od strony płyty postojowej dla samolotów znajduje się antresola — korytarz przylotowy. Terminal lotniczy nr 1 skomunikowany z terminalem nr 2 łącznikiem przejmie funkcję hali przylotów do czasu pełnej realizacji inwestycji.

ported on a system of regularly spaced, 3D steel posts, each finishing with five arms and crowned with a steel joint. That layout injects order and rhythm into the hall interior. The skylights of the departure and arrival lounges let large volumes of natural light inside, which is a major factor enhancing the quality of the space. The terminal interior is designed to the one-and-a-half storey plan. Its modular structure enables future expansion without disturbing the current operation of the airport.

The main large-volume object on site is the building of the new terminal, which combines both functional zones, i.e. the airside with the baggage sorting unit, waiting lounges, incoming baggage collection halls and their auxiliary rooms, and the landside areas, i.e. the check-in halls (for both the departures and arrivals), airline offices, catering facilities, services, etc. The building rises three storeys over the ground and goes one storey down below the ground level. In addition, 2.9 m above the ground, on the apron side, a mezzanine is provided to accommodate the arrival corridor. Airport terminal No. 1, linked to terminal 2 with a passage, will take over the function of the arrival lounge until the investment is fully completed.



Głębokowodny Terminal Kontenerowy

Terminal Głębokowodny powstał w Porcie Północnym w Gdańsku na sztucznie usypanym i wzmocnionym pirsie wchodzącym w akwen Zatoki Gdańskiej. Jest największym i najnowocześniejszym głębokowodnym terminalem kontenerowym, którego docelowa zdolność przeładunkowa wynosi 1 mln TEU. Przy budowie pirsu został wykorzystany piasek wydobywany podczas pogłębiania torów wodnych prowadzących do terminalu (refillatu). Zostały utworzone dwa stanowiska do przeładunku kontenerów: jedno długości 385 m i głębokości przy nabrzeżu 16,5 m oraz drugie o długości 265 m i głębokości 13,5 m — dodatkowo zakończone rampą do obsługi statków ro-ro o zdolności przeładunkowej 160 tys. TEU. W ramach realizacji projektu wykonano: pełną infrastrukturę z drogą dojazdową i bocznicą kolejową o długości ponad 2 km każda, budynek administracyjny o powierzchni użytkowej około 3 000 m², halę stalową *Cargo Freight Station* o powierzchni 7 500 m² oraz warsztaty o powierzchni użytkowej ok. 1 300 m². Terminal umożliwia obsługę statków *Post-Panamax* z głębokością zanurzenia do 16,5 m. Wolny od zalodzenia terminal służy nie tylko polskiej branży — dzięki możliwości obsługi dwóch statków równocześnie będzie również działał jako hub do przeładunku kontenerów adresowanych do portów w całym basenie Morza Bałtyckiego. Dzięki rozbudowie Portu Gdańskiego Polska zwiększy swoją wymianę handlową z krajami regionu z 54,3 mln ton do 135 mln ton w roku 2010, co przywróci miastu Gdańsk wiodącą rolę na handlowych szlakach Europy Kontynentalnej.

The Deep-Sea Terminal was constructed in the Northern Port of Gdańsk, on an artificially piled and reinforced pier jutting into the Bay of Gdańsk. It is the largest and most modern deep sea container terminal with the target reloading capacity of 1 million TEU. The pier was filled with the sand scooped from the seabed when dredging the approach courses leading to the terminal (refill). There are two berths fitted for reloading containers: one 385 m long and 16.5 m deep at the pier, the other 265 m long and 13.5 m deep. The pier ends with a ramp serving Ro-Ros and capable of handling 160 thousand TEU. Project implementation further involved: laying the complete infrastructure with an access road and a railway siding, each more than 2 km long, erecting the administration building of about 3 000 sqm in usable floor space, a steel Cargo Freight Station hall sized 7 500 sqm, and workshops totalling ca. 1 300 sqm in usable floor space. The terminal is capable of handling Post-Panamax vessels with the draught up to 16.5 m. The ice-free terminal serves more than just the Polish market – thanks to its capacity to handle two ships at a time, it will also function as a hub for transshipment of containers heading for the ports around the entire Baltic Sea basin. Thanks to the expansion of the Port of Gdańsk Poland will increase its trading with other countries in the region from 54.3 million tonne to 135 million tonne in 2010, and Gdańsk will regain its leading role on the merchant routes across the Continental Europe.



Lokalizacja: ul. Sucharskiego 7

Inwestor: Deepsea Container Terminal Gdańsk SA (DCT Gdańsk SA)

Projekt budowy: konsorcjum biur projektowych BPBM Projmors z Gdańska i Hochtief Construction AG
ARCHITEKT: Krzysztof Postoła

Realizacja: 2005–2007

Wykonawca: konsorcjum Hochtief Construction AG Infrastructure Polska Sp.j., którego partnerami są Hochtief Construction AG Civil Engineering and Marine Works (uznane na świecie centrum kompetencji w zakresie budownictwa morskiego), oraz Hochtief Polska

Powierzchnia terminalu: 32 ha

Długość pirsu: 800 m

Szerokość pirsu: 315 m

Wartość inwestycji: 180 mln

Największy w historii gdańskiego portu kontenerowiec „Maersk Taikung”, który wpłynął w styczniu 2010 r. inugurując połączenie kontenerowe Szanghaj–Gdańsk





Ścieżki rowerowe

Gdańsk jest liderem wśród polskich miast pod względem długości i jakości nawierzchni dróg rowerowych. W latach 1998–2003 powstało pierwszych 35 km. Część z nowych dróg była wtedy jedynie fragmentem chodnika oznaczonym pasem pomalowanym białą farbą, ale w kolejnych etapach realizacji „Gdańskiego Rowerowego Projektu Inwestycyjno-Promocyjnego” sukcesywnie zostały przebudowane na wydzielone drogi rowerowe z nawierzchnią bitumiczną dostosowaną do potrzeb rowerzystów. W latach 2003–2005 w ramach projektu wybudowano przy udziale środków Funduszu na Rzecz Globalnego Środowiska (GEF) ponad 15 km dróg rowerowych o wysokim standardzie technicznym wzdłuż: al. Grunwaldzkiej, ul. Kościuszki, ul. Cienistej, ul. Miszewskiego–Wyspiańskiego–Legionów, Siennickiej–Lenartowicza. W roku 2007 w ramach inwestycji drogowych współfinansowanych ze środków unijnych wybudowano łącznie około 8,7 km dróg rowerowych, tj. wzdłuż ul. Braci Lewoniewskich, ul. Marynarki Polskiej na odcinku od ul. Wyzwolenia do ul. Reja, ul. Podwale Grodzkie, w rejonie skrzyżowania al. Zwycięstwa i ul. 3 Maja. W czerwcu roku 2008 zakończono budowę wydzielonej drogi rowerowej wzdłuż Pasa Nadmorskiego na odcinku od ul. Piastowskiej do Parku Brzeźniańskiego. Droga ta jest uznawana za najbardziej uczęszczaną drogę rowerową w Polsce.

W roku 2009 podczas Światowej Konferencji Rowerowej Velo-city w Brukseli Gdańsk, jako jedno z dwóch miast w Polsce, podpisał tzw. Kartę

Gdańsk is the leader among Polish cities in terms of the total length and quality of cycling tracks. The first stretch of 35 km was built in 1998-2003. Some of the new tracks at the time were merely sections of the pavement separated with a stripe of white paint. However, in subsequent stages of the 'Gdańsk Cycling Investment and Promotional Project' these were successively rebuilt as separate paths with bituminous wearing courses suitable for cycling. In 2003-2005 over 15 km of cycling tracks representing high technical standard were built along: al. Grunwaldzka, Kościuszki, Cienista, Miszewskiego-Wyspiańskiego-Legionów, Siennicka-Lenartowicza Streets in co-financing from the Global Environment Fund (GEF). The year 2007 added another 8.7 km of cycling tracks in total along Braci Lewoniewskich Street, Marynarki Polskiej from Wyzwolenia to Reja Streets, along Podwale Grodzkie Street, in the vicinities of the crossing of al. Zwycięstwa and 3-go Maja Streets, all built in the framework of the road investments co-financed from the EU funds. In June 2008 a separate cycling road was completed along the Seashore Belt in the section from Piastowska Street to the Brzeźno Park. That particular route is acclaimed the most frequented cycling track in Poland.

During the World Cycling Conference, Velo-city in Brussels in 2009, Gdańsk was one of the two cities in Poland which signed the so-called Brussels Card. The document obliges the signatories to, e.g.:

Realizacja:

Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku, Dykcja Rozbudowy Miasta Gdańska, inwestorzy wyłonieni w przetargach na realizację miejskiej infrastruktury drogowej

Całkowita długość dróg rowerowych:

79,6 km



Brukselską. Dokument ten zobowiązuje sygnatariuszy m.in. do:

- zwiększenia do 15% udziału komunikacji rowerowej w ruchu miejskim do roku 2020
- zmniejszenia o 50% ryzyka wypadków rowerowych do roku 2020

Co warto podkreślić, systemowe podejście do rozwoju ruchu rowerowego w Gdańsku wskazuje na system rowerowy będący generatorem nowych miejsc pracy i przychodów dla lokalnej gospodarki. Rozwój ruchu rowerowego oznacza również poprawę jakości przestrzeni publicznych oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

- increase the share of cycling traffic in urban transport to 15% by the year 2020,
- reduce the risk of cycling accidents by 50% by the year 2020,

The fact worth emphasising is that the systemic approach to the development of cycling traffic in Gdańsk indicates that the cycling system is a generator of new jobs and source of income for the local economy. Cycling development further stands for improving the quality of public spaces and enhancing the quality of the residents' life.





Odcinek zachodni trasy

Trasa W-Z

Trasa jest główną osią komunikacyjną Gdańska w kierunku wschód-zachód o długości 13,6 km. Podzielono ją na trzy odcinki: wschodni, centralny i zachodni. Głównym celem budowy Trasy W-Z było usprawnienie funkcjonowania miejskiego układu komunikacyjnego przez utworzenie szybkiego i bezkolizyjnego połączenia Obwodnicy Trójmiasta ze Śródmieściem i wyjazdem z Gdańska w kierunku Warszawy i przejście w drogę krajową nr E7.

Odcinek zachodni długości 9,6 km rozpoczyna się węzłem Karczemki (skrzyżowanie obwodowej Trójmiasta z Trasą W-Z) a kończy się na węźle Unii Europejskiej. Realizacja odcinka zachodniego rozpoczęta w roku 1962 podjęta uchwałą zatwierdzającą miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego zespołu portowo-miejskiego Gdańsk-Gdynia trwa do dziś. Na całej jego długości jest tylko jedno skrzyżowanie kolizyjne z ul. Łostowicką.

Zachodnia część Trasy W-Z składa się z następujących odcinków:

- od ul. 3 Maja do ul. Gen. Sikorskiego, o długości 1,9 km — był realizowany w latach 1980–1988. W roku 2007 zrealizowano linię tramwajową obsługującą dzielnicę Chełm wraz z modernizacją wszystkich istniejących kładek dla pieszych,
- od ul. Gen. Sikorskiego do ul. Łostowickiej, o długości 1,1 km — był realizowany w latach 1996–1998. Budowa obu odcinków była finansowana z budżetu Skarbu Państwa,
- od ul. Łostowickiej do ul. Jabłoniowej o długości 2,04 km — był realizowany w latach 1999–2000.

The route forms the main transport axis across Gdańsk in the east-west direction, and stretches over the distance of 13.6 km. It is made up of three sections: eastern, central, and western. The main idea behind building the E-W Route was to improve the capacity of the city transport system by creating a swift and collision-free link between the Tri-City Ring Road on the one hand, and the City Centre plus the exist from Gdańsk towards Warsaw, i.e. an element of national road No. E7 on the other hand. The western section, 9.6 km in length, starts at the Karczemki junction (crossing of the Tri-City Ring Road and the E-W Route) and continues to the European Union junction. The western section, first started in 1962 by virtue of the resolution which approved the local spatial environmental plan for the port and city complex of Gdańsk-Gdynia, is still incomplete. The entire section has only one collision-prone crossing on its way: with Łostowiska Street.

The western wing of the E-W Route is made up of the following sub-sections:

- from 3 Maja Street to Gen. Sikorskiego Street, 1.9 km long – built in the years 1980-1988. In the year 2007 a tramline was laid there to serve the district of Chełm. On this occasion, all existing footbridges were modernised.
- from Gen. Sikorskiego Street to Łostowicka Street, 1.1 km long – built in the years 1996-1998. Both sections were financed from the state budget funds.
- from Łostowicka Street to Jabłoniowa Street, 2.04 km long – built in the years 1999-2000.



Odcinek wschodni trasy (prawa część zdjęcia)

Budowa odcinka trasy finansowana przez Gminę Miasta Gdańska,

- od ul. Jabłoniowej do ul. Kartuskiej, o długości 2,37 km —realizowany w latach 2006–2007. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu Miasta Gdańska,
- ostatnim etapem trasy, który jest w pełni przygotowany do realizacji jest odcinek od ul. Kartuskiej do ul. Otomińskiej, o długości 2,23 km. Realizacja odcinka drogi jest przewidziana na lata 2010–2012. Projektowany odcinek drogi będzie stanowić połączenie istniejącego odcinka Trasy W-Z z Obwodnicą Trójmiasta oraz z istniejącą ul. Kartuską za Węzłem Karczemki do skrzyżowania z ul. Otomińską (po stronie zachodniej Obwodnicy Trójmiasta).

Odcinek centralny został zrealizowany w latach 1972–1975 i obejmuje wiadukt nad torami kolejowymi i węzeł W-Z (dzisiejszy węzeł Unii Europejskiej).

Odcinek wschodni o długości 4 km rozpoczyna się węzłem Unii Europejskiej do węzła Elbląska (skrzyżowanie trasy Sucharskiego z trasą W-Z).

Realizacja odcinka wschodniego rozpoczęła się w roku 1956. Wschodnia część trasy W-Z składa się z następujących odcinków:

- od ul. Okopowej do ul. Chmielnej z mostem nad Starą Motławą i z przejściem podziemnym przy ul. Żabi Kruk. Otwarto nową linię tramwajową na odcinku od ul. Wały Jagiellońskie do ul. Łąkowej z przejazdem jednotorowym przez tym-

This section of the route was financed by the Municipality of Gdańsk.

- from Jabłoniowa Street to Kartuska Street, 2.37 km long – built in the years 2006–2007. The project was co-financed by the European Union from the European Regional Development Fund, in combination with the budget funds of the City of Gdańsk,
- the last section in the route, fully prepared for implementation, is the stretch from Kartuska Street to Otomińska Street, 2.23 km in length. The construction project is envisaged to continue over the years 2010–2012. The planned road section will connect the existing length of the E-W route with the Tri-City Ring Road and the Kartuska Street of today over the Karczemki junction, and continue up to the crossing with Otomińska Street (on the western side of the Tri-City Ring Road).

The central section was completed in 1972–1975 and comprises the railway bridge, and the East-West junction (today called the European Union junction).

The eastern section, 4 km long, starts at the European Union junction and continues to the Elbląska Street junction (crossing of the Sucharski Route and E-W Route).

The first works on the eastern stretch of the route began back in 1956. That E-W Route section is made up of the following sub-sections:

from Okopowa Street to Chmielna Street, including the bridge over the Old Motława River and the

czasowy most wojskowy nad Nową Motławą. Pozwoliło to na likwidację torów na ul. Długiej i ul. Stągiewnej. Odcinek zrealizowano w latach 1956–1960,

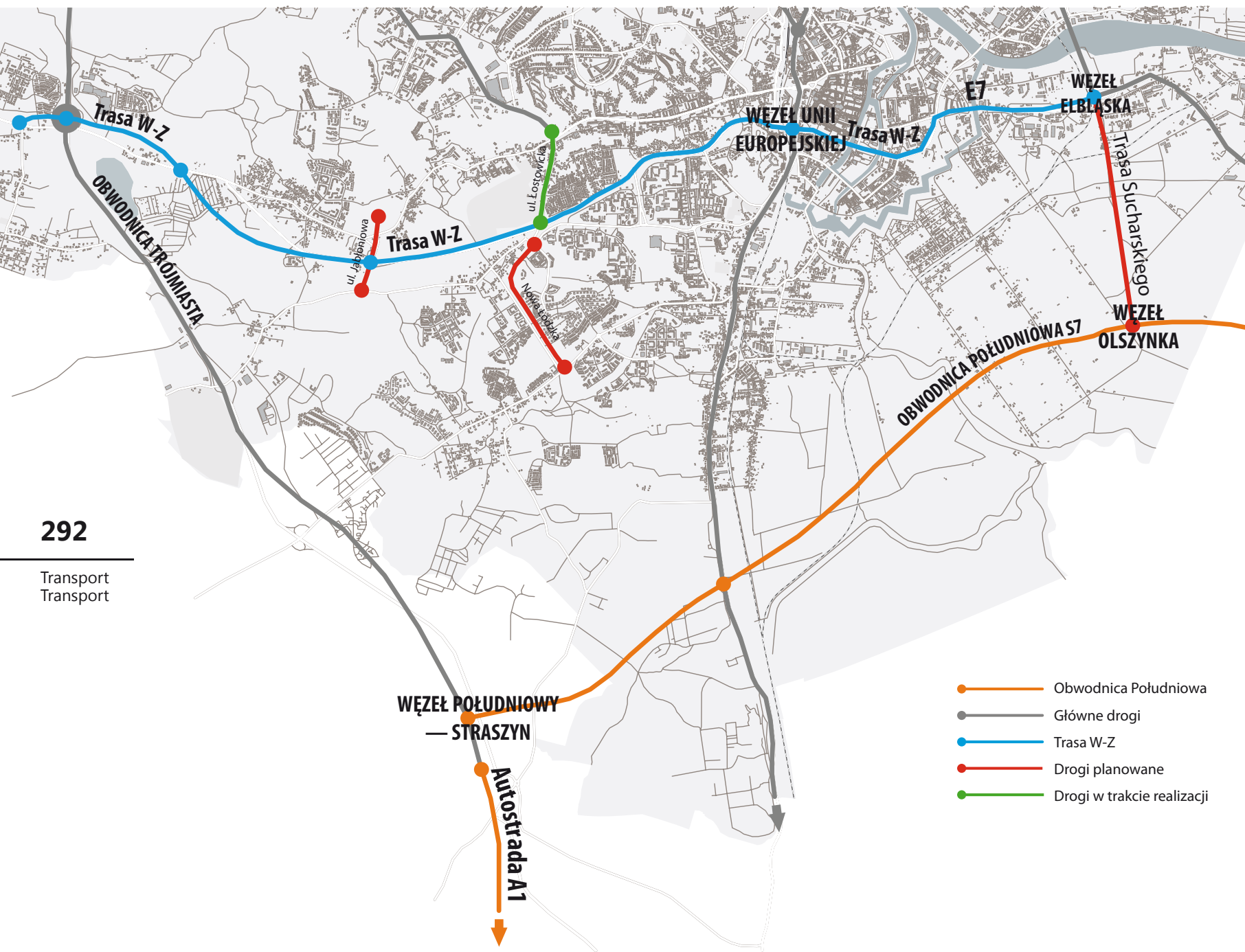
- od ul. Chmielnej do ul. Łąkowej z mostem nad Nową Motławą i przejściem podziemnym przy ul. Chmielnej wykonano trasę drogową i docelową trasę tramwajową. Odcinek zrealizowano w latach 1974–1976,
- od ul. Łąkowej do ul. Głębokiej z linią tramwajową od ul. Łąkowej do ul. Siennickiej. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano estakadę drogową na skrzyżowaniu ul. Długie Ogrody i ul. Siennickiej oraz dwa przejścia podziemne przy ul. Łąkowej i w pobliżu Bramy Żuławskiej. Odcinek zrealizowano w latach 1991–1996.

Trasa Podwala Przedmiejskiego jest na całej długości trasą bezkolizyjną, wszystkie przystanki tramwajowe zlokalizowano przy przejściach podziemnych. Jednak inwestycja spowodowała nieodwracalne zmiany w przestrzeni historycznego śródmieścia, przecinając je na część północną i południową. Ta bariera komunikacyjna przyczyniła się do dezintegracji części miasta.

pedestrian underpass at Żabi Kruk. A new tramline was built in the section from Wały Jagiellońskie Street to Łąkowa Street, with an interim, single-track passage over the military bridge spanning the New Motława. The line made it possible to liquidate the tram tracks in Długa and Stągiewna Streets. The section was built in the years 1956–1960.

- from Chmielna to Łąkowa Street, with the bridge over the New Motława and the pedestrian underpass at Chmielna Street. The Works included the roads and the final tramline track. The section was built in the years 1974–1976.
- from Łąkowa Street to Głęboka Street, with the tramline between Łąkowa and Siennicka Streets. The project included erection of a flyway at the crossing of Długie Ogrody and Siennicka Streets, plus 2 underground passages, one at Łąkowa Street, the other next to the Żuławy Gate. The section was built in the years 1991–1996.

The route along Podwala Przedmiejskie Street is collision-free all over its length. All tram stops are coupled with underground footways. The investment has, however, imposed irreversible changes on the historic city centre area separating its





Budowa odcinka wschodniego trasy W-Z.
Skrzyżowanie z ul. Łąkową

Realizacja obwodnicy południowej S7 od węzła południowego (skrzyżowanie Obwodnicy Trójmiasta z Obwodnicą Południową) przez węzeł Lipce i węzeł Olszynka do trasy Sucharskiego przyczyni się do przejścia z trasy W-Z ruchu międzynarodowego, międzyregionalnego i regionalnego. Uciążliwy ruch tranzytowy na trasie W-Z zostanie wyeliminowany z intensywnie zabudowanych dzielnic mieszkaniowych i śródmieścia historycznego. Poprawie ulegną warunki ruchu miejskiego, co w konsekwencji zwiększy poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego.

northern and southern parts. The transport route formed a barrier which pertained to disintegration of the latter city districts.

With the Southern Ring Road (S7) in place, stretching from the southern junction (crossing of the Tri-City Ring Road and Southern Ring Road) through the Lipce and Olszynka junctions and onto the Sucharski Route, much of the international, inter-regional and intra-regional traffic will be taken off the E-W Route. The nuisance transit traffic along the E-W Route will be eliminated from the densely built-up areas of the residential estates and the historic city centre. The inner city transport will improve, consequently increasing safety of the road traffic.

Trasa W-Z, dzieląca historyczne śródmieście Gdańska



Autorzy zdjęć

w nawiasach podano numery zdjęć wg kolejności występowania na stronie, licząc od góry z lewej

str. autor

-
- | | | | | | |
|----|--|-----|---|-----|---|
| 6 | Dariusz Kula, www.fotokula.pl | 61 | archiwum INVESTING (1, 2, 3) | 113 | wizualizacje Wolski & Partners Architekci (1, 2) |
| 7 | archiwum UMG | 62 | archiwum EKOLAN | 114 | archiwum TORUS |
| 10 | Jarosław Zulewski | 63 | archiwum EKOLAN | 115 | archiwum TORUS (1, 2) |
| 11 | wizualizacja Zbigniew Ligenza | 64 | archiwum Pomeranka | 116 | wizualizacje APA – Wojciechowski (1, 2) |
| 13 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 65 | Jarosław Zulewski (1, 2, 4, 5), archiwum Pomeranka (3) | 117 | Anna Sulima-Gillow (1, 2) |
| 15 | Dariusz Kula | 66 | archiwum Schleifer, Milczanowski Architekci (1, 2) | 118 | Jarosław Zulewski |
| 16 | Jarosław Zulewski (1, 3), Joanna Sidorczak-Heinsohn (2) | 67 | archiwum Schleifer, Milczanowski Architekci (1, 2) | 119 | Jarosław Zulewski |
| 17 | wizualizacja archiwum Euro Styl (1), Dariusz Kula (2) | 68 | archiwum INPRO (1, 2, 3, 4) | 120 | Jarosław Zulewski |
| 18 | Dariusz Kula | 69 | Piotr Mazur | 123 | Jarosław Zulewski |
| 20 | 3A STUDIO (wizualizacja 1), Jarosław Zulewski (2, 5), Dariusz Kula (3, 4, 6, 8), microsystem.com.pl (7) | 70 | wizualizacje archiwum EuroStyl | 124 | Jarosław Zulewski (1, 2) |
| 21 | Wojciech Chmielewski | 71 | wizualizacje ...piw...paw architekci (1, 2, 3) | 125 | Jarosław Zulewski (1, 2) |
| 22 | Jarosław Zulewski (1), archiwum EKOLAN (2) | 72 | Jarosław Zulewski | 126 | Jarosław Zulewski (1, 2) |
| 23 | Jacek Herman (1), wizualizacja Wolski & Partners Architekci (2), archiwum: Zbigniew Czekanowski (3), Jarosław Zulewski (4) | 73 | Jarosław Zulewski (1), archiwum INVEST KOMFORT (2) | 127 | archiwum Biuro Projektowe ArchiCo Projekt (1, 2), Jarosław Zulewski (3) |
| 24 | Wojciech Chmielewski (1, 2, 3) | 74 | Dariusz Kula (1), archiwum INPRO (2, 3) | 128 | Jarosław Zulewski (1), Dariusz Kula (2) |
| 25 | Rafał Grzywaczyk (1), Maske+Suhren (2), OVO, Grąbczewscy Architekci (3), Dariusz Kula (4) | 75 | Wojciech Kryński (1, 2, 3) | 129 | Wojciech Kryński |
| 26 | Mariusz Waras | 76 | archiwum INVEST KOMFORT (1, 2) | 130 | Jarosław Zulewski |
| 27 | Anna Szyrwelska | 77 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 131 | Jarosław Zulewski |
| 28 | Anna Szyrwelska (1), Rafał Roskowiński (2) | 78 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3) | 132 | wizualizacje Autorska Pracownia Projektowa Studio M (1, 2) |
| 29 | M. Jurkowski, S. Gałuszka (1), J. Wielebski (2), Jacek Zdybel (3), archiwum Biura Gdańsk ESK 2016 (4) | 79 | Joanna Sidorczak-Heinsohn (1) | 133 | wizualizacje Autorska Pracownia Projektowa Studio M |
| 30 | Piotr Rauba | 80 | Jarosław Zulewski (1), archiwum INVEST KOMFORT (2) | 134 | wizualizacje Warsztat Architektury WAPA |
| 31 | Waldemar Chuk (1), Jarosław Zulewski (2) | 81 | archiwum INVEST KOMFORT (1, 2, 3) | 135 | wizualizacje Wolski & Partners |
| 32 | archiwum FCS (1, 2), Jacek Herman (3), A. Stelmasiewicz (4) | 82 | Jarosław Zulewski | 137 | archiwum Politechniki Gdańskiej |
| 33 | K. Miształ-Św derska (1), archiwum NCK (2) | 83 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 138 | Jarosław Zulewski |
| 34 | Dariusz Kula | 84 | Zbigniew Ligenza (wizualizacja) | 139 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4) |
| 35 | Dariusz Kula | 85 | Zbigniew Ligenza (wizualizacja) | 140 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4) |
| 36 | Dariusz Kula (1, 2) | 86 | Zbigniew Ligenza (wizualizacja) | 141 | archiwum Politechniki Gdańskiej (1, 2), Jarosław Zulewski (3) |
| 37 | Dariusz Kula (1, 2, 3, 4, 5) | 87 | Zbigniew Ligenza (wizualizacja) | 142 | archiwum Politechniki Gdańskiej |
| 38 | Dariusz Kula (1, 2, 3, 4) | 88 | Wojciech Kryński | 143 | archiwum Politechniki Gdańskiej (1, 2), Wiesław Czabański (3, 4) |
| 39 | Joanna Sidorczak-Heinsohn (1), Dariusz Kula (2, 3, 4, 5, 6), Jarosław Zulewski (7) | 89 | Wojciech Kryński | 145 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3), archiwum INPRO (4) |
| 40 | Dariusz Kula (1, 2, 3, 4, 5) | 90 | Wojciech Kryński | 146 | Jarosław Zulewski |
| 41 | Dariusz Kula (1, 3), Jarosław Zulewski (2) | 91 | Wojciech Kryński | 147 | Jarosław Zulewski |
| 42 | Dariusz Kula (1, 2, 3) | 92 | Wojciech Kryński (1, 2) | 148 | wizualizacja Arch-Deco |
| 43 | Dariusz Kula (1, 2, 3, 4, 5, 6) | 93 | archiwum Arch-deco | 149 | wizualizacje Arch-Deco |
| 44 | Dariusz Kula (1, 2, 3, 4) | 94 | Ewa Baranowska-Barendt | 150 | Wojciech Kryński (1, 2) |
| 45 | Dariusz Kula (1, 2, 4), Jarosław Zulewski (3) | 95 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3) | 151 | Wojciech Kryński (1, 2) |
| 46 | Jarosław Zulewski (1), Sylwester Przelicki (2), Dariusz Kula (3, 4, 5) | 96 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4) | 152 | Wojciech Kryński |
| 47 | Sylwester Przelicki (1, 2) | 97 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 153 | Wojciech Kryński (1, 2) |
| 54 | Jacek Herman | 98 | archiwum APA Sotkowski (1, 2, 4), Joanna Sidorczak-Heinsohn (3) | 154 | Jarosław Zulewski |
| 58 | Dariusz Kula (1, 2) | 99 | Jarosław Zulewski | 155 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3) |
| 59 | Dariusz Kula (1, 2) | 100 | Jarosław Zulewski | 156 | Dariusz Kula |
| 60 | Jarosław Zulewski (1), archiwum POLNORD (2), Dariusz Kula (3, 4) | 101 | Tomasz Bartoszek (1, 2), archiwum MART (3) | 157 | archiwum Inwestpol (1, 2, 3) |
| | | 102 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 158 | Jarosław Zulewski |
| | | 103 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4) | 159 | Sylwester Przelicki (1, 2), Jarosław Zulewski (3, 4) |
| | | 104 | Joanna Sidorczak-Heinsohn | 160 | Jarosław Zulewski |
| | | 105 | Jarosław Zulewski | 162 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4) |
| | | 106 | archiwum UMG (1), Jarosław Zulewski (2, 3, 4, 5) | 163 | Jarosław Zulewski (1), archiwum FORT (2) |
| | | 107 | Jarosław Zulewski | 164 | Jarosław Zulewski |
| | | 108 | wizualizacje Archplus Marek Gawdzik (1, 2, 3, 4) | 165 | Agnieszka Walulik (1), Jarosław Zulewski (2) |
| | | 109 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 166 | Dariusz Kula (1, 2) |
| | | 110 | Jarosław Zulewski (1, 2) | 167 | Joanna Sidorczak-Heinsohn (1), Dariusz Kula (2) |
| | | 111 | Jarosław Zulewski (1, 2, 3) | 168 | Jarosław Zulewski |
| | | 112 | wizualizacja Wolski & Partners Architekci | | |

- 169** Jarosław Zulewski
170 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 6),
Wojciech Targowski (5)
171 Jarosław Zulewski (1, 2),
Paweł Czarzasty (3)
172 Jarosław Zulewski (1), Dariusz Kula (2, 3),
Jacek Herman (4)
173 Dariusz Kula
174 Jacek Herman (1,3), archiwum Baum
Kwieciński architekci (2)
175 Jacek Herman (1, 2)
176 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 5, 6)
177 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
178 Szymon Zduńczyk
179 Szymon Zduńczyk
180 Szymon Zduńczyk (1, 2, 3, 5),
Dariusz Kula (4, 6)
181 Dariusz Kula (1),
Szymon Zduńczyk (3, 4, 5)
182 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
183 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
184 Jarosław Zulewski (1, 2)
185 Jarosław Zulewski (1, 2)
186 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 5)
187 Jarosław Zulewski
188 Jarosław Zulewski (1, 2)
189 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
190 Jarosław Zulewski (1, 2)
191 Jarosław Zulewski (1, 2, 4),
archiwum Mo-Arch (3)
192 archiwum Mo-Arch (1, 2),
Dariusz Kula (3, 4)
193 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4)
194 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 5, 6)
195 Jarosław Zulewski (1, 2)
196 microsystem.com.pl (1),
Jarosław Zulewski (2, 3)
197 Joanna Sidorczak-Heinsohn (1),
Jacek Herman (2)
198 Jarosław Zulewski
200 archiwum Fundacji Theatrum Gedanense
201 archiwum Fundacji Theatrum Gedanense
202 Jarosław Zulewski
203 Jarosław Zulewski (1, 2)
204 Jarosław Zulewski (1, 2)
205 archiwum Centralnego Muzeum
Morskiego
206 Dariusz Kula
207 Dariusz Kula (1, 2, 3, 5),
Joanna Sidorczak-Heinsohn (4)
208 archiwum Parku Kulturowego Fortyfikacji
Miejskich Twierdza Gdańsk (1, 2, 3),
Jarosław Zulewski (4)
209 archiwum Parku Kulturowego Fortyfikacji
Miejskich Twierdza Gdańsk (1, 3, 4),
Jarosław Zulewski (2)
210 Jarosław Zulewski (1, 2)
211 Jarosław Zulewski (1),
Jacek Herman (2)
212 Jacek Herman (1),
Marek Nakonieczny (2, 3, 4)
213 Jarosław Zulewski (1), Marek
Nakonieczny (2)
214 Marek Nakonieczny (1, 2)
215 Marek Nakonieczny
216 wizualizacje Alter Polis
217 wizualizacja Alter Polis
218 Jarosław Zulewski (1), archiwum Urzędu
Miasta Sopotu, Wydział Inwestycji (2)
219 Jarosław Zulewski (1), archiwum Urzędu
Miasta Sopotu, Wydział Inwestycji (2)
220 Jarosław Zulewski (1), wizualizacja
archiwum Urzędu Miasta Sopotu,
Wydział Inwestycji (2)
221 archiwum Urzędu Miasta Sopotu,
Wydział Inwestycji
222 wizualizacje archiwum UMG
223 wizualizacja archiwum UMG
224 wizualizacje archiwum UMG
225 Jerzy Pinkas (1, 2)
226 Jarosław Zulewski
227 Jarosław Zulewski (1, 2)
228 Jarosław Zulewski
229 Jarosław Zulewski (1, 2)
230 Jarosław Zulewski (1), Dariusz Kula (2)
231 Jarosław Zulewski
232 archiwum Kozikowski Design (1),
Jarosław Zulewski (2, 3, 4)
233 Jarosław Zulewski (1), Dariusz Kula (2)
234 Jarosław Zulewski (1, 2)
235 Jarosław Zulewski
236 Jarosław Zulewski (1), archiwum
Hotel Gdańsk (2)
237 Jarosław Zulewski (1), archiwum
Hotel Gdańsk (2, 3, 4, 5, 6)
238 Jarosław Zulewski (1, 2)
239 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
240 archiwum Hotel Mercure-Hevelius
(1, 2, 3, 4)
241 archiwum Baum Kwieciński
architekci (1, 2)
242 Francis Vauban (1, 2)
243 Francis Vauban (1, 2)
244 Dariusz Kula (1), Agnieszka Walulik (2),
archiwum INPRO (3)
245 archiwum hotelu Dwór Oliwski (1, 2)
246 wizualizacja Paweł Czarzasty
248 wizualizacje Paweł Czarzasty
249 wizualizacja Paweł Czarzasty
250 wizualizacja Paweł Czarzasty (1, 2),
Mateusz Targowski (3)
251 wizualizacja Paweł Czarzasty
252 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
253 Jarosław Zulewski
254 Jarosław Zulewski (1, 4, 5), archiwum
INPRO (2, 3), Jerzy Pinkas (6)
255 archiwum INPRO
256 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 5)
257 Jarosław Zulewski
258 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 5, 6)
259 Jarosław Zulewski
260 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4)
261 archiwum: Szczepan Baum
262 Dariusz Kula (1), Krzysztof Paluch (2)
263 Jerzy Pinkas (1), Krzysztof Paluch (2)
264 Jerzy Pinkas (1), Jarosław Zulewski (2)
265 Jerzy Pinkas (1, 3), Krzysztof Paluch (2)
266 Krzysztof Paluch
267 Jerzy Pinkas (1), Jacek Herman (2)
268 microsystem.com.pl (1),
Jarosław Zulewski (2, 3)
269 Jarosław Zulewski (1, 2)
270 Dariusz Kula
271 Jarosław Zulewski (1, 2), Dariusz Kula (3)
272 Jarosław Zulewski
273 Jarosław Zulewski (1, 2, 3, 4, 5)
274 archiwum ZDiZ (1, 2, 3)
275 archiwum ZDiZ (1, 2)
276 Jarosław Zulewski (1, 2)
277 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
278 Jarosław Zulewski
280 Jarosław Zulewski
281 Jarosław Zulewski (1, 2, 3)
282 Wojciech Kryński
283 Wojciech Kryński (1, 2, 4),
Jarosław Zulewski (3)
284 wizualizacje JSK Architekci
285 wizualizacje JSK Architekci
286 archiwum DCT Gdańsk
287 Dariusz Kula (1, 2)
288 Jerzy Pinkas
289 Jerzy Pinkas
290 Dariusz Kula
291 Dariusz Kula
293 Dariusz Kula (1, 2)
okładka
strona przednia: Jarosław Zulewski
strona tylna: archiwum TORUS (1),
Jarosław Zulewski (2, 3, 4, 5, 7, 8, 9),
archiwum Schleifer, Milczanowski Architekci (6)